

Møte torsdag den 23. mars kl. 10

President: H a n s J . R ø s j o r d e

D a g s o r d e n (nr. 61):

1. Valg av 2 medlemmer og 6 varamedlemmer til valgkomiteen
2. Innstilling fra valgkomiteen om valg av et medlem til styret for stiftelsen til støtte av jødiske institusjoner eller prosjekter utenfor Norge (Innst. S. nr. 126 (1999-2000))
3. Regjeringens erklæring i Stortingets møte 22. mars 2000
4. Referat

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg tillater meg å foreslå Per Ove Width.

Presidenten: Per Ove Width er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Per Ove Width anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

S t a t s r å d J ø r g e n K o s m o overbrakte 2 kgl. proposisjoner. (Se under Referat).

Presidenten: Representanten Kenneth Svendsen vil fremsette et privat forslag.

Kenneth Svendsen (Frp): På vegne av meg selv vil jeg legge fram forslag om at man differensierer årsavgiften ut fra hvor lenge kjøretøyet er registrert.

Presidenten: Representanten Siv Jensen vil fremsette et privat forslag.

Siv Jensen (Frp): På vegne av Per Ove Width og meg selv vil jeg fremme forslag om omgjøring av Statens Kantiner til aksjeselskap og etterfølgende privatisering.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Valg av 2 medlemmer og 6 varamedlemmer til valgkomiteen

Presidenten: Presidenten ber først om forslag på to nye medlemmer til valgkomiteen.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg foreslår Hill-Marta Solberg og Berit Brørby.

Presidenten: Hill-Marta Solberg og Berit Brørby er foreslått som nye medlemmer av valgkomiteen istedenfor Olav Akselsen og Thorbjørn Jagland, som har trådt inn i Regjeringen.

– Andre forslag foreligger ikke, og Hill-Marta Solberg og Berit Brørby er enstemmig valgt som nye medlemmer av valgkomiteen.

Presidenten ber så om forslag på seks nye varamedlemmer til valgkomiteen.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg foreslår Inger Lise Husøy, Tomas Norvoll, Bendiks H. Arnesen, Ane Sofie Tømmerås og Aud Gaundal.

Presidenten: Ønsker hr. Enoksen ordet?

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg foreslår Morten Lund.

Presidenten: Inger Lise Husøy, Tomas Norvoll, Bendiks H. Arnesen, Ane Sofie Tømmerås og Aud Gaundal er foreslått som nye varamedlemmer av valgkomiteen istedenfor Jørgen Kosmo, Bjarne Håkon Hanssen, Sylvia Brustad, Trond Giske og Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, som har trådt inn i Regjeringen.

De foreslåtte varamedlemmer går i referert rekkefølge inn som nr. 11, 12, 13, 14 og 15 for Arbeiderpartiet.

Morten Lund er foreslått som nytt varamedlem av valgkomiteen istedenfor Jørgen Holte, som har trådt ut av Stortinget. Morten Lund går inn som varamedlem nr. 1 for Senterpartiet.

– Andre forslag foreligger ikke, og Inger Lise Husøy, Tomas Norvoll, Bendiks H. Arnesen, Ane Sofie Tømmerås, Aud Gaundal og Morten Lund er enstemmig valgt som nye varamedlemmer av valgkomiteen.

S a k n r . 2

Innstilling fra valgkomiteen om valg av et medlem til styret for stiftelsen til støtte av jødiske institusjoner eller prosjekter utenfor Norge (Innst. S. nr. 126 (1999-2000))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2563)

S a k n r . 3

Regjeringens erklæring i Stortingets møte 22. mars 2000

Presidenten: Etter samråd med gruppelederne vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 4 timer og 35 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 105 minutter, Fremskrittspartiet 40 minutter, Kristelig Folkeparti 40 minutter, Høyre 40 mi-

nutter, Senterpartiet 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Venstre 10 minutter og representanten Steinar Bastesen 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne for hver partigruppe og etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Carl I. Hagen (Frp): Regjeringen Bondevik meddelte på slutten av Stortingets debatt den 9. mars at regjeringen ville tre tilbake som følge av at et forslag som statsminister Bondevik hadde satt regjeringens stilling inn på, ble nedstemt av Arbeiderpartiet og Høyre. Dette forslaget lød slik:

«Stortinget forutsetter at forurensningsloven ikke svekkes som miljøpolitisk virkemiddel.»

Voteringen over forslaget kom etter at Stortingets flertall, bestående av Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, hadde fattet det nødvendig avgjørende vedtak for å få i gang bygging av gasskraftverk i Norge. Forslaget berørte således ikke gasskraftsaken, slik enkelte, særlig i Høyre, har ønsket å fremstille det. Det var fullt mulig for Høyre, som for Fremskrittspartiet, både å sikre vedtak om bygging av gasskraftverk og beholde regjeringen Bondevik. Fremskrittspartiet valgte å ta imot den utstrakte hånden fra statsminister Bondevik, som vi anså dette forslaget for å være, fordi vi kunne oppnå begge deler, både å få bygd gasskraftverk og å beholde Regjeringen. Partiet Høyre valgte ikke å ta den utstrakte hånden. Den eneste naturlige forklaringen som jeg kan finne på det, må være at partiet Høyre egentlig ønsket et regjeringsskifte, men de ønsket å opptre slik at man likevel kunne nekte for at det var det man gjorde.

Den 17. mars fikk vi så det formelle regjeringsskiftet, og mindretallsregjeringen til Arbeiderpartiet, under ledelse av statsminister Jens Stoltenberg, tiltrådte, og i går fikk vi Regjeringens erklæring til Stortinget.

Slik jeg ser det, er det en i utgangspunktet positiv erklæring vi har fått fra den nye regjeringen. Når statsminister Stoltenberg snakker om Norge som «mulighetenes samfunn», er det noe jeg tror hele Stortinget kan slutte opp om. Norge er et godt land å bo i. Det kan bli bedre på mange områder, og vi har betydelige muligheter til å realisere slike forbedringer.

Det Fremskrittspartiet spesielt har merket seg, er en del uttrykk vi selv har brukt gjennom veldig, veldig mange år. Det heter i erklæringen at man «ønsker å forandre for å fornye og forbedre». Det snakkes om en modernisering av landbruket og fiskerinæringen, og det snakkes om valgfrihet for folket. Disse uttrykkene minner meg om den tittelen jeg hadde på min landsmøtetale i 1998, som vi har laget som en utredning, «Modernisering, forandring og fornyelse for en bedre fremtid». Her er det fulgt opp med konkrete ting, en god del saker. Jeg skal ha gle-

den av å overlevere den som et tipshefte til statsministeren etter mitt innlegg.

I erklæringen står det også:

«Står vi fast på gamle løsninger som ikke virker, da svekker vi tilliten til fellesskapsløsningene.»

Det er en meget, meget god beskrivelse av situasjonen.

La meg nevne enkelte områder som jeg håper Regjeringen vil ta fatt på. Det gjelder helsevesenet, med sykehus, primær- og spesialisthelsetjenesten, det gjelder eldreomsorgen, utdanning, samferdsel og energi. Særlig de første sektorene vil jeg anbefale gjøres til et statlig ansvar. Det er mange debatter i denne sal om utbygging og vedlikehold av skolebygninger og om hvorledes de enkelte sykehus er organisert. Men disse oppgavene er jo tillagt fylkeskommunen og kommunene. Det er egentlig meningsløst at ikke storting og regjering har et direkte ansvar for så viktige deler av den offentlige sektor som helsevesenet og utdanningssystemet. Det samme gjelder eldreomsorgen.

I tillegg til at det bør gjøres til et statlig ansvar, bør det selvsagt desentraliseres makt og avgjørelsesmyndighet til de enkelte utøvere, mer ansvar og innflytelse for de enkelte skoler, de enkelte eldreomsorgsinstitusjoner og de enkelte sykehus. Derfor bør de omorganiseres. Sannsynligvis vil aksjeselskapsformen være det beste, for der har man klare lover og regler om ansvarsforholdene. Jeg forutsetter at det i utgangspunktet er mindre interessant hvem som eier aksjene, så lenge man har en offentlig styring og kontroll med dette.

La meg i stikkordsform også nevne at når det gjelder samferdsel, må man, som i de øvrige sektorene, åpne for konkurranse, for mangfold fra flere utøvere og organisasjoner. I energisektoren roper man på strukturrasjonalisering. Vi trenger ikke mer enn seks-åtte energiselskaper i dette landet, og vi har 180. Her er det masse å spare, på lik linje med den strukturrasjonalisering vi trenger innenfor landbruket og fiskerierne, innenfor oppdrett og havbruk, slik at vi får enheter som er rasjonelle, og som har kapital til både vesentlig forskning og langsiktig satsing på en fremtid. Her ligger det i dagen store oppgaver med å omstrukturere og omorganisere det norske samfunnet, og jeg tolker det som er kommet fra statsministeren, som en oppfordring om dette.

Vi kommer til å teste ut Regjeringen her. Den nye helseminister har sagt følgende ifølge flere aviser:

«Det overordnede målet er å dekke etterspørselen og levere gode helsetjenester til alle, uavhengig av om det er det offentlige eller det private som står bak, sier Tønne til NTB.»

Dette er jo et allmenngyldig prinsipp. Vi foreslår derfor følgende:

«Stortinget ber Regjeringen blant annet basere fornyelsen og moderniseringen av offentlig sektor på at det overordnede målet er å dekke etterspørselen og levere gode offentlig betalte tjenester til alle, uavhengig av om det er det offentlige eller private som står for tjenesteproduksjonen.»

Vi regner med at etter den nye positive erklæringen til statsminister Jens Stoltenberg, vil ikke Arbeiderpartiets stortingsgruppe ha noen problemer med å stemme for et slikt prinsipielt forslag så Regjeringen derved får et mandat fra Stortinget til å iverksette det arbeidet som må gjøres.

La meg også nevne behovet for en omfattende endring i vår forvaltningsoppbygging, som er – jeg skulle til å si et salig rot, men da får jeg vel en klubbe – en forvaltning med meget uklare ansvarsforhold og med identiske navn på etater som har helt ulike prinsipielle oppgaver. Vi bør få en enhetlig oppbygging av statsforvaltningen basert på departement, direktorat, etat og tilsyn innenfor de enkelte sektorer. Vi bør få avvirket fylkeskommunen som det ekstra forvaltningsleddet det er. Det er en organisatorisk bastard som bare krever ressurser og er sand i et ellers fornuftig maskineri med deling av visse oppgaver fra primærkommune til stat. Vi må sørge for at vi har et byråkrati som har den holdning som regjeringssjefen i går sluttet sin erklæring med, nemlig at Regjeringen skal være folkets tjener. Da må også Regjeringens apparat i form av statsforvaltningen og de ansatte der få beskjed om det tilsvarende, at de skal prøve å svare ja når folk søker om løyver, bevillinger, dispensasjoner og konseksjoner, og ikke være formyndere som sier nei. I så måte håper jeg Regjeringen raskest mulig vil iverksette en dramatisk kutting av makten til fylkesmannens miljøvern-avdeling, som er en fare for demokratiet ved at folkevalgte avgjørelser i kommunene blir omgjort av nyansatte folk i denne avdelingen, slik at der har et nyansatt ungt menneske mer makt enn kommunestyre og bygningsråd som har gått igjennom sakene. Det er en fare for demokratiet, og det hindrer at det lokale demokrati kan virke. Vi håper altså på endringer der.

Jeg må også nevne at jeg håper den nye regjering, og særlig justisministeren, virkelig vil ta fatt i kriminaliteten og også arbeide for en innstramming i vår innvandrings-, asyl- og flyktningpolitikk. Også der har vi tenkt å utfordre Regjeringen litt. Det var for noen dager siden, den 20. mars, en kronikk i Aftenposten av professor i sosialantropologi Unni Wikan. Hun tok for seg problemet med barneranere, hvor åtte av ti har innvandrerbakgrunn. Nå må vi ta fatt i dette for å hjelpe disse unge mennesker og barn som her kommer ut på en gal løpebane. Det Unni Wikan sier, er at vi er nødt til å sørge for at mødre får norskopplæring og kunnskaper om det norske samfunn for å kunne utføre sine viktige oppgaver i de fleste innvandrerfamilier, og det er moren som er den avgjørende. Unni Wikan skriver:

«Min prediksjon er at det vil *ikke* gå seg til med mindre opplæringen» – opplæring i norsk – «gjøres obligatorisk. Vi trenger en sosial kontrakt som forplikter innvandrere og myndigheter gjensidig.»

I Arbeiderpartiets program for inneværende periode står det:

«Deretter må det for hver enkelt utarbeides en plan for videre utdanning og kvalifisering. For å intensivere og sikre integreringsprosessen, vil Arbeiderpartiet at opplæring i norsk skal være obligatorisk for alle flyktninger og innvandrere.»

Vi tar derfor opp følgende forslag:

«Stortinget ber den nye Regjeringen arbeide for snarest å gjennomføre eller fremme forslag i henhold til synspunktet i Arbeiderpartiets partiprogram som lyder: «For å intensivere og sikre integreringsprosessen, vil Arbeiderpartiet at opplæring i norsk skal være obligatorisk for alle flyktninger og innvandrere.»»

Dette bør jo også Arbeiderpartiets stortingsgruppe uten problemer kunne slutte seg til, fordi statsminister Jens Stoltenberg sa og har gjort det klart at den nye regjeringens politikk vil ta utgangspunkt i og bygge på Arbeiderpartiets landsmøtevedtatte program for inneværende periode. Derfor burde det være uproblematisk å stemme for nettopp denne passusen, selv om man stemte imot den i forbindelse med trontalen for to og et halvt år siden.

Så til slutt noen ord om fremtiden: Fremskrittspartiet har merket seg at de tre tidligere regjeringspartier, Venstre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, vil søke å koordinere og samarbeide sine synspunkter frem mot valget og stille til valg som en treenighet med tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik som sin kandidat til statsministervvet. Vi har ingen problemer med det. Vi respekterer det fullt ut. Men det er fortsatt vår overbevisning at etter at valget er over og dersom velgerne setter sammen et storting hvor Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet, Høyre og eventuelt, om nødvendig, Venstre utgjør et flertall, bør vi nå etter mange, mange år med mindretallsregjeringer – til dels meget svake – prøve å forhandle frem en plattform for en flertallsregjering. Jeg tror at etter neste valg bør det være et ønske om og et behov for en flertallsregjering. Fremskrittspartiet er rede til å delta med regjeringsansvar og prøve å finne frem til løsninger som kan samle. Vi er klar over at oppførselen til partiet Høyre i den senere tid har gjort at forholdet mellom Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti er meget, meget dårlig. Men jeg har nå det håp og den bønn til partiet Høyre at de snarest mulig begynner å se fremover og blir litt mer opptatt av å skaffe seg politiske venner istedenfor å gjøre hva de kan for bare å skaffe seg uvenner i alle leire. Hvis Høyre greier det, er det mitt håp – hvis velgerne vil – at vi kan arbeide for en flertallsregjering etter neste stortingsvalg.

Jeg tillater meg å ta opp de refererte forslag.

Presidenten: Carl I. Hagen har tatt opp de forslag han har referert.

Det blir replikkordskifte.

Tom Thoresen (A): Representanten Hagens beskrivelse av omstendighetene rundt regjeringsskiftet oppfatter ikke jeg som spesielt rettet mot Arbeiderpartiet. Derfor har jeg ikke andre kommentarer til det utover at regjeringsskiftet jo kom i stand etter at regjeringen Bondevik hadde stilt et kabinettsspørsmål, ikke på bygging av gasskraftverk, som da alt var vedtatt, men på et forslag som det ble votert over i etterhånd, og som kunne skape noe usikkerhet rundt det Stortinget da allerede hadde vedtatt.

For øvrig kom statsministeren i sin erklæring i går med en åpen samarbeidsinnvitt til Stortinget – og til *hele* Stortinget. Hagen tar det nå positivt opp, men man sitter kanskje med den mistanken at en omfavelse undertiden kan bli for hjertelig. Jeg tror at også representanten Hagen bør belage seg på at den nye regjering og Arbeiderpartiets stortingsgruppe vil arbeide med de problemstillinger som ble reist i går, ut fra sine forutsetninger. En av dem er helt opplagt en modernisering av offentlig sektor. Men dette dreier seg jo om en forbedring av den offentlige sektor, med større trygghet for den enkelte. Jeg tror ikke Hagen skal belage seg på at vi kan få et flertall i denne sal ut fra en forutsetning om å svekke og minske den offentlige sektor, ut fra Hagens ideologiske forestillinger.

Om forslagene vil jeg si: Arbeiderpartiets stortingsgruppe vil selvfølgelig stemme for forslag i løpende orden etter hvert som sakene reises, men jeg tror ikke at den strategien å ta dem enkeltvis og løsrevet er den som vil skape den helheten vår stortingsgruppe kan stå for.

Carl I. Hagen (Frp): Det er korrekt som representanten Tom Thoresen oppfattet det, at min kritikk når det gjaldt regjeringsskiftet, ikke først og fremst var rettet mot Arbeiderpartiet, for det har vært åpenbart for de fleste at Arbeiderpartiet har vært på regjeringsjakt og har ønsket et regjeringsskifte. Og det er ikke forbausende at Arbeiderpartiet opptrer slik. Det er jo ikke slik som representanten Thoresen hevder, at det kunne være noen problemer med det forslaget som det ble stilt kabinettsspørsmål på – det ville ikke skape noen usikkerhet. Det forslaget som ble vedtatt av Høyre, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, lyder slik:

«Stortinget ber Regjeringen snarest, og senest innen 1. juni 2000, komme tilbake med forslag til endring av forurensningsloven dersom det viser seg nødvendig for å gjennomføre innstillingens forslag til vedtak romertall I og II.»

Og statsminister Bondevik sa i sitt innlegg at han lovte å følge dette opp gjennom å undersøke disse tingene og sørge for utarbeidelse av de nødvendige lovendringsforslag hvis nødvendig, og dette ville Stortinget få innen fristen i form av en stortingsmelding. Det var fullt tilfredsstillende. Og denne andre tingen, om å klarlegge en prinsipiell holdning, ville ikke ha betydd noe som helst annet enn en klargjøring av en holdning som ingen i Arbeiderpartiet og Høyre egentlig har gitt uttrykk for at de er uenig i.

Så har ikke vi noe ønske om å svekke og minske den offentlige sektor, som Tom Thoresen sier, når det gjelder det viktige, nemlig å ha ansvaret, finansieringsansvaret, og kontroll med tjenestene. I dag er det jo ingen kontroll med tjenestene. Helsetilsynet er maktesløst når det gjelder sykehjem, når det gjelder eldreomsorgen, når det gjelder sykehusene. I dag har vi jo fravær av ansvarstagen hos det offentlige, fravær av kontroll og fravær av det vi har gjennom våre tilsyn på alle andre områder, så vi kommer selvsagt til å følge Regjeringen, men vi har

ikke de motiver som Tom Thoresen dessverre kom i skade for å tillegge oss.

Per-Kristian Foss (H): Representanten Hagen brukte store deler av sitt innlegg på å angripe Høyre, men avsluttet med en bønn. Da skal jeg følge det gode, kristne prinsipp å vende det andre kinn til og svare på bønnen bare med følgende: Jeg tror i ettertankens lys representanter for alle partier vil finne ut at vennskap, også i politikken, krever en viss grad av tosidighet, gjensidighet også sagt. Jeg velger også – ut fra samme prinsipp – å ta den avgåtte regjering på alvor når den understreket at den gikk på en viktig miljøsak. Jeg har aldri oppfattet at sentrumspartiens viktigste miljøsak dreide seg om en allianse med Fremskrittspartiet om miljøspørsmål. Jeg har oppfattet at de for tiden har et annet syn enn mitt parti på gasskraft og utslippstillatelser. Det respekterer jeg. Det var en viktig miljøsak, det var en saklig uenighet som man burde kunne respektere hverandre for.

Hagen har altså ved flere anledninger understreket at det nå var på tide å se fremover. Jeg er enig i det. Det er viktig også å se på det som forener fremfor det som skiller.

Jeg er enig med Hagen i at det ligger mye i den nye regjeringens tiltredelseserklæring som er positivt hva gjelder offentlig sektor. Vi er enige, Høyre og Fremskrittspartiet, om at det er behov for mer konkurranse og for å slippe private til. Men jeg har problemer med ett resonnement, og jeg håper representanten Hagen kan dele den bekymringen med meg, nemlig at den nye regjering jo setter den betingelse at private som skal slippe til, ikke må tjene penger på det. Det er et prinsipp jeg ikke skjønner, særlig når statsministeren bruker private legetjenester som et eksempel. Jeg tror private leger tjener penger, også på at vi er syke, og betaler for det. Private laboratorier tjener penger på det. Men hvorfor dette prinsipp ikke skal videreføres til andre deler av helsesektoren, har jeg problemer med. Jeg håper det er mulig å bygge en felles plattform med Fremskrittspartiet nettopp på dette resonnement, rettet både mot Regjeringen og mot sentrum.

Carl I. Hagen (Frp): Under mitt innlegg kikket jeg også litt på klokken – jeg er litt avhengig av det når jeg ikke har manuskript. Av 15 minutter brukte jeg ca. to og et halvt minutt på Høyre. Så det er nok en litt overdreven interesse for seg selv hos Per-Kristian Foss når han sier at jeg brukte hoveddelen av mitt innlegg på Høyre.

Så sier han at det må være en tosidighet og en gjensidighet når det gjelder vennskap. Ja, det er helt korrekt, men det er jo det som har vært problemet en god stund, at både Venstre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet og Fremskrittspartiet har kontinuerlig opplevd et Høyre under ledelse av Jan Petersen og Inge Lønning – og her i huset av Per-Kristian Foss – som benytter enhver anledning til sleivspark og negative, latterliggjørende karakteristikk, så før man skal begynne å bygge opp noe vennskap basert på gjensidighet, er det Høyre som må gå i seg selv og legge om en del av sin stil, slik som bl.a. Tromsøs

tidligere ordfører Erlend Rian og enkelte andre i Høyre har gitt uttrykk for.

Det er helt riktig, slik jeg også har tolket Kjell Magne Bondevik, at regjeringen gikk av på en for regjeringen viktig miljøsak. Jeg skal igjen lese forslaget, fordi Høyre har til vane å gi feilaktige opplysninger også her:

«Stortinget forutsetter at forurensningsloven ikke svekkes som miljøpolitisk virkemiddel.»

Ja, det ville jo være en viktig miljøsak hvis Stortinget gikk inn for å svekke forurensningsloven. Det var derfor dette forslaget ble fremsatt, for å få en slik prinsipiell klargjøring, og både Høyre og Arbeiderpartiet gjorde det klinkende klart i debatten at de ikke ønsket å svekke forurensningsloven. Hvorfor kunne de ikke da stemme for forslaget, som burde vært enstemmig vedtatt? Men da hadde det ikke lyktes Høyre og Arbeiderpartiet å få regjeringsskifte.

Anne Enger Lahnstein (Sp): La meg først si at jeg tror dette er en stor dag for Carl I. Hagen, fordi han nå opptrer som leder for det største opposisjonspartiet i Stortinget. Det var en rolle jeg må minne forsamlingen om at Senterpartiet hadde i forrige periode, og det er vanskelig å akseptere at folk i valg faktisk tar konsekvensen av at vi har et politisk landskap, og det er det jeg vil utfordre Carl I. Hagen på.

Torsdag den 9. mars gikk Høyre og Arbeiderpartiet sammen om å felle sentrumsregjeringen på et forslag om at «forurensningsloven ikke svekkes som miljøpolitisk virkemiddel». Flertall for dette forslaget ville forhindret regjeringsskifte. Både Arbeiderpartiet og Høyre gav uttrykk for at de var for forslaget, heller ikke de ville svekke loven, men de stemte altså imot det de var for. Arbeiderpartiet var på regjeringssjakt – ikke overraskende, og man må jo forutsette at også Høyre forstod hva de gjorde da de stemte imot noe de var for. Det var altså flertall, av Arbeiderpartiet og Høyre, for å få en ny regjering, en regjering utgått av Arbeiderpartiet. Det er jeg helt enig i Carl I. Hagens beskrivelse av. Det skjedde på en miljøsak, og det er politisk begrunnet etter min mening. Også kommentarene til regjeringserklæringen og Carl I. Hagens innlegg her bekrefter at høyresiden i Norge nok har forventninger til den nye regjeringen.

Jeg vil utfordre Carl I. Hagen på det politiske landskapet. Mange ganger har jeg opplevd at Carl I. Hagen har vært enig med meg når jeg sier at man ikke kan dele norsk politikk inn i to blokker, en såkalt «borgerlig» og en sosialistisk, og at Senterpartiet og Fremskrittspartiet skulle stå sammen på en slik blokk. Jeg vil gjerne ha bekreftet det, som for så vidt også Carl I. Hagen gjorde i sitt innlegg, ved ikke å definere Senterpartiet inn i det som kunne bli en flertallskonstellasjon etter valget.

Saken er at det er sentrum i norsk politikk som er alternativet til arbeiderpartiregjeringen, og jeg tror at alle partier på Stortinget er tjent med konstruktivt samarbeid om sakenes innhold.

Carl I. Hagen (Frp): Senterpartiets politikk ligger på veldig mange områder langt unna det Fremskrittspartiet

står for. Derfor har vi også trukket den konklusjon når det gjelder å undersøke mulighetene og forhandle om en politisk plattform for en mulig flertallsregjering, at det ikke vil være mulig hvis både Fremskrittspartiet og Senterpartiet skulle inngå i en slik konstellasjon. Og vi har altså definert det til Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet, for hvis man ønsker et flertall, er det der såpass mange berøringspunkter at hvis alle legger godviljen til og kompromisser, er muligheten til stede. Det er den ikke hvis både Senterpartiet og Fremskrittspartiet skulle inngå. Der er avstanden for stor. Ja, her har Anne Enger Lahnstein og jeg i mange sammenhenger vært enige. Vi er rykende uenige når det gjelder hvordan landet skal styres, men når det gjelder en beskrivelse av en politisk situasjon, har vi ofte stått for den samme analysen. Det er ingen klare delinger lenger. Det er berøringspunkter blant alle partier i Det norske storting. Blant alle partier er det det, og derfor er det alle mulige ulike flertallskonstellasjoner i de enkelte saker, og det vil det være videre. Men etter en lang tid med mindretallsregjeringer, som ikke med sikkerhet kan gi løfter og signaler til organisasjoner og bedrifter, kan det etter hvert bli ønskelig med en regjering og et regjeringsskifte som har makt, og det er det bare en flertallsregjering som vil kunne ha, og derfor er det også at vi vil at vi skal undersøke mulighetene for det hvis velgerne vil.

Så er det Arbeiderpartiets utvikling. Når vi får mer kjøtt på regjeringserklæringen, på beinet, vil det avklare hvorledes Arbeiderpartiet beveger seg. Om det er slik enkelte hevder, at den naturlige konstellasjonen sammen med Arbeiderpartiet er SV og Senterpartiet, vil kun utviklingen vise.

Når det gjelder påstanden om at Høyre forstod hva de gjorde, er jeg noe i tvil om hvorvidt Høyre forstår det de gjør om dagen.

Gunnar Ballo (SV): Carl I. Hagen uttalte til Aftenposten den 20. februar i år at CO₂-utslipp er ikke forurensning i normal forstand. Forurensning er når utslipp renner ut i elver og vann slik at fisken dør, og når folk blir syke av luften. CO₂ forurenser ikke. Hagen sa videre:

«... plantene lever av CO₂, og produserer over 95 prosent av CO₂-nivået på jorda.

– Menneskeprodusert CO₂ står for mindre enn 5 prosent.

...

CO₂ forurenser ikke, slipper man det ut i skauen så vokser det jo bedre.»

Carl I. Hagen har også tidligere i ulike sammenhenger uttalt til pressen at han er lite bekymret for den forurensningen som skjer. Blant annet sa han til Dagens Næringsliv den 23. april 1998:

«Vi må se på hva det for eksempel vil koste å bygge diker og demninger hvis vannet stiger. En tilpasning kan bli langt billigere enn å hindre at klimaendringen skjer.»

Nå registrerer jeg, bl.a. i debatten som Carl I. Hagen hadde med Inge Lønning på TV 2 i går, at Carl I. Hagen også snakker om miljøvennlige gasskraftverk. Jeg vil

spørre Carl I. Hagen helt konkret, for han mener jo at CO₂ ikke forurensner og ikke representerer noe problem rent miljømessig: Hva er det Carl I. Hagen rent konkret tenker på når han mener at nye gasskraftverk vil være mer miljøvennlig enn gamle, eller at produksjon i Norge vil være mer miljøvennlig enn import, hvis han ikke tenker på CO₂? Jeg ønsker helt konkrete svar fra Carl I. Hagen på hva slags forurensning han da snakker om.

Carl I. Hagen (Frp): Når det gjelder CO₂, fastholder jeg at det er en klimagass, men det er ikke en forureningsgass. Det var stor diskusjon for noen år siden om Forurensningstilsynet overhodet skulle befatte seg med CO₂, som er en naturlig gass, hvor dyr, mennesker og planter står for hoveddelen av utslippene. I en del drivhus pumper man inn CO₂ for å få plantene til å vokse bedre. Så CO₂ er noe helt annet enn det vi kaller forurensning, som har forgiftet våre vassdrag, og som har sørget for at det kommer stoffer ned i grunnvannet som gjør at det ikke er bra for oss å drikke. Det er altså to vidt forskjellige ting. Og det er mange vitenskapsfolk, inkludert f.eks. professor Øystein Noreng, som i hovedsak mener det samme som Fremskrittspartiet om disse tingene. Et miljøvennlig gasskraftverk er selvsagt et gasskraftverk som ikke slipper ut disse andre forurenende gassene – bl.a. NO_x og svoveldioksid. Men for meg er et gasskraftverk i utgangspunktet fornuftig til produksjon av strøm i forhold til brunkullkraft, som vi importerer. Når det gjelder hele gasskraftdebatten, har jeg ikke noe problem med å slutte meg til alle synspunktene til statsminister Jens Stoltenberg.

Så nevnte Ballo en debatt i går med Inge Lønning. Der bekreftet jo i realiteten Inge Lønning at også han ville kunne vurdere dette forslaget som Bondevik satte inn regjeringens stilling på, som et uttrykk for en prinsipiell holdning, en slags resolusjon, som han sa, som kunne vært fremsatt i et studentsamfunn. Hvis han mente at det var såpass ufarlig, kunne han jo ha stemt *for* og berget regjeringen Bondevik. Så i realiteten bekreftet Inge Lønning i går at Høyre var fullt klar over at selve forslaget kunne de ha stemt for, men de valgte å stemme imot fordi de ønsket et regjeringsskifte – de ønsket bare ikke å få skylden for det. Men når de opptre slik, fortjener de å få skylden for det de har gjort.

Gunnar Kvasheim (V): Carl I. Hagen brukte deler av sitt innlegg til å omtale regjeringsskiftet og omstendighetene rundt det. Det er naturlig, for det var historisk da Høyre bestemte at de ville skifte ut sentrumsregjeringen med en arbeiderpartiregjering. Det blir enda mer spesielt når det nå framstår at dette ikke var en impulshandling, men en del av en større strategi. Allerede da sentrumsregjeringen tiltrådte, sa Høyres leder, Jan Petersen, at han ønsket å felle regjeringen på tiltredelseserklæringen. Nå sier partiets nestleder Inge Lønning at dette var en utgift til inntekts ervervelse. Jeg antar at utgiften var konflikt med egne velgere og konflikt med andre partier som en burde samarbeide med. Inntekten antar jeg må

være at en får sosialdemokratisk politikk i regi av Jens Stoltenberg.

Fremskrittspartiet ønsker ikke regjeringsskifte. Like fullt registrerer jeg at Carl I. Hagen er positiv til den erklæringen som den nye regjeringen har lagt fram, ikke minst er det rettet inn mot formuleringene om modernisering av offentlig sektor. Venstre ønsker også fornyelse av offentlig sektor. Det er bakgrunnen for at sentrumsregjeringen satser på et enklere Norge, større åpenhet, personvern, service-erklæringer og servicekontor – en politikk som var mye mer konkret på dette området enn den politikken som den nye regjeringen legger fram.

Så mitt spørsmål er: Hva er det i denne erklæringen som Carl I. Hagen er så begeistret for? Jeg registrer at både Kommuneforbundets leder, Jan Davidsen, og Carl I. Hagen er like begeistret for den samme erklæringen. Så langt framstår det som det største mesterstykket til den nye statsministeren, å formulere seg slik på dette området at det begeistrer både Carl I. Hagen og Jan Davidsen.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg tror ikke *begeistring* er det passende ordet verken når det gjelder Jan Davidsen eller meg. Slik vi ser det, kan vi faktisk ikke skifte regjering for ofte; det blir for store omkostninger for styringssystemet. Etter at Høyre og Arbeiderpartiet sørget for regjeringsskifte, er det Fremskrittspartiets plikt, som det største opposisjonspartiet, å ha en konstruktiv holdning til den nye regjeringen. Vi er innstilt på å samarbeide også med den nye regjeringen fra sak til sak og i de saker hvor det er naturlig. Det er noen saker hvor det er naturlig, og det er sannsynligvis mange saker hvor det ikke er naturlig. Vi vil ha en konstruktiv holdning, og det vil vi ha til enhver regjering.

Når det gjelder dette med positivitet til erklæringen, er det ordene «fornyelse» og «forandre», det å ta bort gammel dagse løsninger som ikke virker, som er det vi har valgt å legge vekt på, og så har vi fortolkningen vår. Gjennom mitt innlegg ramset jeg opp hvordan tingene bør følges opp videre. Statsministeren har fått et hefte over hvorledes han i praksis kan gjennomføre forandring og modernisering av det norske samfunn. Vi velger å være positive, det er da mange nok i samfunnet som alltid er negative og som bare ser problemer, vanskeligheter og umuligheter. Jeg velger å tolke den nye statsministeren positivt når han snakker om Norge som mulighetenes samfunn. La oss se mulighetene. Og jeg ser muligheten for at Regjeringen kan komme med en god del ting. Og så får vi se senere om det er Jan Davidsen som blir enda mer fornøyd enn det han later som han er nå, og jeg blir desto surere – eller om det er omvendt. For det norske samfunn håper jeg selvsagt at det er vi i Fremskrittspartiet som vil få et stadig bredere smil og anledning til gang på gang å si velkommen etter. Jeg håper at Jan Davidsen da etter hvert vil finne seg noe mer fornuftig å gjøre enn å være bakstreversk motstander av enhver forandring og fornyelse.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Hill-Marta Solberg (A): Gjennom sin tiltredelseserklæring legger regjeringen Stoltenberg vekt på at Norge er mulighetenes samfunn. Våre naturressurser, vårt velferdssamfunn og vår samlede kunnskap og erfaring gjør oss til det. Få – om noen andre – steder i verden burde det ligge bedre til rette for å sikre at alle får ta del i velferdsgodene. Og få – om noen andre – land har bedre mulighet enn oss for også å kunne vise internasjonal solidaritet.

Regjeringen Bondevik valgte å gå av etter å ha fått Stortingets flertall mot seg i gasskraftsaken. Det ble Arbeiderpartiets oppgave å danne ny regjering. Den nye regjeringen vil som mindretallsregjering måtte finne samarbeidsløsninger med flere partier her på Stortinget.

Regjeringens tiltredelseserklæring er blitt godt mottatt av partiene på Stortinget. Mange positive uttalelser om erklæringen ble uttrykt gjennom gårsdagens kommentarer. Det tar jeg som et klart tegn på at opposisjonspartiene har til hensikt å føre en konstruktiv opposisjonspolitik. Den parlamentariske situasjonen vi står overfor, vil ikke kunne sikre noen regjering ett klart definert flertall å støtte seg på i Stortinget. Den nye arbeiderpartiregjeringen må derfor basere seg på å inngå ulike flertall her i salen, og den må forholde seg til situasjoner der flertall som Arbeiderpartiet ikke inngår i, finner sammen. Selv om den parlamentariske situasjonen fremstår slik, er det et politisk grunnlag for Regjeringen å styre på. Innenfor områder som for arbeiderpartiregjeringen vil være viktige, som økonomisk politikk, fordelingspolitikk, energi- og miljøpolitikk og i synet på europapolitikken, vil Arbeiderpartiet kunne finne flertall.

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2000 ble sentrumpartiene og Arbeiderpartiet enige. Budsjettavtalen vi inngikk, gir et viktig grunnlag for Regjeringens arbeid. Sentrumpartiene inviterte til samarbeid med Arbeiderpartiet ved behandlingen av utjammingsmeldingen. Utjammingsmeldingen berører svært viktige fordelings-spørsmål, som f.eks. skattepolitikk, boligpolitikk, sosiale tjenester og arbeidsmarkedspolitik. Det er i tråd både med sentrumpartiens og Arbeiderpartiets uttrykte målsettinger i fordelingspolitikken at vi søker samarbeid i slike saker.

Også når det gjelder statlig eierskap, er det enighet på viktige punkter mellom sentrumpartiene og Arbeiderpartiet.

Ved behandlingen av energimeldingen var sentrumpartiene og Arbeiderpartiet enige på de fleste punkter. Statsminister Bondevik innledet den gang sitt innlegg i Stortinget med å understreke nettopp det brede flertallet. Dette viser at partiene står sammen om viktige hovedlinjer i energi- og miljøpolitikken. Her var det i spørsmålet om gasskraft at uenigheten stod.

Samtidig vil det være områder hvor Regjeringen ikke kan forvente fullt gjennomslag for Arbeiderpartiets politikk. Regjeringens tiltredelseserklæring innebærer da også en invitasjon til bredt samarbeid med partiene på Stortinget. Arbeiderpartiet vil være innstilt på å samarbeide for å oppnå viktige målsettinger både i fordelingspolitikken, i tilpasningen til den globale kunnskapsøkonomien, i europapolitikken og på andre områder.

Kunnskap og forskning vil være avgjørende for fremtidens bedrifter og for arbeidstakerne. Gjennomføringen av etter- og videreutdanningsreformen skal prioriteres høyt. Det fremgår også av tiltredelseserklæringen.

I den økonomiske politikken møter vi store utfordringer. Situasjonen er likevel at Norge har god økonomi. Vårt behov for fornyelse av offentlig sektor kan derfor møtes innenfor positive økonomiske rammer. Dette gir helt andre muligheter enn det en fremtvunget nedskjæring i det offentlige tjenestetilbudet ville innebære. Den fornyelse av offentlig sektor som Regjeringen legger opp til, kan derfor gjennomføres i dialog med brukerne, lokale folkevalgte og i samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner.

Store utfordringer innenfor helsesektoren vil kreve omstilling. Det offentlige tjenestetilbudet innenfor helsesektoren må være så godt at folk velger og stoler på de offentlige løsningene. Tilbudet til befolkningen skal være et helsevesen med kapasitet som er der når vi trenger det. Dette stiller krav til riktig organisering og til riktig bruk av pengene.

Arbeiderpartiet vil at kommunesektoren skal ha stabile og forutsigbare rammebetingelser. Det er avgjørende for gode barnehager, det er avgjørende for en god skole, og det er avgjørende for gode omsorgstjenester. Sektorens ressurstilgang må økes, slik Regjeringen sier i sin tiltredelseserklæring. Men svaret på alle utfordringer i kommunesektoren er ikke bare mer penger. Arbeidsfordeling og organisering mellom forvaltningsnivåene må gjennomgås. Oppgavefordelingsutvalget vil legge fram sin innstilling til sommeren. Innstillingen vil bli gitt en grundig behandling i Arbeiderpartiet, men vi kan allerede nå si at her er det behov for reformer.

Samtidig som etterspørselen etter tjenester øker, vokser også kravene til mer tilpassede tilbud. For å skape nye løsninger må vi gå dit velferden blir produsert, til møtestedet for individ og samfunn i nesten alle livets faser. Det er i lokalsamfunnene, der vi bor, der vi lever livene våre. Kommunene skal i tillegg til å være leverandører av tjenester, også være en reell arena for demokrati og for styring. Men det innebærer at vi også må reformere styringssystemet, inkludert hvordan makt fordeles mellom forvaltningsnivåene. Kommunene har fått mange nye oppgaver de siste årene. Vi ønsker større rom for lokal tilrettelegging, og da må vi også gi mer makt til kommunene. Skal kommunene styre mer, må Stortinget våge å drive mindre detaljstyring enn det som har vært tilfellet de senere år. Det er et faktum at detaljstyring fra Stortinget medfører at store ressurser går med til kontroll og etterprøving, og det er ressurser som burde gått til tjenester.

Arbeidet med å skape bedre fordeling og trygg velferd skal ikke hindre oss i å være opptatt av internasjonal solidaritet. Vi bor i et av verdens rikeste land, og det gir oss et ekstra ansvar for å bidra til å bekjempe fattigdom. I regjeringserklæringen går Arbeiderpartiet inn for å målrette bistandsmidler til tiltak mot fattigdom, og vi vil være med og gå i front for et vaksinasjonsprogram for barn. Hvert år dør 3 millioner barn av sykdommer som det fins vaksiner mot. Dette kan vi gjøre noe med.

Arbeiderpartiregjeringen vil naturligvis bygge sin politikk på Arbeiderpartiets program. Det kommer også til uttrykk i regjeringserklæringen som drøftes i dag. Samtidig må en mindretallsregjering være innstilt på å søke kompromisser i Stortinget. Regjeringen Stoltenberg har i sin tiltredelseserklæring invitert til et bredt samarbeid med partiene i Stortinget, og jeg legger til grunn at partiene i opposisjon også vil bidra til å skape gode og samlenende løsninger i viktige saker for landet.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Carl I. Hagen (Frp): Arbeiderpartiets nye parlamentariske leder, Hill-Marta Solberg, sa bl.a. at vi bor i et av verdens rikeste land. Og det er helt korrekt. Jeg har lyst til å spørre henne litt om hva hun, Regjeringen og hennes parti vil prioritere hvis det er noen som skal få noen forbedringer.

Når det gjelder barnehagemeldingen, har det i media vært spekulert i at den muligens kan bli trukket tilbake fordi Arbeiderpartiet vil gå inn for lovfestet rett til barnehageplass for alle som har et ønske om det. Er det riktig at Arbeiderpartiet går inn for det? Og hvis det er det, hvorfor har da Arbeiderpartiet hele tiden gått imot lovfestet rett til folketrygdbetalte eldreomsorgstjenester for pleietrengende eldre? Og hvorfor går Arbeiderpartiet imot lovfestet juridisk rett til nødvendig medisinsk behandling betalt av folketrygden – altså at den ikke skal være avhengig av den enkelte kommunes eller fylkeskommunes økonomi, men at det skal være en plikt for folketrygden å betale når behovet for tjenestene fremkommer, selvsagt etter et offentlig system med kontroll av at det er reelle behov? Det er det ene.

Og hvorfor går stadig Arbeiderpartiet imot lovfestet rett til folketrygdbetalte medisinske tjenester og eldretjenester når Arbeiderpartiet samtidig, i likhet med den tidligere regjering, går inn for at man alltid automatisk skal gi de nødvendige tilleggsbevilgninger etter behov når det gjelder økninger av kostnadene som følge av økt asylinnvandring? Når det gjelder dette, har også Arbeiderpartiet sagt at uansett hvor mange asylsøkere som kommer, skal man bare tilleggsbevilge det nødvendige. Hvorfor gjør man ikke det også når det gjelder de behov eldre og syke har?

Hill-Marta Solberg (A): Representanten Hagens replikk og spørsmål gir meg anledning til å peke på det som kanskje er det viktigste skillet i synet på hvordan Velferds-Norge skal utvikle seg framover, nemlig spørsmålet om vi skal basere velferdssamfunnet vårt på fellesskapsløsninger der alle får tilbud innenfor et fellesskap, eller om vi skal ha et velferdssamfunn basert på juridiske rettigheter.

Det har aldri vært Arbeiderpartiets politikk, og det har faktisk heller ikke vært slik at flertallet av partiene i Norge har ønsket et velferdssamfunn basert på et rettighetssystem

ut fra juridiske rettigheter, der møtestedet for innbyggerne og staten er rettssalen. Representanten Hagen har sine ideer på dette punktet fra USA, hvor man i stor grad har basert sine velferdsordninger på et slikt system. Det ønsker vi ikke. Derimot ønsker Arbeiderpartiet at vi skal sikre våre velferdsordninger gjennom gode offentlige tilbud, og at det også er en plikt for det offentlige å yte slike tilbud.

Når det gjelder barnehagesektoren spesielt, har Arbeiderpartiet ikke gått inn for at vi skal ha en juridisk rett til barnehageplass, men for at vi skal ha en juridisk plikt til utbygging. Det er Arbeiderpartiets holdning i det spørsmålet.

Hagen spør også hvem vi vil hjelpe. Jo, det fremgår av regjeringserklæringen, og det ligger meget tungt nedfelt i Arbeiderpartiets «Program for mer rettferdig fordeling». Jeg oppfordrer for øvrig Hagen til å fortsette med å bruke sin taletid til å lese fra Arbeiderpartiets program – det er godt stoff – slik han har gjort før i dag. Men hvis representanten Carl I. Hagen leser i vårt «Program for mer rettferdig fordeling», vil han se at Arbeiderpartiet er opptatt av å få et velferdssamfunn som inkluderer alle. Vi innser at vi har fått et samfunn der det er noen som faller utenfor. Det er et mindretall som ikke får del i alle godene, og det er dem vi framover må rette innsatsen i Velferds-Norge mot.

Einar Steensnæs (KrF): Nå er ikke regjeringserklæringen noe særlig konkret og forpliktende i sin utforming, så vi må vel vente på at Regjeringen kommer skikkelig i gang med sitt arbeid før vi kan bedømme den politiske kursen som nå stikkes ut. Men i Kristelig Folkeparti er vi godt fornøyd med de signalene som kom i regjeringserklæringen om at den nye regjeringen vil følge opp mange av de initiativ som regjeringen Bondevik hadde på viktige områder: omlegging av momssystemet, effektivisering og modernisering av offentlig forvaltning, delprivatisering av Telenor, arbeidet med en europamelding – alt dette var kommet langt i utformingen i den forrige regjeringen.

Jeg synes likevel at Regjeringen er ganske freidig når den varsler innsats for et rent miljø, når vi vet at regjeringen Bondevik gikk av og regjeringen Stoltenberg kom til makten på en viktig miljøsak som handlet om forurensningsloven som et miljøpolitisk virkemiddel, altså det motsatte av det å arbeide for et rent miljø.

Jeg har et konkret spørsmål til Arbeiderpartiets nye parlamentariske leder. Jeg merket meg at Arbeiderpartiets leder Thorbjørn Jagland så sent som for bare to-tre uker siden gikk hardt ut mot regjeringen Bondevik og lofte betydelig mer penger til kommunene, og det allerede i revidert nasjonalbudsjett. Jeg går uten videre ut fra at dette nå vil bli fulgt opp av regjeringen Stoltenberg, og at kommunene kan stole på de løfter som kom fra Arbeiderpartiets leder. Jeg vil be om at Arbeiderpartiets parlamentariske leder nå kan bekrefte dette.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg må få si at jeg synes det var meget hyggelig at så mange av opposisjonspartiene

på Stortinget i går uttrykte tilfredshet med det som ligger i regjeringserklæringen fra regjeringen Stoltenberg. Det kom også for så vidt fram fra sentrumspartiene. Det at sentrumspartiene ser mye politikk i denne erklæringen som de er enig i, synes fra mitt ståsted å være positivt. Det gir også grunnlag for samarbeid i Stortinget på mange viktige områder.

Jeg synes for så vidt det er forståelig at representanten Steensnæs har behov for å trekke fram miljøspørsmålet. På den annen side er jeg veldig uenig i hans forundring, for faktum er at da Arbeiderpartiet sammen med sentrumspartiene behandlet energimeldingen, var sentrum og Arbeiderpartiet enige om så godt som alle viktige miljøspørsmål: synet på program for ny teknologi, synet på alternative energikilder, satsing på enøk – det er en meget lang liste med tiltak i den meldingen som Arbeiderpartiet og sentrum er enige om i energi- og miljøpolitikken. Vi er uenige om ett punkt, nemlig om utbygging av gasskraft, ikke om vi skal ha gasskraft i Norge, men om vi skal bygge nå med nåværende teknologi, eller om vi skal vente. Det er det punktet som striden har stått om.

Vi er også uenige med sentrum i forståelsen av det forslaget som ble framsatt i Stortinget, og som egentlig hadde til hensikt – slik vi ser det – å skape klarhet om hva Stortinget egentlig hadde vedtatt. Det er uenighet om hva som bidrar til å styrke eller svekke forurensningsloven, og da å stemme for det forslaget som ble fremsatt av sentrum, ville innebære å skape stor klarhet om hva som egentlig lå i Stortingets vedtak.

Når det gjelder spørsmålet om kommunesektoren, viser jeg til regjeringserklæringen. Her står det helt klart at sektoren må tilføres mer ressurser, og jeg legger til grunn at Regjeringen følger det opp.

Jan Petersen (H): Først en liten bemerkning om pasientrettigheter. Stortinget har jo nettopp behandlet det spørsmålet, og selv om Høyre ønsket at pasientene skulle få sterkere rettigheter enn det som ble vedtatt, oppfatter vi likevel lovvedtaket slik at pasientene skulle få rettigheter. Når jeg nå hørte det svaret som Hill-Marta Solberg gav, må jeg si at jeg begynner å bli i tvil om hun fortsatt står bak det vedtaket som Stortinget fattet på det tidspunktet.

Så til erklæringen. Det var flere interessante, gode innspill i den erklæringen som ble gitt, ikke minst når det gjelder modernisering av offentlig sektor. Høyre ser med stor forventning frem til de forslag som måtte komme, for når så klare analyser gis og så klare forventninger skapes, nytter det ikke å komme tilbake med noe puslete, da må det være skikkelige reformer. Og er det skikkelige reformer som går i riktig retning, vil Høyre selvsagt være med.

Men det er på ett område hvor Regjeringen åpenbart ikke ser noe reformbehov, og hvor Høyre mener det er behov for betydelige reformer, og det gjelder utdanning, det gjelder den norske skolen, hvor det er mye som må gjøres når det gjelder kvalitet, når det gjelder å få rekruttert unge mennesker inn i læreryrket, når det gjelder å få gjort noe skikkelig for dem som faller gjennom, når det

gjelder å få gjort noe skikkelig for at man skal ta elevenes individuelle forutsetninger på alvor, og når det gjelder å skaffe en bedre yrkesutdanning. Det sies praktisk talt ikke noe om dette i erklæringen.

Da blir mitt spørsmål til Hill-Marta Solberg: Hvilke reformer vil hun nå ønske for den norske skolen?

Hill-Marta Solberg (A): Jeg vil først si at det var gledelig å konstatere at også partiet Høyre i går fant mange punkter å uttrykke tilfredshet med i den erklæringen som ble lagt fram fra regjeringen Stoltenberg. Det borger også for at Høyre vil arbeide for å være med og vinne flertall sammen med Arbeiderpartiet på en del områder der det er naturlig.

Så til pasientrettigheter. Ja, Arbeiderpartiet har stemt for alle de lovene som er vedtatt når det gjelder pasientrettigheter, men det er helt klart at vi aldri har ønsket å gå så langt i spørsmålet om å gjøre velferdsordningene til ensidig juridisk definerte rettigheter som det Fremskrittspartiet har ønsket. Her mener jeg at det går et klart skille mellom det som flertallet i Stortinget har stått for, og det som ofte har vært Fremskrittspartiets linje i de spørsmålene, og det var det jeg markerte i forhold til representanten Hagen.

Det er ingen tvil om at det er bred politisk enighet når det gjelder den analysen som regjeringen Stoltenberg har gitt av behovet for reformer i offentlig sektor. Det borger for at det skal være mulig å få gjort viktige ting. Nå har jeg nok merket meg at ikke minst høyrepartiene har en tendens til å likestille enhver form for fornyelse og reformer med privatisering. Det er ikke gitt at enhver fornyelse må skje gjennom privatisering, men slike tiltak må heller ikke utelates. Er man først enig om at det er et stort behov for å reformere offentlig sektor, må det være et godt nok grunnlag for også å få gjennomført viktige ting. Dette kommer Regjeringen tilbake til Stortinget med, slik det også er pekt på i erklæringen.

Utdanning og kompetanse er klart markert i regjeringserklæringen. Regjeringen Stoltenberg ser behovet for at samfunnet skal bygge på utdanning og kompetanse for å kunne sikre oss framtidig verdiskaping og velferd. Sammenhengen mellom verdiskaping, kunnskap og kompetanse er klart understreket fra regjeringen Stoltenbergs side.

Johan J. Jakobsen (Sp): Regjeringserklæringen er generell i sin form. Det synes det å være bred enighet om. Og da får vi vel også bruke en del av denne debatten til å klargjøre hvordan enkelte punkter i denne erklæringen skal tolkes. Jeg har i den forbindelse to spørsmål.

Når det i forbindelse med utviklingen av bioteknologi sies i erklæringen at Norge ikke skal stille seg utenfor den nye teknologiske revolusjonen på bioteknologiområdet, kunne det være interessant å spørre Arbeiderpartiets nye parlamentariske leder om det betyr at Arbeiderpartiet nå er innstilt på å akseptere EUs patendirektiv, også kalt patent på liv. Hvis svaret er nei, er spørsmålet: Hva skal vi da legge i den nevnte formuleringen?

Den andre saken går på forholdet til EU, hvor det er behov for klargjøring, også fordi både statsministeren og utenriksministeren har uttalt seg så sprikende. Når det i erklæringen står at Regjeringen tar utgangspunkt i folkeavstemningen om medlemskap i 1994, er mitt spørsmål: Omfatter denne formuleringen også Jaglands uttalelse fra januar i år om at Arbeiderpartiets nye program bør gi handlingsrom slik at det kan bli mulig for Arbeiderpartiet å gå inn for medlemskap i neste periode? Uansett – er Hill-Marta Solberg enig med meg i at det vil være Arbeiderpartiets eventuelle justering av sitt program som vil kunne gi det endelige svar på hva som ligger i regjeringserklæringen på dette punktet?

Hill-Marta Solberg (A): Jeg har en viss forståelse for utålmodigheten hos representanten Jakobsen med hensyn til å ha et detaljert og fullstendig regjeringsprogram på bordet en knapp uke etter at Regjeringen tiltrådte. På den annen side er det vel naturlig, når man tenker seg om, å gi også regjeringen Stoltenberg anledning til å komme tilbake med de enkelte sakene til Stortinget. Slik vil det være for enhver regjering, også for den nye arbeiderparti-regjeringen.

Men det er helt klart at det som er nedfelt i regjeringserklæringen, er viktige signaler – det er viktige signaler om hva arbeiderpartiregjeringen vil prioritere, og hva den vil arbeide med framover. Og når bioteknologien er nevnt i regjeringserklæringen, er også det et signal, det er et signal om at Arbeiderpartiet og Regjeringen vil gå inn i vurderingen rundt patentdirektivet med en åpen holdning. Det som vi opplevde fra den forrige regjering, var egentlig det motsatte: Man hadde låst sitt standpunkt før man i det hele tatt gikk inn i diskusjonen om virkningen av det direktivet. Det er ikke trukket noen konklusjoner i forhold til dette patentdirektivet, men Regjeringen signaliserer at man ser at den saken har flere sider, og at man ønsker å gå inn i drøftinger og vurderinger av det med en åpen holdning, og det mener jeg bestemt også er en riktig måte å tilnærme seg et slikt spørsmål på. Alternativet er å gjøre som sentrum, å erklære uenighet i utgangspunktet.

Når det gjelder tilknytningen til Europa og viktigheten for Norge av de endringene som skjer i Europa nå, er regjeringserklæringen ganske tydelig etter min oppfatning, for den sier helt klart at Arbeiderpartiet i sin Europa-politikk tar utgangspunkt i folkeavstemningen. Den ligger til grunn, og det skal den gjøre for Europa-politikken vår fremover. Men også på dette punktet må det være riktig og nødvendig for Norge å ha en åpen holdning, og det vil Arbeiderpartiet ha, ikke låse våre standpunkter i lang tid framover for hva som skal være mulig for Norge å foreta seg i forhold til endringene som skjer i Europa.

Rolf Reikvam (SV): Hill-Marta Solberg brukte ganske mye tid på å understreke at de politiske løsningene ligger hos Arbeiderpartiet og mellompartiene.

Hvis vi ser på utdannings- og forskningssektoren, som er et viktig område som også var nevnt i erklæringen, har de politiske svarene på mange måter ligget i krysnings-

punktet mellom SV og Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiet og SV har stort sett hatt en felles oppfatning av de viktige utdanningspolitiske sakene i siste perioden. Vi er enige om at det er en ressurskrise i norsk skole. Vi ser at det har vært et forfall på mange områder, og vi har også stort sett vært enige om den medisinen som må skrives ut for å gjøre noe med dette forholdet. Arbeiderpartiet har nå sluttet seg til SVs forslag om at vi må inn med minstandarder i utdanningssektoren for å sikre et mest mulig likt utdanningstilbud. Vi er enige om at det må gjøres noe med innholdet, at læreplanene må bli realisert på en bedre måte enn i dag, og at det må gjennomføres en innholdsreform i vår skole. På forskningssiden har vi vært enige om at forskningsinnsatsen må økes dramatisk. Mitt spørsmål til Hill-Marta Solberg blir: Vil ikke de politiske løsningene innenfor utdanning og forskning ligge i skjæringspunktet mellom SV og kanskje deler av sentrum, og vil det ikke være viktig for Arbeiderpartiet å understreke at hvis vi skal få gjennomført disse viktige utdannings- og forskningspolitiske områdene, så må de søke inn mot SV og kanskje deler av sentrum?

Og så har jeg et tilleggsspørsmål: I forbindelse med rekrutteringsmeldingen snakket Arbeiderpartiet om 1,5 milliarder kr inn i skolen allerede ved revidert nasjonalbudsjett. Kan vi regne med at Arbeiderpartiet vil legge inn en god del penger for å gjøre noe med rekrutteringssituasjonen allerede i revidert nasjonalbudsjett?

Hill-Marta Solberg (A): Det er helt riktig som representanten Reikvam påpeker, at Arbeiderpartiet og SV har hatt et veldig bra samarbeid om viktige sider av norsk skolepolitikk. Det har vi også hatt i Stortinget i den senere tid, ikke minst gjennom håndteringen av rekrutteringsmeldingen. Det er ingen grunn til noe annet enn at Arbeiderpartiet og SV bør fortsette det gode samarbeidet vi har om viktige sider av skolepolitikken. Vi har vært enige om at vi skulle satse på å bedre innholdet i skolen, vi har også vært enige om spørsmål omkring lærertetthet og en rekke sentrale spørsmål som handler om kvaliteten i skolen. Her har Arbeiderpartiet og SV hatt samme syn. Og ikke minst har vi hatt felles syn på holdningen til enhetsskolen – til viktigheten av en offentlig skole for alle. Så jeg understreker gjerne at dette er et politikkområde der vi har funnet sammen før, og jeg legger til grunn at vi også skal klare det framover.

Men, som selvfølgelig også representanten Reikvam er fullstendig klar over, skal Arbeiderpartiets og SVs holdninger i skolepolitikken vinne flertall i Stortinget, må vi også overbevise noen flere. Så sammen med SV får vi her i Stortinget påta oss arbeidet med å overbevise ikke minst noen av dem som ligger oss nær i slike saker, nemlig sentrum, slik at de vil være med på å gjøre det som er nødvendig for skolen – at det der skal kunne skapes et flertall.

Når representanten Reikvam stiller spørsmål om hvor mange kroner som skal komme i revidert nasjonalbudsjett, er han selvfølgelig fullstendig klar over at det kan han ikke få noe svar på i dag. Det sier seg selv. Men arbeidet er i gang i Regjeringen, og vi kommer selvfølgelig

tilbake til Stortinget på alle områder – også det som handler om utdanning.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Stoltenberg-regjeringens tiltredelseserklæring inneholder mange målsettinger de fleste kan være enige om. Det vil være Regjeringens konkrete oppfølging og forslag som viser hva den står for, og hva den vil få igjennom her i Stortinget.

Arbeiderpartiregjeringen har kommet til makten fordi Arbeiderpartiet og Høyre sviktet i miljøpolitikken. Ja, de to partiene er om nødvendig villige til å svekke forurensningsloven for å åpne for sterkt forurensende gasskraftverk. Dette ville ikke sentrumsregjeringen være med på. Den parlamentariske situasjonen som nå er skapt, har derfor Arbeiderpartiet og Høyre hovedansvaret for.

Sentrum har gjennom to og et halvt år i regjering vist styringsevne og for alvor markert seg som et eget tyngdepunkt og regjeringalternativ. Derfor vil vi i opposisjon fortsette samarbeidet, samtidig som vi selvsagt også vil gi rom for å markere partienes egenart. Vi vil koordinere vårt arbeid gjennom regelmessig kontakt, selv om vi ikke tar sikte på å stemme likt i enhver sak. I forhold til andre partier vil sentrumspartiene opptre som én gruppering.

Norsk politikk framover vil bl.a. bli preget av miljøkamp. Sentrumspartiene vil fortsette å arbeide mot at det blir bygd sterkt forurensende gasskraftverk. Det er viktig å stimulere utvikling av ny teknologi som er bortimot forurensningsfri. Det må også skapes økonomiske rammevilkår som kan bidra til god økonomi for gasskraftverk basert på slik moderne teknologi. Kyoto-protokollen må følges opp. Det blir krevende for Norge. Kvoter skal være et supplement til nasjonale tiltak. Hvilke tiltak på nasjonalt plan ser Regjeringen for seg? Det må desto flere nasjonale tiltak til når en vil ha en sterk økning i forurensningen fra gasskraftverk.

Sentrumsregjeringen la om familiepolitikken, med større vekt på valgfrihet for småbarnsfamiliene. Viktige elementer her var innføring av kontantstøtte, fortsatt utbygging av barnehager og selvstendige fedrerettigheter i forbindelse med fødsel. Vi vil slå et vern om det vi har oppnådd, samtidig som vi vil videre. Det er positivt at arbeiderpartiregjeringen nå erkjenner at kontantstøtteordningen ikke kan avvikles, men at den tvert imot vil administrere den. Sentrumsregjeringens barnehagemelding varsler tiltak for å nå full barnehagedekning, og er et godt grunnlag for den videre politikken på dette området.

Regjeringen varsler tiltak for å modernisere og fornye velferdsstaten. Dette er også i tråd med sentrumsregjeringens arbeid. Vi satte i gang prosjektet «Et enklere Norge». Prosjektet er bygd opp på tre hovedpillarer: modernisering av statsforvaltningen, reduksjon og forenkling av skjemaveldet, spesielt overfor næringslivet, og mindre sentralstyring og større lokal handlefrihet for kommunene. Det er allerede igangsatt over hundre enkeltprosjekter som en del av dette programmet, og disse er presentert i en prosjektkatalog som ble offentliggjort

under sentrumsregjeringen. Den nye regjeringen bør følge opp dette arbeidet. Det forventer jeg også at den gjør. Slik har arbeiderpartiregjeringen, hvis den selv vil, allerede av den forrige regjering fått et godt grunnlag for arbeidet for modernisering og fornyelse av offentlig sektor.

Vi bruker i dag mer ressurser enn noen gang på helse-tjenesten og på eldreomsorgen. Men fortsatt er mye ugjort. Sentrumsregjeringen la fram, og fikk vedtatt, opptrappingsplaner for psykiatri, kreftomsorg og utstyrsanskaffelse i sykehusene. Disse må nå følges opp av den nye regjering. Den innsatsstyrte finansiering bidrar til at stadig flere pasienter får behandling, men det påfører også sykehusene og fylkene økte utgifter. Her forventer vi økt ressursinnsats fra Regjeringen. Det foreligger nå en omforent innstilling fra Kommunenes Sentralforbund, fylkeskommunene, fylkessykehusene og departementet om sykehusøkonomien og bevilgningsbehovet. Denne er datert 16. mars, og det haster med oppfølging fra Regjeringen.

Det er knyttet forventninger til at den nye helseministeren vil ta grep for omorganisering som kan gi større effektivitet i helsesektoren. I så måte ser jeg også at det er vist til hans arbeid for omorganiseringen av SND.

Vi ser med forventning fram til hans endringsforslag. Men jeg minner om at det er fundamental forskjell på omorganisering av et næringslivsapparat på den ene side og et helsevesen som dreier seg om behandling av mennesker, på den annen side.

Internasjonal solidaritet og nestekjærlighet er grunnleggende for Kristelig Folkeparti og sentrumspartiene. Det er positivt at Arbeiderpartiet her varsler en tilsvarende holdning. Men det krever aktiv oppfølging. Regjeringen har her et godt grunnlag i de planer sentrumsregjeringen la fram for opptrapping av bistanden, gjeldslette for utviklingsland, og i handlingsplanen for menneskerettigheter.

Regjeringen varsler forslag om støtte til det globale initiativet for vaksine av barn. Det er utmerket. Sentrumsregjeringen varslet støtte til dette i et brev til lederen for Verdens Helseorganisasjon for ca. sju uker siden.

Den nye regjering er så heldig at den overtar ansvaret for en økonomi som er sterk og sunn. Det bidro sentrumsregjeringen til gjennom en stram budsjettpolitikk og et inntektspolitisk samarbeid.

Syssetningen er nå høy, arbeidsledigheten lav og prisstigningen moderat. Men samtidig kan det som er oppnådd, raskt forspilles. Det er derfor påkrevd med en fortsatt ansvarlig finanspolitikk og et inntektspolitisk samarbeid som kan gi moderate oppgjør.

Arbeiderpartiregjeringen bygger på sosialdemokratisk ideologi. Denne har egentlig et kollektivistisk utgangspunkt. Kristelig Folkeparti bygger på kristendemokratisk ideologi. Denne tar mer utgangspunkt i det enkelte mennesket, og vil bygge samfunnet opp omkring autonome enheter i familie og det sivile samfunn. Dette betyr at vi også legger stor vekt på de ressurser som kan utløses i nærmiljøet og frivillige organisasjoner. Staten skal gjennom styring sikre utjamning og likeverd. Kristendemokratiet er mer verdiorientert enn systemorientert, med

(Bondevik)

vekt på menneskeverd, nestekjærlighet, forvalteransvar og de allmenngyldige normer i de ti bud.

Norge er rikt på naturressurser. Vi har også en befolkning med høy utdanning. Vi satser på moderne informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Det gir oss rike muligheter. Norge er i sannhet et mulighetenes land.

Men hva vil vi bruke disse mulighetene til? Muligheter er muligheter til det gode, men også til det onde. Hva resultatet blir, er i stor grad avhengig av en etisk standard som gjør at mulighetene utnyttes til det positive. Derfor er det så viktig med en bevisstgjøring omkring normer og verdier. Hvis ikke, kan vi ende opp i et samfunn preget av en «sjelløs materialisme». Hva vi ønsker, er i stedet et samfunn preget av rettferdig fordeling, medmenneskelighet, omsorg og varme. Kristelig Folkeparti mener den beste kilden til å utvikle et slikt samfunn finnes i den kristne kulturarven.

Arbeiderpartiregjeringens erklæring sa intet om hvilket verdigrunnlag den vil bygge på, og inneholdt ikke et eneste ord om hvilken politikk den vil føre i forhold til Den norske kirke og andre kirkesamfunn.

Sammen med de andre sentrumpartiene, Senterpartiet og Venstre, vil Kristelig Folkeparti markere et alternativ til Arbeiderpartiets sosialdemokrati og regjering. Sentrum er i dag det reelle regjeringsalternativ til Stoltenberg-regjeringen. Vi har vist og vil fortsatt vise vilje til ansvar.

Sentrumpartiene vil videreføre sitt samarbeid på basis av Voksenåserklæringen med vekt på følgende hovedlinjer summert opp i disse 12 punkt:

1. Sentrumpartiene vil føre en politikk som er fast forankret i vår nasjonale og kristne kulturarv.
2. Sentrumpartiene vil føre videre arbeidet for en energi- og miljøpolitikk der hensynet til fremtidige generasjoner settes i høysetet. Forurensende gasskraftverk motarbeides, og forurensningsloven skal ikke svekkes.
3. Sentrumpartiene legger til grunn folkeavstemningens nei til EU-medlemskap, og går inn for en selvstendig vurdering av EU-direktivene, bl.a. ut fra hensynet til helse, sikkerhet, miljø og menneskeverd.
4. Sentrumpartiene vil at Norge skal være et foregangsland i arbeidet for menneskerettigheter, fred og forsoning. Vi vil forsterke innsatsen for sosial og økonomisk utjamning nasjonalt og globalt og føre en human flyktning- og asylpolitikk. Handlingsplanen for menneskerettigheter, bistands- og gjeldsplanene for utviklingsland og utjamningsmeldingen følges opp.
5. Sentrumpartiene vil ta hele landet i bruk og videreføre arbeidet med en aktiv distriktspolitikk. Standarden på riksvei- og fylkesveinettet må bedres. Det føres en bypolitikk med vekt på miljø, sosial trygghet og gode kollektivtilbud.
6. Sentrumpartiene vil føre en økonomisk politikk som sikrer nasjonal råderett over naturressursene. Nasjonalt eierskap skal stimuleres, og næringslivet skal ha forutsigbare og konkurransedyktige rammevilkår.
7. Sentrumpartiene går inn for en offentlig sektor som er mest mulig effektiv og ubyråkratisk. Vi vil arbeide for

mer åpenhet i forvaltningen og videreføre arbeidet med prosjektet «Et enklere Norge» og et styrket personvern.

8. Sentrumpartiene vil styrke kommuneøkonomien i det kommende budsjett. Vi går inn for omstillingstiltak som kan gi offentlige tjenester av høy kvalitet uten at kommunene gir fra seg ansvaret for tjenestetilbudet. Samarbeid med frivillige organisasjoner må videreutvikles.
9. Sentrumpartiene vil satse på utdanning og forskning. Dette er en langsiktig investering i mennesker og livskvalitet som gjør oss i stand til å møte morgendagens kompetansekrav. Kulturpolitikken skal gi alle muligheter til opplevelser og egenaktivitet.
10. Sentrumpartiene vil arbeide for en familiepolitikk med vekt på valgfrihet og god omsorg for barna. Barnehagemeldingen og ordningen med kontantstøtte følges opp. Sentrumpartiene vil fremme en aktiv likestillingspolitikk.
11. Sentrumpartiene vil bygge videre ut helse- og omsorgstjenestene. Opptrappingsplanene for eldreomsorgen, psykiatrien, kreftomsorgen og utstyrsanskaffelse i sykehus følges opp.
12. Sentrumpartiene vil forebygge og bekjempe alle former for kriminalitet. Respekt for lov og rett er grunnleggende for demokratiet, for trygge lokalsamfunn og for et internasjonalt rettssamfunn.

Langs disse hovedlinjer vil sentrumpartiene fortsette sitt samarbeid og markere sin politikk her i Stortinget, og være åpen for et konstruktivt samarbeid med så vel Regjeringen som andre partier i Stortinget der vi i sak er enige. Vi vil følge den hovedlinje at vi stemmer for det vi er for, og mot det vi er mot.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hill-Marta Solberg (A): Det ser ut som vi fortsatt skal bli værende en stund i forrige ukes og i uken før ders debatt. Det må vi vel kanskje regne med. Og den debatten regner jeg for så vidt med at både Bondevik og andre vil forsøke å føre videre. I dag hadde det kanskje vært riktig at vi forsøkte å kikke framover. Det gjorde for så vidt også representanten Bondevik da han presenterte opplegget for sitt sentrumsalternativ. Jeg vet ikke om det går an å kalle det et slags utkast til Bondeviks neste regjeringserklæring, det som ble listet opp. Og i fall det skal være styringsmalen for sentrumpartiene her i Stortinget, er det veldig mye som ligger der som det er et godt grunnlag for å samarbeide om, slik som det hørtes ut.

Bondevik understreket også i sitt innlegg at vi står i en situasjon der Norge har en meget sterk og god økonomi, men at det også vil avhenge av fortsatt ansvarlig finanspolitikk framover. Det tror jeg representanten Bondevik kan regne med også vil være linjen fra den nye arbeiderpartiregjeringen.

For inneværende år har vi en budsjettavtale med sentrumpartiene, som sentrumpartiene og Arbeiderpartiet i

sin helhet har stemt for. Jeg har for så vidt allerede konstatert at sentrumpartiene har bekreftet at den avtalen står de naturligvis ved. Men det kunne være interessant å høre hvordan representanten Bondevik ser på situasjonen i vår når budsjettet skal revideres. Er det ikke da naturlig å tenke seg at de partiene som har ansvaret i sin helhet for det budsjettet som vi styrer etter, i utgangspunktet også har et hovedansvar for revisjonen, som egentlig skal være en revisjon for å sikre gjennomføring av det budsjettet man har en avtale om? Jeg vil gjerne høre representanten Bondeviks vurdering av det.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Arbeiderpartiets nye parlamentariske leder mente at jeg oppholdt meg i forrige ukes debatt. Hva var forrige ukes eller uken før ders debatt? Jo, en regjering som gikk av fordi vi ikke ville svikte i miljøpolitikken, fordi vi ikke ville være med på å svekke forurensningsloven, som har vært et viktig miljøpolitisk virkemiddel helt siden den ble innført under Gro Harlem Brundtlands regjeringstid i 1981. Det er ikke fortidens debatt, det er i stor grad framtidens debatt. For det dreier seg om livsmiljøet for kommende generasjoner, og den kampen er jo ikke over. Det er heldigvis ennå ikke bygd et eneste forurensende gasskraftverk i Norge. Det vil slaget stå om også i fremtiden. Så dette er ikke forrige ukes debatt, dette er i høyeste grad framtidens debatt. Er det noe som er framtidens debatt, så er det kampen for et rent miljø – og den kampen vil sentrumpartiene føre.

Når det så gjelder budsjettet, kan jeg forsikre Arbeiderpartiets gruppeleder om at de avtaler sentrumpartiene har inngått, står vi ved enten de er inngått med Arbeiderpartiet eller, som på en del andre områder, med andre partier her i Stortinget. Og det som står i budsjettavtalen mellom sentrum og Arbeiderpartiet fra i fjor høst, står vi selvsagt ved også gjennom behandlingen av revidert nasjonalbudsjett. Men det ligger jo i sakens natur at et revidert nasjonalbudsjett betyr å endre en del på budsjettet. Og vi kan selvsagt ikke nå forhåndsgarantere at vi støtter ethvert endringsforslag til det vedtatte budsjett som arbeiderpartiregjeringen måtte legge fram. Det vil være helt avhengig av endringsforslagenes innhold. Vi skal være konstruktive og stemme for det vi synes det er riktig å stemme for fordi vi er enig i det, men vi kan ikke gi en blankofullmakt til en ny regjering til å fremme et hvilket som helst endringsforslag som vi ikke har sett, og love en støtte på forhånd. Det kan vi selvsagt ikke.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg har to spørsmål til representanten Bondevik, ett som har med fortiden å gjøre, og ett som har med fremtiden å gjøre.

Det er blitt hevdet overfor meg at daværende statsminister Bondevik ikke hadde flugg av tro eller håp om at flertallet ville kunne støtte forslaget fra Steensnæs den 9. mars. Jeg oppfattet imidlertid forslaget fra Steensnæs om ikke å svekke forurensningsloven som miljøpolitisk virkemiddel som en slags utstrakt hånd til de av oss som var for gasskraftverk, men som var imot regjeringsskifte. Jeg vil gjerne høre Bondeviks synspunkter på dette, om

han i hovedsak deler en del av de synspunkter jeg gav uttrykk for tidligere når det gjelder hvorledes de partier som ikke ønsket regjeringsskifte, kunne ha reddet Regjeringen, selv om man ikke gav avkall på sitt standpunkt når det gjaldt gasskraftverk.

Når det så gjelder fremtiden, respekterer jeg fullt ut at sentrumpartiene vil fortsette sitt samarbeid. Men jeg vil gjerne spørre Kristelig Folkepartis parlamentariske leder om han er enig i at det helt avgjørende for hva som skjer etter valget i år 2001, vil være velgernes dom. Og dersom velgernes dom er slik for planene til de tre partier Kristelig Folkeparti, Venstre og Senterpartiet at arbeidet og muligheten for en trepartiregjering ikke er til stede, synes Kristelig Folkepartis parlamentariske leder at det da er naturlig, dersom det er ikke-sosialistiske partier som utgjør et flertall etter valget, at disse kommer sammen for å drøfte muligheten for å finne en politisk plattform for en flertallsregjering?

Kjell Magne Bondevik (KrF): Først litt om fortiden, som Carl I. Hagen spurte om. Den er selvsagt ikke uinteressant, for det har tross alt med hvorfor vi fikk en ny regjering å gjøre. Jeg kan i hovedsak si meg enig i den framstilling Carl I. Hagen har gitt på dette punkt. Det forslaget som Einar Steensnæs fremmet på vegne av de tre sentrumpartiene, hadde vi selvsagt et håp om kunne bli vedtatt, fordi vi håpte at det var et flertall i Stortinget som ikke ville svekke forurensningsloven. Arbeiderpartiets daværende parlamentariske leder sa til og med at han kunne tenke seg å styrke den, men likevel kunne ikke han stemme for et forslag om ikke å svekke den. Det viste oss tydelig at det ikke var forurensningsloven eller miljøet som var saken for Arbeiderpartiet, men at det var interessen av å komme tilbake i regjering. Det er «fair enough», selv om jeg kanskje synes en kunne sagt det rett ut. Dette var ment som en utstrakt hånd, og vi hadde i hvert fall håp om at de ikke-sosialistiske partier ville ta imot den hånda og ikke være med Arbeiderpartiet i deres kjørt mot regjeringsmakt. Det valgte Fremskrittspartiet å gjøre, men ikke Høyre, og det må vi bare konstatere.

Når det så gjelder regjeringalternativer framover, er det selvsagt slik at velgernes dom ved valget i 2001 vil kunne være avgjørende for hvilken regjering vi får deretter. Vi ser det slik i sentrumpartiene at vi i dag framtrer som det reelle alternativet til arbeiderpartiregjeringen. Sentrum er faktisk også den største opposisjonsgruppen – vi er større enn Fremskrittspartiet, vi er større enn Høyre – og også på den måten det naturlige alternativ.

For meg er det ikke slik at en uten videre skal søke en flertallsregjering for flertallsregjeringens egen skyld, selv om det skulle være ikke-sosialistiske partier som til sammen etter valget i 2001 får et flertall. Flertallsregjeringen har den fordel at når den kommer ned i Stortinget med sine forslag, er den ganske trygg på å få dem vedtatt. Men den har den ulempen – og særlig med den konstellasjon Carl I. Hagen har nevnt – at spredningen innad i Regjeringen blir så stor at arbeidet kan lide og bli ineffektivt av det. Derfor kan mindretallsregjeringer i mange situasjoner være å foretrekke (presidenten klubber), og

sentrumsregjeringen er så absolutt det, hr. president – bare slå det fast med klubba.

Inge Lønning (H): Denne debatten viser at det har skjedd noe gledelig med klimaet i norsk politikk, for nå er forholdet mellom sentrumspartiene og Fremskrittspartiet blitt så hjertelig fra begge sider at det ikke later til å være tilbake noen samarbeidsproblemer på den siden av det politiske landskap. Jeg antar at representanten Bondevik er enig med meg i at hvis man kan ha et så hjertelig samarbeidsforhold til Fremskrittspartiet, hvor det jo undertiden tidligere har vært noen ideologiske forskjeller, må det være desto lettere å samarbeide med dem som ligger nærmere i det politiske landskap. Det synes jeg lover svært godt for fremtiden.

Nå har jeg imidlertid registrert at en annen av partilederne for sentrumspartiene, nemlig hr. Enoksen, kommenterte regjeringsskiftet umiddelbart etter at det hadde funnet sted, med å si at hans store frykt var at en arbeiderpartiregjering ville innebære en høyredreining i norsk politikk. Det var sagt til og med før regjeringserklæringen var fremlagt. Og det må vel bety at Senterpartiets leder vurderer det slik at sentrums regjeringsskjiftet bestod i å legge seg til venstre for Arbeiderpartiet. Mitt spørsmål er: Deler representanten Bondevik den oppfatning? I så tilfelle er jo det en ytterligere understrekning av at dette regjeringsskiftet er ett av de fredeligste regjeringsskifter vi har hatt i Norge, fordi den nye regjering kan tiltre på grunnlag av en 100 pst. enighet med den avgåtte regjering om budsjettet.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Representanten Lønning var opptatt av klimaet mellom forskjellige partier. De som hørte ham og Carl I. Hagen i «Sentrum» på TV2 i går, har registrert at klimaet på høyresiden i norsk politikk er slik at hadde noen en gang drømt om at de skulle utgjøre et felles alternativ, er de i hvert fall lengre fra det enn noen gang før, og det har vel representanten Lønning selv bidratt sterkt til.

Når det gjelder forholdet mellom Fremskrittspartiet og sentrum, må det være mulig for representanten Lønning og andre å skille mellom sak og hvordan partier opptrer i forhold til hverandre og i forbindelse med et regjeringsskifte. Fremskrittspartiet har opptrådt eksemplærisk ryddig i mange tilfeller, også i forbindelse med det regjeringsskiftet vi nå har vært igjennom, og de sa klart fra – i motsetning til hva Høyre gjorde – at de foretrakk en sentrumsregjering framfor en arbeiderpartiregjering. Men den politiske avstanden i sak mellom Fremskrittspartiet og sentrum er fortsatt svært stor og i hovedsak som før. Ja, som jeg klargjorde i den replikken som var før den Inge Lønning tok, er det den som gjør at jeg ikke ser det som realistisk at sentrum og Fremskrittspartiet skal sitte i samme regjering. Den politiske avstanden blir for stor, og regjeringsarbeidet blir derfor ineffektivt. Så i politikk er det ingen tilnærming, men vi setter pris på at Fremskrittspartiet prioriterer en ikke-sosialistisk regjering framfor Arbeiderpartiet, og i så måte har opptrådt ryddig.

Når det så gjelder hvem som ligger til høyre og til venstre for hverandre, har Senterpartiets leder uttrykt en frykt for at arbeiderpartiregjeringen på noen områder kan innebære en høyredreining. Det har ikke vært et generelt utsagn, og det er jo slik at den gamle blokktenkningen og høyre-/venstreskalaen på mange måter i dag ikke er den mest sakssvarende. Men jeg registrerer at Inge Lønning fortsatt henger igjen i den, og at han tror at man ensidig kan plassere partiene langs en skala fra høyre til venstre, mens all samfunnsforskning og politisk praksis her i salen viser at vi har flere konfliktlinjer enn denne ene.

Karin Andersen (SV): SV er opptatt av klima, og det oppfatter jeg at både sentrumsregjeringen og Kristelig Folkeparti også var. Det var så viktig at regjeringen Bondevik valgte å sette stillingen sin inn når Arbeiderpartiet i samarbeid med Høyre og Fremskrittspartiet ville tvinge gjennom gammeldags og forurensende gasskraft og hindre løsninger på miljøproblemene, som jo er veldig vanskelige å løse, fordi de i sin natur er lite populistiske. Det er altså ikke så lett å få det til, for det krever noen offer.

Det andre prosjektet som Bondevik har markert seg sterkt på, er sentrumsprosjektet, og der blir det et større problem for SV å følge med. Sentrumsprosjektet er i sin natur et mindretallsprosjekt. De gjør det på en måte nesten til en dyd av nødvendighet å være i mindretall. Vekslede flertall som styringsmetode er i realiteten en politikk for å la diverse miljøvennlige flertall få lov til å styre vekslende regjeringer, og det er alvorlig. Det er ikke styringsevne, som Bondevik var opptatt av. Er Bondevik enig med SV i behovet for å bygge forpliktende, grønne flertallsallianser, slik at det blir mulig å styre miljøpolitikken, for den krever faktisk styring? Kunne det ikke være slik at Bondevik var med på å søke et flertall, ikke for flertallets skyld, men for miljøets skyld? For det er nemlig nødvendig skal vi få gjort noe med de store og tunge miljøproblemene.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Først om klimapolitikken, som Karin Andersen tok opp. Der er sentrumspartiene og SV i stor grad enige, og vi har en samlet miljøbevegelse bak oss. Det sier jo også litt om den politikk som Arbeiderpartiet sammen med Høyre slo inn på når det gjaldt gasskraftverksaken, men enda mer, og det som for oss var uakseptabelt, en åpning for at en kan svekke forurensningsloven for å få til disse forurensende gasskraftverkene. Vi får respektere den uenigheten, men når en samlet miljøbevegelse går imot Arbeiderpartiet og Høyres politikk, burde det være en tankevekker for de miljøbevisste om at et flertall er i ferd med å slå inn på en feil kurs.

Kunne vi få til grønne flertallsallianser, ville intet glede Kristelig Folkeparti og sentrumspartiene mer. I en rekke både miljøpolitiske og energipolitiske spørsmål ser vi av innstillingen til energimeldingen at slike kan bygges. Sentrumsregjeringen varslet jo en kraftig opptrapping av bevilgningene til alternative energikilder og til energiøkonomisering, bl.a. finansiert ved en økning av elavgiften. Dette ble det bred tilslutning til. Og det er positivt.

Men det problematiske med behandlingen av energimeldingen var at det oppstod en annen flertallsallianse som var alt annet enn grønn, nemlig mellom Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, om å åpne for sterkt forurensende gasskraftverk, og at en ikke kunne vente verken på et kvotesystem som kunne hindre at dette betød en nettoøkning av forurensningen, eller på ny, moderne teknologi.

Når det gjelder regjering generelt: Ja, gjerne flertallsregjering, la meg litt spøkefullt få si at intet hadde vært bedre enn om sentrum oppnådde flertall, så de kunne komme tilbake med en flertallsregjering. Men jeg innrømmer gjerne at det kanskje er litt langt fram. Og en flertallsregjering kan ikke være målet i seg selv, hvis spenningen innad blir for stor.

Hill-Marta Solberg (A): Når en overværer replikkordskiftene i denne debatten mellom representanten Bondevik og representanter fra høyrepartiene, minner det meg litt om Tuppen og Lillemor: «Du får'ke leke mer i våres gård! Jeg er'ke venner mot deg mer.» Det er liksom det som preger debatten. Jeg tror det hadde vært tjenlig for den politiske debatt at vi kom et steg videre og kunne diskutere og debattere hvordan vi skal gripe fatt i utfordringene framover.

Det viktigste grunnlaget for regjeringen Stoltenberg å regjere på, er budsjettavtalen for inneværende år. Og jeg må si at det for så vidt er betryggende å høre representanten Bondeviks svar om at de står helt og fullt ved den budsjettavtalen. Denne budsjettavtalen har også et eget punkt hvor det står at dersom noen av budsjettpartene har behov for å ta opp saker av økonomisk karakter, så skal det drøftes med den andre parten. Og det, vil jeg tro, er et viktig punkt for begge partene i avtaleforholdet. Da er mitt spørsmål om representanten Bondevik oppfattet det forslaget som i dag er satt fram av sentrumspartiene ved representanten Lars Sponheim, som helt i tråd med det. Så vidt jeg kan se, er det et forslag knyttet til skatt, som, slik det er utformet, også har betydning for inntektsåret 2000. Så mitt spørsmål blir altså: Er det helt i tråd med Bondeviks oppfatning av innholdet i denne avtalen, eller er det mer en arbeidsulykke at det har blitt fremmet i en slik form? De vet jo dessuten at en slik sak skal komme til Stortinget, og for Arbeiderpartiet er det naturligvis viktig å få den fram etter en skikkelig og omstendelig og god saksbehandling, og ikke som et enkelt forslag fram-satt her i salen.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Hill-Marta Solberg sier at det virker som om sentrum og høyrepartiene ikke vil leke med hverandre. For det første dreier dette seg tross alt om en debatt om hvorfor vi fikk en ny regjering, så den er ikke helt uinteressant. Det er faktisk en ny regjeringens erklæring vi drøfter i dag, og da å se litt på bakgrunnen for hvordan den kom til, nemlig at Arbeiderpartiet og Høyre opptrådte sammen og stemte ned forslag som jeg stilte kabinetsspørsmål på, er selvsagt ikke helt uinteressant.

Jeg synes kanskje heller ikke sammenligningen med Tuppen og Lillemor er helt god, fordi for meg er ikke politikk en lek. Det er litt mer alvorlig enn som så. Men for å gå til alvoret: Sentrumspartiene vil konstruktivt samarbeide både med Regjeringen og regjeringspartiet her i Stortinget og med andre partier i Stortinget der dette er naturlig ut fra sak. Det har vi understreket, og slik vil vi opptre. Men vi vil altså ikke samarbeide om en forurensende gasskraftpolitikk – for å gjøre det helt klart.

Når det gjelder forslaget fra representanten Sponheim på vegne av de tre sentrumspartiene i dag, er det ingen arbeidsulykke. Det er helt i tråd med hva den tidligere finansminister Gudmund Restad varslet. Ja, ikke bare det, jeg har jo sett at den nye finansministeren fra Arbeiderpartiet, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, har varslet i pressen at den nye regjeringen vil komme med et slikt forslag når det gjelder opsjonsbeskatningen. Dette trodde jeg var helt i tråd med Arbeiderpartiets nåværende politikk, skjønt ikke helt i tråd med dets tidligere, og at forslaget derfor kanskje kan bli vedtatt med et stort flertall her i stortingssalen i kveld.

Presidenten: Replikkordskifte er omme.

Jan Petersen (H): Jeg hadde for så vidt ikke tenkt å si så forferdelig mange ord om det som førte frem til regjeringsskiftet, fordi det etter mitt skjønn var spørsmål om en saklig uenighet om et viktig energipolitisk veivalg. Jeg tror vi skal legge oss på minnet at slike saklige uenigheter bør vi respektere hverandre for. Jeg konstaterer at regjeringen valgte å gå på bakgrunn av denne uenigheten. Men jeg vil understreke at jeg respekterer det standpunktet, selv om jeg for mitt vedkommende mener at det ikke var nødvendig.

Det var det jeg hadde tenkt å si om dette, men etter å ha hørt både på Carl I. Hagen og på tidligere statsminister Bondevik trengs det et par kommentarer til. For det første er jeg forbauset over at Carl I. Hagen benytter også denne anledningen til nye angrep på Høyre. Han har sikkert rett i at han ikke brukte mer enn 2½ minutt på i hvert fall første del av angrepet. Men jeg får vel si det slik: Jeg synes han fikk ganske mye ut av de minuttene! Det var ikke noe å si på engasjementet i dette angrepet. Videre har jeg lyst til å si til Hagen at jeg synes at han skal holde seg for god til å tillegge andre partier oppfatninger og tolke dem ut fra hva han mener han er tjent med. Jeg tror vi i politikken må respektere hverandre. Og en av de første forutsetningene er at når noen på et partis vegne sier hva man ønsker å oppnå, hadde jeg håpet at det var mulig å respektere det. Men jeg må få lov til å konstatere at det var det ikke.

Så har jeg lyst til å legge vekt på hva Bondevik nettopp sa, for jeg tror han sa noe meget riktig, og det tror jeg vi skal understreke. Han sa at han ikke ønsket å samarbeide om en forurensende gasskraftpolitikk. Jeg har også oppfattet Bondevik på den måten. Men da blir det litt underlig at han samtidig kan slutte seg til alt Carl I. Hagen har sagt, for Carl I. Hagen sa jo at gasskraftverkene ville

komme, bare man stemte for dette forslaget. Han benyttet endog formuleringen at det ikke betød noe som helst – i hvilket for øvrig ligger den insinuasjon som ikke jeg er enig i, nemlig at Bondevik i så fall stilte kabinettsspørsmål på et forslag som ikke betød noe som helst. Men det bygger også på det premisset, som jeg også respekterer Hagen for, at han mener at CO₂ ikke er forurensning, og at han på den bakgrunn kunne stemme for et forslag om at man ikke skulle svekke forurensningsloven. Men jeg vil vel tro, etter å ha hørt de tidligere regjeringspartiene i den forrige debatten, at de mente at CO₂ i denne sammenheng var å betrakte som forurensning. Det de altså gjør her, er å vikle seg inn i to helt forskjellige forslagslinjer som ikke henger sammen annet enn i konklusjonen, nemlig at de begge fant å kunne stemme for Steensnæs' forslag. Men ærlig talt: Nå må vi ha litt ryddighet i en sak som denne. Nå må det være mulig å respektere hverandres motiver. For Høyre var det viktig å få gjennomslag for et standpunkt. Vi mente at det ikke behøvde å føre frem til regjeringsskifte, og det hadde overhodet heller ikke skjedd hvis tidligere statsminister Bondevik hadde sagt: Vi aksepterer flertallets vedtak. Og som sagt, Carl I. Hagen har jo allerede sagt at gasskraftverkene uansett ville komme på bakgrunn av den teknologien som nå er tilgjengelig. Så nå må herrerne Hagen og Bondevik velge om man skal benytte Hagens argumentasjonslinje eller Bondeviks argumentasjonslinje. Jeg respekterer begge to, men det går ikke an å gjøre det samtidig. Det var så mye jeg hadde lyst til å si om det. Jeg synes på mange måter at vi i respekt for hverandres standpunkter burde kunne legge dette litt bak oss.

Nå er det spørsmål om hva fremtiden krever av oss. Vår holdning til den nye regjeringen vil være som til den forrige. Vi vil stemme i overensstemmelse med vårt program, med sikte på å nå politiske resultater som for oss er viktige. Og jeg vil jo da minne om at det i denne sal består et ikke-sosialistisk flertall. Jeg la til min store glede merke til at Johan J. Jakobsen i en debatt i Holmgang også benyttet begrepet ikke-sosialisme. Jeg går ut fra at det gir uttrykk for en viss realitet. Men det betyr selvsagt at vi vil stemme for forslag som spiller på denne banehalvdelen.

Jeg synes erklæringen på mange måter var interessant på viktige områder, fordi den har viktige erkjennelser av hvordan og hvilke reformer som bør gjennomføres i Norge. Men jeg vil understreke at da må det altså ikke noe puslete til, da må det reelle reformer til fra Arbeiderpartiets side. Vi er forventningsfulle til dette, og vi vil selvsagt være med når de går i riktig retning.

Og det er jo mange viktige reformer som nå må gjennomføres. Ikke minst er det viktig å gjøre noe med fylkeskommunen og fylkeskommunens ansvarsområder, og det er viktig å ta i bruk konkurranseutsetting og etterprøve kritisk vårt planleggingsbyråkrati og den detaljstyring som vi har i det norske samfunn, ikke fordi konkurranseutsetting og avbyråkratisering har en egenverdi, men fordi det gjør det mulig å tilby folk flere og bedre offentlige tjenester. Vi må simpelthen stille oss spørsmålet: Hvor store ressurser skal vi i dette landet bruke på å administrere oss selv? Hadde ikke disse ressursene vært bedre

anvendt på tjenester overfor innbyggerne, på eldreomsorgen, på barnehager, på skolen?

Det som derfor er utfordringen til regjeringen Stoltenberg, er nå å følge opp med konkrete forslag. Ikke minst innenfor helsevesenet er dette overmodent. Vi tror det er viktig å gå videre på den veien som ble pekt ut av et ikke-sosialistisk budsjettflertall i 1998, med mer innsatsstyrt finansiering og likestilling mellom private og offentlige tilbud, for poenget er jo ikke hvem som behandler, men at folk blir friske.

Det som imidlertid er et av de store spørsmålene, er hvorfor den reformviljen som Regjeringen har ønsket å signalisere gjennom erklæringen, ikke også omfatter så viktige deler for det moderne Norge som skole og utdanning. Vi mener at det er behov for ganske store reformer på dette området, og har lagt frem et 21-punkts program som kan gi et veikart for hvilke reformer som bør gjennomføres innenfor skole- og utdanningsområdet. Men hvis vi ikke nå har ambisjoner om å få et av verdens beste – ja kanskje verdens beste – utdannelsessystem, vil et land av Norges karakter i utkanten av Europa stille med et handikap i de knallharde, raske forandringene som skjer ute i verden. Og er det noe som må ligge oss mer på hjertet enn noe særlig annet, er det nettopp å sørge for at vi hele tiden som nasjon er på hugget og tar de politiske veivalgene som gjør at vi blir på hugget. Det er derfor jeg vil etterlyse en vesentlig sterkere satsing.

Jeg forstår hvorfor det ikke står der, for et av problemene er jo nettopp at Arbeiderpartiet har hengt igjen i – jeg holdt på å si – både Arbeiderpartiets og AUFs A4-skole, og at regjeringen Bondevik ikke tok noe særlig oppgjør med den type tenkning. Men når man først har begynt på ett område, får vi håpe at reformviljen også går til et annet område.

Jeg har også merket meg et annet område som ikke har fått noen særlig bevågenhet, som jeg må varsle at Høyre fortsatt kommer til å ha helt på topp på sin politiske dagsorden, og det er samferdselsspørsmål. Vi mener at det er en sammenheng mellom gode kommunikasjoner og et verdiskapende næringsliv, fordi vi er et land med store avstander og spredt bosetting. Nettopp det gjør oss særlig avhengig av gode transportløsninger. Derfor ønsker vi en økt satsing på veibyggning, og registrerer at erklæringen ikke er innoen dette.

Vi mener at det å føre en politikk for et lønnsomt næringsliv er selve forutsetningen for at vårt velferdssamfunn skal være et godt og trygt velferdssamfunn i årene som kommer. Men da er vi også nødt til å være villig til å legge om på en rekke områder, og derfor er vi også nødt til å føre en skatte- og avgiftspolitik overfor næringslivet som gjør at man ikke skremmer arbeidsplassene ut av landet, men snarere at vi blir et attraktivt land for mer aktivitet. Her er det aldri mulig å hvile på laurbærene. I en verden hvor konkurransen utvikler seg raskt og ofte uventet, er det intet alternativ til at vi er på høyde med denne utviklingen. Men for et lite land som Norge er det mye trøst å hente i de ord som er sagt, nemlig at fremtiden ikke tilhører de største, men de raskeste. Og Norge må være blant de raskeste.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Dag Terje Andersen (A): Jeg må få lov til å begynne med å si at jeg har en viss forståelse for at representanten Petersen har behov for å si noen ord om fortolkningen av avstemningen i gasskraftverksaken. Realiteten er at det forslaget vi stemte for, mener vi raskere vil få CO₂-utslippet ned. Vi stemte altså for å få ned CO₂-utslippet nå. Regjeringen mente det var bedre å få det ned senere. Det får vi respektere dem for, men de må også respektere oss. Jeg syns det er tendenser til at Jan Petersen må leve med, på samme måten som når det gjaldt Willoch-regjeringens avgang i 1986, at tidligere statsminister Bondevik sannsynligvis kommer til å presentere sin fortolkning like lenge som Willoch har holdt på med bensinavgiften. Han holder jo på ennå.

Mitt spørsmål går mer i retning av et av Petersens viktige områder i alle hans taler, også i talen her i dag. Det går på undervisning og skolesektoren. Vi er enige om at undervisning er et av de viktigste virkemidler for utvikling av landet. Vi har vært en del uenige om hvordan undervisningssektoren skal innredes. Jeg vil be Petersen forklare hvordan skolesektoren kan styrkes når Høyre f.eks. ved budsjettavtalen for i fjor reduserte kommuneøkonomien sammen med sentrumspartiene og stemte mot den styrkingen vi fikk presset på sentrumspartiene i år. Hvordan kan skolesektoren styrkes hvis pengene til kommunene skal reduseres? Det ber jeg Petersen om å svare på.

Jan Petersen (H): Hvis Willoch kan ta seg av bensinavgiften, skal jeg ta meg av skole spørsmålene. Jeg tror imidlertid det ligger en betydelig lærdom også for regjeringen Bondevik i mye, nemlig at hvor lenge man utkjemper gamle slag, må man faktisk veie på. Jeg tror at den argumentasjonslinjen som de tidligere regjeringspartier og Carl I. Hagen har lagt opp i denne diskusjonen, på mange måter er å utkjempe gamle slag. Jeg er enig med Dag Terje Andersen i at den beste miljøpolitikken også fra Bondeviks side selvsagt hadde vært å si: Ja, vi aksepterer flertallsvedtaket. For de europeiske utslippene ville jo gått ned – det ville altså blitt mindre utslipp hvis man hadde akseptert det vedtaket som ble gjort. Men det som skjedde, var altså at vi fikk et forslag som førte nye uklarheter inn, og som dermed ville ført til nye utsettelser. Når vi nå hører stikk motsatte fortolkninger av hva dette egentlig dreier seg om, stikk motsatt holdning til hvorvidt CO₂ er forurensning eller ikke, er det klart at det er ikke premie for å gjette at det ville blitt nye uklarheter. Dette er det noen som har behov for av hensyn til den etterfølgende posisjonering og debatt. Men jeg har lyst til å si at jeg føler meg helt trygg på at det miljøstandpunktet Høyre inntok i gasskraftsaken, var et riktig standpunkt, og jeg synes vi må ha så mye ryddighet at vi lar denne debatten være det den er, nemlig en debatt om de politiske veivalgene, hvor vi må respektere hverandre.

Jeg la merke til at Bondevik sa at han ville ikke være med på denne gasskraftpolitikken. Det er et fair og greit standpunkt, men det er det som er saken, og ikke prøv å lage det til noe annet. Dette er ikke til Dag Terje Ander-

sen, men det ligger meg litt på hjertet å si det, slik situasjonen nå er.

Dag Terje Andersen spurte om fjorårets budsjett – det går en stund tilbake. Bare la meg minne om at Høyre for inneværende års budsjett hadde en utdanningsmilliard i vårt budsjettopplegg, i tillegg til en rekke reformforslag som ikke koster penger. Begge deler styrker skolen.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg konstaterer at Høyres leders siste begrunnelse for å få et regjeringsskifte og få inn en arbeiderpartiregjering, er at det egentlig var for å unngå en uklarhet. Jeg må si at da skal det ikke mye til når det gjelder Stortingets vanlige arbeid, hvis man skal ha regjeringsskifte hver gang det er et forslag som kan innebære en uklarhet. Da blir det relativt ofte. Men den offisielle begrunnelsen er altså at Høyre stemte mot et forslag om at forurensningsloven ikke skulle svekkes som miljøpolitisk virkemiddel, og for regjeringsskifte, for å hindre en uklarhet.

Så vil jeg lese litt fra Aftenposten i dag:

«Redaktøren av Tidens Tegn, Henrik Syse, mener Høyre og Kr.F. bør utgjøre et felles regjeringalternativ. Han synes det er naturlig at Kjell Magne Bondevik blir statsministerkandidat.

I siste nummer av Høyres ideologiske tidsskrift skriver Syse på lederplass meget kritisk om at Høyres stemmegivning i gasskraftsaken var med på å gi landet en Ap.-regjering. Nå mener Syse, som er sønn av Høyres siste statsminister, Jan P. Syse, at partiet må være villig til å ta selvkritikk på en redelig måte, og tenke konstruktivt fremover.

– Kristelig Folkeparti er jo et parti som har sans for tilgivelse, og det kan jo Høyre be om. Det skal jo være tilgivelse å få for en angrende synder, sier Syse.»

Vil Høyre følge anmodningen fra Henrik Syse om å fremstå som en angrende synder og be om unnskyldning? Det er det ene spørsmålet. Han har tydeligvis den samme forklaringen som både Bondevik og jeg har. For øvrig sa ikke Bondevik at han var enig i alt Carl I. Hagen hadde sagt. Han sa at han var «i hovedsak» enig med Carl I. Hagen – det jeg sa i dag, og ikke det som Petersen refererte til, fra 9. mars. Mitt konkrete, siste spørsmål: Når Høyre ser fremover, er det Høyres målsetting å være med i en flertallsregjering etter neste valg, eller dreier det seg om en hvilken som helst mindretallskoalisjon? Er det flertall Høyre vil ha, eller spiller ikke det noen rolle i det hele tatt?

Jan Petersen (H): Jeg synes det er en viktig ting ved denne replikken, og det er at Carl I. Hagen åpenbart ikke gjør noe forsøk på å oppklare hva han og Bondevik egentlig er enig i, og hva de ikke er enig i. Jeg skjønner det er «i hovedsak» – hva nå det måtte være. Det illustrerer vel litt av poenget, at her har man to helt forskjellige premisser når det gjelder gasskraftsaken, man har helt forskjellige holdninger til om CO₂ er forurensning eller ikke, og begge to er ærlige, skikkelige, respektable standpunkter. Problemet blir når man begynner å manøvrere med forslag i Stortinget. Det er derfor jeg har talt for at vi

skal respektere hverandre for at vi har standpunkter som er veldig forskjellige, med forskjellige konsekvenser, og ikke forsøke på disse uklarhetene, som ikke minst Hagen er så begeistret for nå. Jeg respekterer Bondevik for at han valgte å gå fordi han ikke ville akseptere det han selv kalte «forurensende gasskraftpolitikk». Men det er altså det som er hovedsaken, og ikke alle disse andre forsøkene på å manøvrere.

Jeg er litt ulykkelig for at dette blir hovedsaken i debatten også, for jeg synes poenget nå måtte være å se fremover og forsøke å bygge noen broer. Jeg skal prøve å la være å bruke så mye som 2 1/2 minutt på Fremskrittspartiet ved andre anledninger, for jeg synes ikke vi skal legge vekten på det nå i første omgang.

Når det så gjelder spørsmålet om angrende syndere, tror jeg nok at Hagen ble litt vel begeistret for artikkelen, for jeg tror nok Syse har flere angrende syndere på dagsordenen enn akkurat Høyre. Jeg tror han taler til fordel for at det er mange som bør snakke sammen, og jeg har sagt at jeg synes at alle som tilhører ikke-sosialistiske partier, bør begynne med det, og så får man rett og slett se hvor det leder oss hen. Jeg tror vi kan lære av mye av den debatten som hittil har vært, hvor mange reagerer på en del av de fremstøtene som er kommet. Og greit: Da tror jeg vi rett og slett skal begynne med samtaler og se hvor det fører oss hen.

Jon Lilletun (KrF): Det er eit faktum at Høgre si stemmegjeving har gjeve oss ei arbeidspartiregjerung. Etter tidlegare statsminister Bondevik sitt kabinettsspørsmål visste representanten Petersen at det ville bli konsekvensen. Partiet Høgre har kome med eit utkast til nytt prinsippprogram som på ein del område styrkjer verdiprofilen og det ideologiske fundamentet til Høgre. Dette er på mange område interessant, sett frå Kristeleg Folkeparti si side.

Den regjeringserklæringa som vi diskuterer i dag, har fått positiv omtale av Høgre, sjølv om den manglar viktige ideologiske fundament. Den omtalar ikkje familiepolitikk, den omtalar ikkje kyrkja, den er svak i forhold til den tredje sektor, og dei områda som representanten Petersen har snakka så positivt om, fornying av Kommune-Noreg osv., låg òg i sentrumsregjeringa sitt program. Ut frå det undrar det meg at representanten Petersen ikkje på ideologisk grunnlag har funne større grunn til å omtale den regjeringserklæringa vi behandlar i dag. Og i og med at parlamentarisk leiar i Kristeleg Folkeparti og statsministerkandidat for sentrumspartia i dag har lagt fram eit punktvis program, eit framtidig program om korleis ei eventuell ny sentrumsregjering vil agere, vil eg no gje representanten Petersen høve til å snakke om framtida og ikkje snakke meir om fortida, sjølv om konsekvensen der er klar. Er Petersen meir samd i det programmet som representanten Bondevik har lagt fram her i dag, og vil han heller støtte ei sentrumsregjering utgått frå ikkje-sosialistisk side enn ei arbeidspartiregjerung, eller er det slik at det er greiare at ei arbeidspartiregjerung sit, slik at Høgre kan synast betre?

Jan Petersen (H): Jeg synes det var veldig hyggelig det Lilletun sa om vårt prinsippprogram. Jeg tror også han

har rett i at han vil finne en god del i det prinsippprogrammet som han vil føle nærhet til. Jeg deler hans oppfatning om at det er punkter i regjeringen Stoltenbergs erklæring som burde vært skrevet annerledes. Jeg tror jeg sa det bl.a. i den debatten som gikk på NRK2 i går, hvor Bondevik fremhevet de samme poengene. Ikke minst når vi vet at familiepolitikk er midt i den politiske skuddlinjen, synes jeg det er viktig å si at jeg der tror Kristelig Folkeparti og Høyre kan bygge bro mellom hverandre.

Jeg er ikke helt sikker på hvordan jeg skal oppfatte invitasjonen fra Lilletun. Den kunne selvfølgelig oppfattes som en slags invitasjon til å være stemmekveg. Jeg regner med at det ikke var det han var ute etter, men at det var uttrykk for en reell vilje til å snakke sammen om politikk og se hva vi kunne komme frem til. Det er i all beskjedenhet også det jeg har sagt i løpet av de siste fjorten dagene og fått grundig kjeft for å si, så jeg er litt forsiktig med det akkurat nå. Men hvis det er en slik invitasjon, er jeg glad for det, fordi jeg synes det er viktig at vi får et samarbeid som nettopp bygger på det ikke-sosialistiske flertallet som finnes i Stortinget.

Så har jeg bare lyst til å legge til at jeg mener at regjeringen Bondevik, hvis den nå først mente at den kunne akseptere gasskraftverk – som mange tydeligvis mener at den kunne – selvfølgelig heller ikke hadde behovd å gå, men jeg respekterer det valget som ble gjort.

Jeg har også lyst til å forklare meg lite grann om det lille samarbeidsfremstøtet jeg kom med, siden en god del har reagert på det. Det var faktisk inspirert av Carl I. Hagen, som da Willoch-regjeringen gikk fra borde i 1986 sa akkurat det samme, men fra Stortingets talerstol. Men «det var da det og itte nå».

Johan J. Jakobsen (Sp): Jeg skal berolige Jan Petersen med at jeg ikke har til hensikt igjen å reise spørsmålet om Høyres stemmegiving, men heller snakke om en annen sak som det har gått en del runder på allerede, nemlig om det politiske landskapet og om samarbeids-situasjonen i Stortinget. La meg da først understreke at vi i Senterpartiet er særdeles tilfreds med at sentrum og sentrumsalternativet nå framstår som alternativet til den sittende regjering.

Så langt i debatten har vi registrert at Carl I. Hagen i svar på en replikk fra Anne Enger Lahnstein gjorde det klart – ingen stor sensasjon kanskje – at den politiske avstanden mellom Senterpartiet og Fremskrittspartiet er for stor til å tenke på noe regjeringssamarbeid den veien, og jeg oppfattet også Kjell Magne Bondevik slik i replikkvekslingen etter hans innlegg at heller ikke de øvrige sentrumspartiene ser på det som aktuelt. Så ser vi at forholdet mellom Høyre og Fremskrittspartiet virker noe anstrengt, for å si det forsiktig, og dette betyr jo i sum en ytterligere klargjøring av at det i dag er det sentrumsalternativet som er alternativet til Arbeiderpartiet. Det har jo også blitt understreket av sentrumspartiene i debatten. Mye tyder på at dette med stor sannsynlighet også vil kunne være situasjonen etter valget i 2001. Og da vil det være interessant å høre hvordan Høyre og Jan Petersen vil opptre i en slik situasjon. Vil Høyre da gjøre som de

gjorde den 9. mars, nemlig foretrekke en arbeiderparti-regjering, eller vil Høyre i denne situasjonen kunne velge sentrum framfor Arbeiderpartiet? Jeg er klar over at dette ikke er noe valg på øverste hylle for Høyre, men fordi Høyre så sterkt har understreket at den ikke ønsket å felle Bondevik-regjeringen, er det likevel interessant å høre hva Jan Petersen svarer på dette spørsmålet.

Jan Petersen (H): Jeg skal overhøre den delen av Jakobsens innlegg som åpenbart går på at han ønsker å ha Høyre som stemmekveg, og heller si at jeg tror vi i norsk politikk nå er nødt til å vise litt evne til å strekke hender utover grenser.

Jeg vil minne om at da Høyre ble utropt som valgets vinner i fjor høst – og det gjorde vi – antydet jeg i ganske forsiktige, åpne ordelag at jeg syntes vi burde sette oss ned med politiske samtaler for å se hvilken vei det førte oss. Og jeg mente endog at regjeringspartiene burde kunne velge tid og sted for slike ting – for jeg forstod deres situasjon. Det ble avslått. Det synes jeg er leit, men hvis Jakobsen har tenkt igjen å følge en form for stemmekvegstrategi overfor oss, må jeg si jeg tror han er på feil spor. Nå tror jeg vi som sagt må kunne strekke hender ut og se om vi kan finne frem til bredere løsninger, for uansett hvor fornøyd Bondevik-regjeringen var med sin innsats, er det klart at det ikke er heldig med så smale regjeringer. Da er mitt standpunkt rett og slett at jeg har ikke ønsket meg noen arbeiderpartiregjering, jeg ønsker meg ikke noen arbeiderpartiregjering. Jeg pekte heller ikke den veien, det var Bondevik som pekte ut Stoltenberg. Og det er greit, men det var altså han som gjorde det. Så sier jeg at vi bør sette oss sammen og se om det er mulig å finne frem til noe. Nå har ikke det vært spesielt populært i de siste 14 dagene. Jeg tror ikke det er mer uriktig av den grunn, faktisk fordi vi har et ikke-sosialistisk flertall. Jeg aksepterer det, men vi må la det gå litt tid. Nå har Stoltenberg-regjeringen kommet. Vi skal skape politiske resultater, og så får jeg håpe at vi kan greie å bygge broer frem til 2001. Men det virket ikke som det var noen bro Jakobsen var ute etter. Jeg forstår det for så vidt rent psykologisk sett, men kanskje det allikevel er et håp om å kunne sprengre grenser.

Karin Andersen (SV): SV og Høyre er uenige på en del hovedpunkter i norsk politikk. Blant annet ønsker SV å styrke offentlig sektor og bedre fordelinga i samfunnet. Så der er vi uenige. Men SV ønsker også å se på organiseringa av offentlig sektor, for det er på det rene at de som sterkest forsvarer en stor offentlig sektor, også må være kritisk innstilt når pengene ikke blir brukt riktig eller det er mangler eller stivnete organisasjonsformer. Vi er opptatt av bedre tjenester, mindre egenbetaling og ikke minst en bedre satsing i skolen. Men i sitt innlegg sier Jan Petersen fra Høyre som begrunnelse for å gå inn i en omorganisering med privatisering som metode at de ønsker å styrke f.eks. skolesektoren. Men det er litt vanskelig å forstå at dette med privatisering og konkurranseutsetting ikke er et ideologisk utgangspunkt i Høyre, sjøl om Jan Petersen nå prøver å si det. Han sier bl.a. at det er

bedre med penger til skole, barnehage og helse enn til administrasjon. Ja, det tror jeg alle er enig i. Det er bedre å bruke pengene til tjenestene. Men hvorfor er det bedre hvis flere av de pengene som vi putter inn i offentlig sektor, går til privat fortjeneste, enn at vi bruker dem til skole, barnehage og helsetjenester? For det vil vel nødvendigvis bli resultatet hvis man skal konkurranseutsette store deler av offentlig virksomhet. Jeg går ut fra at når Høyre snakker om dette, snakker man ikke bare om frivillige organisasjoner som har bidratt sterkt og godt til helsetjenester og omsorgstjenester i Norge, uten å ha et profittmotiv. Det Høyre tenker på, er vel at det er private bedrifter som skal gå inn og tjene penger, og da betyr det at vi bruker noen av de sårt tiltrengte kronene, som kunne gått til tjenester, til noe annet. Så hvis ikke privatisering er målet, hvorfor ikke gå inn i en debatt om reformer uten å ha konkurranseutsetting som hovedsak?

Jan Petersen (H): Nå var mitt økonomiske argument ikke bare et spørsmål om privatisering og tjenesteutsetting. Det var ikke minst et spørsmål om hvor mange forvaltningsnivåer vi skal ha i dette landet, altså hvor mye penger vi skal bruke på å ha et fylkeskommunalt nivå hvis vi kunne gjøre det enklere. Hvor mye penger skal vi bruke på å planlegge opp og ned og in mente hvis vi kunne la mye at dette planleggingsarbeidet være? Hvor mye penger skal vi bruke på å administrere lovgivning som går ganske detaljert til verks når det gjelder å administrere både bedrifters og enkeltpersoners hverdag? Her ligger det ganske betydelige midler, så mitt spørsmål dreier seg ikke minst om denne type ting. Det er her jeg tror de tunge, vanskelige avgjørelsene kommer til å bli tatt. Jeg tror ikke man kommer noen vei hvis man ikke er villig til å gå inn og slanke langs disse linjer.

Så gjelder det spørsmålet om tjenesteutsetting. Der virker det som om Karin Andersen er av den oppfatning at det må bli dyrere med private løsninger. Mitt spørsmål er: Hvorfor det? – Sempelthen fordi noe av det viktigste som skjer, er nettopp å få frem en dynamikk som gjør at man gjør tingene enklere, bedre enn det man har gjort tidligere, og det vil i seg selv få utgiftene nedover. Det er derfor det privatkapitalistiske system har vært helt uovertruffent i verden når det gjelder å fremskaffe velferd for dem som bor innenfor slike politiske systemer. Det har vist seg å være det mest effektive systemet som finnes. For å illustrere det: Når mange sykehus f.eks. nå bruker private vaskerier, er det fordi det blir mye mer effektive tjenester av det, men det er selvfølgelig et profittmotiv innenfor vaskeribransjen. Men allikevel blir den totalsummen som det offentlige betaler, lavere enn før. Når den totalsummen blir lavere, viser det seg at vi greier å utnytte den private økonomis dynamikk på en fornuftig måte, men sånt er ikke lett for sosialister å akseptere. Det skjønner jeg.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Odd Roger Enoksen (Sp): Tiltredelseserklæringen som ble presentert av statsminister Stoltenberg i går, var

svært generell, så generell at de fleste kan slutte seg til hovedlinjene i det som ble sagt. Interessant blir det først når de konkrete forslagene kommer, og vi i praktisk politikk får se hva Regjeringen vil stå for.

Vi har fått en forsmak på dette i form av noen uttalelser fra enkelte av fagstatsrådene.

Helsesektoren skal moderniseres, sier helseministeren, som ifølge NTB mener at kvaliteten på helsetjenester og dekning av behovet er det viktigste, ikke om tjenestene leveres av det offentlige eller av det private.

Sentrumsregjeringen ved statsrådene Høybråten og Kleppa har lagt ned et imponerende arbeid med modernisering av helse- og sosialsektoren. En rekke meldinger og proposisjoner er behandlet og presentert for Stortinget. Vi vil fortsette arbeidet med å modernisere helse- og sosialsektoren gjennom å bedre kvaliteten på de offentlige tilbudene, fremfor å «outsourc» oppgaver til private i den tro at disse som en naturlov alltid vil levere bedre tjenester enn det offentlige. Senterpartiet er sikker på at offentlig ansatte kan levere like gode tjenester som private.

Dermed er det ikke sagt at vi er motstandere av private løsninger. Vi vil fortsatt legge til rette for frivillige og ideelle initiativ innen helse- og sosialsektoren.

Sentrumsregjeringen har lagt fram Ot.prp. nr. 25 for 1999-2000 om alternative organisasjonsformer for fylkeskommunale sykehus, som bl.a. åpner for å organisere fylkessykehusene som selvstendige rettssubjekt. Initiativet ble tatt for å hindre at noen fylkeskommuner valgte aksjeselskapsformen som organisasjonsform.

Jeg vil utfordre Arbeiderpartiet på dette punktet: Ligger det i Arbeiderpartiets modernisering av helse- og sosialsektoren at partiet vil gå lenger enn sentrumsregjeringen i dette spørsmålet?

Så noen flere uttalelser fra statsråder i regjeringen Stoltenberg som skaper usikkerhet om hva man vil:

- Arbeiderpartiets leder, utenriksminister Thorbjørn Jagland, vil ifølge VG gi gass i EU-debatten og har godt håp om at folket snur fra nei til ja i løpet av neste stortingsperiode.
- Kommunal- og regionalministeren mener det er nødvendig med en sterk reduksjon av antall fylker.

Summen av disse punktene – privatisering av helsevesenet, økt tilpasning til EU og reduksjon i folkevalgte organer – representerer ingen modernisering, men er et rent frieri til høyrepartiene. Ikke så merkverdig da at de mest fornøyde ansiktene i går var å se på høyresiden. Petersen sa til NRK at det naturlige ville være å støtte seg til Høyre, mens Hagen tilføyde i en kommentar: «Dette kan bli veldig bra.»

Sentrum framstår allerede etter disse innledende bemerkningene som det reelle regjeringalternativet til Arbeiderpartiet. Dette gjelder ikke minst i miljøpolitikken.

Statsminister Stoltenberg sa i tiltredelseserklæringen at «Norge skal være et foregangsland i miljøpolitikken.» Hva mener Stoltenberg med det? Et foregangsland skal være nytenkende og progressivt. Men hva slags linje har Arbeiderpartiet lagt seg på? Arbeiderpartiet har kommet til makten med Høyres hjelp etter å ha felt sentrumsre-

gjeringen på bygging av sterkt forurensende gasskraftverk, etter at Arbeiderpartiet sammen med Høyre stemte mot et forslag om ikke å svekke forurensningsloven som miljøpolitisk instrument.

I kampen om regjeringsmakt tapte miljøet. Samtidig viste debatten Arbeiderpartiets nye såkalt miljøpolitiske linje:

- Arbeiderpartiet har gått bort fra at føre var-prinsippet skal gjelde i miljøpolitikken.
- Arbeiderpartiet har gått bort fra prinsippet om at forurenser skal betale.
- Arbeiderpartiet har gått bort fra det nasjonale, personlige ansvar og over til markedstekniske løsninger med kun antatte regionale effekter.

Vi vet at utslippene vil øke, Arbeiderpartiet *antar* kun at det vil kunne bli regionale reduksjoner. Det er sterkt å beklage at det partiet hvis tidligere statsminister lanserte begrepet bærekraftig utvikling, nå fjerner seg fra begrepets innhold og svekker Norges anseelse som miljøpolitisk foregangsland.

Arbeiderpartiet får tilslutning til sin miljøpolitikk hos Fremskrittspartiet og Høyre. Sentrumsregjeringen høstet støtte til *sin* holdning i gasskraftsaken hos en samlet miljøbevegelse – og hos Arbeiderpartiets egen ungdomsorganisasjon, AUF. Dette er ikke noen enestående allianse. Vi har sett den ofte før:

- i vedtaket om utbygging av Øvre Otta
- i vedtaket om bygging av skytefelt på Østlandet
- og nå sist i vedtaket om bygging av gasskraftverk

Forsiktig sagt: Arbeiderpartiet har en lang vei å gå før man kan gjøre krav på noen som helst troverdighet i miljøpolitikken.

Statsministeren inviterte til bredt samarbeid og vil søke å oppnå flertall med partier som vil bidra til gode og samlende løsninger for landet.

Senterpartiet og sentrum vil være konstruktive i opposisjon – stemme for det vi er for og søke flertall for en politikk som går i vår retning. Jeg har ofte sagt at de beste løsningene på en del sentrale politikkområder ligger i skjæringspunktet mellom Arbeiderpartiet og sentrum. Dette gjelder i fordelingspolitikken, delvis i distriktspolitikken og langt på vei også i utformingen av offentlig sektor, for å nevne noen eksempler.

Statsministeren sa i tiltredelseserklæringen at Regjeringen vil gå i gang med å vurdere arbeidsfordelingen mellom forvaltningsnivåene. Jeg setter pris på at Arbeiderpartiet følger opp det arbeidet som sentrumsregjeringen har påbegynt på dette området. Det interessante i denne gjennomgangen blir i hvilken retning Regjeringen ønsker at dette arbeidet skal gå.

Jeg har merket meg at lederen av Oppgavefordelingsutvalget i dagens utgave av Aftenposten ikke gir sin støtte til statsministerens utsagn om at det foregår dobbeltarbeid i fylkene. Men vi trenger en opprydding i ansvarsforholdene. Denne oppryddingen må ha som mål å gi økt folkevalgt styring av det regionale nivå i forvaltningen, samtidig som oppgaver bør desentraliseres i størst mulig grad, ikke statliggjøres. Jeg er usikker på om det er i denne retning Arbeiderpartiet har til hensikt å gå.

Ifølge en uttalelse fra statsminister Stoltenberg til Dagens Næringsliv 18. mars skal helseminister Tore Tønne ha en sentral rolle i arbeidet med moderniseringen av offentlig sektor. Det står at Tønne imponerte Stoltenberg da han greide å overføre fylkeskommunenes avdelinger for næringsutvikling til SND.

Jeg er enig med statsministeren i at det er nødvendig med modernisering av offentlig sektor. Jeg er enig i at det er nødvendig å

- redusere skjemaveldet
- styrke lokaldemokratiet – det er den som har skoen på, som best kjenner hvor den trykker
- fjerne eventuelt dobbeltarbeid mellom ulike forvaltningsnivåer
- desentralisere makt i større grad, også til den enkelte skole, til den enkelte sykehus og til den enkelte eldreinstitusjon.

Statsministeren sa i sin tiltredelseserklæring: «Sterk statlig styring er ingen automatisk garanti for likeverdige tilbud.» Han sa også: «Detaljstyringen må reduseres.» Jeg er enig i dette. Men hva vil Regjeringen egentlig når statliggjøring av næringsutviklingen brukes som eksempel på vellykket omstilling av fylkeskommunen – altså det stikk motsette av det statsministeren sier i sin tiltredelseserklæring?

Sentrumsregjeringen var i gang med den største distriktspolitiske snuoperasjonen noensinne. Ambisjonen var å snu flyttestrømmen – ikke med tvang, som noen vil ha det til, men gjennom å legge til rette for valgfrihet, gi muligheter til å realisere det store utviklingspotensialet som ligger i Distrikts-Norge, ikke minst innenfor fiskeri- og havbruksnæringen som på 25-30 år har vokst fra å være en sterkt subsidiert næring til å bli Norges nest største eksportnæring med en eksportverdi på mer enn 30 milliarder kr i 1999.

På dette området har vi naturgitte fortrinn, og vekstmulighetene er store – ikke minst innenfor oppdrett. Sentrumsregjeringen valgte derfor marin forskning som et av Norges prioriterte satsingsområder. Kyst-Norge skal stå sterkt i framtidens Norge, og jeg tillater meg derfor å fremme forslag nr. 2, som lyder:

«Stortinget ber Regjeringa legge fram et verdiskapningsprogram for havbruksnæringa.»

Et avgjørende element i arbeidet med ny distriktspolitikk er satsing på det Senterpartiet har valgt å kalle «den digitale allemannsrett» – satsing på ny teknologi i arbeidet med å utvikle både nye og gamle næringer for på denne måten å sikre alle samme mulighet til å ta del i kompetanseheving der ny teknologi vil komme til å spille en sentral rolle, og ikke minst, gi et bedre tjenestetilbud, f.eks. gjennom satsing på telemedisin, som sentrumsregjeringen var godt i gang med.

I forhold til alle disse punktene er utbygging av bredbåndnett over hele landet en helt avgjørende satsing. Jeg er glad for at statsministeren nevnte dette punktet i sin erklæring. Senterpartiet vil, dersom Arbeiderpartiet vil støtte oss og videreføre det arbeidet vi har satt i gang, også her stemme for det vi er for.

Det var ett viktig område som jeg ble overrasket over at statsministeren ikke nevnte i sin tiltredelseserklæring:

Barn og unges oppvekstmiljø. Vi er i en situasjon hvor unge blir utsatt for stadig større påvirkning fra ulike deler av samfunnet, hvor vold og kriminalitet øker, hvor stoffmisbruk og rusmisbruk i det hele tatt er sterkt økende. Innenfor dette området står vi overfor store utfordringer. Vi er nødt til å få til en overgang fra reparasjonssamfunnet til forebyggingssamfunnet, hvor vi i større grad bruker ressurser, både menneskelige og økonomiske, på å legge til rette for at ungdom og barn skal unngå de verste fellene. Vi må legge til rette for forebygging i forhold til foreldrenes muligheter til å ta del i oppvekstvilkår, ta del i ungdomsarbeid, gi rom for frivillige organisasjoner til å arbeide på dette viktige området på en måte som gjør at vi kan komme over fra reparasjonssamfunnet til forebyggingssamfunnet. Dette viktige området var ikke berørt i statsministerens tiltredelseserklæring, og jeg forventer at Arbeiderpartiet også på dette området har til hensikt å følge opp en politikk i den retning. Det vil i så fall få Senterpartiets støtte.

Hans J. Røsjorde hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Hr. Enoksen har tatt opp det forslag han refererte.

Det blir replikkordskifte.

Berit Brørby (A): Regjeringen Stoltenbergs erklæring inneholder mange sentrumskjære, iallfall sentrumsnære, politikkområder, selv om representanten Enoksen nå i sitt innlegg ikke akkurat fokuserte på det.

Det er uttrykt vilje til at offentlig sektor må styrkes og dermed fornyes, og ikke minst at kommunenes inntekter skal økes. Heldigvis fikk Arbeiderpartiet gjennom budsjettavtalen med sentrumspartiene sist høst til en forbedring av kommunenes økonomi. Men det er et faktum at det i arbeidsdelingen mellom stat, kommuner og fylkeskommuner er overlappende ansvarsforhold og noe dobbelt byråkrati som det nå må ryddes opp i.

Det er også et faktum at vi allerede har et stort privat innslag i helsevesenet, og heller ikke Senterpartiet og representanten Enoksen sier at man er imot private løsninger. Arbeiderpartiet og Senterpartiet har tradisjonelt hatt sammenfallende syn på offentlig sektor og løsning av velferdsoppgavene. Men nå skal jeg bruke mitt privilegium til å utfordre representanten Enoksen på følgende: Vil han og Senterpartiet for å få mer midler til det offentlige tjenestetilbudet samarbeide med Arbeiderpartiet for å rydde opp i ansvarsforholdene mellom de ulike forvaltningsnivåene? For det andre: Hvilke løsninger ser den tidligere kommunalminister Enoksen må til for å avhjelpe kommunenes gjeldsbyrde?

Odd Roger Enoksen (Sp): Svaret er ja, vi vil samarbeide om å finne løsninger som er til beste for innbyggerne i landets kommuner, som skal sikre at offentlig sektor skal gi et bedre tjenestetilbud på alle områder. For vi står

overfor ganske store utfordringer, både innenfor helse-sektoren, innenfor eldreomsorg, innenfor skolesektoren. Når det gjelder de aller fleste oppgaver som det offentlige i dag ivaretar, har vi store utfordringer framfor oss. Det skyldes rett og slett at vi som innbyggere i dette landet, har store forventninger til hva det offentlige skal ta seg av – vi har stadig økende forventninger til dette.

På 1990-tallet har det vært gjennomført flere reformer enn noensinne tidligere: PU-reformen, som rett nok ble vedtatt på slutten av 1980-tallet, men hvor mye av gjennomføringen skjedde på 1990-tallet, 6-årsreformen, stor barnehageutbygging, Reform 94, eldresatsingen, helsereformene osv. Alt dette er det kommunene og fylkeskommunene som har hatt ansvaret for å gjennomføre. Jeg har sagt tidligere at det er nødvendig å øke kommunenes inntekter i tiden framover. Ikke minst er det nødvendig å øke kommunenes frie inntekter, slik at kommunene i større grad selv kan avgjøre hvordan man skal bruke pengene. For jeg tror på at vett er noenlunde likt fordelt, og jeg tror at de som sitter nærmest de oppgavene som skal løses, er de som er best i stand til å se hvordan det bør gjøres. Jeg er grunnleggende overbevist om det. Derfor er jeg uenig i en utvikling som går i retning av mer statlig styring. Det er der jeg er usikker på hva Regjeringen vil. Når statsministeren bruker Tore Tønnes omlegging av SND og næringsarbeidet i fylkeskommunen ved å flytte det fra det regionale forvaltningsnivået og over til det statlige forvaltningsnivået, som et eksempel på vellykket omstilling av fylkeskommunen, er det etter min oppfatning å gå i feil retning. Vi ønsker ikke å gå i den retningen. Vi ønsker å desentralisere makt til kommunene, desentralisere oppgaver til kommunene og fylkeskommunene og ikke minst rydde opp i dobbeltarbeidet statlig og fylkeskommunal sektor imellom.

Øystein Hedstrøm (Frp): Regjeringens erklæring omtaler også det norske landbruket, man ønsker å utvikle et moderne landbruk og rimelige matvarepriser. Det er jo direkte i tråd med hva landbrukspolitisk talsmann Bjarne Håkon Hanssen tidligere har sagt, at prisene på norske landbruksvarer skal reduseres med 15 pst. – 20 pst. Maten skal produseres på færre og mer effektive bruk, og overføringene til landbruket skal også reduseres. Det betyr at det er et betydelig politisk flertall i denne sal som ønsker å modernisere norsk landbrukspolitikk gjennom liberalisering og effektivisering. Det betyr at det er et flertall som ikke ønsker å melde seg ut av virkelighetens verden, men ser at vi er avhengig av internasjonale avtaler, bl.a. WTO-avtalen, som vil bety at vi på sikt vil få et redusert tollbasert vern. Og EU vil følge etter. Om noen år vil EU inkludere en rekke østeuropeiske land og millioner av nye bønder. Da blir også EU avhengig av å legge om sin landbrukspolitikk, redusere sine subsidier, for de har i dag en sterk overproduksjon av alle tradisjonelle matvarer, sånn som Norge har, og vi vil få en utvikling mot verdensmarkedspriser. Men Senterpartiet har hele tiden vært en bremsekloss i denne utviklingen. Det har vært mest lettvinnt å la tingene gå som før. Og når *det* blir en vanlig akseptert politikk, vil resultatene på sikt bli ne-

gative som helhet – som den situasjonen vi er oppe i nå. Så mitt spørsmål til representanten Enoksen er: Vil Senterpartiet bidra til en modernisering av norsk landbrukspolitikk gjennom rasjonalisering, effektivisering og liberalisering?

Odd Roger Enoksen (Sp): Svaret på det spørsmålet er nei, og jeg har problemer med å se for meg at den nye landbruksministeren har til hensikt å gå i den retning som representanten Hedstrøm nå beskriver. I så fall har vi funnet ytterligere et område hvor det vil være problematisk å samarbeide mellom sentrum og den nye regjeringen, og hvor den nye regjeringen i så fall må søke støtte hos Fremskrittspartiet og Høyre. La oss håpe at vi kan unngå en slik utvikling, for jeg er grunnleggende overbevist om at noen av fortrinnene med norsk landbruk er at vi har et småskalalandbruk som produserer trygg og god mat til en rimelig kostnad. Vi har aldri brukt mindre andel av vår inntekt til mat enn vi gjør i dag.

Sentrumsregjeringen har lagt fram en stortingsmelding om landbrukspolitikk som medfører to grep. For det første har vi gjennom et skattegrep foreslått at matvareprisene skal reduseres. For det andre hadde sentrumsregjeringen til hensikt å legge fram en momsreform som ville innebære redusert matmoms og også på den måten reduserte matvarepriser, som ville bringe dem ned på nivå med våre nærmeste naboland, bl.a. Sverige.

Jeg har registrert at arbeiderpartiregjeringen sannsynligvis ikke har til hensikt å følge opp denne momsreformen. Det vil i så fall jeg synes er ille hvis det er tilfellet, for jeg tror det kan være et helt nødvendig grep å gjøre.

Vi skal holde fast ved det småskalalandbruket vi har. Vi skal utvikle småskalalandbruket videre og ivareta de fordeler som det innebærer å produsere mat på den måten som vi har gjort tradisjonelt her til lands, og som vi også skal gjøre i framtida. Et industrielt landbruk med de problemer som vi har sett i mange europeiske land i den senere tid, med sjukdomsutbrudd med de konsekvenser det får for folkehelsen, er ikke vi tjent med, og det er en utvikling som Senterpartiet ikke vil bidra til.

Oddvard Nilsen (H): Det er nå iallfall én likhet mellom regjeringen Stoltenbergs regjeringserklæring og representanten Enoksens innlegg: Ingen av dem nevnte et ord om samferdsel. Det er mange områder hvor Senterpartiet og Høyre er uenige når det gjelder modernisering av den norske stat og Norge, men faktisk var det slik at vi i forrige periode iallfall var enige om ett område, og det var samferdselens betydning for Distrikts-Norge. Så er det riktig å si at det har sentrumsregjeringen glemte siden. Men det er jo et håp når de nå kommer ut av regjeringskontorene, om at de kan vende tilbake til den gode sti og se betydningen av samferdsel.

Men det er to områder som jeg gjerne vil ta opp, og det er knyttet til transportkostnadene i Distrikts-Norge. Det er aldeles forunderlig at Senterpartiet, som ønsker å kalle seg for et distriktsvennlig parti, har vært med på denne berømmelige autodieselavgiften. Her har jeg en stor bunke brev fra enkeltsamfunn, enkeltmennesker og

lokalsamfunn rundt i Norge som i disse dager står i fare for å miste en del av fergetilbudet sitt, den første fergen om morgenen og den siste om kvelden. Det gjelder mange samfunn som er totalt avhengig av nettopp slik kommunikasjon. Og jeg vil tro at representanten Enoksen har fått nøyaktig de samme henvendelsene. Jeg vil tro at han skjønner hvilket problem dette er i Distrikts-Norge. Folk som er avhengig av å komme til jobb, og næringslivet som er avhengig å komme fram med sine varer, møter faktisk et fergetilbud som altså er blitt redusert. Hurtigbåter blir varslet om at de ikke vil få avganger osv. Og mitt spørsmål til Enoksen og Senterpartiet er kort og greit: Vil de være med og rette opp denne feilen i revidert nasjonalbudsjett, slik at Distrikts-Norge får den kommunikasjon de rettmessig har krav på?

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg er enig med representanten Nilsen i at god infrastruktur og gode kommunikasjoner er avgjørende for utviklingen i Distrikts-Norge. Derfor har også sentrum, i henhold til et av de punktene som representanten Bondevik refererte til i sitt innlegg, til hensikt i tida framover å satse på forbedring av standarden på riks- og fylkesveinettet, nettopp fordi dette sammen med satsing på en del andre infrastrukturområder er helt avgjørende for hvordan utviklingen i Distrikts-Norge skal kunne ivaretas. Næringslivet er avhengig av å få fram varene sine raskest mulig, og innbyggerne i kommunene er avhengig av å ha gode transporttilbud for at disse samfunnene skal kunne utvikles. Jeg pekte på ett område, et nytt område, der jeg mener det er helt avgjørende at vi satser tungt i tida framover, og det er satsing på digital infrastruktur for å kunne møte det nye kunnskapsfunnet og møte de utfordringene som ligger her.

Rimeligvis er det ikke mulig å komme innom alle områder i løpet av ti minutter, men jeg har også, som representanten Nilsen, fått mange brev fra folk som ikke ønsket den sterke økningen i dieselavgiftene som kom i forbindelse med budsjettet for inneværende år. Til det er å bemerke at den avgiftsøkningen først og fremst var et miljøtiltak, hvor avgiftsøkningen ikke var lagt på miljødiesel, men på ordinær diesel. Den avgiftsøkningen har nå medført at vi i løpet av kortere tid enn forutsatt faktisk har klart å få innført miljøvennlig diesel hos de aller fleste oljeselskapene og på den måten kan redusere forurensningen. Dette avgiftssystemet fungerer på den måten at når man hever avgiftene for å bruke det som et miljøpolitisk virkemiddel, virker det faktisk etter hensikten. Men som tidligere finansminister Restad allerede hadde annonsert og hadde hatt flere møter med lastebilnæringen om: Vi akter å se på de samlede konsekvensene av den avgiftsøkningen som kom. Det står vi selvsagt fast ved, men jeg vil ikke forskuttere hva vi vil gjøre i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Hallgeir H. Langeland (SV): SV deler den skildringen og den kritikken som Enoksen har av Arbeidarpartiets politikk. SV deler òg den frykta som Senterpartiet har uttrykt, bl.a. i Nationen på fredag, om ei høgredreining av

norsk politikk med Arbeidarpartiet ved roret, ikkje minst innan område knytte til distrikts-, fordelings- og EU-politikk. Spørsmålet går på korleis ein skal unngå denne høgredreinga, som Enoksen òg bekymrar seg for. For Enoksen har delteke i ei regjering som hadde som politisk mål å søkja samarbeid i ulike retningar. Ein har nå i løpet av to år hatt samarbeid med Høgre og Framstegspartiet i distrikts- og fordelingspolitikken. Det kan vel neppe bli mindre høgredreining av ein slik politikk, ein politikk som altså har medverka til å svekka kommuneøkonomien, svekka moglegheitene kommunane har for å driva ein offensiv skulepolitikk f.eks.

Senterpartiet og SV har veldig mange samanfallande synspunkt – iallfall dersom ein ser på partia sine program, som eg trudde ein skulle. Det gjeld innan distriktspolitikk, fordelingspolitikk, EU-politikk og eigarskapsproblematikk. I det heile er det ei mengd område som Senterpartiet og SV står saman om, og som det burde vere mogleg å samarbeida om, nettopp for å unngå ei høgredreining.

SV har stor respekt for at sentrumspartia ønskjer å halda fram som ein eigen koalisjon ved neste val. Men spørsmålet til Enoksen blir altså: Korleis skal ein unngå at ein får ei høgredreining – i EU-politikken, i miljøpolitikken og i fordelingspolitikken?

Odd Roger Enoksen (Sp): Det kunne selvsagt være fristende å svare at den beste måten å unngå en slik høyredreining i politikken på, er å gi oss økt oppslutning i valg.

Når vi samarbeidet med Høyre og Fremskrittspartiet i de to første budsjettbehandlingene, skyldtes det at Arbeiderpartiet i to år valgte å sette seg på sidelinjen og ikke var villig til å inngå et samarbeid. Det var ikke bare derfor, men også fordi vi har sagt at vi samarbeider om de løsningene som ligger nærmest opp til oss i enhver sammenheng. Jeg har for øvrig registrert at Arbeiderpartiets leder, Thorbjørn Jagland, sier at årsaken til at de valgte å samarbeide om årets budsjett, ikke var at de hadde lagt kampen om kontantstøtten død, men det var første skritt på veien tilbake til regjeringsmakt – for man så at man på denne måten kunne binde sentrum til seg. Jeg har vanskelig for å tro at det virkelig skulle være tilfellet, for i så fall er det en meget dårlig strategi i forhold til framtidig samarbeid.

Jeg står fast på det jeg har sagt, at på veldig mange områder ligger de beste løsningene i skjæringspunktet mellom Arbeiderpartiet og sentrum. På andre områder er det naturlig for oss å samarbeide med Høyre og Fremskrittspartiet. Sånn vil det også være i framtiden, for vi har ulikt syn på en del områder, som f.eks. eierskap – og som Forsvaret, hvor vi har et vidt ulikt syn i forhold til det som SV står for, for å ta ett eksempel.

Jeg har ikke sagt at Arbeiderpartiets regjeringserklæring er en høyredreining på generelt grunnlag. Tvert imot, på veldig mange områder innenfor tiltredelseserklæringen varsler man en politikk som ligger tett opp til det sentrum står for, og hvor det vil være mulig for oss å finne gode løsninger i fellesskap. På enkelte områder

derimot, som jeg skisserte i mitt hovedinnlegg, frykter jeg for at vi vil komme til å se en høyredreining og et tettere samarbeid mellom Arbeiderpartiet og høyrepartiene. Det håper jeg at vi skal kunne unngå gjennom å være konstruktiv og innby til samarbeid. Vi har ikke tenkt å drive obstruksjonspolitik eller sette oss på sidelinjen, men tvert imot å finne løsninger for det vi står for, i så stor grad som mulig.

Erik Dalheim (A): Man kunne nok ønske at politikk var en ukjent sum av mange enkeltvedtak. Kvikke medieoppslag kan da ofte også skape inntrykk av at det er sånn. Noen års deltakelse i finanskomiteen her i Stortinget har lært meg at de drømmer som ikke får plass innenfor den forsvarlige økonomiske ramme som driften av Norge gir, forblir drømmer.

Senterpartiet, som Arbeiderpartiet, baserer seg på en fordeling av ressurser og verdiskaping der folk bor. En god distriktspolitikk og sterke kommuner er da av vesentlig betydning.

Det skal bli spennende å møte Enoksen i finanskomiteen. Kompromisser kan ikke bygge bro over det man prinsipielt er uenig i, men det gir muligheter der man har felles mål. Vi som arbeidet for budsjettforliket med regjeringen Bondevik, fordi det gav et godt budsjett, vil naturlig legge dette til grunn for revidert nasjonalbudsjett i mai. Vil Enoksen på vegne av Senterpartiet nå gjøre det samme?

Odd Roger Enoksen (Sp): For å returnere: Jeg ser også fram til å møte representanten Dalheim i finanskomiteen, det kan komme til å bli både hyggelig og interessant. Jeg ser fram til det arbeidet.

Når det gjelder revidert nasjonalbudsjett, er det selvsagt umulig å forskuttere noe som helst. Det som kommer til å bli avgjørende for hvordan vi håndterer revidert nasjonalbudsjett, er selvsagt hva Regjeringen kommer til å legge fram for Stortinget. Jeg har jo registrert at det på en del områder er kommet signaler om endringer, og på en del områder kanskje høyst nødvendige endringer. Jeg vil også benytte anledningen til å takke representanten Dalheim og Arbeiderpartiet for at de hjalp sentrumsregjeringen å få tilslutning til 99,6 pst. av det budsjettet som ble lagt fram. Vi har altså på den måten fått gjennomslag for det aller vesentligste av det vi har lagt fram i budsjettet, og det står vi selvfølgelig inne for. Men endringer som måtte komme utover dette, vil måtte komme til å bli behandlet som endringer.

Så til et område som representanten Dalheim nevnte, kommuneøkonomien. Jeg har sagt i mange sammenhenger tidligere at år 2000 vil komme til å bli et særdeles utfordrende år for kommunesektoren. Vi vet at underskuddet i 1999 var stort. Det skyldtes først og fremst betydelige investeringer, bl.a. knyttet til eldrereformen. Men jeg vil minne om at når regjeringen Jagland valgte å gå av, var ikke det bare på grunn av 36,9, det var også på grunn av – som representanten Jagland den gang sa i tiltredelsesdebatten da Bondevik-regjeringen var etablert – de andre partienes overbud i forhold til offentlige utgifter.

Det ble konkret siktet til de 5 milliardene som Senterpartiet bl.a. bidro til at kommunene fikk i økte inntekter i 1997, høyst nødvendige økninger i inntektene på det tidspunkt.

Jeg ser også fram til å se hva slags forslag denne regjeringen vil komme til å legge fram i forhold til forbedring av kommunenes vilkår, i tråd med det som flere av regjeringsmedlemmene har signalisert.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Kristin Halvorsen (SV): Vi er nå i en politisk situasjon der statsminister Jens Stoltenberg overtar der Jagland slapp – og for så vidt der Bondevik slapp – uten et parlamentarisk grunnlag fra et flertall av partiene i Stortinget. Vi vil fortsatt – i hvert fall som det så langt ser ut – fram til år 2001 ha en mindretallsregjering som vil søke støtte i Stortinget fra sak til sak. Det kan fortone seg slik som det fortonte seg siste uken før regjeringsskiftet: Arbeiderpartiet samarbeidet med Fremskrittspartiet på tirsdag og med Høyre på torsdag, og i bunnen lå et budsjettforlik mellom sentrumspartiene og Arbeiderpartiet. Dette var politiske øvelser som Bondevik-regjeringen gjorde en dyd av. De gjorde en dyd av at de skulle ha vekslende flertall i Stortinget. Men resultatet var at Høyre og Fremskrittspartiet fikk betydelig større politisk innflytelse enn de trengte og burde ha hatt.

Nå er vi i den situasjonen at Arbeiderpartiet også forbeholder seg retten til å søke flertall med Høyre og/eller Fremskrittspartiet i miljøpolitikken, i europapolitikken og kanskje i flere andre saker. Denne situasjonen vil bety at det er uklart for velgerne hvilket flertall det er som har ansvaret. Den friheten som Arbeiderpartiet påberoper seg i dag, kan bli tung å bære når neste stortingsvalg nærmer seg. Dette er utløst av en politisk situasjon, men det er også en selvvalgt situasjon, og det er en situasjon som gir den samme frihet til alle andre partier i Stortinget. De borgerlige partiene har flertall, rundt Arbeiderpartiet, altså rundt Regjeringen, hvis alle partiene fra Fremskrittspartiet til Senterpartiet finner sammen. De står fritt til å skape flertall utenom Regjeringen.

SV har ikke deltatt i noen form for politiske drøftinger eller forhandlinger med Arbeiderpartiet i forbindelse med den regjeringsskiftet som oppstod. Det har vel heller ingen andre partier. Det betyr jo at også SV står fritt og ikke er en del av et parlamentarisk grunnlag for en arbeiderpartiregjering. Men fra SVs side mener vi faktisk at for SV og for alle andre som mener at politisk styring er viktig, er dette en situasjon med politisk forvirring, hvor Stortinget framstår mer og mer som en spillehall, noe som truer troen på demokratiet, på at det nytter. Det er en politisk situasjon som Fremskrittspartiet og Høyre for så vidt kan kose seg over, for de ønsker flere markedsløsninger – jo mer håpløs politikken blir, jo større blir ropet etter markedsløsningene – mens vi som ønsker å styre markedskreftene, vi som ønsker å finne et politisk handlingsrom, er avhengig av at man driver politikk på en slik måte at velgerne har tiltro til det man holder på med.

Det er bakgrunnen – punkt 1 – for at SV ønsker seg en flertallskonstellasjon i norsk politikk.

Men det er ikke bare slik at et hvilket som helst flertall vil skape orden og hindre kaos. Vi er selvfølgelig mest opptatt av den politiske retningen. Det er klart at et politisk flertall med betydelig påvirkning fra Høyre og Fremskrittspartiet vil føre til kaos i kommunene, fordi de får så dårlig råd at de ikke får løst alle de oppgavene de skulle ha løst. Det vil føre til kaos i miljøpolitikken – fordi det er et fremmedord, i Fremskrittspartiet er man jo analfabeter i miljøpolitikken. Derfor er det viktig ikke bare å ønske seg en flertallskonstellasjon som på en måte kan rydde opp i det politiske landskapet, men også en allianse i retning av SV, en allianse som inkluderer ett eller flere sentrumpartier, Arbeiderpartiet og SV.

Vår utfordring til regjeringen Stoltenberg er at løsningsene på de overskriftene som statsministeren kom med i går, og som SV var enig i mange av, ligger på venstresiden og ikke på høyresiden i norsk politikk.

Statsministeren sa:

«Menneskers arbeid, kunnskap og skaperevne er Norges virkelige nasjonalformue.»

Videre:

«Framtidens bedrifter kan være der vi minst venter dem. Men kompetanse vil med sikkerhet stå i sentrum. Kunnskap og ideer vil være vår viktigste kapital.»

Godt sagt! Men etter slike ansatser forventer SV en systematisk satsing på skole og utdanning. Varselet om en slik reform kom ikke i går.

Grunnskolen bekymrer. Situasjonen i grunnskolen bekymrer oss, særlig situasjonen i ungdomsskolen. I forbindelse med rekrutteringsmeldingen var Arbeiderpartiet inne på mange ting som SV har slåss for i årevis i Stortinget. Aftenposten eller Arbeiderpartiet – jeg vet ikke hvem – beregnet kostnadene ut fra de reformene og den innsatsen som Arbeiderpartiet da varslet, til ca. 1,5 milliarder kr pr. år. Det er en forholdsvis beskjeden satsing, men det er i hvert fall en start.

Det denne regjeringen mangler, og som mange arbeiderpartiregjeringer har hatt tidligere, er varsel om én stor reform, noe som folket kan flokke seg bak, en invitasjon til å løfte i flokk og få til noe viktig. På skoleområdet trenger vi en sånn reform. På skoleområdet trenger velgerene en sånn utfordring. På skoleområdet trenger stortingsflertallet en utfordring til å være med og satse på dette.

I SV er vi veldig bekymret over det standardgapet som veldig mange barn, foreldre og besteforeldre opplever hver eneste dag mellom tilstanden i den offentlige skolen og det man er vant til hjemme. Vi tror at hvis ikke det standardgapet fylles opp etter hvert, med hensyn til kvaliteten i skolen og utstyret i skolen, hvis skolene ligger i bakgatene nedsarvet og ikke lyser like sterkt som kjøpesentrene, vil mange ønske å bruke egne penger på privat skole. Derfor ønsker vi oss en offentlig skole som de fleste av oss entusiastisk slutter opp om, som vi hver eneste dag sender barna våre til med glede, for vi vet at de blomstrer og gror. Det er den grunnleggende utfordringen som jeg syns hele Stortinget – men særlig Regje-

ringen og venstresiden – har. Det betyr nemlig to ting, etter SVs oppfatning. Det betyr en opprustning av utstyr, rekruttering av lærere osv., men det betyr også en endring i innhold og arbeidsmåter.

De skolereformene man har hatt i løpet av de siste årene, kanskje med Hernes som den viktigste reformator, har vært i en teknokrattradisjon. De har blitt for firkantet og for sentralt dirigert. Det har også betydd at en akademisk læringstradisjon på mange måter har vunnet større og større innpass i skolen, mens en praktisk tilnærming til teori, som mange av oss foretrekker, og som gjør at teorien kommer enklere, har kommet for mye i bakgrunnen – ikke i det som står i læreplanene, der står det mye bra, men i det som blir virkeligheten. Vi ønsker oss en mangfoldig skole der man tar trekk fra pedagogikk fra privatskolene inn i den offentlige skolen og gir folk mulighet til å påvirke sin egen skolehverdag. I dag er det for mye sånn at man må finne diagnoser og problemer for å få utløst noen ekstra midler og ressurser i skolen. Det tror vi gjør at man i for stor grad setter merkelapper på barna og i for stor grad blir problemorientert i forbindelse med å bli løsningsorientert. Når det kan sitte 15 eksperter rundt et bord for å diskutere ett barns opplegg, tror vi at det er mye bortkastet tid, og at det kanskje virker fremmedgjørende for de foreldrene som sitter der – og barnet er jo ikke til stede. Derfor må vi klare begge deler: både å ruste opp skolen og å gi den enkelte skole større frihet til å utforme pedagogikken med utgangspunkt i de individene som barn faktisk er.

Høyresiden har ingen løsninger på dette. Høyres skolepolitikk betyr mer sentraldirigering, flere prøver, få barna inn, sjekk hva de kan når de er sju år, åtte år og ni år, få dem satt inn i tabeller og send beskjeder hjem. Det betyr at man tar utgangspunkt i å gi barn mer av det de ikke kan. Vår tankegang er at barn vokser hvis de får maksimal backing på det de kan, for det er når man føler at en mestrer noe, at en også er mottagelig for ny kunnskap. Det er SVs første utfordring til den nye regjeringen: Vi trenger en omfattende skolereform både når det gjelder ressurser og innhold og desentralisering av makt og myndighet.

Utfordring nr. 2 er omstilling av offentlig sektor.

Statsministeren sa:

«For å sikre velferden må offentlig sektor styrkes. Derfor må den fornyes. ... Fornyelse krever nytenkning. ... Dobbelt byråkrati gir ikke dobbel velferd.»

Vel talt! Men vår andre utfordring til Arbeiderpartiet er: Parkér alle tanker om privatisering og kommersialisering av offentlig sektor på den politiske sidelinjen der det hører hjemme, og start dialogen med dem som jobber i offentlig sektor, med SV, med alle som er avhengig av tjenester og som ønsker å påvirke sitt eget nærmiljø, om hvordan en kan utvikle offentlig sektor. Privatisering er ikke modernisering. Den norske velferdsstaten har en forholdsvis kort historie, men den er bygd i offentlig sektor fordi de privatiserte løsningene var utilstrekkelige – utilstrekkelige til å sikre oss de tjenestene vi ønsket, utilstrekkelige til å sikre alle tilgang til tjenestene. Det er ingen grunn til at noen skal la seg forføre av at det er spesi-

elt moderne å gå tilbake til den tankegangen. Det er ingen grunn til i det hele tatt å diskutere dette og la høyresiden legge premissene.

Vi må utvikle en offentlig sektor som er sånn at vi med hjertebank ønsker å benytte de tjenestene den har å tilby. Det er jo rett og slett sånn at privatisering og kommersialisering fører til nettopp økt byråkrati i kommunene, som må finne ut av hva slags tjenester de skal kjøpe fra en kommersiell bedrift som kan levere tjenestene. Det betyr at man splitter opp tjenestene mer i forhold til dem som mottar dem. Det er ikke sånn at f.eks. et sykehjem egner seg til å være ute på anbud hvert fjerde eller femte år, med systematisk kartlegging av hva fru Hansen trenger og hva fru Olsen trenger, og kanskje fru Hansen blir litt dårligere, og så blir fru Olsen litt bedre. Det blir masse byråkrati og surr av sånt. Bare parkér det.

Men det er noe vi skal legge oss veldig nøye på hjertet. En privat klinikk i Bergen hadde innkalt til åpent møte for å rekruttere sykepleiere. Det kom 200 sykepleiere på det møtet. De satt ved siden av hverandre og skottet: Himmel og hav, er du her også! De sa: Lønnsforhold, arbeidsforhold og tungrodd system i offentlig sektor er grunnen til at vi ønsker oss noe annet. Da må offentlig sektor klare å løse den typen problemer. Det er et nederlag for offentlig sektor hvis ikke vi selv klarer dette, og disse tjenestene må privatiseres og settes ut på anbud for at problemene skal bli løst.

SV ønsker seg en omfattende desentralisering av makt og myndighet i offentlig sektor. Vi tror at dette er rimelig likt fordelt i Norges land. Vi tror at de som vil være med og diskutere både skole og tjenester i lokalmiljøene, har mye å bidra med. Vi tror at brukere og ansatte på den enkelte arbeidsplass må inviteres til å være med og utforme dem. Vi tror at det betyr at vi må tåle litt større ulikhet når det gjelder hvordan tjenestene utformes. At alle skal ha skikkelig skole og skikkelig omsorg og tilbud om barnehageplass ligger i bunnen. Men når det gjelder hvordan disse tjenestene skal utformes, må vi godta større variasjoner. Det er vår andre utfordring til Regjeringen.

Vår tredje utfordring til Regjeringen er at dette betyr en mye større innsats når det gjelder å satse på offentlig sektor. Nå går altså kommunene 12 milliarder kr i underskudd. Det som er rapportert rundt omkring lokalt, er at for at kommunene skal få penger til satsing på eldreomsorgen, så tar de fra skolen – kutter i rammetimer og alt det som gir litt luft og mulighet rundt omkring i skolen. Det er det fryktelig vanskelig å forstå, for Norge er mulighetenes land. Vi har så mye penger, og alle andre land i verden misunner oss dem og den handlefriheten vi har. Det blir uforståelig for folk flest når staten og Stortinget oppfører seg som originaler som lar huset forfalle og takrennene slenge, mens madrassen tyter over av penger. Det blir en «mismatch» som gjør det vanskelig for folk å ha tillit til politikk.

I miljøpolitikken kommer SV til å være en meget kraftig opposisjon mot Arbeiderpartiet, og det er en opposisjon som Arbeiderpartiet trenger. Det er rett og slett sånn at kraftkarene i Arbeiderpartiet, i alle aldre og av begge kjønn, har vunnet for mange slag i miljøpolitik-

ken. Vi kommer systematisk og intenst til å utfordre dem når det gjelder gasskraftverk og patent på liv, der vi mener vi fikk illevarslende signaler i går. Dette er noen av de viktigste internasjonale utfordringene i vår tid.

I SV ser vi for så vidt lyst på livet. Vi synes at vi har fått en mer spennende parlamentarisk situasjon. Vi er i en situasjon der vi systematisk kan utfordre et mulig stortingsflertall, både regjeringspartiet og sentrumspartiene. Men vi kommer også til å jobbe langsiktig fram mot 2001. For hvis dette spillet, hvor man søker vekslende flertall både fra Arbeiderpartiets side og fra sentrums side, kommer til å fortsette fram til da, kommer SV til å være i en meget offensiv situasjon. Da kan vi på trygg grunn si til velgerne (presidenten klubber) at hvis man stemmer på Arbeiderpartiet, vet man ikke hva man får. Hvis man stemmer på sentrum, vet man heller ikke hva man får. Man kan like gjerne (presidenten klubber) få presidenten fra Fremskrittspartiet, eller fra Høyre. Det partiet som kombinerer en radikal fordelingspolitikk og en framtidsrettet miljøpolitikk, er SV.

Presidenten: Nå må presidenten også ta offensiven. Taletiden er for lengst overskredet.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg takker for velvillighet, president!

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg vil først få lov til å peke på at det engasjementet som SVs leder i alle sammenhenger og også her på talerstolen utviser når det gjelder skolepolitikken, er prisverdig. Det er også flott hvis det er slik at representanten Halvorsen har lagt merke til i regjeringserklæringen at en av de viktigste premissene som Regjeringens politikk skal bygge på, nettopp er kunnskap, forskning og utvikling. Det gjennomsyrrer grunnlaget for den politikken som er formulert fra regjeringen Stoltenbergs side.

Etter en lang kamp for noen måneder tilbake om hvem som var mest *for* skole, så var det et faktum at Arbeiderpartiet og SV fant sammen på mange viktige punkter da rekrutteringsmeldingen var til behandling i Stortinget. Men problemet er, her som i andre saker, at om Arbeiderpartiet og SV er aldri så mye enige, så gir ikke det flertall i Stortinget.

SVs leder, representanten Halvorsen, har også i mange sammenhenger et stort engasjement i forhold til hvordan vi skal klare å skape flertallsløsninger i norsk politikk. Det er et engasjement Arbeiderpartiet også har. Det er et helt klart langsiktig mål å ha en struktur i det parlamentariske systemet som gir flertallsløsninger. Men det som er vanskelig å forstå i representanten Halvorsens argumentasjon, er hvordan hun knytter det til dagens situasjon. Representanten Halvorsen sier, kanskje med litt indignasjon, at Arbeiderpartiet påberoper seg en frihet til å søke ulike flertall. Men er det ikke nettopp det som er si-

tuasjonen i Det norske storting, at det ikke er grunnlag for noen flertallsløsninger, verken på den ene eller den andre siden? Og hvordan skal SV forholde seg til det?

Til slutt: Skal vi regne med at SV vil inngå i et flertall der de faktisk er enige, og ikke bruke gasskraftsaken som et virkemiddel for å stille seg utenfor også i andre saker?

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Kristin Halvorsen (SV): SVs engasjement for skolen vil vedvare helt til vi får resultater. Vi er ganske seige, og kondisen er bra. Men vi er også utålmodige, for det er det med barn at de blir ett år eldre for hvert år som går. Det er år som er viktigere for dem enn for oss som faretruen de nærmer oss 40 og gjerne skulle ønske at tiden gikk litt saktere noen ganger. Dette er ekstremt viktig. Det ligger dessverre ikke en satsing i det omfanget som det er behov for rundt omkring i Kommune-Norge på dette feltet. Der kommer vi til å presse videre.

Så etterlyser Hill-Marta Solberg en realistisk og mulig flertallskonstellasjon sånn som den politiske situasjonen er nå. Jeg mener at rett og slett en manglende politisk retning fra Arbeiderpartiet er en del av forklaringen. Der er miljøpolitikken kjernepunktet – antakelig også EU-politikken – fordi det vil være et flertall i Stortinget i alle miljø saker hvis Arbeiderpartiet fortsetter sånn som i gasskraftsaken og vedtar sin politikk og søker støtte der det er mulig å få den, for da står Høyre og Fremskrittspartiet alltid klare. Den eneste muligheten til å oppnå noen resultater i miljøpolitikken som går i SVs retning, er hvis SV og Arbeiderpartiet får mulighet til å forhandle med et eller flere sentrumpartier om en stor og bred politiske plattform. Da er det mulig for SV å oppnå noen resultater i miljøpolitikken, men ellers ikke. Det er en situasjon som vi mener ville tjent framtiden bedre. Nå blir det spennende både for Arbeiderpartiet, oss og sentrum (presidenten klubber) hvor lenge Venstre og Senterpartiet vil finne seg i å være under Bondeviks vinger og ikke se, f.eks. Senterpartiet, at de faktisk har mulighet til å hindre Høyre og Fremskrittspartiet (presidenten klubber)...

Presidenten: Då går vi vidare!

Vidar Kleppe (Frp): Når jeg hører SV og fru Halvorsen fortelle om Fremskrittspartiet og høyrepartiene i norsk politikk og hennes beskrivelse av den, må jeg si at kompetansen på det området hadde fått plass på et knappe-nålshode.

Vi i Fremskrittspartiet er faktisk kommunenes og skolens beste venn. Det har vi vist i innstillinger her i Stortinget og i det arbeidet vi gjør til daglig, i motsetning til SV, som ikke engang ville gi kompensasjon til kommunene når det gjaldt gjennomføringen av Reform 97. Der har SV vist i praktisk politikk at det de hevder og sier fra Stortingets talerstol, og som de i diskusjoner og debatter

slenger ut til det norske folk, ikke holder stikk når vi kommer til voteringer her i salen. Men det får vi bare ta til etterretning.

Fremskrittspartiet er interessert i og villig til å satse på norsk skole, i motsetning til SV. Vi er også villig til å satse på primær oppgavene som kommunene og staten har, og da tenker jeg spesielt på eldresatsingen. Men fru Halvorsen hadde et poeng i det hun sa, nemlig at i Kommune-Norge blir det ofte en diskusjon om hvor en skal kutte når kommunepolitikerne fra andre partier ikke klarer å prioritere primær oppgavene og det som er lovpålagt. Da ser vi at enten blir det kutt i eldresektoren, eller det blir kutt i skolesektoren. Og grunnen til det er at de andre politikerne i denne sal ikke har tatt den utstrakte hånden som vi i Fremskrittspartiet har kommet med, når det gjelder å øremerke økonomiske midler fra staten til disse primær oppgavene.

Da er mitt spørsmål til representanten fra SV fru Halvorsen, som er så opptatt av de svake i samfunnet, som er så opptatt av å få gjort noe med en skolesektor som trenger opprustning, og som er så interessert i å få gjort noe med eldresektoren: Vil hun nå at staten automatisk skal betale det som er nødvendig, slik at alle kan få et likt tilbud i hele landet?

Kristin Halvorsen (SV): Forskjellen på Fremskrittspartiets og SVs tankegang når det gjelder skole, er: Fremskrittspartiet tror at hvis man utstyret alle barn med en sjekk, kan man slippe dem fritt ut i byen, og så kan de få lov å kjøpe seg en skoleplass hvor enn det måtte være. Jeg kjenner ingen foreldre og ingen barn som ønsker seg en slik type skole, og som mener at det er det første man skulle ønske seg. Det jeg kjenner, er ganske mange foreldre og barn som er fortvilet hvis barna ikke får plass på den nærmeste skole. Fremskrittspartiet er helt på jordet i skolepolitikken. Det man trenger, er nærmiljøskoler der vi som foreldre kan være med og utforme skolen, der det er kort skolevei, der det er trygg skolevei, og ikke en bråte med første-, annen-, tredje-, fjerde- og femteklassinger som skal ut og shoppe på et skolemarked rundt omkring i byen.

Fremskrittspartiets politikk for offentlig sektor er en systematisk politikk for privatisering. Det er en systematisk politikk som kommer til å føre til større forskjeller mellom folk. Det er de endringene de ønsker seg i offentlig sektor. Gamle damer og små barn skal ut og shoppe med sjekker. Det er altså ikke slik man lager en god offentlig sektor.

Det er ingen som tror på Fremskrittspartiet når de påberoper seg å være mer *for* skole eller mer *for* kommunene enn SV, for SV er det partiet som systematisk har omfordelt fra privat rikdom, særlig blant dem som har mest, og til offentlige tjenester som alle trenger. Det er fordi vi mener at det er en samfunnsform som inkluderer flest mennesker i Norge.

Vi ønsker ikke mer øremerking i SV. Vi tror tvert imot at det som er Stortingets og statens oppgave, er å sørge for at det finnes så romslige rammer lokalt (presidenten klubbar) at man kan utføre dem. Men vi må sikre

(Kristin Halvorsen)

noen standarder gjennom minstestandarder. Øremerking (presidenten klubbar) betyr mer byråkrati.

Presidenten: Presidenten vil be representanten Halvorsen sjå til at taletida blir halden.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF): Eg har registrert at SV sin leiar ved fleire høve har stilt spørsmål i retning av om sentrumspartia no vil angripa arbeidspartiregjerings frå høgre eller frå venstre. Dette viser at SV framleis heng fast i tradisjonell høgre-venstretrening i politikken. Saka om gasskraftverk viser at det går eit klart skilje mellom partia i viktige verdi- og miljøspørsmål, og at dette ikkje følgjer det gamle blokkmønsteret. Viser ikkje dette at SV må koma ut av tvangsforestillinga si om at norsk politikk berre kan framstillast som eit val mellom ei høgre- og ei venstreside?

I Kristeleg Folkeparti er me opptekne av ei sterk offentleg forvaltning, ein sterk offentleg sektor, men me innser at denne treng òg effektivisering og modernisering. Me ser òg at den såkalla tredje sektoren kan vera med på å yta verdifulle bidrag til gode løysingar av mange viktige oppgåver.

I representanten Halvorsen sitt innlegg registrerte eg at ho tok til orde for ei modernisering av offentleg sektor. Eg spør då om dette inneber at SV verkeleg er villig til å setja offentleg forvaltning under eit kritisk søkjelys og bl.a. sjå på om òg den såkalla tredje sektoren kan vera med på å bidra til gode løysingar både for fellesskapet og for enkeltmennesket.

Kristin Halvorsen (SV): Etter SVs oppfatning fins det den høyre-venstreakse i norsk politikk, men det er ikke den eneste aksene. Men det er klart at i mange skatte- og fordelingsproblemer der sentrumspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet har vært enige, f.eks. den gangen da man innførte tilnærmet nullskatt for rederiene, viste den seg veldig klart. Da viste det seg veldig klart at det fantes en høyre-venstreakse – det var en endring i skattesystemet som Arbeiderpartiet og SV var mot. Så fins det selv sagt også verdispørsmål, som er en annen akse, der jeg oppfatter at sentrum og SV er mer på linje, f.eks. i miljøpolitikken; det kan også være i EU-spørsmål og i andre spørsmål. Men jeg synes det er vanskelig å forstå sentrum når de mener at det faktisk at de selv ønsker å samarbeide både til høyre og til venstre for seg – både med Høyre og Fremskrittspartiet og med Arbeiderpartiet – i seg selv skulle tilsi at det ikke fantes noen høyre-venstreakse i norsk politikk, for i mange sammenhenger har det ført til mer høyrepolitikk i fordelingspolitikken enn det det i utgangspunktet kunne vært flertall for i Stortinget. Senterpartiets smidighet i forbindelse med skatteproblemer og Voksenåserklæringen er jo grunnen til det.

Vi ønsker et kritisk søkjelys på offentlig sektor, men vi ønsker at det skal ta utgangspunkt i at man setter et meget klart skille ved de løsningene for privatisering som Høyre og Fremskrittspartiet nå ivrer så sterkt for. Det er privatisering som betyr mer byråkrati, og som gjør at små

velferdskroner som vi sliter med å få til å dekke det det skal, like gjerne går til privat profitt som til å skape bedre tjenester. Det synes vi faktisk er en fryktelig dårlig idé.

Sonja Irene Sjøli (H): Representanten Halvorsen var i sitt innlegg opptatt av å få til en flertallskonstellasjon her i Stortinget. Hun nevnte en allianse mellom Arbeiderpartiet og SV og ett eller flere av sentrumspartiene. Men jeg undrer meg på hvordan representanten Halvorsen har tenkt å få til det. SV var jo svært fornøyd med budsjettforliket mellom den tidligere sentrumsregjeringen og Arbeiderpartiet før jul, og hovedbegrunnelsen var at Høyre ble parkert på den politiske sidelinjen, hvor Høyre etter hennes mening hører hjemme, uten direkte innflytelse. Men i motsetning til SV har Høyre oppnådd politiske resultater selv i opposisjon, hatt politisk innflytelse og levert resultater på en rekke områder, f.eks. innen helsepolitikk, utdanningspolitikk, næringspolitikk og miljøpolitikk, for å nevne noen. SV har tydelige ambisjoner om å få praktisk gjennomslag i politikken, og SV ønsker makt og innflytelse, men som sagt: Hvordan i all verden har de tenkt å klare det? Sentrumspartiene har bestemt seg for fortsatt å opptre som en blokk, og hos Senterpartiet har SV ingenting å hente, uten å måtte svelge Kristelig Folkepartis og Venstres politikk.

I en pressemelding den 17. mars sier SV at de ikke vil være noe støtteparti for Arbeiderpartiet. Det er faktisk slik at ingen av de aktuelle konstellasjonene gjør at SV er med i noe flertall, hvis de da ikke skulle klare å splitte sentrumsblokken og få med Senterpartiet sammen med Arbeiderpartiet. Historien viser at det ikke er umulig, men i den nåværende situasjon er det lite sannsynlig. Riktignok har frieriene til Senterpartiet her i dag både vært lange og mange, men jeg tror det er et stykke fram. Derfor er det grunn til å spørre hva som skal være SVs rolle i politikken framover. Skal de fortsatt bare kommentere andres politikk? Og hvor er det blitt av den makt og innflytelse som SV snakker seg så varme om?

Kristin Halvorsen (SV): At SV var svært fornøyd med budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet og sentrumspartiene i fjor høst, var en betydelig overdrivelse. Vi synes ikke det var gedigent når man fikk 600 mill. kr mer til kommunesektoren f.eks., når de går med underskudd i 12 milliarder kr-klassen. Men vi vet jo at det hadde vært verre hvis Høyre og Fremskrittspartiet hadde sittet der, for da hadde de antakelig kuttet på kommunesektoren. Så i trange tider hjelper hver krone, men at jubelen stod i taket, var vel å ta litt grovt i.

SVs velgere og medlemmer har et like stort krav som alle andre partiers velgere og medlemmer til at man i de sakene man slåss for i politikken, oppnår resultater, at de tillitsvalgte stiller seg slik at man oppnår best mulige resultater. Og Sonja Sjøli har rett i at slik som situasjonen er nå, slik som Stortinget er sammensatt nå, vil nøkkelen til SVs innflytelse fram til stortingsvalget i 2001 i betydelig grad være hvilken vei sentrumspartiene ønsker å samarbeide, eventuelt med SV, og å utfordre Arbeiderpartiet på viktige områder. Hvis Senterpartiet har lyst til

å være rolig og rimelig umælende under Bondeviks ledelse, er det et valg som de har tatt. Det respekterer jeg for så vidt, men jeg syns kanskje det er litt vel selvutslettende. Og vi vet jo at det er mange saker der Senterpartiet og SV har vært enige. Men vi ser også framover til stortingsvalget i 2001. Jeg er helt sikker på at fryktelig mange velgere ønsker seg den kombinasjonen som SV står for i norsk politikk, nemlig en rettferdig fordelingspolitikk, en effektiv, skikkelig offentlig sektor og en framtidsrettet miljøpolitikk. Vi vet at det er en politikk, en helhetlig politikk, som unge velgere i stor grad ønsker seg, som mange kvinnelige velgere og fornuftige menn i stor grad ønsker seg. Så framtida er lys!

Tom Thoresen (A): Kristin Halvorsen hadde mange interessante tanker om styring og samarbeid. Den regjering som sitter nå, har det bredeste grunnlag det er politisk mulig å ha i det stortinget som eksisterer nå, både i antall representanter bak seg og i mulige samarbeidskonstellasjoner på linjer og på enkeltsaker. Det er ikke mulig å forestille seg at det skulle være dannet et alternativt flertallsmønster, slik den politiske situasjon er nå, verken ved koalisjoner på regjeringshold eller ved samarbeidsavtaler i Stortinget. Ergo må det bli et saklig samarbeid mellom regjering og stortingsflertall fra sak til sak.

Jeg registrerer at SV ser relativt positivt på den regjeringdannelsen som eksisterer, og jeg håper at SV ønsker et så intimt samarbeid med denne regjering som mulig, men selvsagt ikke ved at SV skal oppgi sin egen identitet. Det kommer heller ikke Regjeringen eller Arbeiderpartiet til å gjøre. Derfor kan det være klok strategi i denne sammenheng å konsentrere seg om der hvor samarbeidspotensialet er størst. For to sosialdemokratiske partier tror jeg at samarbeidspotensialet og utfordringen er størst i offentlig sektor, fordi den er viktig for oss begge, fordi den må fungere bedre, og fordi vi der må finne fram til alternative og bedre løsninger, ikke for SV, ikke for Arbeiderpartiet, men for det folket som er avhengig av den.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg får lyst til å starte med å si at hvis Tom Thoresen og Arbeiderpartiet ønsker samarbeid med SV, må han kanskje godta at man ikke starter med å sette samme ideologiske merkelappen på Arbeiderpartiet og SV. Som Tom Thoresen vet, er jeg en intenst glødende, moderne og miljøvennlig sosialist, og det har jeg tenkt å fortsette med.

Så er det slik at hvis man ikke er villig til å inngå i noen forhandlinger mellom partier som i utgangspunktet utgjør et flertall på Stortinget, så er det riktig som Tom Thoresen sier, at da er det denne regjeringen som har det bredest mulige grunnlag. Men det er i veldig stor grad også opp til Arbeiderpartiet! Når man kjørte gasskraftsaken slik som man gjorde, var det et vedtak mot sentrumspartienes og SVs stemmer som utløste regjeringsskrisen. Og utfordringen for Arbeiderpartiet er jo at så lenge man forbeholder seg retten til å si at Arbeiderpartiet vedtar sin politikk, og så søker vi støtte fra sak til sak i Stortinget, så vil den situasjonen vare. Det er i det øyeblikket man

ønsker en flertallskonstellasjon som også betyr å forhandle om politikk, at det fins muligheter, og det handler ikke bare om matematikk og om hvordan Stortinget er sammensatt, men også om partienes vilje til å inngå politiske kompromisser.

Vi ønsker en saklig, men tøff utfordrerrolle i forhold til arbeiderpartiregjeringen. Vi mener at det er mange uløste oppgaver i det norske samfunnet som et flertall i Stortinget burde konsentrere seg om å løse, og legge langsiktige planer for å løse, istedenfor å ha en konstellasjon hvor man søker vekslende flertall.

På tampen har jeg også en utfordring å komme med til Arbeiderpartiet, og det er: Vi som har vært i opposisjon under Bondevik, har merket en åpnere og mer respektfull tone fra Bondevik overfor andre partier enn det vi er vant til fra Arbeiderpartiets side. Det tror jeg er en klok egenkap å ha.

Presidenten: Presidenten vil peike på at også erklærde sosialistar må rette sin tale via presidenten. Replikordskiftet er omme.

Lars Sponheim (V): Daværende statsministerkandidat Jens Stoltenberg er i et intervju med VG den 13. februar gjengitt på følgende måte:

«Mannen som er utpekt til Norges neste statsminister mener målet på politisk suksess er om man når de små, praktiske mål man setter seg. Det handler om å «holde bilen på veien».»

Den nye regjeringens tiltredelseserklæring bærer preg av nettopp denne styringsfilosofien. Den bygger i bemerkelsesverdig grad på en videreføring av den forrige regjeringens politikk. I den grad det er noe nytt i erklæringen, er det fordi Arbeiderpartiet nå sier en del ting som andre har sagt før.

Hvorfor fikk vi da dette regjeringsskiftet? Naturligvis fordi et flertall på Stortinget ønsket det. Det handler ikke om en ny politikk, men om makt til nye mennesker. Skiftet kom etter en regjeringssjakt som hadde vart over lang tid. Det ble mer og mer uutholdelig for Arbeiderpartiet og Høyre at regjeringen Bondevik ble sittende. Derfor måtte den felles.

Vi husker Høyres raljering over «luftslottet» før valget i 1997. Og vi husker Jan Petersens trussel i partilederdebatte før valget i 1997 om å felle regjeringen allerede på tiltredelseserklæringen. Vi husker Arbeiderpartiets strategi om å klistre regjeringen til høyresiden og følge blokke ethvert samarbeid med dem selv, med konstant støtten som stabbestein. Og vi husker begge partienes raljering over regjeringens manglende styringsevne og dens manglende evne til «å velge side». Hensikten var åpenbar hele veien, nemlig at regjeringen Bondevik måtte bli et kortvarig og unaturlig intermeso i norsk politikk. Det tok bare lengre tid enn noen hadde forestilt seg.

Politikk handler om makt, og jeg tror ikke politikkenes omdømme er tjent med åpenbare forsøk på å skjule sine hensikter, slik både Arbeiderpartiet og Høyre har gjort i lang tid.

Venstre gikk til valg i 1997 for å skape et alternativ til Arbeiderpartiets regjering. De siste to og et halvt år har vist at sentrumpartiene utgjør et godt og styringsdyktig regjeringsalternativ. Det er derfor med beklagelse vi ser at Arbeiderpartiet er tilbake, med Høyres hjelp.

Sentrum vil fortsatt representere et regjeringsalternativ. Det er demokratisk viktig, og det er nødvendig for å flytte politikken i en sosialliberal retning, slik regjeringen Bondevik har gjort på alle viktige politikkområder for Venstre. Det er interessant og positivt at regjeringen Stoltenbergs tiltredelseserklæring på så mange områder signaliserer en videreføring av nettopp denne politikken.

Det viser også at det er i det liberale rommet, i spenningsfeltet mellom en større frihet for enkeltmennesket og de nye fellesskapsløsningene, at politikken må finne sine svar. Derfor preges regjeringserklæringen av mange gode, liberale tanker. Der den nærmer seg konkret politikk, følger den sentrumsregjeringens spor. Det gjelder i de riktignok ganske diffuse signalene om fornyelse av offentlig sektor. Det gjelder utsagnene om en framtidrettet næringspolitikk, med satsing på IT, kunnskap og forskning, der det har skjedd mye nytt de siste to årene. Stoltenberg nevnte spesielt at Norge skal være et foregangsland innenfor elektronisk handel. Det er i tråd med det som skal behandles i Stortinget i neste uke, etter en stortingsmelding fremmet av den avgåtte regjering. Det er positivt at Regjeringen ønsker å videreføre det høye tempoet den forrige regjeringen hadde på dette området, etter flere års forsømmelser.

Jeg merket meg ønsket om å klargjøre skillet mellom staten som eier og kontrollør i næringsvirksomhet, en i og for seg gammel Venstre-sak. Det kan gi håp om en større prinsipiell forståelse i slike saker, og kanskje slutt på den tiden da sosialdemokrater skrøt av rolleblanding mellom politikk, forvaltning og næringsliv. Helt trygg er jeg dog ikke, i lys av også relativt ferske erfaringer.

Også innenfor distriktpolitikken og i velferds- og fordelingspolitikken skisseres videreføring av sentrumsregjeringens mål og arbeidsgrunnlag. I Europa-politikken er grunnlaget fortsatt folkeavstemningen i 1994 og EØS-avtalen.

På flere politikkområder viser statsministeren med tydelighet at det har skjedd en dreining i Arbeiderpartiets kurs. Det illustrerer viktigheten av det regjeringsskiftet vi fikk i 1997, ved at også Arbeiderpartiet tilpasser seg og viderefører de endringer som er gjennomført.

Særlig på ett område er imidlertid forskjellene tydelige og kontrasten mellom ord og handling hos Arbeiderpartiet slående, nemlig i miljøpolitikken. Det er positivt at Regjeringen sier den vil gjøre Norge til et miljøpolitisk foregangsland, men dette står i skarp kontrast til hva Arbeiderpartiet har bidratt med så langt i denne stortingsperioden, ikke minst i den sak som førte til regjeringsskiftet. Regjeringen Stoltenberg starter sitt virke som en miljøpolitisk sinke og har en meget lang vei å gå før den kan framstå som ledelse i et foregangsland. Tidligere miljøvernminister Guro Fjellanger pekte ved flere anledninger på nettopp denne forskjellen. Mens Thorbjørn Berntsen

var alene om å kjempe for miljøet i regjeringene Harlem Brundtland og Jagland, stod hele regjeringen for miljøpolitikk under Bondevik. Dette dreier seg ikke bare om saker på Miljøverndepartementets budsjett, det handler om en helhetlig tilnærming i politikken – i næringsutvikling, samferdsel, energipolitikk, forskning og undervisning osv.

Gasskraftsaken handler primært om Norges bidrag til en framtidrettet miljøpolitikk og oppfylging av våre Kyoto-forpliktelser, men også om et nyskapende næringsliv basert på kunnskap og teknologiutvikling. Det moderne Norge kan ikke bygges på gammeldagse og forurensende metoder. Stortingsflertallet står for en bakstreversk politikk, og jeg kan forsikre at Venstre vil fortsette kampen for at de forurensende gasskraftverkene aldri skal bli bygd i Norge.

På viktige politikkområder var Stoltenberg taus i sin tiltredelseserklæring. Vi har fått en helt annen kultur og politikk for åpenhet og offentlighet i forvaltningen under Bondevik-regjeringen. Vil arbeiderpartiregjeringen videreføre dette?

Hva skjer med personvernet og kampen for enkeltmenneskets integritet i en tid da disse verdiene utsettes for stadig nye utfordringer? Her er vi inne på viktige prinsipper der vi liberale tradisjonelt har stått mot sosialdemokratiet. Det er derfor ikke så overraskende at statsministeren ikke snakker om åpenhet og personvern.

Typisk sosialdemokratisk er også erklæringens preg av at det ikke er mennesker som skaper mulighetenes Norge, men moderniserte institusjoner og treffsikre virkemidler. Sentrale spørsmål som hvordan vi utløser den kreativiteten vi trenger, hvordan vi skaper positive holdninger til det å starte og drive bedrifter, hvordan vi tar vare på demokratiet i en tid hvor samfunnet forandrer seg så fort, berøres ikke, og kan derfor ikke oppfattes som spesielt viktige for regjeringen Stoltenberg.

Statsministeren preges av en teknokratisk tankegang, der det gjelder å gjøre de faglig rette tingene. Sånn sett er det logisk å ha som fremste visjon å holde bilen på veien. Spørsmålet er om Regjeringen vil velge riktig når bilen kommer til et veikryss.

Statsminister Bondevik, unnskyld president, – det hjertet er fullt av, er det lett å komme ut med – statsminister Stoltenberg pekte på problemene med å få tilstrekkelig arbeidskraft til å utføre de mange viktige velferds- og fornyelsesoppgavene i Norge. Regjeringen Bondevik åpnet for en mer liberal arbeidsinnvandringspolitikk, selv om Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet lenge strittet imot.

Venstre vil møte Regjeringen med en konstruktiv og saklig opposisjon, sammen med de to andre sentrumpartiene. Vi skal passe på at de positive ting som nevnes i tiltredelseserklæringen, følges opp, og vi skal sørge for at det som ikke er nevnt, likevel skal få oppmerksomhet. Én viktig fordel vil den nye regjeringen ha framfor den avgåtte: Den slipper å møte Arbeiderpartiet i opposisjon.

Til slutt skal jeg få sette fram framlegg nr. 1, som skal være omdelt på plassene, på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, som lyder:

«Stortinget ber Regjeringa fremje lovforslag om at ervervsbeskatninga av opsjonar i arbeidsforhold skal avviklast med verknad frå og med inntektsåret 2000.»

Presidenten: Representanten har teke opp det forslaget han refererte.

Presidenten vil peike på at han er av den meininga at «bakstrevsk politikk» ikkje er noko parlamentarisk uttrykk overfor medrepresentantar.

Det blir replikkordskifte.

Ranveig Frøiland (A): Eg merka meg at Sponheim er sår, og det forstår eg sjølv sagt veldig godt. At han helst vil snakka om det som han har gjort, forstår eg òg, men no har vi fått ei ny regjering frå Arbeidarpartiet, med ein ny politikk. Og så er eg faktisk litt glad for at han seier at han skal vera konstruktiv sjølv om han er sår. Det er eit framsteg, vil eg seia.

Så konstaterer eg at Sponheim seier at det er mykje her som ein kan einast om, og det er eg veldig glad for, for det er i skjeringspunktet mellom Arbeidarpartiet og sentrum vi kan finna dei gode løysingane når det gjeld bl.a. velferdspolitikkk og utjamning.

Som det har vorte sagt i erklæringa, er det mogleghetene sitt land vi har her i Noreg, både i forhold til kunnskap og naturressursar, og vi har eit godt velferdssamfunn. Og så er det slik at fleirtalet i Noreg lever i tryggleik med god velferd, medan halvparten av jordas befolkning lever i fattigdom. Det forpliktar oss, og det kan vi gjera noko med. Derfor vart eg veldig overraska då eg las i Bergens Tidende i dag at Sponheim har sagt at det einaste nye er at Gro har ringt frå Genève og bede om meir vaksine til vaksineprogrammet.

I år dør 3 millionar born av sjukdommar som norske born vert vaksinerte mot. Det er ei skam! Dette kan vi gjera noko med. Vi kan sikra at det vert vaksinar til alle born dersom vi er villige til å prioritera ein del av dei pengane som vi gjev, til dette. Derfor vil Regjeringa støtta dette vaksineprogrammet. Det har vorte sagt klart ifrå, og ein vil vera med i leinga av dette programmet. Då synest eg det er trist at ein berre føyser dette vekk med å seia at det einaste nye er at det har kome ein telefon frå Gro Harlem Brundtland.

Lars Sponheim (V): La meg først få si at jeg sier meg lei for at jeg brukte det ikke-parlamentariske ordet «bakstrevsk». Jeg burde nok heller ha sagt gammelmodig og reaksjonært.

Så til det konkrete spørsmålet: Mitt hovedpoenget var at det mest konkrete i denne regjeringserklæringen som vi fikk lagt fram, var at det var kommet en telefon fra lederen av Verdens Helseorganisasjon om behov for mer vaksine. Det er jo kjempebra! Det støtter også jeg. Det er også slik at tidligere statsminister Bondevik, som han sa i sitt innlegg i dag, for noen uker siden sendte et brev og varslet at også den forrige regjeringen ønsket å støtte det. Men det jeg sa, er vel så mye et uttrykk for at det ikke var så veldig mange andre konkrete forslag som kom fram i erklæringen fra den nye regjeringen i går. Sånn sett er det

jo godt å ha noe trygt i utlandet som kan bidra med noe. Når det gjelder mange av de tanker og refleksjoner som representanten Frøiland her gir uttrykk for, har jeg ikke noe problem med å slutte meg til dem.

Det er definitivt ikke noen sår parlamentarisk leder for Venstre som står her. Vi har fått en ny situasjon. Vi har fått en ny regjering. Alle sentrumpartiene har varslet at vi ønsker å være konstruktive og vil bidra til at den nye regjeringen skal kunne få handlingsrom og styringsmuligheter i denne salen. Vi ønsker å stemme for det vi er for, og det bør gi mange interessante tangeringspunkter mellom Regjeringen og sentrum. Men det er faktisk – og det synes jeg er viktig å få fram for det har ikke kommet særlig fram i denne debatten – ganske annerledes enn det regjeringen Bondevik ble møtt med da den i 1997 kom til makt, ikke fordi vi hadde presset oss til det, men fordi vi faktisk fikk den givende fordi Arbeiderpartiet kastet inn håndkleet. Da møtte vi faktisk en betydelig grad av obstructjon og motvilje gjennom iallfall knappe to år, til det var mulig å finne en budsjettløsning for å komme rundt kontantstøtten. Det er ikke en holdning som sentrumpartiene ønsker å møte Arbeiderpartiet med. Men vi kommer også til å stemme for det vi er for, og mot alt vi måtte være imot av det den nye regjeringen måtte komme med.

Torbjørn Andersen (Frp): I fjor var det slik at norske kommuner totalt sett gikk med 12 milliarder kr i underskudd. Fremskrittspartiets synspunkt er at det er viktig med økt bruk av nettopp konkurranseutsettelse og mer markedsstyring av den kommunale sektor. For å oppnå en mer rasjonell og effektiv bruk av de offentlige midlene er dette viktig. Fremtidens utfordringer vil innebære strengere krav til en mer effektiv ressursbruk av våre felles midler i den offentlige sektor. Venstre vil vel ikke ideologisk avvise mer bruk av konkurranse og privat innslag i den offentlige sektor? Og kan vi forvente at Venstre faktisk kan fremstå som en pådriver i arbeidet for å modernisere, omstille, fornye og effektivisere den kommunale forvaltning og den kommunale drift?

Rattsø har sagt at det ville være en katastrofe dersom staten skulle dekke kommunenes store underskudd, som altså var på 12 milliarder kr i 1999. Da belønner man nye underskudd, og nye underskudd vil kunne vokse ut av kontroll dersom staten alltid skal dekke underskuddene i etterkant, sier Rattsø. Staten må presse fram innsparinger og omstillinger, hevder Rattsø videre.

Hva er representanten Sponheims kommentar til disse uttalelsene fra Rattsø? Kan vi forvente at Venstre, som må kunne stå for en viss selvstendig linje, vil jobbe for effektivisering, fornyelse, omstilling, nytenking og mer markedsliberalisme på dette området frem mot neste valg?

Lars Sponheim (V): Jeg vil først gå i rette med det replikanten her gav uttrykk for helt til slutt i sin replikk, nemlig at effektivisering og fornyelse skulle være en markedsliberalistisk politikk. For å få til en stadig mer effektiv utnyttelse av ressursene også i den offentlige

sektor må den offentlige sektor fornyes. Det har vært en fortløpende prosess som det norske samfunn har vært gjennom i årevis.

Jeg husker at jeg selv som opposisjonspolitiker under den tidligere regjering Harlem Brundtland her fra denne stol gav uttrykk for at man hadde gjort det til en viktig oppgave å fornye offentlig sektor. Det har vært videreført hele tiden. Kanskje skal vi være glad for at det er en litt embetsstyrt prosess i Norge, fordi jeg tror det langt på vei er nødvendig – ikke minst i dagens situasjon, hvor vi har full kapasitetsutnyttning i økonomien. Her støtter jeg regjeringen Stoltenbergs erklæring fullt ut. Det er ikke ledige ressurser å sette inn. Skal vi være i stand til å løse de oppgaver som vi ser det er skrikende behov for, må vi gjøre to ting. Vi må enten omplassere disse ressursene ved å prioritere annerledes, eller vi må utnytte ressursene enda mer effektivt for å få mer ut av dem. Det er det helt nødvendig å gjøre innenfor offentlig sektor.

Og så til debatten om privatisering og konkurranse: Jeg kan ikke helt forstå den prinsipielle debatten, for dette har vi lange tradisjoner for i Norge. Snøbrøyting er mange steder en offentlig oppgave. Mange andre oppgaver blir satt ut på anbud. På tekniske områder er dette gjennomført, og også på mange andre viktige områder i den offentlige sektor brukes dette prinsippet. Men så har vi nok ulike syn på hvor langt dette skal gå på andre viktige områder. Personlig synes jeg det går en grense hvor det handler direkte om sykehusdrift på mange områder, pleie av våre eldre osv. Det går en grense for hva som på en måte skal være det offentliges oppgave, hvor alle skal ha lik rett til å få et likt tilbud. Der vil nok Venstres og Fremskrittspartiets syn skilles. Ellers vil jeg minne om at både prosjektet «Et enklere Norge» og serviceerklæringer er viktige prosjekter fra den forrige regjering i en slik retning.

Børge Brende (H): Sponheim er en mann som har sansen for å si rett ut det han mener, og det er jo en god egenskap. I Bergens Tidende den 11. mars – helgen etter regjeringsskiftet – sa han:

«No kan eg snakka i store bokstavar att. Sett i det perspektivet vil det for meg vera som å koma ut av eit fengsel, ...»

La meg først ønske representanten Sponheim velkommen ut. Jeg skal ikke harselere over Sponheims uttalelser – det er visstnok noen som mener at vi har noe å gå på der i Høyre – bare uttrykke undring over hvorfor representanten Sponheim er så sint på oss i Høyre når han mener at Bondevik-regjeringens avgang kan sammenliknes med «å koma ut av eit fengsel».

Derimot ser jeg med forventning frem til at Sponheim igjen skal snakke i store bokstaver. Jeg vil spørre Sponheim om dette betyr at Venstre igjen vil stå sammen med Høyre i kampen for et sterkere Bedrifts-Norge, ikke minst for småbedriftenes del? Vil Sponheim igjen stå sammen med Høyre i kampen for lavere formuesskatt og mot økte sykelønnskostnader for bedriftene? Vil Sponheim igjen stå sammen med Høyre i kampen for en bedre skole? Vil Sponheim igjen stå sammen med Høyre i mot-

standen mot boligsikten, som stortingsrepresentant Odd Einar Dørum har karakterisert som husleie til staten? Hvis svaret er ja på disse spørsmålene, ville det være en glede at Sponheim igjen kan snakke i store bokstaver.

Lars Sponheim (V): Jeg kan i hvert fall love representanten Brende at Sponheim som stortingsrepresentant nok kan tillate seg å ta i bruk mange av de gode replikkene og formuleringene som ofte havner på tungen, men som en når en er i en regjering, må sørge for å kontrollere noe mer. Jeg tror jeg skal være så ærlig som å si at Vårherre nok har laget Sponheim bedre som en angrepsspiller enn å måtte stå på egen 16-meter til enhver tid, selv om det også etter hvert ble en oppgave det ble mulig å takle på en all right måte.

Det er mange ting Venstre kan finne sammen med Høyre om i politikken, men jeg er usikker på hvor nødvendig det er å gjøre det på så mange områder som representanten Brende her gav uttrykk for. Poenget er at på mange av disse områdene står vi nå sammen med sentrum – om en bedre næringspolitikk på viktige områder, en politikk for nyskaping. Nyskaping er jo på en helt annen måte blitt et viktig politisk ord i Norge, i kraft av det som har skjedd i Bondevik-regjeringen de siste årene. Sentrum fremmer f.eks. et forslag i dag som Høyre inviteres til å stemme for – et forslag jeg tror Høyre har vært for lenge, og som kan være viktig bl.a. for de mange nyskappingsbedriftene.

Det er nok viktigere i en debatt som denne kanskje å kunne ha anledning til å sette nærmere ord på forholdet mellom sentrum og Høyre, og på hva som er sårt og vanskelig – jeg tror Høyre kunne vært i en grunnleggende annen situasjon i dag, hadde de hatt en ledelse og ledere som hadde tenkt langsiktig, og nådd opp til skosålene på f.eks. John Lyng som i sin tid investerte i samarbeid over lang tid – framfor å vinne de små retoriske kamper i enhver debatt med mest mulig skarpe og spisse formuleringer. Hadde Høyre tenkt slik, tror jeg Høyre hadde vært i en helt annen situasjon vis-à-vis mulighetene til større makt og innflytelse enn det de er i dag. Men det er aldri for sent å snu, og jeg tror at en samarbeidets mann som Børge Brende kan være en mann som bør kunne bidra positivt i en slik retning.

Inge Myrvoll (SV): Ja, det er i hvert fall viktig når man står på egen 16-meter, at man vet hvilken veg ballen skal sparkes. Det har vært mange sentrumskamerater her oppe i dag og erklært at Arbeiderpartiet ser ut til å videreføre sentrums politikk. Det gjorde også representanten Sponheim.

Om et av de viktige temaene – modernisering av offentlig sektor – sa representanten Sponheim at han syntes det var diffuse signaler i regjeringserklæringa. Det er muligens også en videreføring av sentrums politikk. Jeg har prøvd å lytte til representanten Sponheim og andre for å høre hva de forventer når det gjelder modernisering av offentlig sektor. Etter det jeg skjønnte, var det mangel på serviceerklæringer, som ikke var nevnt, som var det mest konkrete representanten Sponheim var inne på. Jeg

vil gjerne ha det litt mer presisert, ettersom han savnet presisering fra statsminister Stoltenberg – det gjorde jeg også. Det er klart at når både Fremskrittspartiet, Høyre og SV ser mye bra i regjeringserklæringa med hensyn til modernisering av offentlig sektor, kan ikke presisjonsnivået være godt nok. Derfor ønsker jeg å spørre representanten Sponheim: Hva ønsker han mer presist? Er det mer konkurranseutsetting, privatisering – og da tenker jeg ikke på snøbrøyting – eller er det, slik som det ble nevnt her, serviceerklæringer, offentlige servicekontorer og slike ting? Det hadde vært greit å få dette presisert, for da kan vi se litt hvordan det er mulig å etablere et flertall i den prosessen framover.

Så er det et annet område Sponheim nevnte, og det er dette med ny teknologi. Og her er det noe som er spennende, for Sponheim har, i likhet med andre, sagt at sentrum er en blokk. Arbeiderpartiet og SV har slitt litt for å få flertall når det gjelder utvikling av breibåndsnett, når det gjelder prisutvikling osv., og statens rolle. Vi vet at partileder Enoksen har vært ute og sagt klart at staten skal ha et hovedansvar for at hele landet blir tatt i bruk når det gjelder ny teknologi. Er det også sentrums felles syn, eller er det Senterpartiets syn?

Lars Sponheim (V): Arbeidet med å gjøre offentlig sektor i Norge til en bedre offentlig sektor er et arbeid som må foregå på mange fronter og innenfor mange etater og kommuner. Det regjeringen Bondevik har gjort på dette området, er et arbeid som jeg håper den nye Regjeringen vil videreføre. Det er et program for de mange gode tiltak innenfor prosjektet «Et enklere Norge», med et sett av ulike tiltak som det er nødvendig å gjøre.

For å ta et lite eksempel – og dette er et prosjekt som skulle være til fordel for alle, borgere, trygdemottakere og bedrifter: Det er 12 000 regler og forskrifter norske bedrifter må forholde seg til, og det tok Bondevik-regjeringen to år å få en oversikt over alle disse reglene og forskriftene før det var mulig å gjøre noe med dette. Arbeidet var ikke gjort før, det var nå så, men nå ligger det der som et veldig godt grunnlag for å starte et forenkling- og saneringsprogram for å gjøre offentlig sektor mer effektiv. Og slik er det på mange områder – man mangler rett og slett oversikt over hva som foreligger av regler og forskrifter for å kunne starte et forenkling- og moderniseringsarbeid. Dette er viktige oppgaver.

Serviceerklæringer synes jeg ikke representanten Myrvoll skal smile for mye av. Det er nemlig nødvendig at også offentlige tjenester har en deklarasjon over hva borgerne kan forvente seg, hva man skal ha levert til hvilken kvalitet til hvilken tid. Og hvis det ikke skjer, bør man få en lovnad om hva det offentlige vil gjøre for å være i stand til å levere dette neste gang. Dette er et nytt fenomen, det er regjeringen Bondevik som har innført det, og jeg håper innstendig at den nye regjeringen viderefører dette gode prinsippet.

Så til spørsmålet om bredbåndsatsing. Der var sentrumsregjeringen samlet og helt klar, den private sektor og den private etterspørsel er i stand til å løse disse oppgavene på de aller flest områdene, men vi har en mar-

kedssvikt i de ytterste utkanter, og der har det offentlige en oppgave å gjøre. Det var regjeringen Bondevik som innførte en tilskuddsordning under Forskningsrådet, som nettopp gjør det mulig å skape en etterspørsel i de områdene hvor det er en markedssvikt, og hvor markedet ikke kan løse det. Dermed har staten et ansvar, men vi må kunne la de private gjøre en jobb der hvor de kan gjøre det, slik at man kan slippe å bruke skattepenger når det ikke er nødvendig.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til replikk.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Verden er inne i en omformingsprosess som jeg vil påstå savner side-stykke i historien, i hvert fall hvis man tar i betraktning tempoet forandringene foregår i. Verden blir stadig tettere sammenknyttet innen felter som økonomi, informasjon og vitenskap. En hovedoppgave innen politikken nå er derfor å sørge for at Norge blir en aktiv deltaker og partner i den globale økonomien, vitenskapen og politikken. Denne oppgaven er kanskje like stor og epokegjørende som det var å bygge opp velferdsstaten etter krigen.

Landet skal fortsatt bygges, men ikke på grunnlag av en nasjonalstat som avgrensar seg til omverdenen gjennom reguleringer og restriksjoner. Norge får i økende grad sine rammebetingelser bestemt av internasjonale regler, bestemt i internasjonale organer. Skal vi sikre vår selvbestemmelse og selvrespekt for Norge i årene framover, må vi søke innflytelse i disse organene. Her ligger kanskje den største forskjellen mellom denne regjeringens politikk og filosofi og det den forrige regjeringen bygde på.

Årsaken til regjeringsskiftet var jo at Bondevik-regjeringen ikke kunne leve med at energi- og miljøpolitikken ble satt inn i en global og europeisk ramme, slik Arbeiderpartiet og stortingsflertallet ville. Med en trang nasjonal ramme som utgangspunkt, slik den forrige regjeringen bygde på, ville Norge kommet i den situasjonen at vi ville blitt det eneste landet som ikke kunne utnytte gassen industrielt, til tross for at det er vi som har gassen. Bygger vi derimot på den filosofien som ligger til grunn for Kyotoprotokollen, at klimaproblemet er globalt, blir det fornuftig miljøpolitikk å lage elektrisitet av gassen i Norge selv om de nasjonale utslippene øker, fordi de globale utslippene reduseres som følge av at gassen fortrenger bruk av kull. Vi ser med andre ord at det er en sammenheng mellom innenrikspolitik og utenrikspolitikk enn noen gang før.

La meg nevne et annet eksempel på denne sammenhengen, nemlig vår holdning til EUs patentdirektiv. Direktivet danner de etiske og kommersielle rammebetingelser for den sterke voksende industrien i verden, nemlig bioteknologiindustrien. Våre naboland satser stadig større ressurser innen disse næringene. I Øresund-regionen, i den såkalte Medicon Valley, er det 30 000 selskatter i bioteknologiindustrien. Finland har 10 pst. av Europas bedrifter innen dette området. Grunnen er at de har inntatt en offensiv holdning til denne industrien.

Men Norge henger etter, trolig fordi det hersker usikkerhet om hvordan vi stiller oss til dette patentdirektivet. Her i landet har vi fokusert ensidig på de betenkelige sidene ved denne teknologien. La oss heller innta en offensiv holdning ved å trekke opp klare etiske retningslinjer, og utnytte de positive sidene ved de vitenskapelige nyvinningene.

Vi ser nå mulighetene for å kurere folkesykdommer som diabetes og hjerteinfarkt, bekjempe kreft, aids og Alzheimers sykdom – for å nevne noen – mer effektivt som følge av denne nye teknologien. Og det er utviklet som risplante som har så mye A-vitamin i seg at den kan utrydde blindhet i de fattige landene. Det er 240 millioner blinde i verden.

Vi må spørre: Skal vi si nei takk til disse nyvinningene? Skal Norge stille seg utenfor denne utviklingen? Den nye regjeringen har selvsagt ikke rullet å ta stilling til patentdirektivet, men jeg kan love at vi ikke vil skyve saken foran oss.

Regjeringen vil nemlig ha en aktiv Europa-politikk der vi ser mulighetene og ikke bare problemene. Europas framtid er Norges framtid. Endringsprosessene i Europa stiller imidlertid Norge, som ikke er medlem av EU, overfor store utfordringer. Blokkdeling og motsetninger er erstattet av samarbeid på basis av felles økonomiske og politiske interesser. EU er en drivkraft i disse prosessene. Her må Norge være en aktiv medspiller til tross for at vi ikke er medlem av EU. Norge må ta sin del av ansvaret for å bygge et fredeligere Europa. Regjeringen legger til grunn at vårt forhold til EU bygger på folkeavstemningen i 1994. EØS-avtalen vil fortsatt være bærebjelken i vårt forhold til EU. Men våre interesser overfor EU må ivaretas mer aktivt – vi må også bidra! Medlemskapet i EU vil løfte de nye søkerlandene økonomisk og sosialt. Det kan det ikke være noen tvil om. Utvidelsene vil derfor bidra til sikkerhet og stabilitet i Europa og skape nye rammer for ivaretagelse av vår felles europeiske arv. Som en konstruktiv partner bør Norge yte bidrag til at utvidelsene skal kunne skje. Regjeringen ønsker derfor å styrke EØS-samarbeidet ved å bistå fremtidige medlemsland i EU med å tilpasse seg det indre marked. Som en aktiv bidragsyter her viser vi også praktisk solidaritet i det europeiske samarbeidet. Regjeringen ønsker også å aktivisere dialogen med EU på andre områder. Både innenfor justissektoren og i forhold til sikkerhets- og forsvarspolitikken ønsker vi å være en aktiv deltaker.

Ti år og fire kriger etter at krisen i Jugoslavia brøt ut for alvor, er Balkan fortsatt preget av store spenninger. Og dersom ikke mottiltakene snart begynner å virke, vil voldsspiralen fortsette. Det er på ingen måte mulig å si seg ferdig med krisen på Balkan. EU har påtatt seg et hovedansvar for det langsiktige arbeidet med å stabilisere Sørøst-Europa gjennom Stabilitetspakten, som har som formål å stimulere til økt samarbeid mellom landene i Sørøst-Europa og knytte dem til selve integrasjonsprosessen i Europa. Denne utfordringen er også Norges utfordring, og Regjeringens syn sammenfaller her med EUs. Vår omfattende innsats på Balkan må være en integrert del av vår aktive Europa-politikk. I likhet med man-

ge av EU-landene er Regjeringen imidlertid ikke fornøyd med framdriftsplanen og framdriften i Stabilitetspakten. Og når jeg selv tar sikte på å delta på den store finansieringskonferansen for Stabilitetspakten i Brussel neste uke, er det nettopp for å signalisere vårt ønske om å få større fart i dette arbeidet.

Også i forhold til Russland har Norge de samme målene som EU. Målet er å integrere Russland i det europeiske samarbeidet. Norge kan spille en betydelig rolle. Dette vil ha stor betydning for vår egen sikkerhet, for vårt miljø og for vårt næringsliv. Derfor blir vårt forhold til Russland, som naboland, en svært viktig del av den nye regjeringens politikk. Vi må utvikle et bredt partnerskap med Russland. Blant annet derfor trenger vi forankring med NATO, det nære vennskapet med USA og deltakelse i Europa.

Freden i Europa er udelelig, dvs. at den må gjelde alle, ellers gjelder den til slutt ingen. Det er de historiske erfaringene vi har å bygge på! Her i landet er min generasjon og de generasjonene som er født etter meg, de eneste generasjoner fra det forrige århundre som ikke har følt krig og fascisme direkte på kroppen. Vi kan ikke ta det for gitt at dette ikke bare er et intermesso. I Østerrike har et parti som har benektet jødeutryddelsen og hyllet Waffen SS, kommet inn i regjeringen. Liknende tendenser finnes i mange andre land. Vi har et ansvar for at dette ikke skal kunne spre seg.

Jeg vil i min gjerning bygge på at Norge er avhengig av det kontinentet vi er en del av, og at vi har et ansvar for å bidra til fred, slik at Europa ikke én gang til blir utgangspunkt for krig og fascisme. Med dette som utgangspunkt skal vi videreføre Norges sterke engasjement for FN, fred og forsoning og kjempe for de fattige landene gjennom praktisk internasjonal solidaritet. Jeg kan ikke se noen viktigere oppgave i dag enn å bidra til å utrydde fattigdom og kjempe for menneskerettighetene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Dag Danielsen (Frp): Den tidligere Jagland-regjeringen var kjent for sitt engasjement for Midtøsten. Enorme pengeoverføringer ble gitt til Yasir Arafat og hans regime. På folkemunne var det sågar enkelte som karakteriserte Palestina som Norges 20. fylke. At Arbeiderpartiet er bra for Arafat, har det aldri vært tvil om. Men vil den nye regjeringen være like bra for Norge? Regjeringen sier i sin erklæring at den «vil fortsette Norges engasjement for fred og forsoning, bl.a. i Midtøsten». Samtidig kan vi lese i dagens media at «Norge iverksetter nå full gjennomgang av norsk bistand til palestinske myndigheter». Dette er veldig positivt, men ifølge Dagbladet skal det dreie seg om menneskerettighets- og demokratisiden.

Mitt spørsmål er om dette vil bli fulgt opp, slik som det står i Dagbladet. Jeg spør også: Hva med den økonomiske siden? I år gir Norge omkring 220 mill. kr i bistand til de selvstyrte områdene ifølge Dagbladet. Dette skjer samtidig som det påstås i internasjonale media at den palestinske lederen Yasir Arafat har saltet ned milliarder av pund for PLO i hemmelige, utenlandske bank-

konti og i investeringer, inklusiv eiendommer i London. Samtidig er det sterk kritikk av bruken av de bistandsmidlene som blir brukt i Palestina. Så spørsmålet til utenriksministeren er: Vil Regjeringen kritisk gjennomgå også omfanget av og bruken av de norske bistandsmidlene til Palestina?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Først vil jeg si at det var ikke en helt riktig definisjon når det ble sagt at pengeoverføringene gikk til Yasir Arafat. Man må huske på at her snakker vi om kanskje den vanskeligste konflikten i verden, der Norge var en tilrettelegger for Oslo-prosessen, som førte til at Israel og PLO anerkjente hverandre gjensidig. Dette måtte selvfølgelig følges opp – ikke bare fra norsk side, men også fra alle giverlandenes side – med tiltak for å bedre den palestinske befolkningens situasjon. Det er helt nødvendig også på dette feltet å sørge for at bistandspengene går til det de skal gå til. Derfor driver man med denne gjennomgangen, og det er klart at finner man uregelmessigheter, vil det bli slått ned på.

Jeg har lyst til å si en ting: Arbeiderpartiet hadde i mange år – og har fortsatt – et veldig godt forhold til det israelske arbeiderpartiet. Det var grunnen til at vi kunne si at vi er deres venner. Men vi var også kritisk til den politikken som Israel førte i mange år. Det kunne vi være fordi vi var Israels venner. Vi kommer til å ha den samme holdning i forholdet til palestinerne. Vi er palestineres venner – derfor kommer vi til å si fra om brudd på menneskerettigheter og feilaktig bruk av de midlene som vi har. Det må være helt klart. Men for øvrig må vi fortsette med den bistanden vi gir, bl.a. gjennom giverlandsgruppen.

Einar Steensnæs (KrF): Først vil jeg få lov til å gratulere den nye utenriksministeren med en stor og viktig oppgave og håpe på at vi kan få et godt samarbeid her i Stortinget.

Nå var utenriksministeren innledningsvis inne på gasskraftverksaken igjen, og hevdet at regjeringen Bondevik gikk av fordi den ikke maktet å se miljøproblemerne i en global sammenheng. Dette er ikke riktig. Det regjeringen Bondevik hevdet, var at for å sikre miljøet globalt måtte man ha et kvotesystem, slik Kyoto-avtalen åpner for, slik at man skulle kunne sikre at bygging av gasskraftverk, uansett teknologi, ikke skulle føre til at man øker det globale miljøproblemet, men reduserer det. Utenriksministerens resonnement hadde hatt noe for seg hvis et slikt kvotesystem var etablert, men det er det ikke i dag.

Så brukte utenriksministeren veldig mye av sin tid på Europa-politikken. Det var interessante synspunkter, men det førte også til at han så vidt rakk å nevne bistand og det globale fattigdomsproblemet som var tatt inn i statsministerens redegjørelse, riktignok summarisk, knapt i formen, men dog likevel.

Jeg vil derfor få utfordre utenriksministeren på to punkter, nemlig to viktige initiativ som regjeringen Bondevik la etter seg. Det ene er opptrappingsplanen for bi-

stand, og det andre er handlingsplanen for menneskerettigheter. På hvilken måte vil utenriksministeren og regjeringen Stoltenberg følge opp disse to viktige initiativ som har med solidaritet å gjøre, hvor Arbeiderpartiet og sentrumpartiene tradisjonelt har stått sammen, men som nå altså presenterer seg som forpliktende, klare og konkrete utfordringer?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Jeg skal love å legge opp til det samme gode samarbeidet som min forgjenger Knut Vollebæk hadde til utenrikskomiteen og Stortinget, og som vi satte veldig stor pris på i Arbeiderpartiet.

Jeg skal ikke trekke denne gasskraftdebatten videre, jeg bare brukte den som et eksempel. Når det sies at kvotesystemet ikke er etablert, så må jeg minne om det faktum at USA skrev under Kyotoprotokollen under de forutsetninger at kvotesystemet kommer i drift. Og jeg tror at vi må legge til grunn at det kommer til å skje, for ellers er vi i en veldig vanskelig situasjon, det er i hvert fall helt klart.

La meg så gjenta, som jeg sa i mitt innlegg, at utgangspunktet for den utenrikspolitikken vi skal føre – også i forhold til fattige land og menneskerettigheter – må være at vi ordner vårt forhold til Europa, EU, NATO og også vår hovedallierte, USA, på en god måte. Uten det har vi veldig liten mulighet til å arbeide på den andre fronten. Det har vist seg i mange tilfeller.

Så til de konkrete spørsmålene. Når det gjelder opptrappingsplanen for bistand, er det helt klart at Arbeiderpartiet har de samme målene som Kristelig Folkeparti. Vi har programfestet at vi skal opp på 1 pst. av BNI, bruttonasjonalinntekt, i bistand. Når det gjelder handlingsplanen for menneskerettigheter, synes vi det var en god handlingsplan Bondevik-regjeringen la fram. Den arbeides det med her, og vi synes at den bør legges til grunn for det arbeid som skal gjøres videre.

Siri Frost Sterri (H): Høyre fikk ved behandlingen av årets budsjett full tilslutning i Stortinget til å få utarbeidet en egen Russland-strategi. Dette innebærer bl.a. en total gjennomgang av rammevilkårene for norske bedrifters investeringer i Russland, gjeldende garantiordninger og mulighetene for utstrakt bruk av bistandsmidler i Nordvest-Russland.

Høyres forslag bygger på den kjensgjerning at stabilitet og forutsigbarhet i våre nordlige nærrområder er av sentral betydning for Norge. Forslaget er også basert på den kjensgjerning at EU på sitt toppmøte i Köln i fjor utarbeidet en egen strategi for partnerskap med Russland.

Høyre ønsker å differensiere mellom Øst-Europa og Russland, for på den måten å styrke rammene for Norges innsats i Østersjøregionen. Bedre rammevilkår for norske bedrifter i det tidligere Øst-Europa er av avgjørende betydning for å øke konkurransemulighetene for norske bedrifter ved den forestående EU-utvidelsen.

Regjeringserklæringen bærer bud om at arbeiderparti-regjeringen vil ta fatt i disse utfordringene. Europas fremtid er også Norges fremtid, sa utenriksministeren

nettopp. En politikk som fokuserer sterkere på våre nær-områder, og som gjør at Norges innsats bl.a. i Barents-regionen kan ses i et større og mer sammenhengende europeisk perspektiv, vil få Høyres støtte. Spørsmålet er imidlertid hvordan utenriksministeren vil følge opp dette når han samtidig har erkjent at bevilgningene til disse satsingsområdene er utilstrekkelige.

Høyre imøteser også Regjeringens løfte om å føre en Europa-politikk som sterkere fremmer norske interesser, ikke minst er det viktig å bidra til en sterkere dynamikk i EØS-avtalen. Vi registrerer derfor med tilfredshet utenriksministerens engasjement for raskt å legge frem EUs patentdirektiv for Stortinget. Mitt andre spørsmål blir da: Hvordan vurderer utenriksministeren behovet for et tilsvarende engasjement fra Regjeringen når det gjelder EUs gassmarkedsdirektiv?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Jeg tror Regjeringen og Høyre ser ganske likt på Russland-strategien, som her ble tatt opp av representanten Siri Frost Sterri. Det er selvfølgelig nødvendig med statlige bevilgninger. De har vært for små, og vi klarte å få inn noe mer, bl.a. tilsagnsfullmakten. Men pengene er allerede brukt opp, så det er en relativt kritisk situasjon.

Garantiordningene er også viktig i forhold til næringslivets engasjement i området. Dette vil vi også se på. Jeg kan her og nå bare si at jeg tror at det initiativet som Høyre prisverdig tok, står Arbeiderpartiet bak, og vi vil følge det opp.

Så til direktivene. Vi har nå varslet at vi ikke ønsker å skyve saker foran oss. Vi har nevnt patentdirektivet, men det er også klart at vi må håndtere gassmarkedsdirektivet, og vi vil om svært kort tid komme til Stortinget med en anbefaling om hvordan det skal håndteres.

John Dale (Sp): I regjeringserklæringa heiter det at med omsyn til Noreg sitt tilhøve til EU vil ein ta utgangspunkt i resultatet av folkerøystinga i 1994 – og bra er det – samtidig som det er openbert for alle at Arbeidarpartiet vil halda dørene opne i tida framover. Representanten Jakobsen prøvde tidlegare i dag nærmare å finna ut kva tankar som rører seg i regjeringsskrinsane på dette punktet, utan å koma noko særleg langt. Heller ikkje etter utanriksministeren sitt innlegg har me vorte stort klokare på dette punktet, og det får så vera.

Eg vil her utfordra utanriksministeren til å utdjupa uttrykket «ei aktiv Europa-politikk», fordi han synest å meina at det bør bety eit ja til EUs patentdirektiv. Det er ei oppsiktsekkjande utsegn. Me har jo i dag eit glimrande samarbeid med våre nære naboar, og det er vanskeleg å tenkja seg at dette samarbeidet kan verta stort betre enn det er.

Eg synest den regjeringa som me hadde, Bondevik-regjeringa, la stor vekt på å føra ein aktiv Europa-politikk. Og det samarbeidet som me har, er i seg sjølv eit argument for å la medlemskapsdebatten liggja. Like fullt kan me ha ei meining om viktige europeiske problemstillingar, t.d. kor makta skal liggja, unionsbyråkrati, folkestyre og nasjonalstaten si framtidige rolle. Og for å ta det siste:

Som kjent vert det hevda at nasjonalstaten stort sett har utspelt sin rolle, medan andre oppfattar den som ein garantist for mangfald og for det representative demokratiet i Europa. At eg har langt meir sans for det siste enn det fyrste, er soleklart. Senterpartifolk høyrer avgjort ikkje med til den typen europearar som vert rubriserte under nemninga «føderalistar», og utanriksministeren har tydelegvis eit anna syn på dette punktet. Eg vil likevel spørja utanriksministeren: Er den gjennomgåande skepsisen han har gjeve uttrykk for med omsyn til nasjonalstaten si rolle, ei prinsipiell linje Regjeringa vil leggja til grunn for politikken sin?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Det er vel ikke noen tvil om at den forrige regjering hadde en Europa-politikk som var bygd på mye tvil og tro, og at det kanskje også var uenighet, ja det må ha vært det når man ser på de tre partienes forskjellige politiske programmer. Og det er helt greit, men det førte til at det ble litt for mye tvil og tro og også noe utsettelse av saker. At stortingsflertallet måtte gripe inn og si hva man skulle gjøre, kom fram i flere sammenhenger.

Jeg tror jeg kan si at denne regjeringen vil være mer homogen, den vil føre én linje, og at det derfor vil komme en mer aktiv politikk ut av det. Vi akter ikke å utsette saker, som også kan være til skade for næringslivet, f.eks. når det gjelder patentdirektivet. Jeg vil ikke si hva konklusjonen blir, men det er bedre for næringslivet å få en konklusjon enn at man ikke vet hva som er rammebetingelsene.

Så til spørsmålet om nasjonalstaten. Jeg er ikke av den oppfatning at nasjonalstaten har utspilt sin rolle, tvert imot. Men nasjonalstaten kan bare overleve hvis alle nasjonalstater er i stand til å utforme overordnede regler og politiske tiltak for å løse felles problemer de har. Hvis man ikke ser det, tror jeg nasjonalstaten virkelig kan komme i fare. Det er det denne regjeringen vil legge til grunn. Derfor vil vi ikke minst kjempe for globale tiltak, f.eks. mot den frie flyt av kapital, men som en del av denne globale strategi ser vi også at det skjer en regionalisering i verden, dvs. her i Europa. Det europeiske engasjementet ønsker vi å bygge på.

Karin Andersen (SV): Det er vanskelig å ikke tolke både utenriksministerens innlegg i dag og statsministerens erklæring i går som et ja til EUs patentdirektiv.

Utenriksministeren sa at Norge ønsker å spille en betydlig rolle internasjonalt, og han la – om ikke i første omgang – i hvert fall i siste setning vekt på at også etiken skulle være med. Innenfor etiske retningslinjer, sa utenriksministeren, skulle dette skje.

I tillegg til det fokuserte statsministeren i går en god del på u-landsproblematikk. I den sammenheng er det grunn til å se på hvordan et patentdirektiv vil virke. Patentdirektivet innebærer en mulighet til å begrense u-landenes muligheter og disposisjonsrett over egne biologiske ressurser. Det gir store muligheter for bedrifter til generøveri, der bedrifter henter biologisk materiale i et u-land og tar patent på viktige medisinske oppdagelser knyttet

til produktet. Ikke minst er det viktig når man vet at hovedmengden av det biologiske mangfoldet befinner seg i u-land. Da er det grunn til å spørre utenriksministeren om de etiske retningslinjene, som han refererte til i sitt innlegg, skal ha inni seg slike vurderinger eller om det er de nærpolitiske behovene, som han understreket veldig – altså den teknologiske utvikling – som er viktig? Vi må være med der alle andre er med. Når alle andre gjør det, må også vi gjøre det. Sånn hørtes argumentasjonen ut. Hvis det skal være en etikk i dette, så må det vel være noen faste retningslinjer som skal ligge til grunn uansett om Norge i en gitt situasjon i dag eller i framtiden vil tjene penger på å innføre dette direktivet eller ikke. Jeg vil gjerne utfordre utenriksministeren til å gjøre litt rede for hvilke etiske retningslinjer og normer denne regjeringen vil legge til grunn for sitt arbeid med patentdirektivet.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Det er veldig viktig at vi fører en etisk debatt rundt dette. Det er også blitt gjort i forbindelse med dette direktivet som fra begynnelsen av var relativt omstridt. Det fikk en behandling i Europaparlamentet, og det gikk igjennom der. I den forbindelse ble det utformet klare etiske retningslinjer. Dette er jo også blitt diskutert her i Stortinget. Så det eksisterer etiske retningslinjer.

Når det gjelder spørsmålet om godtakelse eller ikke av dette patentdirektivet, må jeg minne om at det eneste vi kan oppnå ved å nedlegge veto, er i så fall å hindre at Norge, Liechtenstein og Island kan delta i denne utviklingen. Vi kan ikke hindre at alle andre land gjør det. Vi kan ikke nedlegge veto mot andre land. Det er det ene jeg vil si.

For det andre vil jeg si at jeg tror det nå må være viktig å fokusere på de mulighetene som ligger her. Det har også en etisk side, og det fokuserte jeg på i mitt innlegg. For eksempel nevnte jeg dette med at man nå har fått fram en risplante ved hjelp av denne nye vitenskapen som har så mye A-vitamin i seg at en kan utrydde all blindhet i verden. Blindhet i den tredje verden skyldes jo ofte mangel på A-vitamin. Det er 240 millioner blinde mennesker i verden. Det har en viktig etisk dimensjon om vi skal si nei til å ta i bruk dette.

Jeg tror det er en mye bedre strategi å ha klare etiske retningslinjer og så bruke teknologien til menneskelige formål. Det har vært tilfellet med alle andre teknologiske nyvinninger, og det tror jeg også må være tilfellet her.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed over.

Steinar Bastesen (TF): Det er en interessant regjeringserklæring som er lagt fram. Der er mange gode ønsker, det gjenstår å se om det er vilje til gjennomføring.

Denne erklæringen minner meg mye om den visa som Prøysen har laget, om gutten som skulle lage gave til moren sin. Han startet godt med sag og hammer, og det ble en skjærefjøl til slutt. Nå har denne regjeringen en nyslipt kniv, og de har et godt emne, men la det nå ikke bli sånn

at det blir en skjærefjøl av det til slutt – at det blir omtrent ingen ting igjen når de er ferdige!

Jeg la merke til – med stor interesse – at fiskerinæringen var nevnt med én linje, og det var inkludert både fiskeri og havbruk. Regjeringen har liggende på bordet sitt en kystverneplan som de kan klubbe og vedta, avhengig av hva Stortinget sier i den melding som ligger her om vern og bruk av kysten.

Det er naturgitte begrensninger i havbruk. Og det er klart at hvis kystverneplanen blir vedtatt, som den foreligger, vil begrensningene bli veldig store. Da spør det om det blir den verdiskapingen som SINTEF har prognosert i de kommende 20 år.

Det snakkes også om en moderne fiskerinæring, den må moderniseres. Ja, vi møtte moteordet «vertikal integrering» for noen år siden. Det har resultert i at mer og mer av naturressursene blir privatisert. Færre og færre hender overtar det som den store flokk hadde – det foregår for full musikk. Og i reguleringspolitikken så ser det ut som det er sjarkflåten og de mindre enhetene som er det store problemet i fiskerinæringen, nettopp ut fra hensynet til vertikal integrering. Det er en privatisering av naturressursene, og det er en privatisering av kvoterettighetene som er helt uten sidestykke. Og det foregår stort sett uten politisk debatt – det er nesten utrolig å bivåne det. Større og større enheter skal liksom ha svaret på alt, og dette går på bekostning av de små.

Så sies det i erklæringen at Regjeringen vil drive en aktiv distriktpolitikk, og at de vil utvikle regionene. Pr. i dag ligger en god del av fiskeflåten i land både i Værøy og Røst, for de har ikke olje å fylle på tankene, fordi det er restriksjoner på ferjene for å få ta tankbiler utover. En tankbil tar 20 tonn olje, det er ikke rare greiene. Den tiden jeg drev fiske, bunkret jeg 100 tonn, altså fem tankbiler, på den båten – selvfølgelig bunkret jeg verken i Værøy eller Røst. Spørsmålet er: Hvordan skal de ivareta interessene i henhold til det som de selv sier?

Fiskerinæringen skal på børs, er visst tanken. Lønnsom skal den bli. Lønnsom for hvem? Skal den bli lønnsom for dem som driver næringen, eller skal den bli lønnsom for dem som går på børs og investerer, for pengeomagnatene? Skal den selges til utlandet, slik som vi opplever at det største oppdrettsselskapet nå selges til utlandet? Er det det vi ønsker? Her er det nok å gripe fatt i for denne regjeringen.

Så må jeg si litt om servicekontorene og serviceerklæringene. Jeg trenger ingen serviceerklæring, men jeg trenger et vedtak når jeg fremmer en søknad i det offentlige. Det hjelper ingenting med en serviceerklæring. Det er det største tull som er vedtatt som jeg har opplevd. Det er ikke det man trenger, man trenger et vedtak.

Jeg har et annet eksempel, og det gjelder fritt sykehusvalg. Vestfold sentralsykehus har inngått avtale med Rikshospitalet. (Presidenten klubbar.) De vil ikke bruke Feiringklinikken for en hjertesyk pasient som kan opereres med en gang (presidenten klubbar), han skal til Rikshospitalet. Ja, slå det fast, president, mannen kan dø i hjertekø fordi han ikke har mulighet til å komme under behandling, fordi det her er en avtale.

Presidenten: Presidenten må be om at taletida blir respektert.

Dessutan vil presidenten peike på at ordet «tull» i den sammenhengen som representanten Bastesen brukte det, ikkje er eit parlamentarisk uttrykk.

Siv Jensen (Frp): Det er synd at ikke statsministeren er til stede, for jeg har nemlig tenkt å ta konkret for meg en rekke av punktene i tiltredelseserklæringen som i hvert fall jeg leser med positive øyne.

Det ble sagt at Regjeringen var inspirert til innsats for å møte en global kunnskapsøkonomi. Det ble sagt at «god økonomi er å ta i bruk ressurser i hele landet», og at «god økonomi er å sikre at våre bedrifter kan hevde seg like godt som konkurrentene». Men det kan ikke bety annet enn at arbeiderpartiregjeringen har til hensikt å lage rammebetingelser som er konkurransedyktige. Det betyr lavere skattetrykk for bedriftene. Det betyr et avgiftsnivå som er harmonisert med våre konkurrentland, og som gjør at norske bedrifter ikke må konkurrere med både verre rammebetingelser og den naturgitte konkurranseulempen ved å ha en beliggenhet langt unna markedet. I så fall er det gledelig. Det vil glede meg hvis Arbeiderpartiet legger om skatte- og avgiftspolitikken for næringslivet på en slik måte at det vil kunne fortsette å være i Norge, fortsette å skape arbeidsplasser og verdier til samfunnet. Spørsmålet er om jeg kan glede meg til det.

Statsministeren viste til budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre. Der fremkommer det bl.a. at det skal legges frem en endring av avgiftssystemet for alkohol for å fremme lovlig omsetning og begrense grensehandelen. Men det er også et faktum at Sverige nå må innføre EUs tollkvoter og tilpasse seg en annen EU-regulering innen utgangen av 2003. Det betyr at avgiftsnivået på alkohol i Sverige vil reduseres ytterligere i tiden fremover. Jeg regner med at denne budsjettavtalen forplikter, og det betyr i så fall at Stoltenberg-regjeringen i forbindelse med revidert budsjett må legge frem betydelige reduksjoner i avgiftsnivået på alkohol, slik at nordmenn kan handle denne varen lovlig til en anstendig pris i Norge, og slik at vi gradvis kan få bukt med ulovlig omsetning og produksjon av alkohol, som i hvert fall ikke tjener samfunnets interesser på noen måte.

«Det skal lønne seg å arbeide», sa Stoltenberg, og pekte videre på at «Norge må møte en ny utfordring: voksende mangel på arbeidskraft». Betyr det at Stoltenberg-regjeringen har tenkt å bruke våre arbeidskraftressurser bedre? Jeg merket meg nemlig at han var opptatt av å redusere det administrative apparat – mer tjenesteproduksjon, mindre administrasjon. Jeg regner med at det betyr en grundig gjennomgang av alle de arbeidskraftressurser som i dag er bundet opp i offentlig administrasjon, slik at denne i større grad kan frigjøres til bruk i verdiskapende produksjon. Kan vi glede oss til det?

Folketrygdens utgifter vokser sterkere enn veksten i norsk økonomi, noe som vil bli forsterket når antallet alderspensjonister øker om noen år. «Dette vil kreve sterk vilje til å prioritere», sa Stoltenberg. Og jeg er enig i det.

Men det dreier seg ikke bare om å prioritere, det dreier seg også om hvordan vi for fremtiden skal sikre at staten kan møte de forpliktelser som ligger i folketrygdsystemet. Har Regjeringen noen planer om fondsplassering av folketrygden? Det ville i så fall være veldig interessant å få vite. Vi har opprettet både et folketrygdfond og et oljefond, og det henvises ofte til at dette er fremtidige pensjonspenger. Men har Regjeringen noen plan for hvordan denne største utgiftsposten for statens vedkommende kan organiseres bedre?

«Kommunenes inntekter skal økes. Men penger til viktige formål kan ikke bare komme gjennom offentlige bevilgninger. Vi vil stille krav til riktig organisering og riktig bruk av penger. Vi må tenke nytt og se om vi kan bruke ressursene på en bedre måte», sa statsministeren. Jeg er hjertens enig i det. For mye av suringen som er kommet fra Kommune-Norge, skjer uten at kommunene er villige til selv å se på de verdier de er i besittelse av. Eksempelvis eier kommunene betydelige verdier som er bundet opp i transport og kraftselskaper uten at eierskapet i seg selv har noen konkret betydning eller mening for kommunene. En realisering av de verdiene vil frigjøre enorme verdier som kommunene kan bruke til å nedbetale gjeld og til å investere på områder som faktisk tilligger kommunene å ha ansvaret for. For ordens skyld bad vi Stortingets utredningsseksjon kartlegge markedsverdien av de kommunale eierandelene i transport- og kraftselskaper, og disse er anslått til den svimlende sum av over 200 milliarder kr. Det er ikke småpenger. Og når Stoltenberg-regjeringen inviterer til nytenkning og alternativ bruk av ressurser, er dette nettopp et område som det bør ses sterkere på, og faktisk stilles krav til kommunene om at de realiserer før de ber om mer penger.

Regjeringen ville føre en aktiv distriktpolitikk. Landbruk, fiskeri, skog og energiresurser ble nevnt som områder som skulle moderniseres, og det er selvsagt helt nødvendig. Men en aktiv distriktpolitikk dreier seg også om at folk som er bosatt i distriktene, og bedrifter som er lokalisert i distriktene, har anledning til å være der. Hva har da Regjeringen tenkt å gjøre med de vanvittige transportkostnader som særlig Distrikts-Norge sliter med? Mener Regjeringen det er riktig at bensinprisen nå skal overstige 10 kr, vel vitende om at 8 kr av hver 10-krone går rett inn i statskassen i form av avgifter? Og mener Regjeringen det er riktig at all den verdiskapingen som skjer i distriktene, og som skal til sentrale strøk, fraktes langs veier som nærmest kan regnes for å være krøtterstier? Når har Regjeringen tenkt å begynne en offensiv for å investere i samferdsel, i konstruktive og gode løsninger langs veiene?

Regjeringen vil arbeide for reformer i skattepolitikken, hvor målet skulle være lave satser, bredere skattegrunnlag, enklere regler og færre smutthull. Mye av det høres veldig bra ut. Disse skatteendringene skulle bidra til rettferdig fordeling, nyskaping og at flere velger å jobbe, sa statsministeren. Men jeg opplever det i direkte motstrid til deler av Arbeiderpartiets merknader i budsjettinnstillingen for år 2000. Der skrev de nemlig at må-

let var skatteskjerpelser, innstramninger i delingsmodellen, fjerning av aksjerabatter, osv. Og det er ikke forenlig med målet om ønsket om nyskaping og konkurransedyktig næringsliv. Derfor håper jeg at det er statsministerens ord som gjelder, og ikke disse merknadene fra Arbeiderpartiets finansfraksjon.

«Den norske stat er en betydelig eier», og «god forvaltning av fellesskapets eiendom krever at staten er en god eier», sa Stoltenberg. Bankinvesteringsfondet har nå i lang tid utredet hvordan den fremtidige norske bankstruktur skal se ut. For ikke lenge siden sa også Arbeiderpartiet offentlig at de utelukket en fusjon mellom DnB og Kreditkassen. Dermed er det gitt at det er DnB som skal danne grunnlaget for en stor norsk enhet siden staten her eier 60 pst. allerede, og ikke minst fordi man også har innlemmet Postbanken i DnB. Dermed synes det helt klart at Kreditkassen kan selges. Det er viktig å unngå sendreiktig offentlig behandling, særlig fordi dette bidrar til å svekke tilliten til andre norske selskaper. For ikke lenge siden uttalte bankpolitisk talsmann for Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, at det var viktig å unngå denne sendrektigheten. Men man kan altså nå trygt si at vi er kommet dit – vi er kommet i en situasjon hvor norsk eierskap står på prøve i forhold til andre investorer.

Jeg har registrert at den nye finansministeren og Arbeiderpartiets finanspolitikere har erklært behov for handling, og jeg tillater meg derfor å ta opp forslag nr. 5, som er omdelt i salen, om at Stortinget nå gir Regjeringen fullmakt til snarest å selge aksjene i Kreditkassen. Det er ingen grunn til å nøle mer.

Til slutt: I dag har Norges Bank lagt frem sin kvartalsvise inflasjonsrapport, og sentralbanksjefen varsler at

neste renteendring etter all sannsynlighet vil bli en renteøkning fordi man ser press på den norske økonomien. Det sentralbanksjefen særlig viser til, er vedvarende høy oljepris. Og han viser også til at dette må få konsekvenser for utformingen av neste års statsbudsjett. Men det viser jo at vi nå har lagt om pengepolitikken til et inflasjonsmål, fordi det er den innenlandske prisutviklingen som er utslagsgivende for fastsettelsen av det norske rentenivå, og ikke kronekursens utvikling i forhold til euro.

Prøven vil jo nå være hvordan Stortinget reagerer på en renteøkning fra Norges Bank og ikke en rentereduksjon. Men det bekrefter også at et inflasjonsmål i seg selv ikke fører til at finanspolitikken ikke er viktig – tvert imot, det understreker finanspolitikken ansvar når sentralbanksjefen så klart og tydelig sier at finanspolitikken må levere sitt for at prisutviklingen skal være mest mulig stabil i Norge. Og når han da særlig viser til oljeprisutviklingen, blir det ganske ubegripelig når de velger å opprettholde et skyhøyt avgiftsnivå på f.eks. bensin og diesel, som er direkte inflasjonsdrivende. Fremskrittspartiet har to forslag om å redusere dette liggende til behandling i Stortinget.

Hvis Stortinget mener alvor med at vi skal ta ansvar for finanspolitikken, da må disse forslagene vedtas, slik at vi på vår side kan bidra til å sikre lavest mulig prisstigning, og derved sørge for at Norges Bank ikke setter renten opp.

Presidenten: Tida for formiddagens møte er omme – og vel så det. Møtet vert no heva, og nytt møte vert sett kl. 18.

Møtet slutt kl. 15.05.

Møte torsdag den 23. mars kl. 18

President: H a n s J . R ø s j o r d e

D a g s o r d e n : Sakene på dagens kart (nr. 61)

Presidenten: Fra representanten Hilde Frafjord *Johnson* foreligger søknad om sykepermisjon fra og med kveldsmøtet torsdag 23. mars og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Olaf *Gjedrem*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Olaf Gjedrem er til stede og vil ta sete.

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r 3

Regjeringens erklæring i Stortingets møte 22. mars 2000

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg har fulgt debatten på formiddagsmøtet og vil gjerne slå fast at jeg er tilfreds med den mottagelsen regjeringserklæringen har fått.

Regjeringens ønske med erklæringen har vært å sette opp noen mål, noen visjoner, noen verdier som vi vil strekke oss etter ved inngangen til et nytt århundre. Vi har forsøkt å si noe om hvordan vi ønsker å ta i bruk Norge som mulighetenes samfunn. Vi har bl.a. satt opp som mål å

- å fornye offentlig sektor for å styrke velferden
- å satse på utdanning og kompetanse for å utvikle vår aller viktigste ressurs: menneskene som bor her i landet
- å bli et foregangsland i miljøpolitikken i en verden der de globale miljøproblemene er de mest utfordrende
- å utforme næringspolitikk som tar hele landet i bruk og trykker arbeid og verdiskaping
- å satse mer målrettet i kampen mot fattigdommen i verden

Dette er ambisiøse mål, men uten ambisiøse mål vil vi helt sikkert komme til kort. Stortinget vil se at vi tar ambisjonene på alvor og vil følge dem opp med konkrete forslag. Vi skal komme med saker i tur og orden, grundig forberedt og nøye gjennomtenkt. Da må vi være forberedt på at det blir mer strid og mer uenighet. Men at det i utgangspunktet er enighet om mange av målene, er ikke en ulempe; det er en fordel.

Selv om Regjeringen i erklæringen legger hovedvekten på å være langsiktig, formulere noen mål og visjoner for samfunnsutviklingen, peker vi også på konkrete tiltak, som f.eks. at vi vil

- innføre en rett for voksne til å få videregående opplæring. Dette er en viktig byggestein i en større kompetansereform, etter- og videreutdanningsreform.

- øke kommunenes inntekter. Det mener vi er nødvendig for å sikre velferdsproduksjonen i kommunene, sikre den delen av velferdssamfunnet som er ansvarlig for hoveddelen av vårt utdanningssystem, eldreomsorg og vesentlige deler av helsevesenet.
  - legge om momssystemet ved å behandle varer og tjenester likt. Dette er et viktig bidrag for å sikre den langsiktige finansieringen av velferden, fordi vi vet at det er tjenesteforbruket som vokser sterkest, og at det i hovedsak i dag er fritatt for moms, mens varer er ilagt moms.
  - etablere et program for utvikling av renseteknologi for klimagassen CO₂. Vi har enestående forutsetninger for å lykkes med det i Norge, både fordi vi har kompetanse når det gjelder gass, fordi vi er en ledende energinasjon, og fordi vi har reservoarer på norsk sokkel som egner seg til deponering av CO₂. Det programmet vi skal lansere, skal være et fellesprogram mellom myndigheter og bedrifter for at vi skal utvikle renseteknologi for klimagassen CO₂.
  - følge opp vårt forslag i budsjettforhandlingene i fjor om deltakelse i Verdens Karbonfond – i og for seg et lite forslag, men et viktig bidrag for at Norge skal være pådriver i utviklingen av det som kalles Kyoto-mekanismene, de mekanismene som skal gi en effektiv avtale for å redusere verdens utslipp av klimagasser.
  - åpne for å ta i bruk gass til kraftproduksjon i Norge. Det vil redusere vårt behov for å importere *svært* forurensende kraft fra våre naboland, og dermed redusere de samlede utslippene av klimagasser. Dessuten vil det bidra til at vi enda raskere kan utvikle enda mer miljøvennlig teknologi.
  - fremme forslag om at Telenor skal bli et børsnotert selskap. Dette mener vi kan gi selskapet ny kapital og nye impulser, og dermed styrke Telenor som vår ledende kunnskapsbedrift. Siktemålet er å ha et forslag klart i løpet av våren.
  - fremme forslag om endringer innen forvaltningen av det statlige eierskapet i petroleumsvirksomheten. Blant annet vil vi åpne for privat medeierskap i Statoil og overføring av deler av statens direkte eierandeler til selskapet. Også her er siktemålet å komme med forslag i løpet av våren, men vi er nødt til å ha noe mer tid før vi med sikkerhet kan si om vi er i stand til å fremme forslag før sommeren, eller om det vil komme til høsten.
  - støtte og lede an i arbeidet for å sikre at alle verdens barn blir vaksinert.
- Dette er noen av de konkrete forslag Regjeringen lanserte i sin regjeringserklæring, og er derfor et uttrykk for at vi har prøvd å kombinere visjonene, verdiene, målene med noen konkrete tiltak i forhold til hvordan vi mener de best kan virkeliggjøres.

Noen av disse forslagene er det bred enighet om, noen er det uenighet om, noen er en oppfølging av arbeid den forrige regjeringen har satt i gang. Slik er det ved hvert regjeringsskifte. Slik var det også da Bondevik-regjeringen overtok etter Jagland-regjeringen. For eksempel var det da slik at Jagland-regjeringen hadde lagt fram eldre-

planen. Bondevik-regjeringen fulgte den opp. Det er utmerket, det er alle fornøyd med. Tilsvarende med handlingsplanen for psykiatri. Den bygger på en stortingsmelding fra tidligere helseminister Gudmund Hernes og ble fulgt opp av regjeringen Bondevik.

Regjeringen har ikke som selvstendig mål å fremme forslag som skaper strid. Tvert imot er vårt mål å fremme forslag som kan virkeliggjøre våre mål, og som kan bidra til samlende løsninger og få flertall i denne sal. Men vi er selvsagt også forberedt på at noen av forslagene vi kommer til å fremme, noen av de konkrete tiltakene vi kommer til å lansere, kommer til å skape politisk strid og politisk uenighet. Det er det politisk arbeid handler om.

Et hovedbudskap har vært å fornye offentlig sektor for å styrke offentlig sektor og styrke velferden. For noen er fornyelse ensbetydende med privatisering. Det er det ikke for Arbeiderpartiet. Det offentlige må fortsatt ha ansvaret for velferdstjenestene, ansvar for at alle sikres helse, utdanning og andre grunnleggende velferdsgoder på likeverdige vilkår uavhengig av bosted og inntekt. Men private har en rolle å spille, og frivillige organisasjoner har en rolle å spille. Det ble understreket i regjeringserklæringen.

Det er jo også situasjonen allerede i dag. Mesteparten – eller store deler – av primærhelsetjenesten, det helsevesen vi møter når vi blir syke, er basert på privatpraktiserende leger. Mesteparten av utbyggingen av barnehager gjennom 1990-tallet har vært private barnehager. Mye av rusmiddelomsorgen, mye av rehabiliteringsvirksomheten er det private eller frivillige organisasjoner som driver. Men kjennetegnet på alt dette er at det skjer innenfor fellesskapets rammer, med solidariske ordninger og på en solidarisk måte. Denne type private bidrag, denne type bidrag fra private og frivillige til bygging og levering av velferdstjenester, er vi tilhengere av. Det vi er motstandere av, er det jeg vil kalle kommersialisering, som innebærer at tilbudene blir ulike avhengig av inntekt og bosted.

Norge skal bli et foregangsland i miljøpolitikken. Da må vi ta innover oss at karakteren av de viktigste miljøproblemene er i ferd med å endre seg. Før var det slik at de klassiske miljøproblemene var utslipp fra en fabrikk, som slapp ut gift, og som skapte lokale miljøproblemer. Det er fortsatt alvorlig mange steder, men er ikke i dag de mest krevende miljøproblemene. De mest krevende miljøproblemene i dag er de globale miljøproblemene, først og fremst drivhuseffekten. Der spiller det ingen rolle om ett tonn drivhusgass, ett tonn CO₂, slippes ut i Norge eller i Nigeria, skyldes en lekkasje fra gassrørledningene i Sibir eller skyldes forbrenning av gass i Spania. Derfor må de globale miljøproblemene møtes med globale avtaler, og derfor må de møtes med en helt ny generasjon miljøpolitiske virkemidler. Det handler om at land kan gå sammen om å gjennomføre utslippsreduksjonene, slik at vi investerer og setter inn innsatsen der vi får størst utslippsreduksjon for hver krone investert. Det handler om felles gjennomføring og om kvotehandling, og Arbeiderpartiet er glad for at verden har samlet seg om den typen mekanismer gjennom Kyoto-avtalen, som ble vedtatt

høsten 1997. Vi ønsker at vi nå raskest mulig får avtaleverket på plass, slik at vi kan begynne å virkeliggjøre de mekanismene som ligger i Kyoto-avtalen.

Det andre er at vi selvsagt må ta innover oss at CO₂ er en forurensning. Når Stortingets nest største parti mener at det ikke er forurensning, er det helt i strid med en grunnforutsetning for å kunne være et miljøforegangsland, nemlig å erkjenne at et forurensningsproblem faktisk er det.

Til slutt vil jeg si at det har vært lite debatt om Regjeringens forslag om at vi skal lede an i vaksineinitiativet, men jeg mener faktisk at det er det viktigste vi sa i regjeringserklæringen. Hvis Norge kan bidra til at alle verdens barn blir vaksinert, er det noe av det viktigste vi kan drive med i vår tid.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Carl I. Hagen (Frp): I begynnelsen av denne stortingsperioden var det betydelig – nesten enorm – interesse for å få renten ned i vårt land. Snakk om press i økonomien og stramme budsjetter nettopp for å få renten ned, var det som var in. Takket være bl.a. – bl.a. – de to første budsjettene i denne perioden, som Fremskrittspartiet og Høyre gav subsidiær tilslutning, er renten kommet ned på et normalt nivå. Men nå i dag varsler sentralbanksjefen, som i mellomtiden i praksis har endret pengepolitikken til å være styrt mer etter et inflasjonsmål, og det synes vi er fornuftig, at det er mulig med renteoppgang. Han henviser bl.a. til økningen i inflasjonen – den økte oljepris slår også i Norge, til tross for at vi er en meget betydelig oljeeksportør, direkte inn på inflasjonen. En prosentenhet av prisveksten sier sentralbanksjef Gjerdem at oljeprisøkningen medfører. Det kan ikke andre land gjøre noe med, men Norge kan. Vi kan i dette hus gjennomføre en reduksjon i både diesel- og bensinavgiften og derved få inflasjonspresset ned ved å senke prisstigningen med denne ene prosentenheten. Da ville – for øyeblikket i hvert fall – faren for renteøkning, som vil ramme mange vanlige mennesker i vårt land, være over. Kan vi forvente at statsminister Stoltenberg og den nye regjering nå vil begynne å tenke på den vanlige kvinne og mann i dette land – og ikke bare salte ned penger til Jylland og jeg blir pensjonister – ved nettopp å bruke noe av overskuddet til å redusere bensin- og dieselavgiften, slik at vi unngår en renteøkning?

Statsminister Jens Stoltenberg: Først vil jeg takke representanten Hagen for at han tar opp spørsmålet om renter og inflasjon. Det er et viktig spørsmål, og det gir meg anledning til å understreke følgende: Selv om norsk økonomi er solid, selv om det er veldig mye som går bra i norsk økonomi, er det noen faresignaler. Et av dem er prisstigningen – inflasjonen. Det siste tallet vi fikk, var 3,2 pst., mens våre konkurrentland ligger på under 2 pst. 3,2 pst. er en god del høyere enn forutsatt – i hvert fall en del høyere enn forutsatt – og det er jo ikke slik at det at vi nå ligger på 3,2 pst. og de andre ligger under 2 pst., kan forklares med olje, for oljeforbruk har de også i våre kon-

kurrentland eller i de andre OECD-landene, så det må skyldes norske forhold. Det understreker at vi har et press i økonomien, som gjør at vi fortsatt må videreføre en ansvarlig finanspolitikk.

Jeg er helt sikker på at sentralbanksjefen vil mene, og det understreket han også i sin årstale, at det nå å pumpe mer oljepenger inn i norsk økonomi enten ved å øke utgiftene eller ved å redusere skatter og avgifter, redusere statens inntekter, vil øke presset, øke faren for prisstigning og dermed øke faren for at vi får høye renter. Så jeg vil anbefale representanten Hagen at han, hvis han først siterer og bruker sentralbanksjefen som sannhetsvitne i den økonomiske politikken, bør gjøre det helt ut. Jeg er helt sikker på at sentralbanksjefen ønsker en stram finanspolitikk og ikke den type svekkelse av finanspolitikken som representanten Hagen la opp til ved å invitere til å bruke oljeinntekter til å redusere skatter og avgifter og dermed øke faren for inflasjon. Vi ønsker å videreføre en ansvarlig finanspolitikk både for å trygge sysselsettingen, velferden, på kort sikt – økte renter og økt inflasjon vil undergrave det – og også for å trygge dette på lang sikt.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Først: Siden statsministeren etterlyste holdningen i Stortinget til verdensprogram for vaksine av barn, vil jeg bare gi uttrykk for at det har sentrumspartienes fulle støtte. Det gav jeg på sentrumsregjeringens vegne uttrykk for i et brev til Verdens Helseorganisasjon for ca. sju uker siden.

Regjeringen har varslet en aktiv Europa-politikk. Det overrasker meg at det første konkrete framstøtet i så måte er en slik tilnærming til EUs patentdirektiv som det som kom i regjeringserklæringen, hvor det lød:

«Vi vil satse aktivt på utviklingen av bioteknologi.

Norge skal ikke stille seg utenfor den nye teknologiske revolusjonen. Regjeringen vil vurdere EUs patentdirektiv på denne bakgrunn.»

Men dette er en sak med store etiske dilemmaer. Da kan en ikke ha en så ensidig holdning til dette som erklæringen gir uttrykk for. Det er i høyeste grad grunn til å problematisere saken. Det dreier seg om å skjelve mellom oppfinnelser og oppdagelser, bl.a. og først og fremst på naturlig forekommende materiale. Det meste av det naturlig forekommende biologiske materiale finnes i utviklingsland, og det er også grunn til å spørre: Vil direktivet bety at store multinasjonale selskaper kan ta enerett på u-landenes genetiske ressurser? Dette trenger vi en skikkelig gjennomgang av, som må være langt mer problematiserende enn det regjeringserklæringen tyder på. Dette har heller ikke noen bråhast. EU har, så vidt jeg vet, fortsatt ikke tatt dette opp i EØS-komiteen, og dermed er det ikke gjort EØS-relevant.

Til slutt: Regjeringen har gjort modernisering av offentlig forvaltning til en hovedsak. Det er positivt. Vi får vente på Regjeringens konkrete forslag for å se hva det innebærer. Det vi vet, er at det ved regjeringsskiftet var i gang et betydelig arbeid på dette området. Reduksjon og forenkling av skjemaveldet, større frihet for kommunene, modernisering av statsforvaltningen – alt dette under prosjektet «Et enklere Norge», over 100 enkeltprosjekter

redegjort for i denne prosjektkatalogen. Vil den nye regjeringen følge opp dette arbeidet?

Statsminister Jens Stoltenberg: Først vil jeg si meg glad for at representanten Bondevik gir uttrykk for at han støtter vaksineinitiativet. Jeg har merket meg at han refererte til det brevet han sendte til WHO. Det er utmerket. Det vi gjør i tillegg fra Regjeringens side, er å varsle økonomisk støtte, og at vi ønsker å lede an i initiativet. Jeg oppfatter det slik at Kristelig Folkeparti er innstilt på å støtte også det, og det er fint. Det er da et eksempel på en sak der vi kan samles om en viktig felles oppgave Regjeringen og sentrumspartiene imellom, slik vi også kan samles om andre viktige deler av bistands- og utviklingspolitikken.

Når det gjelder patentdirektivet, vil selvfølgelig Regjeringen komme tilbake til det, fordi det er blant de saker vi ikke på noen måte har greid å behandle i de få dagene vi har sittet i regjeringskontorene. Men jeg har lyst til bare å understreke følgende: Det Norge skal ta stilling til, er jo ikke om EU skal ha et patentdirektiv, som man kan være mer eller mindre fornøyd med. Det har EU vedtatt og kommer til å gjennomføre og håndtere slik de mener, og slik de ønsker. Det vi skal ta stilling til, er hvorvidt det patentdirektivet skal gjøres gjeldende for Liechtenstein, Island og Norge. Og der har vi innflytelse, for det det måtte være verdt. Så jeg tror at det for u-landene har begrenset interesse om dette er et direktiv som gjelder hele EU pluss Liechtenstein, Island og Norge, eller om det bare gjelder hele EU. Så må vi vurdere om det patentdirektivet setter begrensninger for vår politikk når det gjelder f.eks. å sikre oss mot uønskede virkninger av bioteknologi. Men der er det slik at jeg har forstått at vi, selv om et produkt er patentert, fortsatt kan sette nasjonale begrensninger på bruken av det i vårt eget land. Så der tror jeg man må skille de to spørsmålene. Men alt dette skal vi komme tilbake til i tur og orden.

Når det gjelder prosjektet «Et enklere Norge», skal vi gå grundig gjennom det. Så langt jeg ser, er det et fornuftig prosjekt, og vi ønsker å innarbeide det i vårt arbeid for å fornye offentlig sektor. Akkurat hvordan vi vil gjøre det, får vi komme tilbake til etter hvert.

Jan Petersen (H): Jeg tror jeg vil ta opp igjen tråden fra Hagens replikk, fordi statsministerens svar på det jo var hva han *ikke* hadde tenkt å gjøre med det pressproblemet som nå dukker opp i norsk økonomi. Men så er spørsmålet: Hva har han da tenkt å gjøre? For dette er ikke noe lett spørsmål. Statsministeren har helt rett i at det er en del viktige innenlandske forhold som også er ute og går her. Og ett av disse innenlandske forholdene er det budsjettet som sentrumsregjeringen og Arbeiderpartiet vedtok.

Da Høyre, Fremskrittspartiet og sentrum ble enige om et budsjett, gikk rentene ned, og tilliten til norsk økonomi gikk opp. Nå har Arbeiderpartiet og sentrum laget et budsjett, og da putrer det, da øker prisstigningen mer enn det vi trodde for noen ganske få måneder siden, og da er det altså fare for renteøkninger. Og som om ikke det er nok,

ligger det jo en del budsjettbomber her. Vi har sett at KFOR er klart underbudsjettet, vi vet at det er problemer i kommunebudsjettene, og allerede etter noen få dager distanserte Arbeiderpartiet seg fra sitt eget vedtak om sykehusøkonomien, da Asmund Kristoffersen sa følgende:

«... jeg tror at vi har vedtatt et budsjett sykehusene og fylkeskommunene ikke kan leve med. Dette er meget alvorlig!»

Og derfor har Stoltenberg et problem når han nå kommer til regjeringskontorene og overtar sitt eget budsjett. Det er jo en ganske eiendommelig situasjon at når det blir et skifte fra én regjering til en annen, blir altså ikke en krone disponert forskjellig. Men da er i grunnen spørsmålet: Når det putrer som det gjør og faresignalene er der, hva har Stoltenberg tenkt å gjøre med det?

Statsminister Jens Stoltenberg: Først vil jeg gjerne si at jeg anser det ikke som noe stort problem å ta over regjeringsansvaret og da også få anledning til å ta over det budsjettet vi stemte for. Jeg anser det som en fordel. Det gjør det hele vesentlig enklere. For det andre er det ikke slik – hvis man skal diskutere historieskriving – at de budsjettene som Høyre og Fremskrittspartiet stemte for, førte til lavere rente, tvert imot. Det var jo slik at da man valgte å svekke budsjettet dramatisk høsten 1997 i forhold til det foreslåtte budsjettet fra Jagland-regjeringen, var det et vesentlig bidrag til de pressproblemene vi fikk gjennom 1998, og den dramatiske økningen i renter som vi fikk gjennom 1998. Siden er rentene satt ned, det er helt riktig, men de er fortsatt ikke kommet ned på det nivået som de lå på under Jagland-regjeringen.

Nå vil jeg understreke at økonomisk politikk aldri må bli et norgesmesterskap i lavest mulig renter. Rentene skal settes ut fra en vurdering av hva som er ansvarlig ut fra de valuta- og pengepolitiske retningslinjer som gjelder. Men hvis man først begynner å diskutere, er det altså fortsatt slik at det var de budsjettene som ble vedtatt med Fremskrittspartiets og Høyres stemmer, som bidrog til den kraftige renteøkningen, og vi er fortsatt ikke tilbake på det nivået som vi hadde før det.

Så er det riktig at vi har åpenbare budsjettproblemer. Det er jo da noen problemer vi arver. Det har åpenbart vært mangelfull budsjettering når det gjelder KFOR-styrkene – en overskridelse på over en milliard kr. Det er et problem som må håndteres midt i året. Revidert nasjonalbudsjett er en anledning til å diskutere hvordan man gjennomfører det vedtatte budsjettet, og vi håper at de partiene som har bidratt til å vedta det budsjettet vi nå har, også vil være med på å gjennomføre det innenfor de rammer og de forutsetninger som var lagt til grunn da budsjettet ble vedtatt. Og da er det viktigste bidraget til å unngå press, kostnadsvekst, svekking av konkurranseevnen, nedbygging av industrien og økte renter selvfølgelig å holde budsjettets rammer. Da er det veldig lett i prinsippet å være for det, men det er ganske krevende når vi ser hva det innebærer i praksis. Det får vi da diskutere når revidert nasjonalbudsjett kommer.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg vil litt tilbake til situasjonen innenfor helsesektoren og innenfor offentlig sektor, hvor statsministeren nå gjentar at det er viktig med fornyelse, og at fornyelse ikke er ensbetydende med privatisering. Det er jeg selvsagt enig i. Statsministeren sa også at privat drift i hovedsak skjer ved frivillige organisasjoner, ikke kommersielt, og innenfor fellesskapet og solidariske rammer. Vi begynner etter hvert å få en del erfaring med at anbudsutsetting også fører til problemer for de ideelle organisasjonene som driver innenfor helse-tjenesten. Det fører til at man tvinges inn i den samme kommersialiseringen som de private, kommersielle aktørene, og det er allerede kommet en del reaksjoner og henvendelser fra ideelle, private organisasjoner om å organisere dette på en annen måte, fordi man ikke klarer konkurransen på den måten man hadde sett for seg.

Vi har betydelige utfordringer på dette området, og det er positivt at statsministeren legger vekt på å få til et samarbeid. Sentrum akter å stemme for det vi er for. Det er ikke engang sikkert at vi vil komme til å stemme mot det vi er for, ut fra at forslagene er unødvendige – at selv om man er for dem, så er de unødvendige, slik Stoltenberg argumenterte med i gasskraftsaken. Så vi skal stemme for det vi er for.

Jeg viste i mitt innlegg til at sentrumsregjeringen la fram Ot.prp. nr. 25 for 1999-2000, hvor det ble sagt at vi ønsker å organisere fylkessykehusene som selvstendige rettssubjekt. Vi ønsker å begrense overgangen til aksjeselskap i størst mulig grad ut fra at vi legger vekt på bl.a. å holde en regional balanse i forhold til tilgang på helsepersonell, noe som er en kritisk faktor innenfor den sektoren i dag. Sterke omdannelser til aksjeselskap fører til en konsentrasjon, det fører til lønnsdannelse innenfor hver enkelt enhet og på den måten til regional ubalanse. Dette er ikke et uvesentlig spørsmål, og jeg vil på nytt gjenta utfordringen fra mitt hovedinnlegg: Ligger det i Arbeiderpartiets modernisering av helse- og sosialsektoren at partiet vil gå lenger enn sentrumsregjeringen i dette spørsmålet?

Statsminister Jens Stoltenberg: Først en veldig kort merknad om gasskraftdebatten for noen uker siden. Det er altså slik at det forslaget som regjeringen stilte kabinettsspørsmål på, ikke var forslaget om å si ja til å åpne for bygging av gasskraftverk, men det var et forslag som ble fremmet og behandlet etter at alle forslagene var vedtatt. Fremskrittspartiet mener at det fullt ut gav grunnlag for å gjennomføre bygging av gasskraftverk, mens sentrumspartiene åpenbart er av en annen oppfatning. Det sier jo alt om forslaget at Fremskrittspartiet kunne stemme for det. Det illustrerer at hoveddiskusjonen her er at man er uenig om hva som er å styrke, og hva som er å svekke miljøpolitikken. Da er det mye redeligere å ta en åpen konfrontasjon på det enn å bidra til å forsøke å få vedtatt et forslag som ville ha skapt uklarhet om hva Stortinget faktisk hadde vedtatt. Vi blir kritisert for å være i allianse med Høyre i miljøpolitikken. Vel, jeg kan ikke forstå at det kan være noe bedre å være i allianse

(Statsminister Stoltenberg)

med Fremskrittspartiet, slik sentrumspartiene var i det spørsmålet hvor de valgte å stille kabinettsspørsmål.

Så har Regjeringen lagt fram en proposisjon for Stortinget om sykehus og organisering av sykehus der man legger opp til en noe friere stilling. Vi får først ta stilling til hva Regjeringen gjør med de sakene som ligger i Stortinget. Det skal Regjeringen prøve å gjøre i løpet av kommende uke, i hvert fall så raskt som mulig, slik at Stortinget kan få klar og rask beskjed om det. Vi har hatt som et veldig viktig styrende prinsipp at vi ikke begynner å kommentere de enkeltsaker som er fremmet, og som vi skal ta stilling til om vi trekker eller ikke. Men uansett vil vi fra Regjeringens side ta stilling til dette enten ved at vi eventuelt fremmer tilleggsmeldinger eller trekker de sakene som ligger, eller ved at vi lar sakene ligge i Stortinget og tar stilling til de enkelte forslagene mens de ligger i Stortinget.

Kristin Halvorsen (SV): Statsministeren har sagt seg fornøyd med debatten så langt, og det syns ikke SV er det grann rart, for den har vel først og fremst vært preget av intenst sorgarbeid på borgerlig side. Det interessante er at i denne debatten er det Fremskrittspartiet og sentrum som har alliert seg i felles interesse for å filleriste Høyre. Særlig de som husker tilbake for to og et halvt år siden, husker med hvilken beklemmelse sentrum oppdaget at de faktisk var avhengig av Fremskrittspartiets støtte, men de ville helst ikke ha den. Nå klapper de og stryker på Fremskrittspartiet så han kurrer og maler fornøyd. Så lenge dette er situasjonen blant de borgerlige partiene, har Arbeiderpartiet ingen ting å frykte hvis det er regjeringmakten som er det viktigste. Da sitter de trygt.

Jeg er glad for at statsministeren sier at man må komme grundig og nøye tilbake når det gjelder patentdirektivet. Regjeringen varsler at de skal drive en aktiv Europapolitikk, men det er intet aktivt dersom Norge ruser igjennom en tilslutning til patentdirektivet og godkjenner det, mens EU-land protesterer. Det er slik at Nederland har klaget dette direktivet inn for EU-domstolen med bakgrunn i at det truer FN-konvensjonen om biologisk mangfold og har fått støtte av Italia. Norge har støttet det synet. Det er ikke sånn at Norge her driver med noe som bare er interessant for Norge, Liechtenstein og Island – jeg tror kanskje statsministeren glemte Monaco. Det er faktisk sånn at Norges bidrag her kan være noe som er en del av en stor internasjonal debatt, særlig det som Bondevik var inne på. Dette dreier seg om de største skattene på dette området. De befinner seg i u-land, og det man har sett på noen områder, er at svære internasjonale konserner har tatt patent på det som er naturlig forekommende såkorn, og dermed har stilt bønder i en meget vanskelig situasjon. Ta tid på denne saken. Hvis ikke, snur Arbeiderpartiet i rasende fart bort fra noe som man prinsipielt sett hadde store betenkeligheter med tidligere.

Statsminister Jens Stoltenberg: For det første tror jeg ikke Monaco er med i EFTA-pilaren, for å si det slik, i det likeverdige samarbeidet mellom EFTA og EU

innenfor EØS-avtalen, men at de er med i EU-pilaren gjennom Frankrike. Men hvorvidt Norge har tenkt å nedlegge veto mot innføring av patentdirektivet for Monaco, tror jeg ikke vil være avgjørende i forhold til våre vurderinger av det direktivet. Det som vil være avgjørende, er dels selvfølgelig en vurdering av direktivet som sådant. Men det er et kompromiss. Det er et resultat av lange politiske prosesser der ingen har fått det akkurat som de ville, og der også flere EU-land åpenbart er misfornøyd med deler av direktivet.

Men det som jeg prøvde å få fram i mitt innlegg, er at EU går videre med sitt direktiv både for å sikre en felles standard på hva som skal patenteres innenfor en global, internasjonal økonomi der de mener det er nødvendig, og for å sikre utvikling av en av de mest dynamiske industriene i verden og den nye teknologiske revolusjonen, bioteknologirevolusjonen. Det kommer de til å gjøre uavhengig av hva Norge vedtar. Enten man er veldig misfornøyd med, litt misfornøyd med, bare delvis misfornøyd med patentdirektivet, vil det fortsatt være slik at vi må vurdere hvilke konsekvenser det har for Norge, Liechtenstein og Island at vi nedlegger veto mot at direktivet innføres for de landene når det innføres for EU-landene. Et nøkkelspørsmål som jeg ikke fullt ut har oversikt over ennå, er i hvilken grad vi fortsatt kan ha nasjonal lovgivning som forbyr og regulerer bioteknologisk anvendelse som er tillatt i henhold til patentdirektivet, dvs. at det kan tas patent på det, men likevel kan forbyr anvendt i Norge gjennom nasjonal lovgivning. Det vil være et nøkkelspørsmål som vil være avgjørende i forhold til om det vil være riktig av Norge å slutte seg til direktivet eller ikke. Vi skal behandle det grundig og tidnok.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Einar Steensnæs (KrF): Regjeringen Bondevik har måttet vike plassen for regjeringen Stoltenberg. Slik er det parlamentariske system. En flertallskonstellasjon her i Stortinget kan til enhver tid avgjøre at nå kan ikke den sittende mindretallsregjeringen lenger få lov til å fortsette sitt arbeid. Det var situasjonen i Stortinget torsdag 9. mars da regjeringen Bondevik ble felt på en viktig miljøsak.

Når statsminister Stoltenberg i sin tiltredelseserklæring beskriver den parlamentariske situasjonen ved å hevde at «regjeringen Bondevik valgte å gå av», er det en helt feil beskrivelse. Regjeringen valgte ikke å gå av. Den var tvert imot sterkt motivert til å fortsette sitt viktige arbeid med å bygge ut helsetjenestene, satse på utdanning og forskning, føre en langsiktig og forsvarlig miljøpolitikk, arbeide videre for menneskerettigheter, fred og forsoning, verne om svake grupper både her i landet og internasjonalt, arbeide for en familiepolitikk som sikrer barnefamilie rett til samme ytelser uansett valg av omsorgsform, effektivisere og modernisere offentlig forvaltning og føre en aktiv distriktpolitikk – for å nevne noen viktige innsatsområder. Nei, regjeringen Bondevik gikk ikke av fordi den valgte å gå, ble lei av regjeringens ansvar eller fikk problemer med samholdet i sentrumspartie-

ne, slik jeg også har sett det har vært hevdet. Den ble felt på et kabinettsspørsmål knyttet til spørsmålet om bygging av gasskraftverk kunne skje uten at forurensningsloven som et viktig miljøpolitisk virkemiddel ville bli svekket. Arbeiderpartiet og Høyre gjorde felles sak og stemte imot det forslaget som jeg satte fram på vegne av regjeringspartiene, til tross for at begge de to partiene hevdet at de i sak var enig i intensjonen i forslaget.

I regjeringserklæringen varsler Regjeringen fornyet innsats for et rent miljø og vil gjøre Norge til «et foregangsland i miljøpolitikken», som det het. Det er ganske freidig og lite troverdig når vi kjenner til hvilken sak som felte den forrige regjeringen og åpnet veien for regjeringen Stoltenberg. Hva slags forbilder og målsettinger i miljøpolitikken er det statsministeren setter opp når Regjeringen ønsker å gjøre Norge til et foregangsland i miljøpolitikken samtidig som den fører en politikk som går i stikk motsatt retning? En samlet miljøbevegelse sammen med miljøengasjerte partifeller, stortingsrepresentanter, fylkesledere og lokallagsledere fra statsministerens eget parti har gått klart ut mot beslutningen om å tillate bygging av sterkt forurensende gasskraftverk. Dersom Norge skal bli et foregangsland i miljøpolitikken – og det vil sentrumspartiene gjerne støtte – har Arbeiderpartiet dessverre gitt denne visjonen et håpløst utgangspunkt med et stort skritt i feil retning.

Kristelig Folkepartis parlamentariske leder Kjell Magne Bondevik har i dag på vegne av de tre sentrumspartiene oppsummert grunnlaget for et fortsatt sentrums-samarbeid i tolv punkter. I denne oppsummeringen føres linjene klart videre fra Voksenåserklæringen – gjennom regjeringen Bondeviks arbeid i nesten 2½ år og til dagens situasjon der de tre sentrumspartiene i opposisjon vil koordinere det politiske arbeidet og fremtre som én politisk gruppering når viktige saker debatteres i Stortinget.

Kristelig Folkeparti er selvsagt godt fornøyd med signaler i regjeringen Stoltenbergs tiltredelseserklæring som bekrefter at den nye regjeringen vil videreføre flere av de initiativ og det arbeid som regjeringen Bondevik satte i gang. Mange av formuleringene i tiltredelseserklæringen inviterer til samarbeid for å løse viktige politiske utfordringer både nasjonalt og globalt. Her vil vi opptre saklig og konstruktivt i opposisjon.

Samtidig er det ikke vanskelig å finne påfallende forskjeller i prioriteringer og tilnærming til disse politiske utfordringene. Det kan vi konstatere ved å sammenlikne tiltredelseserklæringen med den oppsummering i tolv punkter som Kjell Magne Bondevik la fram på vegne av sentrumspartiene. Der regjeringserklæringen er generell og rimelig uforpliktende, gir sentrumspartiene mer forpliktende signaler om hvordan viktige politiske spørsmål skal følges opp. Både økonomiske, tekniske og administrative spørsmål har fått bred omtale og oppmerksomhet i regjeringserklæringen. Mye av dette er vi enige om og kan vi sikkert også samarbeide om for å finne gode løsninger på. Men jeg savner mer utfyllende, engasjerte og forpliktende formuleringer om fellesskapsverdiene, om de verdier samfunnet skal bygges på, om skolens innhold og mål, om familien og de sosiale nettverkene, om Kir-

ken og de frivillige organisasjonene, om idrettens og kulturens plass. Alt dette er selvfølgelig ikke unevnt – noe er unevnt, men noe er ikke helt utelatt, men dessverre bare heftet på mot slutten av erklæringen, og da bare i stikkords form uten de forsøk på utdyping som er blitt andre mer teknisk-økonomiske saksforhold til del. Det bekrefter dessverre inntrykket av at Regjeringen fremdeles i hovedsak har sin politiske oppmerksomhet rettet mot materielle og økonomiske forhold. Jeg savner en tilsvarende oppmerksomhet rettet mot fellesskapsverdiene og de immaterielle, åndelige verdier som har så stor betydning for folks trivsel, for livskvalitet og det gode liv.

Sosialdemokratiet kan uten tvil høste en god del av æren for å ha bidratt til å bygge ut det moderne velferds-samfunnet. Det er en del av norsk politisk historie. I det arbeidet har Arbeiderpartiet alltid hatt Kristelig Folkepartis varme støtte. Men i anstrengelsene for sosial sikkerhet og økonomisk utjevning har Arbeiderpartiet dessverre forsømt å gi menneskets åndelige behov en tilsvarende oppmerksomhet som er blitt de mer håndfaste, materielle behovene til del. Det er selvfølgelig aldri for sent å korrigere kursen og rette opp det forsømte, og jeg vil tro at tiden vil være inne for en slik ransaking og korrigering av kursen. Jeg ser det f.eks. som svært positivt at statsministeren nå ønsker at Verdikommisjonen skal få fullføre sitt arbeid. Når arbeidet er kommet så langt, er det selvfølgelig naturlig at så skjer. Jeg velger likevel å se på bekræftelsen fra statsministeren om at Verdikommisjonen skal få fullføre sitt viktige arbeid, med statsministerens eget ordvalg, som et signal om at det er en økende forståelse også i Arbeiderpartiet for å drøfte og synliggjøre de verdier og verdivalg som vi som enkeltmennesker og samfunn skal bygge livet og fremtiden på.

Utenriksminister Jagland og regjeringserklæringen varsler «en utenrikspolitikk som sterkere fremmer norske interesser i det nye Europa», som det sies. Utenriksministeren bekreftet også i sitt innlegg her i formiddag at han vil ha stor oppmerksomhet på Europa-politikken generelt og EU spesielt. Det synes jeg for min del er både viktig og verdifullt, selv om jeg stusser over begrepet «sterkere» i denne sammenheng. Jeg lar det være, men merket meg samtidig at regjeringserklæringen er klar på selve grunnlaget for samarbeidet med Den europeiske union. Regjeringen vil bygge dette samarbeidet på resultatet av folkeavstemningen i 1994 og EØS-avtalen, slik også regjeringen Bondevik gjorde. Regjeringen Bondevik var i tillegg alt godt i gang med en stortingsmelding om Europa-politikken, og jeg merker meg med tilfredshet at dette arbeidet nå vil bli videreført av regjeringen Stoltenberg. Europa er i sterk omformning både økonomisk og politisk. Selvsagt vil dette også berøre Norge fordi Norge er en del av Europa og samhandler med Europa både økonomisk og politisk. Men det betyr ikke uten videre at spørsmålet om medlemskap dermed skulle bli aktualisert på nytt. Jeg tror tvert imot det var klokt av statsministeren å avklare, slik det ble formidlet gjennom pressen, at han for sin del ikke ser for seg noen ny debatt om vårt forhold til EU før tidligst i 2005, altså tidligst ved utløpet av neste stortingsperiode. Jeg går uten videre

ut fra at dette også vil bli lagt til grunn for utenriksministerens arbeid med Europa-politikken.

I en svarreplik til meg i formiddagens møte bekreftet utenriksministeren at han ville følge opp og arbeide med både opptrappingsplanen for bistand og handlingsplanen for menneskerettigheter som regjeringen Bondevik la fram. Det var en viktig bekreftelse som jeg for min del satte stor pris på. Noen forsøker jo å skape en interessekonflikt mellom det å konsentrere utenriks- og sikkerhetspolitikken til Europa og nærområdene i forhold til det viktige freds- og forsoningsarbeid som foregår i andre deler av verden. Utenriksminister Vollebæk og menneskerettighetsminister Frafjord Johnson viste gjennom sin virksomhet at dette er et kunstig skille. Norsk utenrikspolitikk har i den senere tid ikke vært et enten – eller, men et både – og i denne sammenheng. Jeg legger til grunn at også utenriksminister Jagland og Regjeringen ellers vil føre denne viktige tradisjonen videre.

Per-Kristian Foss (H): La meg bare innledningsvis i en kort merknad ta opp tråden fra et av temaene i replikkordskiftet etter statsministerens innlegg, nemlig de tegn til overoppheting av økonomien som er faretruende, og som ifølge statsministeren, for å sitere ham, gjør det ekstra nødvendig å holde budsjettets rammer. Og det er jeg helt enig i. Da håper jeg at statsministeren gjør en bedre jobb enn Stoltenberg gjorde som finansminister. I Stoltenbergs tid som finansminister hadde vi 1990-tallets verste eksempel på sprekk i budsjettets underliggende utgiftsvekst, fra budsjettet ble vedtatt om høsten til regnskapet skulle gjøres opp ved neste årsskifte. Det var faktisk en sprekk verre enn det senere finansminister Gudmund Restad stod for, og det er viktig å holde budsjettets rammer.

Så har jeg lyst til å legge til: Hvis man vil gjøre noe med en inflasjonstakt som i forhold til resten av Europa bare har økt, er det to måter å gjøre det på. Den ene er å gjøre noe med budsjettet, både budsjettets inntekts- og utgiftsside. Bare de avgiftsøkningene som ble vedtatt på budsjettet som Arbeiderpartiet og sentrum stod for i høst, medfører inneværende år en prisstigningsøkning på ca. 0,5 prosentpoeng. Det hadde altså vært mulig å unngå 0,5 prosentpoeng bare ved å gjøre noe med avgiftene, elavgift, dieselavgift mv., og i tillegg holde et strammere budsjett. Så kunne man altså ligget på en prisstignings-takt på linje med veksten iallfall i våre naboland og i Europa for øvrig.

Den andre muligheten er selvfølgelig ikke å gjøre noen ting. Da gjør sentralbanksjefen det han må. Da øker rentene. Og en regjering og et stortingsflertall, i denne sammenheng sentrum og Arbeiderpartiet – nå i noe omvendte roller – kan altså risikere å gjøre seg ansvarlig for en ganske kraftig renteøkning, med de negative konsekvenser dette har for norsk økonomi og for husholdningene, særlig for dem med nyere og ferskere lån. Det er jo direkte i strid med alle målsettinger i fordelingspolitikken.

Når man lytter til den debatt som har vært i dag, kan man få det inntrykk at det skal skje store forandringer på grunn av et regjeringsskifte. Jeg er mer i tvil. Betyr skifte

av regjering også et skifte av politikk? Knappt nok på kort sikt, for i denne debatten har de fleste faktisk understreket at det er et felles grunnlag mellom sentrum og Arbeiderpartiet i en vedtatt budsjettavtale som er tettere og mer omfattende enn noen budsjettavtale har vært i denne perioden. Det er ikke en avtale som kom frem ved at man stemte subsidiært, men, for å sitere daværende partileder Jagland, det betyr at Arbeiderpartiet stiller seg fullt og helt bak den avtalen som er inngått. Avtalen innebærer også at man er enig om skatteomlegginger som kommer.

På ett punkt vil jeg dog peke på et lysglimt. I utenrikspolitikken, særlig i Europa-politikken, har vi nå en regjering som er enig i den politikk de selv fører.

Det tror jeg er en fordel. Det skjer med større grad av innlevelse og entusiasme enn hos en regjering som fører en politikk den ikke er enig i overfor Europa. Jeg vil gi honnør til statsministeren for det meget engasjerte innlegget han nylig holdt om behovet for at Norge ikke saker akterut når det gjelder rettslig beskyttelse for patenter – på levende mekanismer også. Dette patentdirektivet skal iverksettes 1. august i alle EU-land uavhengig av hva Norge gjør, trolig også i fyrstedømmet Liechtenstein – for den betydning det måtte ha – og i Island. Spørsmålet er om Norge vil stille seg helt utenfor dette. Vi påvirker dessverre ikke multinasjonale konsersners holdning til bruk av direktivet. Og meg bekjent er det innenfor direktivets rammer også vesentlige muligheter for fortsatt å stille etiske krav, etter nasjonale retningslinjer, til forskning på disse ganske sensitive områder. Det er viktig. Også andre deler av Europa-politikken tror jeg nå vil bli ført med større grad av innlevelse og entusiasme fra Regjeringen, og det er bra sett med Høyres øyne.

Høyre vil ha fem viktige politiske sjekkpunkter i forhold til hva Regjeringen gjør, og i forhold til mulighetene for å bygge bro også til sentrumsblokken. – jeg understreker *blokken*. De har jo opphevet blokkpolitikken, derfor har sentrum inngått i en blokk. De fem sjekkpunktene er følgende – og jeg begynner med økonomien, som jeg så vidt har vært innom:

Det å holde balanse i økonomien, dempe tendensene til overoppheting, unngå renteøkninger, unngå inflasjon som gjør det nødvendig å stramme enda hardere til i neste runde, er viktig. Det er viktig for oss alle, for fordelingspolitikk, for trygghet for husholdningene og for trygghet for norske virksomheter og bedrifter. Det er viktig at dette gjøres uten skatte- og avgiftsøkninger som ytterligere forsterker problemene og gir bedriftene i Norge uforutsigbare rammebetingelser.

For det andre: Regjeringen må realisere intensjonen om å fornye og modernisere offentlig sektor. På dette området ligger Norge etter utviklingen i de fleste andre land. Det gjelder både næringsvirksomheter, der privatiseringen i Norge starter sent, og det gjelder også offentlig sektor for øvrig som ikke driver næring, men hvor behovet for å modernisere, fornye, konkurranseutsette og sammenligne ulike metoder for å realisere velferdsoppgaver er påtrengende.

For det tredje: Det er nødvendig at denne regjering har en høyere ambisjon enn den foregående når det gjelder å

satse på utdanning. Skoleverket må styrkes kvalitativt gjennom hele kjeden fra barnetrinn og opp til universitets-/forskningsutdannelse.

For det fjerde: Denne regjering må ha et annet svar enn bare å snakke om IT når vi etterlyser satsing på vei-bygging. Man frakter ikke fisk på bredbånd. Fisk må fraktes på veier. Distrikts-Norge og det sentrale Norge skriker etter veiutbygging, enten det nå skjer etter klassisk offentlig modell eller etter nye offentlige private modeller i kombinasjon.

For det femte: Denne regjering har gode ambisjoner. Jeg viser bl.a. til omtalen av patentdirektivet, men også på andre områder må det satses på forskning, utvikling og nye næringer. Norge tåler ikke å ligge mange hakk etter våre naboland, som Sverige og Finland, når det gjelder å stimulere IT-selskaper, nye gründerselskaper innenfor nye næringsområder.

Flere har vært innom behovet for å bygge bro, politisk enighet, også på den ikke-sosialistiske siden. Det er jeg enig i. La meg derfor sitere noe jeg er enig i i tidligere statsminister Bondeviks innlegg. Han kaller det en kristendemokratisk ideologi – jeg kjenner meg også igjen i følgende sitat – en ideologi som tar «utgangspunkt i det enkelte mennesket, og vil bygge samfunnet opp omkring autonome enheter i familie og det sivile samfunn». Og Bondevik sier videre:

«Dette betyr at vi også legger stor vekt på de ressurser som kan utløses i nærmiljøet og frivillige organisasjoner.»

Dette er noe det er bred enighet om. La meg legge til fra Høyres side at hvis dette synet på samfunnet skulle kompletteres, kan jeg sitere følgende fra Høyres nye prinsippprogram:

«Mangfoldet er ikke noe fremmed eller forbigående. Det er kommet for å bli. Norge er slik. Høyre ser på mangfold som et gode. Et samfunn som respekterer folks rett til å leve i tråd med sin egenart gir flere valgmuligheter og oppmuntrer alle til å bruke sine muligheter. Om vi bevarer balansen mellom individuell frihet og personlig ansvar, gir pluralismen vekst i både åndelige og materielle verdier, så vel for samfunnet som for den enkelte.»

Jeg ser ikke motsetninger mellom de to sitater jeg har hitbrakt. Vi burde kunne stå sammen om begge, hvis man i tillegg også realiserte det Bondevik sa i sitt innlegg under punkt 6 i den lange oppringsingen av gode intensjoner:

«Sentrumpartiene vil føre en økonomisk politikk som sikrer nasjonal råderett over naturressursene. Nasjonalt eierskap skal stimuleres, og næringslivet skal ha forutsigbare og konkurransedyktige rammevilkår.»

Det er jeg enig i. Vår kritikk mot regjeringen Bondevik har ikke gått på denne intensjonen, men den har gått på mangel på evne til å gjøre det. Den har gått på at når en regjering sier at den vil ha forutsigbare rammebetingelser, så setter den skattene opp på områder der den har lovet å sette skattene ned. Det går på at hvis man vil styrke nasjonalt eierskap, da er det lite logisk å skattlegge nasjonalt eierskap mer enn utenlandsk eierskap. Når man vil at næringslivet skal ha forutsigbare og konkurranse-

dyktige rammevilkår, da er det lite logisk å ha så strenge regler at forsikringsselskapet If, som var et resultat av at bl.a. Storebrand skilte ut en virksomhet, ikke fikk lov til å etablere seg i Oslo eller i Norge for øvrig, men måtte flytte til Stockholm. Det selskapet som ble etablert med norsk, finsk og svensk eierskap, har altså ikke adgang til å holde til i Norge på grunn av våre regler. Det er ikke konkurransedyktige rammevilkår – bare for å nevne ett eksempel.

Dag Terje Andersen (A): Da statsminister Stoltenberg holdt sin redegjørelse for Stortinget i går, var han den niende arbeiderpartistatsministeren som gjorde nettopp det.

Fordi vi er ved inngangen av et nytt årtusen, har jeg tatt meg tid til å kikke på de redegjørelsene som ble holdt av våre første statsministre, Hornsrud i 1928 og Nygaardsvold i 1935. Når jeg ser på de redegjørelsene, er det to ting som slår meg. Det ene er selvfølgelig hvor mye som er forandret. Den gangen hadde vi et klassesdelt samfunn. Den tidens fattigdom er blitt forandret til velstand i dag. Forskjells-Norge fra den gang er blitt til et land der likeverd er framtreddende.

Det var et såkalt kriseforlik som lå til grunn for regjeringen Hornsrud, som for øvrig hadde sin tiltredelseserklæring den 21. mars 1935, nesten på dagen 65 år før statsminister Stoltenberg. Det var et kriseforlik på bakgrunn av sosial nød, lite trygghet og stor arbeidsledighet. Derfra har vi utviklet oss til mulighetenes land.

Men det er også en del likheter. Likhetene består i at de politiske målsettingene for Arbeiderpartiet er utjamning: Vi legger stor vekt på utdanning, sosiale tiltak og solidaritet, også mellom land, og sysselsettingspolitikken er fremdeles blant våre viktigste virkemidler, også for å oppnå andre mål.

Hele tiden siden den gangen har vi brukt offentlig sektor som et av de viktigste virkemidlene for å få i stand en velferdsutvikling i Norge. Nettopp derfor er det så viktig når Regjeringen nå sier at de setter i gang prosessen med å modernisere offentlig sektor og setter en av våre tyngste statsråder på oppgaven, i samarbeid med kommunesektoren, som også får en viktig rolle, og der en også har satt sterke folk inn i jobben.

Det er helt nødvendig å modernisere offentlig sektor for på den måten å få mer velferd ut av de ressursene som en setter inn. Det er nødvendig for å få bedre tilbud til alle, og det er viktig for oss at den offentlige sektor sørger for like tilbud til hele befolkningen. For oss er det fremdeles av stor betydning at ungene til direktøren og ungene til arbeideren går på den samme barneskolen og går sammen i den videregående skolen. Det er viktig for oss at helsetilbudet skal være likt for alle. Den dagen en trenger hjelp, er det ikke lomdeboka eller sosial status som skal avgjøre om en får den hjelpen en trenger. Det er viktig for oss at eldreomsorgen er et tilbud som er der den dagen en trenger det, uavhengig av den sosiale bakgrunnen en har. Nettopp derfor blir det så viktig å styrke kommunenes økonomi, slik som statsministeren sa i sin redegjørelse, delvis fordi kommunene i dag har knapt

med midler til å løse dagens oppgaver, men ikke minst fordi vi her i Stortinget har vedtatt viktige satsingsområder som skal følges opp framover, og som må følges med midler.

Den viktigste forutsetningen for en sterk offentlig sektor er gode statlige og offentlige finanser. Det gir trygghet for at velferden kan vare. Og vi står overfor noen utfordringer på det økonomiske området. For eksempel har vi noen problemer som i utgangspunktet jo er hyggelige – som utfordringene til folketrygden. For grunnen til at folketrygden vokser, er i stor grad at mange flere blir eldre enn tidligere. Det er jo en utvikling vi ønsker oss. Mye av problemet består i at mange flere enn det som har vært vanlig tidligere, har opptjent tilleggspensjon når de går over på alderspensjon. Og det er jo et hyggelig problem at de eldre får god levestandard. I tillegg har vi en teknisk utvikling f.eks. på helseområdet som gjør at det kreves stadig mer ressurs, men ressursene kreves fordi utviklingen går i en retning der flere og flere kan få hjelp for medisinske problemer. Det er grunnen til at vi er så opptatt av å ha orden i økonomien.

Det viktigste bidraget for å ha den økonomien vi trenger når vi skal styrke offentlig sektor, er at vi har full sysselsetting, at det er mange som bidrar til fellesskapet. Derfor er solidaritetsalternativet fremdeles viktig. Solidaritetsalternativets overordnede målsetting er jo nettopp å sørge for å skape full sysselsetting. Det er ikke en diskusjon om inflasjonsmål eller fastkurspolitikk osv. Nei, målet med norsk økonomisk politikk – i hvert fall hvis vi får det som vi vil – er å sørge for full sysselsetting, og det skal vi jobbe videre for.

For å ta litt om dette med stabil valuta: Jeg registrerte at statsminister Nygaardsvold allerede i 1935 sa i sin redegjørelse at det var viktig å «verne det økonomiske liv i landet mot forstyrrelser fra svingninger i pengeverdien». Det var godt sagt. Det var spesielt godt sagt i et land der veldig mange av arbeidsplassene er avhengig av at en vet hva en får betalt for de varene en produserer når en skal selge dem til utlandet. Det er det valutastabiliteten er viktig for, at den eksportorienterte økonomien skal kunne vite å planlegge ut fra trygge forhold.

For å holde orden på inflasjonen i Norge har moderasjonslinjen og fagbevegelsens innsats vært vesentlig. Moderasjonsalternativet har gitt små lønnstillegg, men det har gitt reell lønnsvekst fordi vi har fått prisstigningen ned. Det må være målet også framover. Men da er det viktig at partene i avtalen, arbeidsgiversiden, arbeidstakersiden og staten, holder avtalen og ikke ødelegger grunnlaget for enigheten, f.eks. ved å kutte i arbeidsmarkedstiltak, true AFP-ordningen eller true sykelønnsordningen, som vi har sett noen tendenser til. Det er et dårlig opplegg for et fortsatt solidaritetsalternativ. Enda verre er kanskje det vi ser når det gjelder de galopperende lederlønningene. Jeg er imponert over at det går an å skjønne så lite av lederlønningenes betydning for store lønnskrav i neste omgang. Vi har kalt moderasjonslinjen for kollektiv fornuft. Jeg vil si at lederlønnsutviklingen i våre dager er et bevis på det stikk motsatte.

Et viktig bidrag for å holde den linjen videre er etter- og videreutdanningsreformen – det at en får rett til videreutdanning. Det trygger arbeidsplassene, det trygger den enkelte ansattes posisjon i et arbeidsmarked som stadig forandrer seg – og samtidig skal dette skje innenfor ansvarlige lønnsrammer. Tenk å ha en så ansvarlig fagbevegelse at de faktisk krever å få rett til tilleggsutdanning innenfor ansvarlige lønnsrammer! Det er noe vi skal dyrke fram og styrke videre.

Den største utfordringen blir kanskje finanspolitikken. Når oljeprisene er høye og pengene renner inn i statskassen, er det vanskelig å forklare at vi ikke kan bruke mer penger på mange gode formål som vi alle er for. Men vi vet at hvis vi ikke sørger for å ha et finanspolitisk opplegg som tåler oljeprissvingninger, kommer regningen i form av renter og andre problemer i den enkeltes økonomi hvis oljeprisene svinger. Og det eneste vi kan være sikre på, er at oljeprisene svinger. Budsjettet må tåle de svingningene. Derfor er jeg glad for at det budsjettvedtaket som nå ligger som grunnlag for regjeringen Stoltenbergs styring, er et budsjettvedtak som ikke ble svekket en krone i Stortinget i forhold til regjeringens forslag til budsjett. Det gir et godt grunnlag.

Regjeringdannelsen i 1935 var et resultat av det såkalte kriseforliket. Det var en mindretallsregjering. I dag har vi ikke krise, vi har mulighetenes Norge. Men vi har fremdeles mindretallsregjering. Det betyr at vi fremdeles har bruk for mange forlik, og det grunnlaget som er lagt med budsjettet, med felles holdninger til fordelingspolitikk, med andre berøringspunkter særlig mellom sentrumspartiene og Arbeiderpartiet, bør gi godt grunnlag for å styre med nødvendige forlik.

P e r O v e W i d t h hadde her overtatt presidentplassen.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg vil ta utgangspunkt i to sentrale punkt i regjeringserklæringa:

- å lyfta mindretalet
- å fornya og forbetra offentleg sektor

Sentrumsregjeringa har på begge desse felte lagt eit godt grunnlag for den nye regjeringa. Lat meg ta nokre eksempel: Vi la fram utjamningsmeldinga, ei melding som Arbeidarpartiet i utgangspunktet ikkje ville ha, ei melding som viser kva grupper som sakka akterut under Arbeidarpartiets styre frå 1986. Seinare kom Arbeidarpartiet til ei ny erkjenning. Avtale er inngått om samarbeid med sentrum for å utjamna forskjellar i Noreg. Det er eg glad for.

Vi føreslo fem strategiar:

- ei meir rettferdig skattlegging
- ei mjukare arbeidslinje
- ein meir sosial bustadpolitikk
- betre offentlege tenester
- eit meir finmaska sosialt tryggingssystem

Meldinga ligg no i Stortinget. Den er eit godt utgangspunkt for ein handlingsplan for å motarbeida fattigdom i dette landet.

Vi har alt i inneverande års budsjett lagt inn nokre forslag frå utjamningsmeldinga: midlar til forsøk med varig lønstilskot, kommunal arbeidsformidling og butilbod til vanskelegstilte.

Stortingsmeldinga om handlingsplan for funksjonshemma inneheld 161 tiltak for større likeverd for funksjonshemma, herunder ein eigen plan for å sikra fleire funksjonshemma arbeid.

Vi har teke initiativ til eit utval som skal utarbeida ein eigen kvalifiseringsstønad for innvandrarakar, noko som raskare vil gje fleire nye innvandrarakar høve til arbeid.

Vi har også sett ned eit offentleg utval som har som oppgåve å gjennomgå årsakene til auken når det gjeld uførepensjon og auken i sjukefråværet, vurderer dagens regelverk og foreslår tiltak. Utvalet, som er leia av Matz Sandman, har frist til 1. juni i år. I utjamningsmeldinga foreslår vi også forsøk med lågare uføregrad enn i dag.

Modernisering av velferdssamfunnet er eit initiativ som sentrum tok i Voksenåserklæringa. I eit eige underkapittel varsler vi konkrete tiltak som seinare vart følgde opp. Eg kan difor helsa velkommen etter! Brukarar, lokale folkevalde, tilsette og friviljug sektor gav t.d. råd før stortingsmeldinga om Omsorg 2000 vart lagd fram. Her er m.a. friviljug sektor og konkurranseutsetjing drøfta. Vi meiner bestemor eignar seg dårleg for anbod, for konkurranseutsetjing og privatisering. Vi held spesielt fram organisasjons- og leiarutvikling, kvalitetsheving og effektivisering som alternativ. Eg viser til Norsk Kommuneforbunds Jan Davidsen sin artikkel i VG 15. mars der han utdjuar Sørumsmodellen, eit forsøk vi har vist til i Omsorg 2000, og der senterpartiordføraren Ivar Egeberg i lag med Kommuneforbundet var ein sentral aktør.

Oppretting av 62 nye friviljugsentralar er eit av fleire døme på styrking og stimulering av friviljug sektor. Oppgåvefordelingsutvalet, som sentrumsregjeringa nedsette i 1998, er meint å gje eit grunnlag for drøfting av kva ansvar og oppgåver kommunar, fylke og stat skal ha. Offentlege servicekontor, «Eit enklare Noreg» med sine over 100 prosjekt, opptrappingsplan for psykisk helse, opprusting av sosialkontora og forsøk med brukarkontor som inneber at sosialetaten, arbeids- og trygdeetaten skal samarbeide betre, er døme på tiltak som er i gang. Før påske kan det leggjast fram forslag til lovheimel som sikrar kvalitetskrav og samordna tilsyn innan pleie- og omsorgssektoren.

Skadeverknadene på grunn av det aukande rusmiddelbruket fekk ingen plass i Stoltenberg si erklæring. Sjølv om sentrumsregjeringa dobla innsatsen til behandling, er her ennå mykje ugjørt. Nesvåg-gruppa sin gjennomgang av behandlingstilbodet for rusmiddelmissbrukarar har vore på høyring og kan følgjast opp overfor Stortinget. Ei fornying og forsterking av det rusførebyggjande arbeidet var i gang.

Sentrumsregjeringa har, som eg nemnde i innleiinga, lagt eit godt grunnlag for ei betre fordeling, for eit lyft for mindretalet og for ei fornying av offentleg sektor. Er det i vår retning Stoltenberg no vil gå? Det står att å sjå. Om så er tilfellet, er Senterpartiet innstilt på eit konstruktivt samarbeid.

Statsministeren har så langt ordlagt seg så generelt at hans opplegg framleis kan tolkast som ein invitt til Høgre. Det er forståeleg, sidan det var Høgre som innsette den nye arbeidspartiregjeringa.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Ved tusenårsskiftet står utfordringar i kø. Sjølv om me er på verdstoppen når det gjeld velferd til alle, er det framleis mange som føler at dei ikkje får den hjelpa dei har behov for. For det er nemleg slik at dersom alle barn får ein god og trygg barndom og ein god skule, ja, så har me ikkje eit godt nok samfunn. Noreg er heller ikkje eit godt land å bu i dersom ikkje sjuke menneske får tilfredsstillande hjelp. Samfunnet er heller ikkje godt dersom ikkje alle ved oppnådd alder får ein pensjon og ei omsorg som gjer det mogleg å ha eit bra liv.

Det som er eit typisk norsk særtrekk, er at grunnleggande velferdstenester blir nytta av alle. På våre sjukehus får så vel børsspekulanten som uteliggaren hjelp, og i skulen i nærmiljøet møtest alle barn. Likestilling, ærlegdom og forståing går hand i hand. Derfor meiner eg at hovudinnretninga i velferdspolitikken må vere å prioritere tiltak framfor bidrag.

Behovet for kommunale tenester kjem til å auke i framtida. Fleire eldre treng omsorg, og auka behov for kunnskap og utdanning kjem til å skjerpe krava til innsats frå skulen.

Mange kommunar har store problem. Fleire har eit mindre befolkningsgrunnlag enn tidlegare, som igjen leier til mindre skatteinntekter. Da er det viktig at det kontinuerleg blir gjennomført konsekvensanalysar over kva for følgjer dette får for tiltak som skal gjelde alle. Tendensen i skulesektoren dei siste åra har vore at grendeskular blir lagde ned, og i Bondevik-regjeringa si tid blei det etablert mange nye private skular som tydelegvis ikkje har det same kravet og det økonomiske presset på seg. Det verste dømet på Bondevik-regjeringa sin iver er dagens oppslag i Aftenposten som viser at tidlegare statsråd Lilletun godkjende fem nye kristne privatskular like før han måtte forlate statsrådsstolen. Sjølv om det formelt sett ikkje var noko gale med det, var det litt påfallande i ei veke da regjeringa Bondevik var inne i ein vanskeleg politisk situasjon.

Arbeidspartiet vil halde fram med arbeidet for å gjere skuledagen betre for elevar og lærarakar, m.a. ved å tilføre klassa fleire lærarressursar. Dette vil i tillegg gjere det mogleg med ei enda meir fleksibel og individualisert opplæring. Dessutan må tilskota til kommunane auke, slik regjeringa Stoltenberg òg varsler i si erklæring, for å sikre at kommunane kan gjere sin del av arbeidet for ein kvalitativt betre skule. Her er det viktig at stat og kommune inngår eit partnerskap for å ruste opp våre skulebygg. Det er nemleg der det viktige grunnlaget blir lagt for at våre barn og barnebarn skal bli til gagns menneske.

Det er ikkje mogleg å få til ei rettferdig fordeling utan eit godt samarbeid mellom sentrum og Arbeidspartiet. I eit kunnskapsbasert samfunn er det neppe noko anna område der fordelingspolitikken har så stor verdi når det

gjeld seinare moglegheiter for så mange barn, enn barnehagar og skular.

Eit av hovudproblema i utviklinga av utdanningssamfunnet har vore retten til høgare utdanning. Etter- og vidareutdanningsreforma har atter sett desse spørsmåla på dagsordenen. Nå har me heldigvis passert ei rekkje hindringar. Stortinget vedtok i januar at det nå skal etablerast eit system som gjev vaksne rett til å dokumentere sin realkompetanse utan å måtte gå vegen om prøveordningar. Forholda er nå lagde til rette for å utvikle eit system der ein verdset realkompetanse i utdanningssystemet, slik den òg blir verdsett i arbeidslivet. Det at eit flirtal på Stortinget har sikra avkorting av studietida når ein har lang praksis bak seg, bygger opp under at ein ikkje lenger kan snu denne utviklinga.

Eg er glad for at Regjeringa nå i si erklæring varslar ein proposisjon som gjev alle vaksne rett til vidaregåande opplæring. Da vil arbeidarrørsla sin langvarige kamp bli krona med hell. Det vil sikre at dei nær 30 000 vaksne som har opplyst at dei ønskjer vidaregåande opplæring, kan få det utan for lang ventetid.

Utdanning, kunnskap og røymsler vil i framtida i enda høgare grad enn i dag vere den enkelte sin viktigaste konkurranseføremon for arbeidsmarknaden. Utan utdanning er det større risiko for å stå svakt i kunnskapssamfunnet. Derfor må vår utdanningspolitikk bli gjennomsyrt av ein genuin vilje til å gje høve til utdanning til så mange som råd er. Da først blir det gjeve føresetnader for personleg utvikling, noko som dermed medverkar til den kulturelle utviklinga i heile samfunnet.

John I. Alvheim (Frp): Selv om en ny arbeiderparti-regjering i hvert fall ikke var ønsket av Fremskrittspartiet, må jeg likevel innrømme at deler av den regjeringserklæringen statsminister Stoltenberg la frem i går, på flere områder var preget av nytenkning – ikke minst gjaldt det budskapet om at offentlig sektor skal fornyes og at nøkkelen til denne fornyelsen skal ligge i mer tjenesteproduksjon og mindre administrasjon. Tar jeg med den nye helseministerens uttalelse til Aftenposten nylig om at det overordnede målet er å dekke etterspørselen og levere gode helsetjenester til alle, uavhengig av om det er offentlige eller private som står bak – noe som for øvrig er i tråd med Fremskrittspartiets helsepolitikk – ser jeg med forventning frem til et konstruktivt samarbeid med Regjeringen på mitt fagfelt.

Det er helt nødvendig, særlig innenfor driften av våre offentlige sykehus, å få til en fristilling og en konkretisering av ansvarsforholdet, og fjerne dobbeltadministrasjon og uklare ansvarsforhold. Nå er det dessverre slik i det politiske liv, slik jeg har erfart i de årene jeg har vært her, at det er et stykke vei å gå fra ord til handling. Men jeg håper virkelig at vi nå har fått en ledelse i Sosial- og helsedepartementet som kan gjøre denne veien langt kortere enn det vi hittil har vært vant til. Jeg kan forsikre om at Fremskrittspartiet vil gjøre sitt til at kapasiteten i det norske helsevesen blir så god som statsministeren uttrykker det i sin tiltredelseserklæring, nemlig at helsevesenet skal ha «kapasitet som er der når vi trenger den». De 270 000

norske pasienter som i dag står i helsekø, kan dessverre ikke underskrive at situasjonen er slik i dag. Helsevesenet var der ikke og er der ikke i dag når man trenger det. Den første prøvestenen på om denne regjeringen vil realisere den målsetting den selv trekker opp i sin tiltredelseserklæring, vil vi få ganske raskt når proposisjonen om sykehusøkonomien skal legges frem i slutten av denne måned. Svært mange fylkeskommuner har latt være å sluttbehandle sine budsjetter i påvente av den bebudede økonomiproposisjonen, som etter mitt skjønn minst må inneholde et forslag om en tilleggsoverføring til sykehusene for år 2000 på minimum 1 milliard kr.

Hvis vår nye helseminister virkelig mener noe med en sterkere fristilling av sykehusene, er ikke forslaget fra den forrige regjering om en tilknytningsform for offentlige sykehus i form av kommunale sykehusselskap den riktige veien å gå. Våre offentlige sykehus er kunnskapsbedrifter med stor grad av nyskapende aktiviteter basert på klinisk forskning og medisinsk-teknisk utvikling. Dette stiller krav til raske omstillinger og endringer i driftsformene, noe som krever korte kommandolinjer. Dette kravet imøtekommes ikke ved omdannelse til kommunalt sykehusselskap.

Jeg er særdeles glad for at det i regjeringserklæringen understrekes at Regjeringen vil satse aktivt på utviklingen av gen- og bioteknologien, og at ikke Norge stiller seg på utsiden av denne medisinsk-teknologiske revolusjonen. I dette spørsmålet kan Regjeringen regne med full støtte fra Fremskrittspartiet, som dermed kan skaffe flertall for en utvikling i riktig retning.

Jeg har også med glede merket meg en uttalelse fra vår nye sosialminister om at hun vil se nærmere på de kriterier som i dag gjelder for medikamentelt assistert rehabilitering av narkomane. Jeg tar ikke munnen for full når jeg påstår at det har vært Fremskrittspartiet som har ført denne saken frem til det resultat som foreligger i dag. Allerede i 1992 fremmet jeg forslag om metadonassistert rehabilitering for narkomane.

Jeg stikker heller ikke under stol at det har vært Arbeiderpartiets representanter så langt i denne perioden som har vært de beste støttespillerne for å utvikle denne behandlingsformen i større grad, og de har alltid vært positive når slike forslag har foreligget.

Så til slutt: Det er riktig, som antydnet i erklæringen, at vi har mangel på helsepersonell i enkelte av våre sykehus, men jeg er ikke enig i at vi har for lite helsepersonell totalt sett i landet. Vi har 10 000 sykepleiere, minst, som er ute av sykehustjeneste, og vi har 50 000 hjelpepleiere som går i brøkstillinger, til dels små brøkstillinger. Det er bedre lønnsforhold, bedre arbeidsforhold som skal til for å rekruttere våre egne inn i helsevesenet og tilbake til helsevesenet.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF): Familiepolitikken har aldri vore så mykje diskutert som etter at sentrumspartia inntok regjeringskontora i 1997. I regjeringserklæringa til Arbeidarpartiet glimrar familiepolitikken med sitt fråvær. Temaet var berre framme i ei setning: «Derfor må vi ha barnehager og velferdsordningar som

gjør det mulig å kombinere arbeid og familie.» Kristeleg Folkeparti er sjølvsagt enig i at dette er viktig, men det er eit tilbakeslag å knyte familiepolitikken berre opp til arbeidslivet. Familiepolitikk er meir enn barnehagepolitikk. Familiepolitikken er eit så viktig tema at den fortener større merksemd enn berre å bli nemnd i ei bisetning i Arbeidarpartiet si tiltredingserklæring.

I sentrumspartia si tiltredingserklæring i 1997 blei det peikt på at familien er samfunnets grunnleggande sosiale eining. Vidare ville sentrumspartia gi større valfridom når det galdt omsorg for barna, auke barnehagesatsinga, ha fleksible arbeidsordningar og styrkje likestillinga.

Sentrumspartia har gjennom dei to og eit halvt åra vi har sete med regjeringsmakta, vist at dette er område vi har prioritert. Vi har også fått fleirtal for å utvide barne-trygda til 18 år. Det er ei tilpassing til dagens reelle situasjon, der dei fleste unge tar vidaregåande utdanning og ikkje er yrkesaktive når dei er 16 år.

Vidare har fedrar fått sjølvstendige rettar til fødsels- og adopsjonspengar, noko vi fekk brei tilslutning til på Stortinget.

Kontantstøttedebatten har vore prega av ideologiske skiljeliner, og for Kristeleg Folkeparti var det viktig å få gjennomslag for denne familiereforma. Men for å gi reell valfridom er det viktig at alle familiar som ønskjer det, kan velje mellom barnehageplass og kontantstøtte, eller kombinasjonsløsingar.

Med sentrumspartia sitt opplegg i barnehagepolitikken er det grunn til å rekne med full barnehagedekning for barn over tre år innan utgangen av dette året. Med tiltaka i barnehagemeldinga vil ein kunne få full barnehagedekning for barn under tre år innan år 2003.

Arbeidarpartiet har i opposisjon stilt eit utal spørsmål i spørjetimen om barnehagepolitikken og kritisert barnehagemeldinga som sentrumsregjeringa fremma. Kva Arbeidarpartiet vil gjere på dette området no når dei har kome i posisjon, er vi spente på. Barnehagemeldinga er eit godt dokument for ein framtidretta barnehagepolitikk. Vil Arbeidarpartiet bygge politikken sin på den? Vi har forventningar til at Regjeringa og den nye barne- og familieministeren har handlekraft på området og ikkje berre fagre ord.

Arbeidarpartiet snakkar stadig om at kontantstøtta er for kostbar for samfunnet. Dette er ikkje riktig. Dersom alle familiar som nyttar seg av kontantstøtte, heller ønske seg barnehageplass, ville desse midlane ha gått med til driftstilskot til barnehageplassar i staden. Derfor blir det for meg ein parodi når Arbeidarpartiet ønskjer å nytte kontantstøttepengane til mange ulike tiltak, bl.a. til å forlenge permisjonsordninga. Det nyttar ikkje at Arbeidarpartiet held fram med å skulde på kontantstøtta når det gjeld å skaffe midlar til gode tiltak.

Ei utfordring det hastar med i samband med barnehagepolitikken, er at dei private barnehagane må få betre vilkår. Kristeleg Folkeparti meiner det bør lovfestast ei plikt for kommunane til å inngå samarbeidsavtalar med eigarane av private barnehagar som er tatt med i dei kommunale barnehageplanane. Barnehagemeldinga legg

opp til økonomisk tryggare og meir stabile rammevilkår for dei private barnehagane.

Når barnehagesektoren er fullt utbygd, ønskjer sentrumspartia ei lovfesta plikt for kommunane til å tilby barnehageplass til alle familiar som ønskjer det.

Det er viktig at vi får ei foreldrebetaling som er på eit akseptabelt nivå. Intensjonen om at kostnadene skal delast med 40 pst. på stat, 30 pst. på kommune og 30 pst. på foreldre, er ikkje innfridd i mange barnehagar. I den fremma barnehagemeldinga er det føreslått grep for å få foreldrebetalinga ned, t.d. ved å auke overføringane til kommunane.

Dagens foreldre prioriterer samvere med barna høgt, men mange legg også vekt på å ha god kontakt med yrkeslivet. Derfor er kombinasjonsmoglegheitene for barnefamiliane viktige. Ein framtidretta familiepolitikk er ein fleksibel familiepolitikk, det vil Kristeleg Folkeparti framleis kjempe for.

Aud Gaundal (A): Det var en god, visjonær og framtidstrettet tiltredelses-erklæring statsministeren la fram i går. Jeg er spesielt positiv til det statsministeren sa om at kommunenes inntekter skal økes. Det er videre bra at Regjeringa vil starte arbeidet med å rydde opp i ansvarsforholdet mellom stat, fylkeskommuner og kommuner. Her er det behov for reformer.

I flere år har helt presserende reformer innen eldreomsorgen, helsesektoren og utdanningssektoren blitt gjennomført. Dette er nødvendige reformer for at velferdsstaten skal kunne gi gode og tidsriktige tilbud til befolkningen innenfor de ulike sektorene.

Høyresida i norsk politikk har lenge skapt det inntrykket at privatisering er den eneste løsning for å sikre at innbyggerne får gode tjenestetilbud. Vi erkjenner at ikke alle offentlige tjenestetilbud fungerer tilfredsstillende, men vi har ingen tro på at kommersialisering vil løse alle problemer. Lommebokas tykkelse skal ikke være avgjørende for folks tjenestetilgang.

Et problem for stadig flere kommuner er imidlertid mangel på økonomiske ressurser til å gjennomføre vedtatte reformer. Derfor er det bra at Regjeringa vil øke kommunesektorens inntekter.

Det er bred enighet om at en mer overordnet mål- og resultatstyring av kommunesektoren er viktig for å sikre et godt fungerende folkestyre lokalt. Kommunepolitikkerne må gis mulighet til å forme sin egen kommune.

Kommunenes frie inntekter har stadig blitt mindre i forhold til de øremerkede inntektene. Målsettinga om reduksjon av øremerkede tilskuddsordninger og større kommunal økonomisk handlefrihet må gi bedre tjenestetilbud til innbyggerne.

Arbeiderpartiet vil styrke offentlig sektor. Det må også skje gjennom omstilling og fornying. Offentlig sektor må bygges ut og bygges om. Den skal ikke bygges ned.

Det forrige århundrets løsninger er ikke nødvendigvis dette århundrets løsninger. Vi må få mer styring i stort og mindre i smått. Tjenestekontrollen skal bygges ned, og tjenesteproduksjonen skal bygges opp.

Vi skal snu hver stein for å få mer velferdstjenester ut av de ressursene som settes inn i offentlig sektor. Vi kan ikke tillate at ressurser sløses bort i overflødig byråkrati og dobbeltadministrasjon. Innbyggernes behov må stå i fokus.

Arbeiderpartiet vil bygge flere barnehager. Vi vil bidra til bygging av flere boliger til ungdom, studenter og vanskeligstilte. Arbeiderpartiet vil skape en bedre skole for barna, en bedre omsorg for de eldre og bedre tjenester til de syke. Og da må fellesskapsløsningene og kommunesektoren styrkes.

I Regjeringas tiltredelseserklæring heter det:

«God økonomi er å sikre arbeid til alle og en rettferdig fordeling.»

Det heter også:

«Det store flertall i vårt land har arbeid, trygghet og velferd. Vår felles oppgave er nå å løfte mindretallet.»

I Norge er det i dag ca. 6 000-7 000 som er bostedsløse. Ca. 65 pst. av dem bor i de store byene. Vi vet at denne gruppen er sammensatt – en del sitter i fengsel og en del bor på hospits.

Vi vet at tilknytningen til arbeidslivet er avgjørende i forhold til det å ha det bra økonomisk. Men det er vanskelig å skaffe seg arbeid uten å ha noe fast sted å bo. Derfor er det med bolig helt nødvendig.

Da vi behandlet St.meld. nr. 49 for 1997-98, Om boligetablering for unge og vanskeligstilte, ble det under behandlinga enighet om at det bør satses på en opptrappingsplan for å få bygd flere rimelige utleieboliger. Budsjettforliket for inneværende år, samt det at det også foreligger en avtale om at vi skal samarbeide om løsninger knyttet til utjevningmeldinga, danner et godt grunnlag for at vi kan finne fram til løsninger som løfter mindretallet.

Jeg er glad for at Senterpartiets leder, Odd Roger Enoksen, også i dag i debatten sier at mange løsninger kan finnes i skjæringspunktet mellom Arbeiderpartiet og sentrumspartiene. Politisk mener jeg det er en forutsetning for en god utvikling av Norge som mulighetenes samfunn.

Annelise Høegh (H): Høyre ser med spent forventning frem til at Stoltenberg-regjeringen skal konkretisere de fagre ord og løfter som stod i erklæringen om fornyelse og modernisering av offentlig sektor.

Det er selvsagt ikke snakk om fornyelse for fornyelsens egen skyld. Omlegginger må til for å sikre et bedre og et mer tilgjengelig helse- og omsorgstilbud for befolkningen. Jeg tror statsministeren sa noe slikt som at for noen betyr fornyelse privatisering. Det gjør det ikke for Arbeiderpartiet, sa han. Nei, det gjør det heller ikke for Høyre. Det er nemlig ikke snakk om privatisering som innebærer at det offentlige skal gi fra seg ansvaret. Selvsagt skal det offentlige fremdeles ha ansvaret for å sikre finansiering og sikre god kvalitet på helse- og omsorgstjenestene. Men vi mener at det er mindre viktig hvem som driver sykehusene, hvem som driver sykehjemmene, hvem som driver hjemmetjenestene – eller for å si det med den nye helseministeren:

«Det overordnede målet er å dekke etterspørselen og levere gode helsetjenester til alle, uavhengig av om det er det offentlige eller private som står bak.»

Dette sa han til NTB den 19. mars.

Til Aftenposten et par dager senere sa han:

«Jeg er ikke tilhenger av privatisering hvis man med det mener at helsesektoren skal ut av det offentlige ansvarsområde og overlates til private.»

Nei, det er jeg også helt enig med ham i. Dette har vært god høyrepolitikk i årevis, så vi ønsker mer enn gjerne Arbeiderpartiet, og den nye helseministeren spesielt, med på laget.

Likevel er vi altså spente på den praktiske gjennomføringen av løftene. Det er resultatene som teller, og da er det bekymringsfullt at det allerede etter et par dager av den nye regjeringens liv er avslørt betydelig uenighet innad i arbeiderbevegelsen, ikke bare mellom LO-folk og Regjeringens egne folk, men også mellom de forskjellige statsrådene. Mens iallfall jeg oppfatter statsministeren og helseministeren som modernistene, gir både kommunalminister Brustad – ja, det var henne Dagsavisen for noen år siden omtalte som «en anelse Stalin» – og sosialminister Ingebrigtsen et langt mer tradisjonalistisk inntrykk, slik jeg ser det. De er ikke glade for å snakke om konkurranse og private løsninger.

Den nye helseministeren har allerede på sin korte tid rukket å bli historisk. Jeg tror han er den aller første helseminister fra Arbeiderpartiet som ikke har sagt at Norge har verdens beste helsevesen. Det har ingen turt å innrømme før ham. Han har sagt at Norge bør ha en helsesektor i verdensklasse, og så sa han videre: «Jeg tror ikke vi kan si at vi har det i dag». Dette sa han til NTB. Og med et slikt utgangspunkt blir det forhåpentligvis lettere å gjennomføre nødvendige og radikale endringer i helsevesenet, for hittil har Arbeiderpartiet bare motvillig latt seg dra med på forandringer og modernisering, det være seg fritt sykehusvalg, juridisk bindende rett til behandling eller innsatsstyrt finansiering. Jeg har derfor fire utfordringer til Tønne.

For det første: Vil han la staten overta ansvaret for sykehusene, slik at Norge igjen kan bli ett helserike, og vi slipper spillet og ansvarsfraskrivelsen mellom fylker og stat?

For det andre: Vil han fristille sykehusene, slik at de slipper daglig politisk detaljstyring, og selv kan velge om de vil være kommunalt selskap, AS eller noe annet?

For det tredje: Vil han kjempe for å slippe private krefter til i produksjonen av helse- og omsorgstjenester, selv om han får LO mot seg?

Og for det fjerde: Vil han bedre finansieringsordningene, slik at sykehusene får betalt for det faktisk koster å behandle flere pasienter?

Så over til sosialministeren, som jeg vil komme med en oppfordring til om å slippe nye krefter til i eldreomsorgen. La meg stille spørsmålet slik: Hvorfor, ærede sosialminister, skal ikke eldre og funksjonshemmede få rett til å velge sykehjem eller hvem som skal hjelpe dem i deres eget hjem, når pasientene får rett til å velge sykehus? Hvis vi mener alvor med økt brukerstyring, må vi opphe-

ve det kommunale monopolet. Det er flott å satse på kommunens ansatte gjennom motivasjon, skoloring, tillit og rammebetingelser, men det er ikke nok. Det er først den dagen eldre og funksjonshemmede kan velge mellom forskjellige tilbud at brukerstyringen blir til virkelighet.

Statsråd Jørgen Kosmo: Det er et mål for Regjeringen å opprettholde en sterk og omstillingsdyktig offentlig sektor. Et samfunn som er under stadig endring, med økt kunnskap, bedre kommunikasjoner og økte muligheter, vil stille krav til et offentlig tjenestetilbud som fornyer seg i takt med de endrede behov brukerne har. Det lar seg imidlertid ikke underslå at det vil være umulig med de menneskelige og økonomiske ressurser dette landet disponerer over, å kunne tilfredsstille alle ønsker og behov. Vi er derfor nødt til å prioritere.

Som hovedansvarlig for forvaltningspolitikken har mitt departement et spesielt ansvar for at forvaltningen møter utfordringene på en god måte. Vi ønsker derfor å fokusere på følgende hovedmålsettinger:

- å fornye forvaltningen i tråd med samfunnets krav og borgernes forventninger
- å få mer ut av offentlige midler ved å gjennomføre sektorvise omorganiseringer og en generell kostnadseffektivisering
- å etablere sektorovergripende samarbeidsmønstre som setter brukeren i sentrum
- å overføre ressurser fra administrasjon og byråkrati til tjenesteproduksjon
- å redusere statlig detalj- og regelstyring til fordel for fleksibel oppgaveløsning under ansvar

Skal offentlig sektor fortsatt ivareta sine fordelingsmessige oppgaver på en god måte, må det skje en betydelig effektivisering og forbedring av måten oppgavene løses på.

Fornyelse av forvaltningen er nødvendig for å møte samfunnets krav og befolkningens forventninger om individuelt tilpassede tjenester. Forvaltningens omstillings-evne eller endringskompetanse, ikke minst hos lederne, blir særdeles viktig for at forvaltningen skal være i stand til å fornye seg og møte utfordringene.

For å få til en fornyelse av forvaltningen må vi sette i gang mange tiltak parallelt. Ja, det er tusenvis av enkeltvedtak som må fattes.

Først litt om strukturutfordringer. Vi har bygd opp en omfattende offentlig sektor i Norge. Det er nå på tide å se kritisk på arbeidsfordelingen mellom nivåene i forvaltningen, for å forenkle det administrative apparatet og fjerne dobbeltfunksjoner både mellom og innen de tre hovednivåene stat, fylker og kommuner. Det ligger bl.a. et effektiviseringspotensial i å samle tilsynet overfor kommunene hos fylkesmannen, samt å forbedre kvaliteten på tilsynsoppgavene ved å la fylkesmannen prioritere sine ressurser på de samfunnsområder der de trenges mest.

Det er en utfordring å realisere det effektiviseringspotensialet som finnes innenfor offentlig sektor. Det er ikke sannsynlig at det offentlige engasjementet er for stort,

men det er åpenbart at det er spredd på for mange områder. I dette ligger også at vi må være villige til å se nærmere på en avgrensning av det offentliges ansvar og på arbeidsdelingen mellom offentlig og privat og frivillig sektor, og hvordan disse sektorene best kan samspille med hverandre. Målsettingen må være en tjenesteyting som tjener fellesskapet best, ikke interessene til de enkelte sektorer eller profesjoner. Her må man også legge vekt på behovet for større lokal handlefrihet og muligheten for ytterligere desentralisering og mindre detaljstyring.

Vi må også se kritisk på sentralforvaltningen. Vi har erfaring med at overlappende oppgaver og manglende samordning sentralt lett forplanter seg som problemer til resten av forvaltningen og i siste instans til hele samfunnet. Det vil også være viktig å rydde opp i statens ulike roller eksempelvis som eier, regulator og kontrollør og se på ansvars- og oppgavefordelingen mellom departementene og etatene. Regjeringen vil gå igjennom de statlige selskapene med tanke på avklaring av roller og eierskap. Vi vil også sørge for at det ryddes opp i tilsyns- og kontrolljungelen. Vi kan ikke akseptere at kontrollvirksomheten tar helt overhånd. Vi må delegere basert på tillit, ikke basert på mistillit. For å få til dette må vi være villige til å gå nye veier og vurdere nye virkemidler.

Det er ulike måter å eksponere og stimulere offentlig sektor på. På områder der offentlig forretningsvirksomhet i dag har monopol, kan andre konkurrerende aktører være et slikt stimulerende element. Vi er sikre på at Telenors konkurransesituasjon har bidratt til en forbedring av teletjenestene, både på kvalitet og pris. En slik konkurranse skal ikke gå på bekostning av Regjeringens mål om lik tilgang på tjenester uavhengig av økonomi og bosted. Det offentlige har gode styringsgrep for å sikre de politiske målsettingene innen de deregulerte sektorene, bl.a. gjennom konsesjoner og stille krav om produktkvalitet.

Offentlig virksomhet kan også stimuleres og fornyes uten å ta i bruk markedskonkurranse som virkemiddel. En kan i større grad gi brukerne valgfrihet mellom offentlige tjenesteleverandører. Den offentlige tjenesteproduksjonen som leverandør må kunne konkurrere om å tiltrekke seg brukere. Likeså vil sammenligning av like virksomheter kunne skape konkurranse innenfor det offentlige. Erfaringer fra Danmark viser at dette er et effektivt virkemiddel for å stimulere til videreutvikling av egne tjenester.

Det har skjedd relativt mange endringer av tilknytningsform og organisering i offentlig sektor de siste årene. Oppgaver knyttet til forvaltning og forretning skilles i økende grad, og rollene som tjenesteyter, tilsyns- og kontrollmyndighet og resultatenheter rendyrkes i sterkere grad. Denne prosessen er det nødvendig å fortsette.

Delegering innebærer at lokalt virksomhetsnivå som vet hvor skoen trykker, skal ha fullmakter til å innrette tjenesteproduksjonen optimalt. Det er viktig for best mulig å møte lokale brukerbehov og for å få mest mulig ut av ressursene. Dette må følges opp med delegering av fullmakter til lokalt nivå. Disse fullmaktene må være knyttet til ressursdisponering, ansettelse, organisasjonsform og til en økt grad av lokal tilpasset avlønning.

Fristilling innebærer også endringer i formelle tilknytningsformer. Det gir seg utslag ved at forvaltningsorganer omdannes til ulike statlige selskapsformer. Vi ser en tiltakende tendens til at offentlig tjenesteproduksjon vurderes selskapsorganisert. Et eksempel på slike vurderinger er det forslaget som ligger i Stortinget om omorganisering av sykehusene. Fordelen ved denne type fristilling er at styringsforventningen er klart plassert på leder av virksomheten. Dette vil kunne innebære mer veldrevne virksomheter som utnytter ressursene mer effektivt, og som hurtigere kan omstille seg og respondere på brukerkrav. Slike endringer krever imidlertid at lederne får mulighet til å treffe beslutninger uten detaljinnblanding fra overordnet organ.

Vi vil stille større krav til lederne i offentlig forvaltning. På dette grunnlag bør vi vurdere områder som eigner seg for kontraktsstyring, og hvilken form for kontraktsstyring som bør benyttes, er et diskusjonstema. Et sentralt element i kontraktsstyring er belønning av ledere og enheten for gode resultater når det gjelder fornyelse, omstilling og effektivisering, og på den annen side reaksjoner når resultater ikke oppnås.

Sammen med Statskonsult vil Arbeids- og administrasjonsdepartementet styrke arbeidet med utvikling og rekruttering av ledere. Målet med dette arbeidet er å styrke bl.a. endringsledelse og endringskompetanse. Utvikling av arbeidsformer som utløser kreativitet og nytenkning, bør dessuten stå sentralt.

Det ligger et betydelig urealisert effektiviseringspotensial i en målrettet bruk av IT både når det gjelder organisering og oppgaveløsning, særlig innen virtuell tjenesteyting. Et økende omfang av tjenester kan ytes uavhengig av avstand og åpningstider, og teknologien åpner for omfattende spesialisering innen de større etatene. Vi vil jobbe for en «døgnåpen forvaltning» som vil gi brukerne tilgang til elektronisk informasjon og tjenester fra det offentlige 24 timer i døgnet, syv dager i uken.

En av hovedforutsetningene for å få dette til blir å få forståelse og aksept for at det er nødvendig med effektivisering og omstilling. Skal vi få det til, må vi ha en åpen og forpliktende prosess der vi trekker med alle de ansatte, de ansattes organisasjoner, brukerne og de lokale folkevalgte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg synes det var flere interessante tanker som administrasjonsministeren hadde gjort seg, og jeg vil gjerne forsikre meg om at jeg har oppfattet statsråden riktig. Så vidt jeg forstod, gikk han inn for en desentralisering av makt og ansvar til lederne av statlige eller offentlige virksomheter og at disse lederne skulle få større muligheter til å treffe beslutninger og tilpasse virksomheten til endrede forutsetninger, og at det inkludert i dette også ligger betydelige elementer av en desentralisering av lønnsfastsettelsessystemene og differensiering av lønninger ut fra hvordan den enkelte virksomhet fungerer. La meg bruke et eksempel: En avdelingssjef ved Oslo politikammer og en tilsvarende avdelingssjef ved

Arendal politikammer har, fordi de har samme tittel, lik lønn og samme arbeidsbetingelser. Den ene har ansvaret for 400-500 medarbeidere, den andre har ansvaret for tre medarbeidere. Politimesteren i Oslo har nettopp i et foredrag i Akademikernes Fellesorganisasjon gitt uttrykk for behovet for et mer fleksibelt lønnsystem, tilpasset virksomhetens innhold og ikke bare funksjonærens tittel. Er det riktig oppfattet når administrasjonsministeren nå åpner opp for en betydelig grad av desentralisering også når det gjelder lønnsfastsettelse basert på en vurdering av arbeidsoppgavene i den enkelte virksomhet, og også differensiering av lønninger ut fra det ansvar og de arbeidsoppgaver man har, og størrelsen på den institusjonen man arbeider i.

Statsråd Jørgen Kosmo: Lønnsystemene i Norge, enten vi snakker om privat eller offentlig sektor, gir en betydelig grad av mulighet for lokale tilpasninger gjennom lokale forhandlinger.

Jeg har jobbet som tømmer i mine yngre år. Vi hadde et prestasjonslønnssystem, men det var basert på sentralt fastsatte rammer. Det var altså ikke opp til oss alene å bestemme lønnsresultatet i forhold til arbeidstempo, men det var fleksibilitet innenfor et system med sentralt fastsatte rammer. Det er klart at jeg snakker ikke om prestasjonslønnssystem som sådant innført i det offentlige, men jeg snakker om at det i større grad skal være mulig gjennom sentral lønnsfastsettelse å åpne for rammer som gjør at vi kan få lokal tilpasning, og at det kan være muligheter for den lokale etat å hente ut noe hvis en har god resultatoppnåelse.

En skal huske på at vi snakker om omorganisering og fornyelse av en offentlig sektor som i stor grad ikke selv får hente ut resultatet av effektiviseringen. Det overføres til andre for å få til større tjenesteproduksjon. Det betyr at vi må være opptatt av de stimuli som vi kan få satt inn for å få gjennomført og motivert de ulike offentlige sektorer til å gjennomgå denne prosessen.

Trond Helleland (H): Arbeiderpartiet varslet i sin regjeringserklæring en modernisering av offentlig sektor. Statsminister Stoltenberg uttalte:

«Dobbelt byråkrati gir ikke dobbelt velferd.» ...

«Detaljstyringen må reduseres. Det administrative apparatet i forvaltningen må forenkles.»

Regjeringen vil komme tilbake til dette når Oppgavefordelingsutvalgets innstilling foreligger, heter det videre. Oppgavefordelingsutvalget ble nedsatt i 1996 og har altså holdt på svært lenge. Høyre håper at utvalget har benyttet den lange tiden godt, og at utvalget konkluderer med at noe må gjøres for å redusere antall forvaltningsnivå og offentlig dobbeltadministrering.

Statsråd Kosmo har imidlertid også ledet et LO-/arbeiderpartiutvalg som har arbeidet med modernisering av offentlig sektor. Etter å ha lest denne innstillingen i dag har jeg ikke altfor store forventninger til den moderniseringsprosessen som nå er varslet. Men etter å ha hørt statsråd Kosmos innlegg virker det som om han nå har ristet av seg den halvdelen av utvalgets medlemmer som

kommer fra Kommuneforbundet. Detaljstyringen skal reduseres, og det blir slått fast at statlige kontrollbehov bør reduseres dramatisk. Jeg regner med at statsråd Kosmo som leder av dette utvalget har tenkt gjennom hvordan dette konkret skal gjennomføres, og dermed raskt kan komme til Stortinget med forslag om enkelttiltak.

Hvilke grep vil Regjeringen ta for å imøtekomme dette kravet? Hvilke kontrollordninger kan kuttes ut? Kan statsråden i dag gi eksempler på hva slags dobbeltadministrasjon som kan fjernes? Høyre venter spent på Regjeringens konkretisering, men med Kommuneforbundet som klamp om foten frykter vi at endringene blir mindre enn den nå har skapt inntrykk av.

Kosmo sa i sitt innlegg at det må settes i gang tusenvis av enkelttiltak. Jeg skal være beskjeden og ber om at statsråden allerede nå nevner fire-fem tiltak.

Statsråd Jørgen Kosmo: Det har jeg ikke tid til i svaret på en replikk. Men vi kan jo fortsette utover våren i spørretimen, så kan representanten få ett i hver spørretime.

Jeg er opptatt av at vi skal få et godt resultat i forhold til Oppgavefordelingsutvalgets arbeid. Jeg forventer at Oppgavefordelingsutvalget har tatt tak i de store problemer og de store utfordringer som ligger i at vi har et samfunn som har ikke bare tre, men – inkludert fylkesmannen – fire forvaltningsnivåer, og at utvalget ser på om dette er tilpasset det behov 4,5 millioner mennesker har, så skal vi ut fra Oppgavefordelingsutvalgets innstilling legge planer og komme med de forslag som er nødvendig for å realisere den forenkling som vi skal få til.

Men jeg er nødt til å ta meget stor avstand fra antydningen om at de ansatte skal være en klamp om foten på dem som vil omstille. Jeg kjenner mange ansatte i offentlig sektor, og de er hver dag opptatt av å gjøre best mulig jobb overfor brukerne. Det som er vår jobb, Regjeringen og Stortinget i fellesskap, er å lage et system som gir dem muligheten til å utnytte sin kompetanse og sine ressurser. Det er jeg sikker på at Kommuneforbundet er like opptatt av å få til som oss. Vi må bare finne de samarbeidsmønstrene som gjør at vi kan hente ut den ressursen og den kompetansen som ligger hos de ansatte.

Rolf Reikvam (SV): Jeg er enig med statsråden i at vi ønsker en sterk offentlig sektor. Vi er også enige om at det er behov for en gjennomgang, en fornyelse og en desentralisering av beslutningsmyndighet – større myndighet lokalt.

Statsråden hadde også med seg alle honnørordene innenfor moderne ledelsesteori, om omstillingsevne, endringskompetanse osv. Det er sikkert nok viktig, men han nevnte ikke med ett ord det som kanskje er den største utfordringen for offentlig sektor i dag, nemlig rekrutteringen – det er den største utfordringen vi har, det å skaffe nok folk til offentlig sektor, slik at offentlig sektor er i stand til å bli et skikkelig bolverk mot den privatiseringen vi ser. Vi mangler folk innenfor hele helsesektoren. Innenfor utdanningssektoren mangler vi lærere. Vi har en stor andel lærere uten godkjent utdanning. Dette er på mange måter den største faren når vi ser det i forhold til

privatisering av utdanningssektoren og den offentlige sektor, så det å skaffe nok folk – nok kvalifiserte folk – er den største utfordringen. Det nevnte ikke statsråden med ett ord.

Vi hadde en debatt for ikke lenge siden om lærer-rekruttering. Der hadde et mindretall et konkret forslag om at vi er nødt til å ta i bruk det virkemidlet som kan virke for å få flere lærere inn i utdanningssektoren, og det er å bruke lønn som virkemiddel. Nå forventer jeg ikke at statsråden skal legge fram sin strategi for lønnsforhandlingene til våren, men i den debatten brukte Arbeiderpartiet et begrep som gikk på viljeserklæring i forhold til å gjøre noe med lønn, og statsråd Lilletun, som den gang var statsråd, gav uttrykk for at han oppfattet hva som lå i det begrepet – en viljeserklæring om at det må gjøres noe for å sikre lærere høyere lønn. Kan statsråden si noe om denne viljeserklæringen, hva som ligger i det, slik at det kan gå et signal ut til lærergruppene.

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg er enig med representanten i at hvis vi skal ha noen som helst slags mulighet til fortsatt å kunne fordele gjennom velferdsordningene, må velferdsordningene være så gode at folk foretrekker dem fremfor dyre, private løsninger. For å få det til er det, som jeg har vært inne på, en rekke virkemidler som må tas i bruk. Det viktigste er at verktøyet er tilpasset det behovet brukerne har. Det er også en oppgave for det offentlige å sørge for at vi ikke bare har nok folk til å utøve disse tjenestene, men at vi har kvalifiserte folk. Når det gjelder en rekke yrkesgrupper innenfor det offentlige virksomhetsområdet, ser vi at vi kommer til å ha et betydelig behov for en større rekruttering i framtiden. Her er lønn ett virkemiddel, men det er ikke det eneste. Arbeidsmiljø, etter- og videreutdanning, muligheten til fleksibilitet, muligheten til i perioder av livet da man har tunge belastninger, å kunne gå ut, for så å komme tilbake, er også virkemidler.

Representanten hadde helt rett da han sa at jeg ikke kommer til å gi noen løfter i forbindelse med det forestående lønnsoppgjøret. Men jeg tar til etterretning, og det mener jeg også selv, at lønn er ett av de virkemidlene – ett av de mange virkemidlene – vi må ta i bruk for å kunne sikre og trygge offentlig sektor i framtiden.

Gunnar Kvasheim (V): Større åpenhet i forvaltningen har vært et prioritert arbeidsområde for sentrumsregjeringen. Det er også et av de områdene hvor man har fått betydelige resultater. Det var særs skuffende at statsministeren ikke fikk plass til å nevne åpenhet i forvaltningen med ett ord i sin erklæring i går. Desto større var forventningene til innledningen til statsråd Kosmo som har ansvar for forvaltningen, også når det gjelder åpenhet. Heller ikke han fikk i sitt 10 minutters lange innlegg anledning til å si ett ord om dette. Det er meget skuffende, og det er oppsiktsvekkende. Det gir grunn til å frykte at det manglende engasjementet tidligere arbeiderpartiregjerings har hatt på dette området, også vil bli et kjennetegn for denne regjeringen.

Da sentrumsregjeringen overtok, hadde den i to år ventet på en melding om offentlighet i forvaltningen. Et halvt år etter regjeringsskiftet kom meldingen. Vi har fått en økning i antallet ja når det begjæres innsyn i dokumenter, og som et resultat av denne positive utviklingen er det langt flere som nå ber om innsyn, fordi de vet at muligheten for et ja er betydelig større enn tidligere. Åpenhet i forvaltningen er et demokratierend og er en del av fornyelsen og moderniseringen av offentlig sektor, og jeg ønsker å få bekräftet at Arbeiderpartiet også ser det slik.

Mitt spørsmål er: Vil sentrumsregjeringens store engasjement og høye ambisjonsnivå på dette området bli fulgt opp? Og så har jeg et konkret spørsmål til: Statsråden pekte på at en stadig større del av de offentlige tjenester blir utført i ulike selskapsdannelser. Er statsråden åpen for å revidere offentlighetsloven slik at det også blir større innsyn når offentlige tjenester utføres i selskapsregi som i dag ikke omfattes av loven?

Statsråd Jørgen Kosmo: Når sentrumsregjeringen et halvt år etter at den overtok, kunne legge fram en så omfattende melding om offentlighet i forvaltningen og offentlighet i samfunnet, betyr jo det at det måtte ha vært gjort et meget godt forarbeid av den regjeringen som satt der før. Og på samme måte må jeg si at jeg har tenkt å bruke alt det gode arbeid som den forrige regjeringen har gjort, i mitt daglige virke. Jeg har ikke tenkt å legge det bort fordi det var en sentrumsregjering som gjorde det. Alt det som er brukbart, skal vi ta med oss – men jeg gjentar, alt det som er brukbart!

Jeg er for åpenhet i forvaltningen, og jeg skal slåss for at vi ikke bare skal praktisere offentlighetsloven, men at vi også skal praktisere mer offentlighet. Stortinget har jo en god mulighet til å gå foran med et godt eksempel når offentlighetsloven nå skal gjøres gjeldende for Stortingets virksomhet. Jeg ser spent fram til de retningslinjer som trekkes opp for offentlig virksomhet gjennom de merknader som gis i komiteinnstillingen om offentlighet i Stortinget. Jeg kan garantere at vi skal gjøre alt hva vi kan for å følge opp de gode intensjoner som der blir fremmet.

Så til det siste spørsmålet: Hvordan skal vi praktisere offentlighetsloven innenfor de ulike selskaper? For det første må vi vurdere selskapsformen, hvilket selskap det er. Det er klart at det gjelder noen regler for offentlige forvaltningsselskaper, og at det gjelder andre regler for aksjeselskaper. Vi må hele tiden være opptatt av at vi skal tilstrebe størst mulig grad av offentlighet, men vi skal samtidig ikke ødelegge for muligheten til å drive fornuftig forretningsvirksomhet. Den balansegangen er vi nødt til å ta ansvaret for, både regjering og storting.

Carl I. Hagen (Frp): Det var et spørsmål og en replikk om lønnsoppgjøret nå. Jeg skal prøve å holde meg unna akkurat det lønnsoppgjøret som nå skal settes i gang, men jeg har likevel et litt prinsipielt spørsmål. Det har vært hevdet av mange at noe av vanskelighetene innen skolen og sykehusene har vært at fagforeningene gjennom lang, lang tid har tilkjempet seg rettigheter og

muligheter til å legge seg opp i styringen av virksomheten, slik at det er vanskelig å få til effektivisering, rasjonalisering og den nødvendige fleksibilitet.

Vil statsråden vurdere de tanker som Per Kleppe nylig gav uttrykk for, om å vurdere særskilte forhandlinger med disse organisasjonene, utenfor de ordinære lønnsoppgjørene hvor det er umulig å gjøre ting på grunn av rammesystemet? Og vil statsråden vurdere å åpne for senere forhandlinger om hovedsystemene, rettighetene og pliktene som ligger i det nåværende avtalesystem, slik at man under slike forhandlinger kanskje kan gjøre en del tilpasninger, få mer fleksible lønnsstiger, differensiering av lønninger etter ansvar og plikter, og se hele denne problematikken i sammenheng utenfor det mer ordinære lønnsoppgjøret, hvor hensynet til alle andre grupper vil være det toneangivende?

Og når statsråden snakker om stimuli generelt, etter flere meget nyttige år i kontrollkomiteen – slik jeg tolker det – er vel statsråden også kjent med at det kanskje er nødvendig med det motsatte. Hvis det er de samme lederne i offentlige etater som gang på gang opplever overskridelser på 40, 50, 60 pst. av det de sier ting skal koste, bør vi kanskje overfor dem ha et system som medfører krav om større ansvar, med risiko for å bli møtt med krav om ansvar for ledere innenfor den offentlige sektor.

Statsråd Jørgen Kosmo: Det forhandles hver dag i norsk arbeidsliv, i privat eller offentlig sektor, om lokale tilpasninger, om arbeidstidsordninger osv. Tariffavtalene, både for offentlig og privat sektor, har åpninger for lokale tilpasningsforhandlinger.

Det det imidlertid kan bli spørsmål om når vi går videre i fornyelsesarbeidet, er å tilpasse også tariffavtalene til morgendagens utfordringer. Det er selvsagt en prosess som jeg på vegne av arbeidsgiverne skal ta et hovedansvar for. Men i dette spillet skal vi selvsagt respektere de fagorganisertes rett til gjennom aktiv medvirkning til jobbutforming å ivareta sine egne interesser, det skulle ellers bare mangle. Men går man dypt nok inn i dette, vil representanten Hagen se at de interessene er felles: Å få til best mulig tjenester for brukerne.

Representanten Hagen spurte meg om reaksjoner. Ja, jeg sa det i innlegget mitt: Skal vi utvikle et system med lederlønninger på kontrakt, og det forventes at man skal ha spesielle lønnsordninger for å ta ansvar, må det bety reaksjoner andre veien hvis man ikke oppnår resultater. Jeg synes det er helt opplagt. Da er det ikke snakk om å adoptere fallskjermer fra det private næringsliv, da er det snakk om å ha ordentlige kontrakter der man avtaler hvordan det skal gå hvis man ikke lykkes.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Oystein Hedstrøm (Frp): Statsministeren er i sin erklæring opptatt av å føre en fremtidsrettet næringspolitikk som skal gi landet en god økonomi. Dette er betinget av at våre bedrifter kan hevde seg minst like godt som konkurrentene. Dette er Fremskrittspartiet enig i. Næringspolitikken er viktig fordi det er bedriftene og det ar-

beid som de ansatte utfører, som skaper de verdier som er helt nødvendige for å kunne betale for de velferdsgodene vi alle vil skal ligge klar, uansett parti.

Det er viktig at vi tenker gjennom dette, at vi stiller spørsmålet: Hva er grunnlaget for å skape arbeidsplasser, velstand, et godt helsevesen, eldreomsorg, skole og et bedre miljø, alle de tingene som hører hjemme i et velferds-samfunn? Jo, det er at vi har bedrifter som driver med verdiskapning. Bare gjennom konkurransedyktige virksomheter har vi noenlunde sikkerhet for arbeidsplasser, og at det finnes midler tilgjengelig til å løse de oppgaver vi alle mener et samfunn skal ha.

Globaliseringen og kapitalens vandring, uten respekt for landegrensener, har skapt en konkurranse nasjonene imellom om hvem som kan tilby best rammebetingelser, og dermed tiltrekke bedrifter, kapital, kompetanse og arbeidsplasser. Fremskrittspartiet konstaterer at norske bedrifter møter et skjerpet konkurranseklima i denne internasjonaliseringsprosessen. Strukturendringer hos våre handelspartnere, konkurranse fra land med lavere arbeidslønninger og som har en annen økonomisk forståelse og en annen bedriftskultur, kan medføre at bedrifter dels flytter, dels fusjonerer eller legger ned sin virksomhet. Det kan selvfølgelig være fornuftige grunner til at bedrifter velger å etablere seg i andre land. Noen vil bli større på sine kjerneområder og vil gjøre produksjonen mer effektiv. Men når vi får synlige bevis for at det er rammebetingelsene som tvinger bedrifter og kapital ut av landet, må forholdene legges til rette på en annen måte fra myndighetenes side. Det er farlig hvis hovedkontorer og forskningsavdelinger forsvinner ut av landet i stor skala fordi de økonomiske forholdene er bedre ute. Det betyr at landet taper for viktige konkurrenter som har endret sin politikk i næringsvennlig retning fordi de har sett betydningen av alvoret.

I en globalisert økonomi blir det stadig vanskeligere for en nasjon å føre en skattepolitikk som er forskjellig fra andre lands. Særlig på to områder fører Norge en skattepolitikk som er vesentlig forskjellig fra konkurrentlandenes, og det gjelder opsjonsbeskatningen og formueskatten. Begge disse områder er av vesentlig betydning for virksomheter innenfor den nye økonomien, for kunnskapsbedriftene. Den store svakheten ved det norske skattesystemet er at det har en langt strengere beskatning enn andre land på noen områder som er særlig utsatt for internasjonal konkurranse. Derfor bør det umiddelbart gjennomføres endringer som sikrer internasjonalt konkurransedyktige vilkår både for formuesbeskatningen og opsjonsbeskatningen, slik vi ser det.

Nå er det på tide å innse de faktiske forhold. At Norge ligger i verdens ytterkant for internasjonalt næringsliv med et lite hjemmemarked med bare 4 ½ million innbyggere, reduserer attraktiviteten. Dette er det selvfølgelig lite å gjøre ved. Skal Norge klare å tiltrekke seg norske og utenlandske investorer, må rammebetingelsene være i verdensklasse. Der vi virkelig har mulighet til å gjøre noe, er med skatte- og avgiftssystemet og nivået. Fremskrittspartiet mener vi bør være på høyden på dette området, og beviser det gjennom skatte- og avgiftslettelse

vårt alternative statsbudsjett på nærmere 28 milliarder kr. Vi kommer ikke utenom å tilpasse skatte- og avgiftsreglene til den nye internasjonale virkeligheten. Gründere og industrialister kan ikke lenger akseptere snevre nasjonale hensyn. Det må være klinkende klart at uten de nødvendige skatte- og avgiftslettelse får vi verken utenlandsk eller norsk kapital i tilstrekkelig grad til å bygge opp virksomheter i Norge. Det er det som vil være hovedutfordringen i årene som kommer.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg er enig med statsministeren i at Norge er mulighetenes samfunn, og jeg tror de fleste er enige om at vi har et godt land å bo i.

Statsministeren brukte mye av tiltredelseserklæringen til å omtale de i vårt samfunn som ikke har alle de muligheter tilgjengelig som det store flertallet opplever. Jeg er glad for at statsministeren så konkret påpekte den felles oppgave vi har i å løfte mindretallet. De aller fleste innbyggere i dette landet har det godt, men det er noen som ikke får ta del i den trygge og gode situasjonen som samfunnet tilbyr dette flertallet. Vi har f.eks. hørt om undersøkelser som avdekker at mange mennesker ikke kan ta imot tilrådd behandling og medisin fordi de ikke har økonomi til dette. Alle mennesker ser på god livskvalitet som det aller viktigste for å kunne mestre hverdagen. Noen mennesker har problemer med dette fordi sykdom eller funksjonshemming skaper problemer for dem. De som berøres på denne måten, må ikke bli straffet med å bli utestengt fra utdanning og arbeidsliv, og de må slippe å bruke alt av en begrenset inntekt til egenandeler, medisiner og nødvendige tjenester. Vi kan ikke leve med en situasjon hvor syke mennesker ikke kan motta tilrådd behandling av privatøkonomiske grunner. Dette hører kort og godt ikke hjemme i en velferdsstat. Her må fellesskapet stille opp og sikre at alle får nødvendig behandling og hjelp, og svak privat økonomi må ikke utestenge noen fra å få de tilbud de trenger. Det haster med å få på plass nye regler som ivaretar disse gruppenes situasjon på en bedre måte. Dette dreier seg i høyeste grad om fordeling og det å løfte mindretallet.

Jeg er også glad for at statsministeren så klart framhever betydningen av et arbeidsmarked der færre uføretrygdes og sykmeldes, og der det gjøres plass for funksjonshemmede. Vi kan ikke fortsette med en situasjon hvor 9 pst. av den yrkesaktive befolkning har uførepensjon, og hvor dette tallet bare øker og øker. I tillegg kommer alle de som er langtidssykmeldt, og som har små utsikter til å komme i jobb igjen.

Arbeid betyr mye for inntekt og velferd, og i analyse- og utjamningsmeldingen går det klart fram at det går et skille i levevilkår mellom de som er yrkesaktive, og de som må klare seg på annen måte.

Arbeid betyr også mye mer enn penger. Det betyr sosial kontakt med andre mennesker, det betyr mulighet til å bruke sin kompetanse og sine ferdigheter, og det betyr et bedre selvbylde for det enkelte menneske.

Samfunnet har bruk for all den arbeidskraft vi kan framskaffe, og de fleste som i dag er trygdet, har et ønske om å få et arbeid som er tilpasset deres livssituasjon, og

som de kan mestre med den restarbeidsevne de er i besittelse av.

Dette må vi legge til rette for i samarbeid med det private næringsliv og med offentlige bedrifter, og det må legges bedre til rette for dem som vil etablere sin egen arbeidsplass.

Tilgjengelighet og helhetlig tilrettelegging må ligge i bunnen når vi skal skape et arbeidsmarked som inkorporerer funksjonshemmede på en bedre måte.

Jeg er også tilfreds med statsministerens klare mål om å fornye og styrke offentlig sektor. I en tid med stor mangel på helsepersonell og mange nye og viktige oppgaver i helse- og omsorgssektoren er det viktig å se på hvordan arbeidsforholdene er og hvordan ressursene utnyttes. Stort sykefravær og stor gjennomtrekk ved de forskjellige arbeidsplasser sier oss at det er behov for fornyelse og endring, og at dette ikke kan løses bare gjennom høyere lønninger.

Jon Lilletun (KrF): Noreg er eit land velsigna med rike naturressursar som vi tradisjonelt har levd godt på. Eg tenkjer då på næringar som jordbruk, skogbruk og fiske og meir tradisjonelle industrinæringar. Ved byrjinga av dette hundreåret har det vorte tala mykje om «det nye». Då er det viktig å hugse at dei tradisjonelle næringane framleis er svært viktige for landet. Jordbruket er svært viktig for mange kommunar og for busetjinga der, og er ofte utgangspunkt for mange nye næringar. Fisk er den nest største eksportnæringa i Noreg, og skogbruk er vår tredje største eksportnæring etter olje og fisk.

Havbruk har med rette vorte framheva som ei framtidretta næring. Det er i havet dei naturgjevne føremonene til Noreg ligg, og det er både rett og rimeleg at vi ved tusenårsskiftet markerer fiskeri- og havbruksnæringa som ei av dei viktigaste næringane for framtida. Vi har ein tusen år lang tradisjon for eksport av fisk frå Noreg. Næringa har på ein grunnleggjande måte vore med på å forme vår økonomi og vår kultur. Medan olje- og gasskjeldene vert reduserte og etter kvart tømde, kan dei marine ressursane fornyast, og difor vil fisk og andre levande marine ressursar i all tid kunne vere ei sentral kjelde til norsk økonomi og til matforsyninga i verda. Den auka befolkningsveksten gjer at marknadspotensialet for våre sjømatprodukt berre vil auke. Eg vil difor uttrykkje eit håp om at vi må setje oss ambisiøse mål for den framtidige utviklinga innanfor havbruks- og fiskerinæringa – anten det er som næringsutøvarar, forvaltarar, forskarar eller politikarar.

Vår viktigaste kjelde til velstand og næringsutvikling har likevel alltid vore menneske med kunnskap og kreativitet. Det var fiskarane sin kjennskap til reiskapar og natur som førte fisken opp på kjøkenbordet. Det var ingeniørane si innsikt i elektrisitet og metall som gjorde Noreg til ein leiande produsent av legeringar, og det var forskarane si forståing av bergartar og ny teknologi som gjorde det mogeleg å hente olje opp av Nordsjøen.

Innanfor alle næringar får kunnskap og kompetanse stadig meir å seie for vår evne til å løyse felles oppgåver. Den teknologiske utviklinga har opna nye måtar for nærings-

utvikling, kulturspreiing og velferdstiltak. Ynskjer vi å ta del i denne prosessen og sjølve vere med på å forme den, må vi sikre oss at vi har miljø og menneske som er i stand til å innhente, forstå og ta i bruk ny kunnskap.

Eg trur nye arbeidsplassar framfor alt vil verte skapte i nye innovative og vekstkraftige næringar, ofte dominerte av små og mellomstore bedrifter. Innanfor informasjons- og kommunikasjonsteknologi og bioteknologi er dei strukturelle og teknologiske endringane så gjennomgripande at det vil verte skapt heilt nye forretningsområde.

Eg håpar difor at den nye regjeringa vil følgje opp det viktige arbeidet som regjeringa Bondevik starta i forhold til eit nyskapande Noreg. Det famnar frå ei auka satsing på entreprenørskap i skulen og styrking av eit allsidig verkemiddelapparat til oppfølging av aukinga i forskingsinnsatsen, som regjeringa gjorde framlegg om i si melding, med seinare tilslutting frå Stortinget. Ei satsing på eit nyskapande Noreg, som regjeringa Bondevik framheva, er og vil vere ei lønsam investering i framtida.

Det var i statsministeren si erklæring nemnt ein del om utdanningspolitiske saker, som delvis var presentert som nysatsing. Eg er sterkt samd med Regjeringa når ho fremjar forslag om rett til vidaregåande opplæring òg for vaksne, men eg vil minne om at det har faktisk òg regjeringa Bondevik gjort – og eit fleirtal på Stortinget, som bestod av sentrumspartia og Arbeidarpartiet, har slutta seg til det. Det gjeld òg ein del av dei andre satsingane. Det er ikkje for å snakke om kven som sa fyrst kva, men det er for å vise til at det her faktisk var sett i gang ein del ting som vi synest det er flott at ein fører vidare. Og sentrum og Kristeleg Folkeparti er innstilte på eit konstruktivt samarbeid i forhold til eit nyskapande Noreg, både når det gjeld grunnskule, vidaregåande skule og forskning og utvikling elles. Det er difor viktig at vi får ein næringspolitikk som har både respekt for og røter i vår historie, og som samtidig har evnen i seg til å verte nyskapande og leiande innanfor den nye, globaliserte økonomien.

Sigurd Grytten (A): Samfunnet endres i dag i større tempo enn noen gang før. Denne endringstakten gjøres mulig først og fremst gjennom en rivende teknologisk utvikling, og da spesielt innenfor informasjonsteknologi. Det vi ser, er at informasjonsteknologien muliggjør teknologiske gjennombrudd innenfor andre områder. Dette ser vi tydelig innenfor bioteknologi, hvor det er en forutsetning å kunne behandle enorme datamengder effektivt.

En viktig konsekvens av den teknologiske utviklingen er at vi går fra råvarebasert produksjon til kunnskapsbasert produksjon.

Dette er en utvikling som egentlig begynte under den industrielle revolusjon, gjennom at maskiner overtok manuelt kroppsarbeid, først innenfor landbruket, deretter i industrien, og vi ser nå en økende automatisering innenfor servicesektoren. Menneskelig arbeidskraft blir derfor i stadig større grad ensbetydende med hjernekraft. Det er først og fremst kompetanse, kreativitet og ferdigheter som driver verdiskapingen i kunnskaps- og informasjonssamfunnet. Dette gir flere konsekvenser. En viktig endring er at arbeidsmarkedet går fra å være et marked

hvor en selger og kjøper tid, til et marked hvor en selger og kjøper kunnskap.

For Norge er dette gode nyheter. En stadig større del av Norges befolkning har høyere utdanning. Vi har et av verdens best utbygde utdanningssystemer, vi har økonomiske midler til å satse på utdanning i årene som kommer, og til sammen gjør dette Norge meget godt rustet til å møte kunnskaps- og informasjonssamfunnet. Norge er, som statsministeren sa, mulighetenes samfunn. Vår utfordring og vår forpliktelse er å gripe de mulighetene som er gitt oss.

Dette gjør vi først og fremst gjennom å satse på utdanning og forskning. Vi må bygge et utdanningssystem hvor tanken om livslang læring står sentralt. Vi må kvitte oss med tanken om at utdanning er en livsfase. Utdanning blir arbeid, og arbeid blir utdanning.

Vi må også aktivt legge forholdene til rette for kompetansebasert næringsutvikling. En viktig erkjennelse er at knappheten først og fremst ligger i tilgangen på nødvendig kompetanse, da pengene følger kunnskapen. Et godt eksempel er Microsoft, som i dag har en børsnotert verdi på 500 milliarder dollar. Det gjør selskapet til verdens mest verdifulle økonomiske foretak. Det interessante er at selskapet hadde liten startkapital. Det var de ansattes strategiske kompetanse som la grunnen for selskapets enorme verdiutvikling. Det er også kunnskapen som i dag utgjør selskapets verdi. Verdien av selskapets fysiske eiendeler er kun en brøkdelen av den børsnoterte verdien. Differansen vi her ser, er verdien av de ansattes kunnskap, og ikke minst verdien av merkenavnet.

Dette er oppsummert de sentrale komponenter i det globale kunnskapssamfunnet. Den amerikanske sentralbanksjefen har brukt begrepet «den vektløse økonomien». Det han så, var at det amerikanske bruttonasjonalproduktet hadde beholdt den samme fysiske vekten til tross for en formidabel økonomisk vekst. Veksten hadde i hovedsak kommet innenfor kunnskapsindustri og ikke innenfor tradisjonell industri. Det vi ser, er at kunnskapen har blitt den sentrale drivkraften i økonomien.

Denne kunnskapen er i motsetning til penger noe som ligger i oss. Kunnskap er menneskelig. Næringsutvikling dreier seg derfor ikke lenger kun om å få pengene til å trives, menneskene må også trives. Livskvalitet blir slik viktig for å kunne tiltrekke og utvikle fremtidsrettede nærmiljøer. Livskvalitet kan ikke vedtas, men vi kan arbeide for å utvikle interessante arbeidsplasser, for å skape gode barnehageplasser, et godt skoletilbud, et trygt velferdstilbud og ikke minst et aktivt kulturliv. Fremtidens kunnskapsarbeidere kommer til å vurdere disse forholdene når de skal velge arbeidsplass.

Vi må erkjenne at vi er i en knallhard internasjonal konkurranse om å få og beholde nøkkelkompetanse. Vi trenger en strategi for å møte denne konkurransen.

Jeg er glad for de signaler Regjeringen har gitt, og har tro på at Regjeringen vil make å utvikle en slik offensiv strategi. Norge er og vil bli mulighetenes samfunn.

Hans J. Røsjorde hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Morten Lund (Sp): Jeg er enig i at vi lever i mulighetenes samfunn, og at Regjeringen skal være folkets tjener og lytte til folkets vilje. Jeg er sikker på at folket vil at mulighetene skal utnyttes til beste for alle i hele landet. Det skjer ikke hvis Regjeringen søker allianser hos høyrekreftene, der oppskriften er mer markedsstyring og stadig mindre politisk handlefrihet i Stortinget.

Det siste alvorlige framstøtet for å få utprøvd høyresidens ideer fullt ut, ble avvist av folket i 1994. Den avgjørelsen har vi enorme fordeler av hver eneste dag. Avgjørelsen har slett ikke skremt utenlandske investorer, som noen fryktet.

Mulighetenes samfunn har blitt slik fordi folk før oss tidsnok skjønnte betydningen av at resultatene av rike naturressurser og folks arbeid skulle komme dette samfunnet til gode. Konesesjonslovene fra 1917 og av nyere dato bestemte at jord, mineraler, skog og fossefall fortrinnsvis skulle ha norske eiere, at oljen på sokkelen er vår, at norske firma skal ha fortrinnsrett på sokkelen, at fisken inn- og langt utenfor en lang kyst er vår, at fiskebåtene skal ha norske eiere. Slike beskyttende paraplyer har gitt oss rikdom, kompetanse og arbeidsplasser, og skapt grunnlaget for Hydro, Elkem og mange, mange flere viktige og fine firma.

Det norske folk vil fortsatt ha en effektiv strategi mot bitvis salg av Norge. Det norske folk krever et eierskap i næringslivet med samfunnsansvar, som tar hensyn til de ansatte og til lokalsamfunn. Det norske folk ønsker beskyttelse mot de mest grådige eiere som tenker aller mest på sin egen pengepung. Vi har utallige eksempler på at folkekravet er slik, og at det er tverrpolitisk. La meg som eksempler nevne folkeaksjonen mot flytting av Ericsson fra Sørlandet, og de nye tilfellene fra Jæren, der utenlandske eiere vil legge ned lønnsomme arbeidsplasser ved Polaris og DBS. Vi har svært mange positive eksempler på eiere som viser ansvar uten slike aksjoner, som får mangfold igjen fra egne ansatte og fra samfunnet omkring seg.

Senterpartiet vil bidra med tiltak for å stimulere det gode eierskap som bidrar til forutsigbarhet, nyskaping og økt kompetanse. Senterpartiet vil bidra til ryddigere forhold på børsen, til å styrke det gode eierskapet i familieeide bedrifter og til å stimulere ansattes medeierskap. Det trengs både politiske vedtak og positive signaler fra landets ledelse for å påvirke holdninger og oppførsel, slik at vi får det eierskapet vi ønsker og trenger.

Fordi EØS-avtalen har tatt fra oss noen av våre gode muligheter til å beskytte norsk verdiskaping, er statlig eierskap blitt viktigere. I tiden framover trengs det økt statlig engasjement både for å bidra til nyskaping og for å sikre at internasjonale hovedkontor ikke flagges ut. Senterpartiet ønsker en gjennomgang av organiseringen og utøvelsen av det statlige eierskapet. Senterpartiet mener det er en selvfølge at bedrifter der staten er stor eier, skal vise et større samfunnsansvar enn andre bedrifter. Et salg av Hydro Seafood til utlandet er ikke i samsvar med dette synet. Det er bred politisk enighet om at marin sektor skal være et satsingsområde og den næring som kan overta etter olje- og gassvirksomheten. Et fortsatt norsk

(Morten Lund)

eierskap i akkurat dette selskapet, som anses som en motor i havbruksnæringen, sikrer at forskning, verdiskaping og kompetanse kommer norske interesser til gode. Skulle utlendinger få overta her, er løpet lagt også for videre utflagging i denne næringen. Da vil vi kunne oppleve at den lokale velviljen som trengs for en videre ekspansjon innenfor næringen, forsvinner. Jeg er glad for at sentrale talsmenn fra Arbeiderpartiet har det samme synet, og at de også ønsker at Hydros salg til utlendingene skal stoppes.

Det er mange eksempler på at svært gode muligheter er blitt til en mur av muligheter. En slik situasjon kan også vi som nasjon oppleve hvis landets økonomiske situasjon oppfattes som så god at behovet for nyskaping og hardt arbeid glemmes, hvis gevinstene havner hos dem som har mest fra før, og hvis gevinstmulighetene blir salgsvare og flagges ut

Regjeringens budskap må være tydelig: Vi trenger nyskaping og økt verdiskaping. Alle må delta, og alle skal få en rettferdig del av gevinstene. De grådigste skal stoppes.

Den forrige fiskeriministeren, Senterpartiets Lars Peder Brekk, hadde som strategi å løfte fram verdiskapingspotensialet i havbruksnæringen. Denne strategien var godt forankret i forskermiljøene. Den forrige fiskeriministeren la opp til en samarbeidslinje i forhold til andre næringer og andre samfunnsinteresser. Det er særlig viktig at havbruk skal kunne bli en miljøriktig næring i framtiden. Det er grunn til å håpe at sentrumsregjeringens strategi for verdiskaping og samarbeid blir ført videre av den nye regjeringen.

Til slutt vil jeg få uttrykke stor uro over at statsministeren og utenriksministeren har omtalt EUs patentdirektiv bare ut fra hensynet til norske bedrifters konkurransemuligheter. Jeg håper det foregår en mer nyansert debatt i Arbeiderpartiet, og at Norge vil arbeide for at føre var-prinsippet skal få gjennomslag i slike spørsmål.

Tom Thoresen (A): Det begynner å bli noen år siden jeg tillot meg å benevne det som tradisjonelt har vært opposisjonens debatt, trontaledebatten, som opposisjonens debatt. Det var et produkt av de parlamentariske forhold som etter hvert har grodd opp, og som har gjort det vanlig med mindretallsregjeringer.

Under dagens erklæringsdebatt tror jeg faktisk vi har gått et skritt videre. Regjeringen og regjeringspartiet har for sitt vedkommende åpent invitert alle partier i Stortinget til samarbeid. Denne invitten er så langt jeg har kunnet registrere det, blitt ganske godt mottatt hos mange partier i Stortinget. Og det er da faktisk også godt i samsvar med hva som har vært de praktiske samarbeidsforholdene i mange viktige saker, og ikke minst i fordelingspolitikken, de siste årene, og som kulminerte med budsjett samarbeidet mellom de tre daværende regjeringspartiene og Arbeiderpartiet sist høst.

Jeg vil ikke være så illusjonsfylt at jeg skal trekke det resonnementet for langt. Fra Arbeiderpartiets side vet vi at det kommer mange krevende avveininger i Stortinget. Vi vet at det vil bli strid om enkelte saker. Men vi ser og-

så, og det er det løfterike i denne sammenheng, at det er et kraftig potensial for et fornuftig samarbeid på mange av politikkenes vesentligste felter.

Desto mer forbausende er det kanskje at vi også ser en sjelden hard grensedragnings mellom opposisjonspartiene. Nå er det naturligvis ikke unaturlig så kort tid etter at det har vært stilt et kabinettsspørsmål i Stortinget og en regjering er falt, at dette spøker bak mange av de innlegg som blir holdt, og fra flere sider. Men jeg tror det er noen slike grensedragninger en ikke bør overdrive, for da kommer en nemlig i skade for å sette grensen på feil sted. Miljø- og energipolitikken tror jeg er et slikt felt.

Striden om gasskraftverk var en strid om hvordan man mest realistisk trodde at Norge kunne bidra til å dempe veksten i CO₂-utslippene og dermed i klimaproblemene. Det ene syn viste riktig til at bygging av gasskraft i Norge isolert sett vil øke utslippene i Norge. Det andre syn viste til, også med atskillig realisme, at bygging av gasskraftverk i Norge i en underskuddssituasjon kunne dempe det importpresset vi ville få fra mer forurensende kraftkilder ute. Det er legitimt å ha ulike syn på dette, men jeg tror ikke man skal overdrive at dette er skillelinjen i norsk miljøpolitikk, selv om jeg innser at det har atskillig symbolverdi. Og det var da heller ikke det regjeringen stilte kabinettsspørsmål på. Regjeringen stilte kabinettsspørsmål på et spørsmål om en endring av forurensningsloven, og under forutsetninger og i en form som kunne gi et høyst uklart resultat. Men skillelinjene her går jo mellom dem som oppfatter CO₂-utslipp som et problem, og dem som ikke gjør det. Og innstillingen fra energi- og miljøkomiteen viser meget klart hvor det skillet gikk, nemlig at Fremskrittspartiet ikke ser CO₂-utslipp som noe problem i det hele tatt. Og når det da er konstallasjonen regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, som under en votering over et kabinettsspørsmål som ikke gikk på dette spørsmålet, men på et annet, som ble skjellsettende – hvis man overtolker det som en miljøpolitisk problemstilling, tror jeg man kommer helt skjevt ut, for her vil løsningene antakelig fortsatt ligge i skjæringspunktet mellom Arbeiderpartiet, SV og mellompartiene.

Inge Lønning (H): «Norge er mulighetenes samfunn» – slik åpner og avslutter den nye regjering sin erklæring, og det er det umulig å være uenig i. Norge er åpenbart også de politiske mulighetenes land, for det har jo plutselig inntrådt helt nye og uventede klimaallianser, i flere betydninger av ordet, i løpet av denne debatt, og det lover jo godt når det gjelder samarbeidsmuligheter fremover i Stortinget.

En tidligere statsråd i en arbeiderpartiregjering, Gudmund Hernes, ledet for godt og vel ti år siden en offentlig utredning om det norske universitets- og høyskolesystem. Der skrev han inn en setning som har brent seg inn i mitt minne fordi den er usedvanlig velformulert: Norges største utfordring er at vi i dag ikke får tilnærmedesvis det ut av befolkningens samlede talent og ressurser som vi kunne og burde få. Jeg håper at det er den samme erkjennelse som ligger bak den nye regjeringens formulering om Norge som mulighetenes land.

Men da forbauser det meg litt at Regjeringen åpenbart legger svært stor vekt på at det er behov for en viss de-regulering, et visst mangfold i offentlig sektor i sin store alminnelighet, at det er behov for å omorganisere med sikte på å gi større innsats, men ikke med et eneste ord nevner at det samme gjelder vårt utdanningssystem. For om det er noe område det er helt åpenbart at vi ikke får tilstrekkelig ut av de menneskelige ressursene, er det nettopp vårt skole- og utdanningssystem og – la meg føye til – vårt forskningssystem.

Nå er det ikke lenge siden vi i Stortinget behandlet en nasjonal forskningsmelding hvor Høyre og Arbeiderpartiet i fellesskap var pådrivere for å løfte ambisjonsnivået. Stortinget vedtok å be Regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett til våren med en konkret opptrappingsplan når det gjelder hvorledes man skal nå gjennomsnittets OECD-nivå i forskningsbevilgninger i løpet av de neste fem år. Høyre og Arbeiderpartiet fikk også til en enighet om at man i revidert nasjonalbudsjett skal få en konkret opptrappingsplan for hvorledes forskningsfondene skal bringes opp til et nivå på 10-15 milliarder kr. Jeg må si at jeg ser med stor forventning frem til at Regjeringen nå med begeistring vil komme tilbake med svar på den oppgave man påla en annen regjering, og det gir meg grunn til betydelig optimisme når det gjelder mulighetene for å få til den krevende satsing som er nødvendig både på vårt utdanningssystem og vårt forskningssystem. Og la meg si fra denne talerstol: Det skal ikke stå på Høyre dersom Regjeringen ønsker å få til et slikt samarbeid og en slik satsing.

La meg også føye til at jeg la merke til at statsministeren i sin tiltredelseserklæring siterte den ene halvdel av Arbeiderpartiets hovedslagord i valgkampen i fjor. Det hovedslagordet lød slik: «Arbeid og utdanning skal lønne seg.» I tiltredelseserklæringen var det forkortet til: «Arbeid skal lønne seg.»

Nå skal man jo vokte seg for å legge for mye inn i taushet, men jeg synes det ville vært interessant å få vite fra Regjeringens side om man fremdeles mener det man mente i valgkampen i fjor høst, at utdanning og arbeid skal lønne seg, og i så tilfelle hvilke praktiske konsekvenser man akter å trekke av det. For å nevne et helt konkret eksempel: Jeg har registrert med glede og med stor anerkjennelse at begge våre to store lærerorganisasjoner faktisk nå har gått ut offentlig og erklært at de erkjenner at de er nødt til å legge om sin egen lønnspolitikk i retning av innsatsbasert lønnsystem. Og da ville det være et paradoks – når lærerorganisasjonene er kommet til den erkjennelse – om det politiske system ikke skulle følge opp den erkjennelsen, for det er kanskje den viktigste nøkkelen til et godt utdannings- og forskningssystem at vi får det på plass.

Statsråd Siri Bjerke: Norge skal være et foregangsland i miljøpolitikken. Nasjonalt og internasjonalt skal vi satse for å redusere utslipp som påvirker klimaet, verne om det biologiske mangfoldet og begrense bruken av helse- og miljøfarlige stoffer. Vi skal være pådrivere i ar-

beidet med å sikre kulturminner og tilrettelegge for et aktivt friluftsliv.

Kyotoprotokollens videre skjebne avhenger av resultatet på klimakonferansen i Haag som holdes i november i år. Det blir avgjørende å oppnå et resultat som gjør det mulig for et tilstrekkelig antall land å ratifisere den. Regjeringen vil arbeide aktivt med å få til enighet om et godt regelverk for Kyoto-mekanismene, den nye generasjonen av miljøpolitiske virkemidler, internasjonal kvotehandel, felles gjennomføring og Den grønne utviklingsmekanismen. Vi må også få på plass et system som sikrer at partene overholder forpliktelsene sine. For å sikre at avtalen trer i kraft raskt, vil det være viktig å styrke samarbeidet med u-landene. Vi vil spille en aktiv rolle overfor u-landene underveis i prosessen og øke innsatsen innen klimasamarbeidet med sentrale land som Kina og Sør-Afrika.

De nasjonale virkemidlene må også videreutvikles så vi kan få til flere kostnadskrevende tiltak her hjemme. Den ferske tiltaksanalysen fra Statens forurensningstilsyn viser at det er rom for betydelige nasjonale utslippsreduksjoner til moderate kostnader. Regjeringen vil følge opp innstillingen om et nasjonalt kvotesystem i lys av de signaler som er gitt gjennom Stortingets behandling av energimeldingen, og utviklingen innen EØS-området.

Jeg har notert meg at EU-kommisjonen la fram en grønnbok om kvotehandel 8. mars i år, der mulighetene holdes åpne for samarbeid i hele EØS-området. Jeg vil raskt følge opp denne invitasjonen til et nærmere samarbeid med EU. I dag utredes det nasjonale kvotesystemer i våre naboland Danmark, Sverige og Finland, og flere andre land har satt i gang tilsvarende prosesser. I nordisk regi utredes dessuten mulighetene for regionale kvotehandelssystemer. Vi vil også aktivt følge opp dette arbeidet innenfor en nordisk og en regional ramme.

Regjeringen vil følge opp Stortingets vedtak om omgjøring av de tildelte utslippstillatelsene for de to planlagte gasskraftverkene. Jeg er i gang med dette, og arbeidet vil ha høy prioritet. Jeg vil gi Stortinget den nødvendige informasjon om arbeidet. Regjeringen vil videre opprette et nytt program for utvikling av renseteknologi for gasskraft og intensivere satsingen på fornybar energi.

Tapet av biologisk mangfold er en trussel mot en bærekraftig utvikling. Derfor vil Regjeringen følge opp FNs konvensjon om biologisk mangfold med satsing på sektorovergripende ansvar og konkrete tiltak. Slik blir vi i front internasjonalt når det gjelder bærekraftig forvaltning av de biologiske ressursene som er livsgrunnlaget vårt.

De siste tiårene har mengdene og antallet av kjemikalier i produkter og i produksjon økt faretruende. En stor andel av de farlige kjemikaliene som tilføres norsk natur, kommer fra andre land. Derfor er det internasjonale arbeidet og arbeidet for å heve miljøstandarder som gjelder for EØS-området, så viktig. Da Jagland-regjeringens stortingsmelding om miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling ble behandlet, vedtok Stortinget klare mål på dette området. Regjeringen vil arbeide for å redusere både den omfattende bruken av farlige kjemikalier i pro-

dukter og utslippene fra norsk industri. I tillegg vil vi arbeide for at EU regulerer bruk og utslipp av farlige kjemikalier strengt. Det må også vedtas forpliktende internasjonale avtaler for de alvorligste kjemikaliene.

Det blir stadig viktigere å ta vare på gjenværende fri-luftsområder. Det gjelder særlig grønne lunger i byer og tettsteder. Det gjelder også å sikre allmennhetens rett til fri ferdsel i utmark og sørge for god tilgjengelighet i strandsonen. Regjeringen vil følge opp på disse områdene. Vi vil vurdere mål og virkemidler for en moderne fri-luftspolitikk der helse og livskvalitet for alle settes i sentrum. Her er arbeidet med luftkvalitet og støy viktig.

Vår historie viser at menneskene har evne til å skape mer ved hjelp av mindre gjennom stadig mer effektiv bruk av arbeidskraft, kunnskap og kapital. Det trengs like store omveltninger når det gjelder miljøeffektivitet. Vi trenger en «Dugnad for framtida».

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Korsberg (Frp): I forbindelse med behandlingen av energimeldingen dreide mye av debatten seg om utslipp av den såkalte klimagassen CO₂. Mye av energidebatten den 9. mars dreide seg også om juridiske spørsmål i forbindelse med noen av forslagene som var fremmet i saken. I et brev fra Justisdepartementets lovavdeling vedrørende de juridiske spørsmål som berørte forslagene knyttet til energimeldingen og gasskraftspørsmålene, var det usikkerhet og tvil om lovligheten i forslagene I og II, og på den bakgrunn stemte vi imot de to forslagene. Vi mener at en fornuftig løsning på problemene med å få utnyttet norsk gass til kraftproduksjon i Norge, må være å fjerne CO₂-utslippene fra forurensningsloven. Det er selvsagt ikke til hinder for å gjennomføre begrensning i CO₂-utslipp ved å pålegge avgifter på slike utslipp, eller ved å introdusere et system for omlegging av utslippskvoter. Men vi mener altså at det ikke er grunnlag for dette på det nåværende tidspunkt. Det mest fornuftige nå for å få fortgang i saken er således å endre forurensningsloven, noe vi har fremmet forslag om, og som ligger til behandling her i huset.

Jeg regner med at statsråden har skaffet seg oversikt over de vedtak som ble gjort i energisaken, så jeg skal ikke bruke tid på å referere innstillingens I og II, men ser statsråden noe problem med å få gjennomført disse vedtakene, som det hersker så stor juridisk usikkerhet om? Og hva vil statsråden gjøre for å få effektivt disse to vedtakene?

Statsråd Siri Bjerke: Regjeringens viktigste mål i klimapolitikken er å bidra til en reduksjon av utslipp av farlige klimagasser, spesielt CO₂. Som en del av denne politikken vil Regjeringen følge opp Stortingets vedtak om å åpne for gasskraftverk i Norge ved å omgjøre utslippstillatelsene for mulige gasskraftverk i Norge. Vi bygger dette arbeidet på at det skal gjøres uten endringer i forurensningsloven. I disse dager går vi gjennom de mulighetene vi har for å følge opp Stortingets vedtak. I løpet av kort tid vil vi bestemme oss for et løp, men vi vil

vurdere grundig alle sidene ved denne saken. Jeg vil komme tilbake til Stortinget med nødvendig informasjon, slik at Stortingets vedtak kan følges opp i saken.

Jan Tore Sanner (H): Jeg vil starte med å gratulere statsråden med en både interessant og offensiv holdning til de store miljøutfordringene som Norge står overfor. Det lover godt. Jeg ser frem til fortsettelsen og ikke minst til et godt samarbeid.

På samme måte som vi i debatten om offentlig sektor og den økonomiske politikken står ved et skille mellom fornyerne og tradisjonalistene, ser vi noe av det samme skillet i miljøpolitikken mellom dem som fortsatt ser på miljøpolitikk som striskjorte og havrelefse og de som er opptatt av en moderne miljøpolitikk, hvor man fokuserer på internasjonalt samarbeid, på å få mest mulig miljø for hver krone, på forskning og utvikling, og ikke minst på å utnytte den økende viljen til å ta miljøansvar som også er i industrien.

Da Syse-regjeringen i 1990 fokuserte på de store miljøutfordringene på Kolahalvøya, ble det sett på som et nybrottsarbeid. Der ble det fokusert på internasjonalt samarbeid og ikke minst kostnadseffektivitet. Utgangspunktet var om man skulle bruke 300 mill. kr til å redusere svovelutslippene i industribyen Nikel. Høyre har ved flere anledninger uttrykt at vi er svært misfornøyd med at senere regjeringer ikke har fulgt opp dette arbeidet med en like offensiv holdning som Syse-regjeringen hadde.

I budsjettet for 1999 åpnet energi- og miljøkomiteen for at de 300 mill. kr også kunne brukes på andre områder på Kolahalvøya for å redusere forurensningen. Det er et stort miljøproblem, ikke bare i Nordvest-Russland, men også på den norske siden. Jeg håper at den nye miljøvernministeren vil ta tak i denne utfordringen og sørge for at pengene ikke bare blir brukt, men at de blir investert til beste for miljøet i Nordvest-Russland og i Norge.

Statsråd Siri Bjerke: En moderne miljøpolitikk må bygge på at det er få områder av miljøpolitikken der nasjonale virkemidler er tilstrekkelig. Også Lokal Agenda 21, der kommunene, organisasjoner og bedrifter spiller en rolle, har et globalt perspektiv. Det er mange områder av miljøpolitikken som både har et internasjonalt og et nasjonalt perspektiv. En moderne miljøpolitikk må arbeide mye med å finne bedre internasjonale virkemidler. Som en del av denne moderne politikken hører det hjemme at vårt samarbeid med Russland på miljosiden skal styrkes, og Regjeringen vil straks gå inn i hvordan miljø-samarbeidet på Kolahalvøya kan forbedres og styrkes.

John Dale (Sp): No er det jo ei kjend sak at det kanskje ikkje er aktuelt å byggja gasskraftverk i Noreg på lang tid, fordi det rett og slett ikkje er lønsamt. Men like fullt vil Noreg stå framfor ei alvorleg utfordring med tanke på å redusera dei klimautsleppa som me iallfall får.

Noreg har gjennom Kyoto-avtalen forplikta seg til å redusera klimagassar som overstig det som ligg 1 pst. over nivået i 1990, og i år 2010 vil situasjonen vera den

at dei utsleppa som me har i Noreg, langt vil overstiga dette nivået. Så det er ei stor utfordring for Noreg. Då nyttar det ikkje å seia at dette kan verta løyst, ved å visa til at det vil skje eventuelle reduksjonar i utsleppa i andre land. Dessutan er det slik at om me får eit internasjonalt kvotesystem, vil ikkje det kunna ta av meir enn ca. 50 pst. av dei utsleppa det her er tale om, og Noreg står i alle høve framfor ei stor oppgåve med tanke på å få bukt med dei problema som det internasjonale samfunnet faktisk har lagt på oss å løysa. No hørde eg det statsråden nemnde om tiltak, men eg må seia at det trengst ei meir handfast handling for å nå dei måla som det internasjonale samfunnet har lagt på oss. Eg vil spørja statsråden om Regjeringa snart vil koma tilbake med handfaste planar om korleis ein kan møta denne utfordringa.

Statsråd Siri Bjerke: Jeg er helt enig i representanten Dales beskrivelse av de store utfordringene vi står overfor når det gjelder å redusere utslipp av klimaødeleggende gasser. Uansett spørsmål om gasskraftverk eller ikke vil Norge være avhengig av et sterkt nasjonalt program, men framfor alt et internasjonalt program dersom vi skal klare å hanskas med dette.

Vi må gjøre vår del av jobben med å legge til rette for ny renseteknologi, energiøkonomisering og et nasjonalt kvotesystem. Men det viktigste vi kan gjøre, er på den internasjonale arenaen for å få Kyoto-mekanismene, disse helt nye virkemidlene i miljøpolitikken, på plass, slik at det kan bli et internasjonalt samarbeid som kan redusere klimautslippene. Dette er ikke noe Norge kan gjøre alene, men Norge har en stor oppgave i tiden framover.

Hallgeir H. Langeland (SV): Lat meg starta med å gratulera miljøvernministeren med jobben og ønska lykke til. Det vil bli mange utfordringar for henne framover. Det skal ikkje minst me i SV syta for!

Miljøvernministeren seier at Noreg skal bli eit «foregangsland» når det gjeld miljøpolitikk, samtidig som ein representerer eit parti som i dei store miljøsakene søkjer samarbeid med Høgre og Framstegspartiet. Ein har eit forklaringsproblem når ein skal vera eit «foregangsland» i miljøpolitikken samtidig som ein samarbeider med Høgre og Framstegspartiet mot SV og miljøørsla. Det blir ein vanskeleg jobb for deg, miljøvernminister! Det vil eg gjerne ha ei forklaring på, dersom du har tenkt det.

I debatten om gasskraftverk har statsminister Stoltenberg i periodar køyrt på desse stygge danske kolkraftverka. Men i det siste har han funne på noko endå smartare og snakkar om dei polske kolkraftverka, som liksom er endå verre. Dei får oss til å tenkja på Aust-Europa og svære røykskyer og svovel og oske og alt mogleg for at det skal bli truverdig. Ja, ja. Jo, jo. Eg trur ikkje det blir noko reinare norsk gasskraft på den argumentasjonen.

Utgangspunktet mitt, miljøvernminister, er derfor i forhold til argumentasjonen de brukar når det gjeld å redusera utslepp: Burde me ikkje gå igjennom argumentasjonen, slik at både motstandarar og tilhengjarar fekk fram ein rekneskap over korleis desse norske gasskraftverka faktisk ville redusera utsleppa, slik som Arbeidar-

partiet argumenterer? Å koma oss i møte med ei utgreiing – ei uavhengig utgreiing – bør vel vera ein god måte å starta jobben som miljøvernminister på, slik at ein er sikker på at ein har saklege og gode argument når ein skal jobba for at Noreg skal bli eit «foregangsland» på miljø saman med Framstegspartiet og Høgre.

Presidenten: Presidenten vil minne hr. Langeland på at talen skal rettes via presidenten.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg takkar for at presidenten minner meg på det, endå ein gong. Eg blei litt engsjert.

Presidenten: Presidenten antar at det heller ikke blir siste gang.

Statsråd Siri Bjerke: Norge har i mange sammenhenger vært et foregangsland i miljøpolitikken, og det skal vi fortsatt være. Vi skal føre en enda mer aktiv miljøpolitikk. Jeg skal ikke føre noen miljøpolitikk mot verken SV eller miljøbevegelsen. Vi er uenige om ett spørsmål i miljøpolitikken, nemlig om hvordan muligheten for å bygge gasskraftverk i Norge kan virke inn på arbeidet med å få redusert utslippene av klimafarlige stoffer.

Vi har en stor jobb foran oss i Norge, nasjonalt og internasjonalt, med å bidra til forpliktende avtaler på dette området. Vi har en stor oppgave nasjonalt når det gjelder å få et kvotesystem på plass. Vi har en stor oppgave foran oss når det gjelder å samarbeide opp mot det systemet EU er i gang med i forhold til handel med kvoter, og i det arbeidet er jeg helt sikker på at vi skal komme tilbake til klarere definisjoner på reduserte utslipp i andre land koblet opp mot den politikken vi driver i Norge. Jeg gleder meg til å samarbeide med alle som ønsker framdrift i miljøpolitikken, om nettopp dette.

Odd Einar Dørum (V): Den nye regjeringens hovedprosjekt er å være moderne. Det er en bærebjelke i Regjeringens erklæring at den skal være på parti med framtiden og være det. På miljøområdet blir det særdeles utfordrende, for det er intet område som til de grader gir muligheter i mulighetenes Norge til å satse på teknologi, innovasjon, nyskaping og markedskrefter, hvis man vil tenke helhetlig og i en europeisk sammenheng. Jeg oppfatter at det er slik Regjeringen ønsker å tenke. I disse hovedlinjer – det å tenke framtidsrettet, det å tenke internasjonalt – tenker også Venstre.

Nå er det vel kjent at mitt parti mente at den sittende regjering valgte å se bakover i gasskraftsaken i den tilspissede situasjonen vi hadde i Stortinget. Jeg skal ikke ta det opp igjen, men jeg skal forholde meg til Arbeiderpartiets egne premisser. Arbeiderpartiets egne premisser for sitt gasskraftstandpunkt er at de gasskraftverk de nå vil lage – veldig raskt – vil være positive i en internasjonal sammenheng. Jeg vil derfor spørre statsråden om hun, for å kunne være helt sikker på at dette er en klok vurdering, vil initiere en ny og grundig undersøkelse om norske gasskraftverk virkelig vil redusere europeiske

CO₂-utslipp, og i et tidsperspektiv som monner, fram til år 2025, og uten at dette stopper alternativ energiutvikling i samme tidsrom. Hvis statsråden vil gjøre dette, kan hun skaffe seg legitimitet i det stridsområdet som var grunnlaget for dannelsen av Regjeringen, og hun vil også vise at den regjering som har tiltrådt, tør la dens egne argumenter bli testet av uavhengig ekspertise.

Statsråd Siri Bjerke: Det Regjeringen nå er i gang med, er å se på hvordan vi kan endre de utslippstillatelsene som er gitt i forbindelse med tillatelsen til bygging av to gasskraftverk i Norge. I det videre arbeidet med dette og i det videre arbeidet med å redusere utslippene av klimadeleggende stoffer vil Regjeringen se på alle mulige virkemidler, nasjonalt og internasjonalt. Vi vil nå arbeide særlig på det internasjonale området fram mot Kyotooppfølgingen i Haag. Vi vil også arbeide med det nasjonale kvotesystemet, vi vil arbeide opp mot det europeiske kvotesystemet nettopp for å få en klarere sammenheng mellom den politikken vi har i Norge, og bidraget dette vil være for miljøet og for reduserte utslipp.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Per Ove Width (Frp): Gårsdagens tiltredelseserklæring fra statsministeren inneholdt positive elementer, som andre har kommentert tidligere i dag. Men på mange områder var erklæringen så å si kjemisk ren for visjoner og synspunkter. Dette gjelder bl.a. Forsvaret. Jeg er fornøyd med at statsministeren poengterte våre nære historiske bånd til USA og at dette var viktig å bygge videre på. Men ellers inneholdt de få linjene som var nevnt om forsvar, ord og vendinger som en statsminister fra ethvert parti kunne stå inne for. Det er muligens vel og bra, men ellers manglet redegjørelsen helt konkrete elementer vedrørende visjoner for Forsvaret. Statsministeren understreker at vi skal delta i den videre utvikling av NATO og det europeiske sikkerhetspolitiske samarbeidet, og det er det enkelt å være enig i. Men visjonene for det nasjonale forsvar mangler totalt, og det er nettopp det alle som er ansatt i Forsvaret, militære som sivile, og alle de samfunn rundt i landet som er avhengige av og i høyeste grad berøres av Forsvarets tilstedeværelse, er opptatt av. Riktignok sier St.meld. nr. 22 for 1997-98, eller langtidsmeldingen som den blir kalt, en del om dette. Men mye i denne meldingen som er vedtatt av Stortinget, gjorde den forrige regjeringen ingenting med. Det er derimot kommet ulike meldinger, ikke minst fra øverste militært hold, som på mange måter undergraver meldingen og som har vist lite langsiktig tenking og skapt stor usikkerhet blant ansatte i Forsvaret og de samfunn som måtte bli berørt. Det hadde jeg håpet statsministerens erklæring hadde bidratt til å sette på plass. Men jeg er blitt svært skuffet, og det tror jeg alle berørte parter også har blitt.

Langtidsmeldingen, som ikke er blitt fulgt opp, inneholdt f.eks. helt klare meninger om synliggjøringen av Forsvaret, og viktigheten av Forsvarets synliggjøring i alle landsdeler er poengtert. Dette har Arbeiderpartiets medlemmer i forsvarskomiteen – inklusiv dagens for-

svarsminister – vært med på å vedta. Ta f.eks. diskusjonen innad i Forsvaret rundt Evjemoen. Her har Stortinget vedtatt i forbindelse med langtidsmeldingen at Evjemoen skal bestå og være et kraftsenter for Forsvaret på Sørvestlandet og i tillegg skal tilføres nye oppgaver. Nylig uttalte, til tross for dette vedtaket, Forsvarets øverste ledelse at Evjemoen skal nedlegges. Langtidsmeldingen sier f.eks. også noe om Sjøforsvarets orlogsstasjoner, bl.a. at Marvika orlogsstasjon i Kristiansand skal bestå og tilføres tilstrekkelig personell for å kunne opptre som en alliert og nasjonalt fullt operativ stasjon. Forsvarets øverste ledelse har nylig uttalt at Marvika orlogsstasjon skal nedlegges.

Jeg kunne nevne flere eksempler på at Forsvarets øverste ledelse øyensynlig ikke respekterer Stortingets beslutninger. Dette opplever jeg som et utslag av frustrasjon over små bevilgninger og harde innsparingskrav. Men dette er også i meget stor grad med på å spre usikkerhet blant ansatte og berørte parter og bidrar til at høyt kvalifisert personell går over i annen virksomhet og dermed er med på å svekke Forsvarets ressurser og kompetanse. Dette må det snarest gjøres noe med.

Jeg er fornøyd med utnevningen av den nye forsvarsministeren, som jeg gjennom komiteearbeidet i denne perioden har lært å kjenne som en dyktig og handlingsvillig person, og jeg håper han nå vil være med på bidra til at Forsvaret igjen kommer i balanse. Er han villig til dette, vil han få ubetinget støtte fra Fremskrittspartiet.

Det er viktig å understreke at det norske forsvar primært har som oppgave å sikre norsk suverenitet gjennom å demonstrere troverdig nasjonal forsvarsevne. Det er det nasjonale forsvar som er den viktigste funksjonen. Det er vel og bra og ikke minst riktig at vi bygger opp styrker for å kunne delta i internasjonale operasjoner, men Forsvarets viktigste oppgave vil alltid være å forsvare norsk territorium og nasjonalitet. Mer konsentrasjon rundt vårt nasjonale forsvar og mer forutsigbarhet må være forsvarsministerens og Regjeringens første bidrag til Forsvaret for å bringe ro i rekkene.

Forsvaret er en av statens største arbeidsplasser, muligens den største. Jeg er derfor forundret over at statsministeren i sin erklæring har sagt så lite om nettopp Forsvaret.

Tore Nordtun (A): Olje- og gassforekomstene er vår felles eiendom og må forvaltes slik at de kommer hele folket til gode. Det statlige eierskapet har i tillegg til skattesystemet vært avgjørende for å sikre fellesskapet inntekter fra petroleumsvirksomheten. Dette har gjort det mulig å trykke sysselsettingen og bygge ut vår velferd. Statlig eierskap har også vært viktig for utviklingen av oljeselskaper med Eiermessig forankring i Norge.

Samtidig har deltakelse av utenlandske og private selskaper bidratt med kompetanse og teknologi som har vært avgjørende for verdiskapingen og dermed også for fellesskapets inntekter fra petroleumsvirksomheten.

Petroleumsforekomstene er vår felles eiendom. Staten må derfor fortsatt være grunneier til alle ressursene, og de må forvaltes slik at de kommer hele folket til gode.

Det innebærer bl.a. at skattesystemet og den statlige deltakelsen i petroleumsvirksomheten utformes slik at inntektene til fellesskapet sikres. Endringer i statens deltakelse kan bare aksepteres dersom dette gir økt verdiskaping til fellesskapet.

En bedre organisert og mer effektiv forvaltning av statens direkte økonomiske engasjement kan gi økte verdier og bidra til utviklingen av norsk olje- og gassindustri. Derfor vil Arbeiderpartiet gå inn for å overføre SDØE-andeler til Statoil, enten gjennom salg eller ved økt egenkapital. Dette kan bidra til et sterkt og konkurransedyktig Statoil. Også Hydro bør tilføres SDØE-andeler.

Det ble slått fast at endringer i statens deltakelse bare kan aksepteres dersom det gir økt verdiskaping til fellesskapet.

Innsatsen for alternative energikilder må trappes opp. Naturgass vil spille en viktig rolle i en mer miljøvennlig energipolitikk. Det fins i dag en rekke gode prosjekter for introduksjon av naturgass. I en introduksjons- og utviklingsfase vil det også være nødvendig med offentlig støtte. Arbeiderpartiet vil ha en offensiv politikk på dette området og gi naturgass en større plass i den framtidige energiforsyningen. Arbeiderpartiet mener det er riktig å starte opptrappingen til introduksjon av naturgass allerede nå.

Verdensbanken er i ferd med å etablere et pionerprosjekt for handel med utslippskvoter av drivhusgasser der investorer i industrilandene gjennom kjøp av utslippstillatelser finansierer konkrete prosjekter for reduksjon av drivhusgasser i den tredje verden. Det er viktig at Norge deltar i Verdensbankens karbonfond, og jeg viser til at det i budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet og sentrumspartiene er lagt inn ca. 8 mill. kr til dette samt 6 mill. kr i tilsagnsfullmakt for 2000 over Utenriksdepartementets budsjett.

Arbeiderpartiet har merket seg at konkurransen om arealene i strand- og kystsonen øker, og at folks muligheter til å benytte seg av disse områdene er under sterk press. Det er viktig å styrke arbeidet for å sikre strandområdene for fri ferdsel, og jeg vil peke på at det er satt av økte midler nettopp til dette arbeidet.

Norge har store muligheter til å skaffe energi fra fornybare energikilder. Det er viktig at vi bruker muligheten til å ligge i forkant av utviklingen. Vi har tidligere støttet et omfattende utviklingsprogram for å stimulere utviklingen av fornybare energikilder.

For å legge forholdene til rette for en mer allsidig energiforsyning mener vi at energiplanlegging bør brukes mer aktivt både på fylkeskommunalt og kommunalt nivå. Arealplanlegging og kollektiv varmeplanlegging er oppgaver der kommunene må spille en viktigere rolle, og der e-verkene bør delta. I dette arbeidet bør fylkeskommunene og kommunene legge opp til større satsing på energieffektivisering og bruk av fornybare og lokale energikilder, herunder spillvarme, bioenergi, varmepumper m.m.

I Innst. S. nr. 150 for 1997-98 mente et flertall at de ca. 0,3 ørene pr. kWh som i dag legges på toppen av overføringstariffen, burde gjøres obligatorisk. Vi mente

også at dette forslaget i større grad burde kunne benyttes til direkte støtte til investeringer i enøktiltak og varmepumpeteknologi. I samme innstilling ble det også påpekt at enøkstiltakene i større grad burde vurderes fristilt fra energiselskapene. Vi mener dette danner et godt utgangspunkt for det videre arbeidet med enøkorganiseringen.

Elsa Skarbøvik (KrF): Da statsminister Stoltenberg skulle lese opp navnene på sine nye statsråder, titulerte han Trond Giske som utdannings- og forskningsminister. Så noen lurte på hvor kirkeministeren var blitt av. Det var vel en forglemmelse. Det ble dermed knyttet noe spenning til hva tiltredelseserklæringen ville inneholde om Kirken. Men da ordet kirke heller ikke der ble nevnt, må det være lov å spørre om Regjeringen i det hele tatt har en kirkepolitikk. Hvorfor er dette helt fraværende? Det kan ikke være fordi det ikke er et aktuelt tema. Kirkeminister Giske trakk da han ble utnevnt, ut i et minefelt, for deretter å rygge tilbake. For det å uttrykke Arbeiderpartiets meninger om Kirkens indre anliggender er en ting, men også en kirkeminister må vise respekt for Kirken som et trossamfunn. Når man vil endre Kirken ved hjelp av statsapparatet, står viktige prinsipper om åndsfrihet på spill.

Man kan ikke få Kirken til å endre teologi med lovparagrafer. Kristelig Folkeparti håper arbeiderpartiregjeringen vil fortsette den selvstendigjøring av Kirken som er i gang. Det gjelder bl.a. å gi Kirken friere rammevilkår i sin økonomiforvaltning og å gi Kirken dens rettmessige eierskap til Kirkens eiendommer. Også proste- og bispeutnevnelser bør overføres til Kirkens egne organer.

Fra utvalget som arbeider med Kirkens dåpsopplæring, ventes det senere i år en innstilling som Kristelig Folkeparti ser fram til. I dag er det ofte slik at innvandrerbarn kan mer om sin tro enn norske dømte barn kan om kristendom. Noen oppfatter det slik at nye kulturer er en trussel mot vår egen tusenårige tradisjon. Men det som kan være en større trussel, er at vi ikke tar vår egen tro på alvor. Det er derfor nødvendig å styrke dåpsopplæringen.

Et sitat fra regjeringserklæringen er: «Folk ønsker valgfrihet.» Ja, nettopp! Det er jeg helt enig i. Folk er også foreldre. Og jeg tenker ikke nå på kontantstøtte, men på skoler. Ønsker noen foreldre at barna deres skal gå på privatskole, må de ha anledning til det. Her må en statsråd følge norsk lovverk, som sier at foreldre må få oppfylt sin rett til å velge oppdragelse for sine barn, slik det er nedfelt i privatskoleloven. Dette dreier seg også om respekt og toleranse. Selvfølgelig ønsker Kristelig Folkeparti en kvalitetsskole for alle. Derfor satte regjeringen Bondevik i gang flere forbedringer av norske skole – ja rett og slett en snuoperasjon når det gjelder utviklingsarbeid i skolen. Daværende statsråd Lilletun åpnet bl.a. for at lokale initiativ kan vektlegges sterkere.

Sentrumsregjeringen «snudde pyramiden» i skolepolitikken, og vi fikk et gradvis brudd med den sentraldirigerte skolereformpolitikken. Sentrumsregjeringen sørget for videre rammer, enkle sentrale regler, økt fleksibilitet og utvidet handlingsrom for lokalt mangfold. Dialogen

med skoleeiere og ansatte om spørsmål om sentral regulering kontra lokal styringsrett ble startet. Det lokale handlingsrommet ble i større grad utnyttet. Utviklingsfokus ble flyttet fra det sentrale til lokale arenaer, og elev-, student- og foreldremedvirkning ble vektlagt.

I statsbudsjettet for 2000 ble 225 mill. kr bevilget til en tiltakspakke for skolen, hovedsakelig til ungdomstrinnet. Satsingen går til kompetanseutviklingstiltak for lærere i bruk av IKT og utprøving av permisjons- og hosi- teringsordninger for lærere. Dette var starten på en ordning som gir lærerne mulighet til å oppdatere seg og videreutdanne seg med jevne mellomrom.

Vi kan ikke hvile på laurbærene når store skolereformer er vedtatt. Det er etter vedtaket arbeidet begynner, et arbeid som krever både oppmerksomhet og innsats i form av penger. Skal hverdagen i klasserommet bli slik læreplanen gir rom for, må det pedagogiske utviklingsarbeidet fornyes og forsterkes. Det er derfor bruk for en betydelig satsing både på midler til forsøk og utviklingsarbeid og til etter- og videreutdanning. En kombinasjon av disse to satsingsfeltene kan gi vekst og utvikling i skolen fordi det vil gi lærer og elever mulighet til å utfolde seg og prøve ut ideer og tanker de har tro på. Å invitere til deltakelse gir handling. Å gi økonomisk støtte til arbeidet gir motivasjon.

I flere år har lærere økt sin kompetanse innen 6-10-åringpedagogikk. Det har vært nødvendig på grunn av 6-årsreformene. Nå er det tid for en bred satsing på en ungdomsskolepedagogikk. Skolehverdagen kan oppleves svært inndelt i enkeltfag og enkelttimer. Regjeringen Bondevik var godt i gang med prosessen på disse områder, og jeg håper regjeringen Stoltenberg fortsetter dette arbeidet.

Grethe Fossli (A): Statsminister Stoltenberg la i sin tiltredelseserklæring opp til et aktivt engasjement i internasjonal forsvars- og sikkerhetspolitikk. Tradisjonelt er det ikke stor uenighet i Stortinget om forsvars- og sikkerhetspolitikken. Det har de senere års debatter om dette vist. Samtidig vet vi at Forsvaret står overfor store utfordringer i tiden som kommer.

Vi har lagt bak oss en periode hvor det har skjedd store endringer i Norges utenriks- og sikkerhetspolitiske rammebetingelser. De grunnleggende utviklingstrekkene vi har sett, har alt i alt gitt økt trygghet for Norge. Faren for konfrontasjon og væpnet konflikt etter den kalde krigens mønster er praktisk talt eliminert. Dette gir oss nye muligheter i det internasjonale arbeidet for å skape en bedre og tryggere verden.

Men vi står fortsatt overfor store utfordringer, og her kan Norge bidra mye. Vi har lang tradisjon for å delta i internasjonale operasjoner for å bidra til å forhindre eller løse kriser og konflikter. Vårt mest omfattende engasjement nå er deltakelse i KFOR-styrken i Kosovo.

Som det rike land Norge er, og med våre sterke tradisjoner når det gjelder å vise solidaritet internasjonalt, er det selvfølgelig at vi stiller opp og bidrar i denne typen operasjoner. Gjennom vårt internasjonale engasjement bidrar vi til å styrke internasjonal rett, noe som er spesielt

viktig for et lite land som vårt. Det har også de siste årene vist seg at militære inngrep fra det internasjonale samfunn kan være den siste skanse for vern av fred og menneskerettigheter, slik vi har opplevd på Balkan.

Norge har dessuten også en egeninteresse i å opprettholde et betydelig internasjonalt militært engasjement. Internasjonale operasjoner gir oss troverdighet og dermed innflytelse. Det forventes at vi spiller en rolle på dette området. Vi er forpliktet gjennom vår sterke støtte-rolle i FN og gjennom vårt medlemskap i en forsvarsallianse som i økende grad har påtatt seg ansvar for krisehåndtering og opprettholdelse av stabilitet i Europa. Samtidig bygger vår deltakelse i internasjonale operasjoner i en NATO-ramme opp under vår mulighet til å motta allierte forsterkninger til Norge dersom det noen gang skulle bli aktuelt.

Deltakelse i internasjonale operasjoner har dessuten fått økt betydning i forhold til det nordiske samarbeidet og bidrar på denne måten til at vi direkte får innflytelse i det europeiske sikkerhets- og forsvarssamarbeidet. Dette gjelder også fremtidig europeisk ledet krisehåndtering. Vi oppnår verdifull operativ erfaring og nødvendig øvelse med våre allierte gjennom å delta i internasjonale operasjoner.

For oss er det selvfølgelig at vår internasjonale innsats i størst mulig grad bygger på internasjonal rett og skjer innenfor etablerte konvensjoner og normer for bruk av militære virkemidler. Det er også helt avgjørende for vår deltakelse i operasjoner som den som nå pågår i Kosovo, at sikkerheten for det norske personell er ivaretatt på en betryggende måte. Dette må være et ufravikelig krav. Dette får betydning for den utrustning våre styrker må ha, og koster igjen penger.

I den diskusjonen vi har fått etter de store budsjettoverskridelsene når det gjelder den norske deltakelsen i KFOR-styrken, må vi ikke gjøre sikkerheten for våre soldater til en salderingspost. Forsvarskomiteen besøkte de soldatene som nå er i ferd med å reise ned til Kosovo og overta for dem som nå reiser hjem. Vi fikk bl.a. en innsikt i hvilket behov det er for sikkerhetsutstyr i et så urolig område. Vi er nå visse på at våre soldater har godt utstyr, og slik skal det være. Dette besøket var også et ledd i komiteens arbeid med St.meld. nr. 38 for 1998-99 om opprettelse av Forsvarets innsatsstyrker for internasjonale operasjoner. Vi i Arbeiderpartiet ser på denne meldingen som et viktig bidrag til å videreutvikle og forbedre vår internasjonale deltakelse, både når det gjelder å planlegge på et sikrere grunnlag og å budsjettere på en bedre måte.

De globale utfordringene vi står overfor, gjør det også nødvendig å reformere og styrke FN. FN spiller en grunnleggende rolle med hensyn til internasjonale militære operasjoner, både gjennom sin legitimerende funksjon som mandatgiver og gjennom organisasjonens egen evne til å påta seg konfliktforebyggende og fredsbevarende operasjoner. Det er derfor viktig at det settes inn krefter for å styrke FNs operative rolle.

Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa utgjør også et viktig ledd i det alleuropeiske sikkerhets-

samarbeidet. Arbeiderpartiet ser det som viktig at Norge fortsetter å spille en aktiv rolle i organisasjonen, selv om vår formannstid er over – en tid hvor sentrumsregjeringen gjorde det norske folk og verden bevisst på OSSEs rolle i et forsøk på å løse konflikter i verden.

Erna Solberg (H): Regjeringserklæringen legger stor vekt på behovet for fornyelse i offentlig sektor. Ifølge kommunalministeren i dagens utgave av Kommunal Rapport skal dette fornyelsesarbeidet baseres på det program for fornyelse av offentlig sektor som er utredet i samarbeid mellom Arbeiderpartiet og LO. Jeg har derfor med interesse lest dette programmet, og gårsdagens noe oppløftede stemning basert på regjeringserklæringen har avtatt betydelig. Dette er ikke et program som vil sikre velferden eller omstillingsevnen i dagens offentlige sektor. Reformbehovene er større enn som så, og så lenge Arbeiderpartiet fortsatt lar Kommuneforbundet med Jan Davidsen i spissen ha en form for vetorett mot nødvendige omstillinger er jeg redd omstillingstakten blir for sakte.

Jeg er likevel glad for noen av de signalene som gis: Detaljstyringen må reduseres, det må ryddes opp i dobbeltbyråkrati, det administrative apparatet må forenkles, og det må bli mer tjenesteproduksjon og mindre administrasjon.

Dette er vi enig i. Men av og til blir jeg litt oppgitt over innfallsvinkelen til Arbeiderpartiet. La meg ta et eksempel fra debatten om fylkeskommunens fremtid. Det virker som om Arbeiderpartiet er mest opptatt av å tegne nye kart og grenser – ikke å ta utgangspunkt i hvilke oppgaver som skal løses og hvordan de løses best mulig for brukerne. Høyres utgangspunkt har vært en gjennomgang av hvordan oppgavene skal løses. Det har gjort at vi mener det nok med to forvaltningsnivåer. Arbeiderpartiet derimot ser ut til å diskutere 19, 12 eller 5 regioner/fylker – ikke hva de faktisk skal gjøre. Hvis det er rett, er det altså feil innfallsvinkel i forhold til ønsket om å fjerne dobbeltarbeid og redusere administrasjonskostnadene i vårt land.

Økt handlefrihet for kommunene er nødvendig i årene fremover for å sikre grunnleggende velferdsoppgaver, men økt handlefrihet er langt mer enn mer penger. Lave kostnader gir like mye handlefrihet som økte inntekter. Avgiftsøkninger, kostnadsoverveltninger, økt andel av overføringene som øremerkede midler reduserer den økonomiske handlefriheten i kommunene. I tillegg reduserer det utstrakte lov-, forskrifts-, rundskriv- og rapporteringssystemet handlefriheten over alle ressursene i kommunene.

Jeg er enig i erklæringens konstatering av at sterk statlig styring ikke er en automatisk garanti for likeverdige tilbud. Ja, jeg ville gått lenger og sagt at sterk statlig styring kan stå i motstrid til et likeverdig tilbud. Det er f.eks. et faktum at det er flere ensomme eldre i de største byene, behovet for omsorgstilbud kan være større fordi det er mindre privat nettverk å bygge på. Dette krever lokal kunnskap, ressursene brukes best ved å ha tillit til lokaldemokratiet. Jeg forventer en mer offensiv reduksjon

av den statlige styringen med den nye regjeringen i forhold til det Bondevik-regjeringen har presteret.

Nå er det vel egentlig ingen bombe at en Høyre-representant føler seg skuffet over Senterpartiet – det gjør vi jo ofte. Men på dette området har faktisk skuffelsen vært stor. For hvem hadde trodd at Senterpartiet skulle sitte i statsrådstolen i Kommunaldepartementet i en tid hvor skatteinntektene fra lokalt næringsliv fjernes fra kommunene, den statlige detaljstyringen øker og kommunene får rekordstore underskudd?

Jeg har registrert at tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik til stadighet trekker frem «Et enklere Norge» som det viktige forenklingsprogrammet som sentrumsregjeringen satte i gang. Mindre statlig byråkrati, mindre lov- og regelpålegg overfor kommunene er strengt nødvendig for å gi kommunene et handlingsrom som gjør det mulig å skape et best mulig lokalsamfunn. Men det ser ut til at eksstatsministeren glemmer at det tok sentrumsregjeringen over et år å innrømme at det var behov for et slikt program. Jeg vil minne om at tidligere kommunalminister Ragnhild Queseth Haarstad mente det var unødvendig å gjennomføre en gjennomgang av lov- og regelverk overfor kommunene. Høyre fremmet og fikk flertall for forslaget mot sentrumspartienes stemmer ved behandlingen av lokaldemokratiredegjørelsen i mars 1998. To måneder senere gjentok statsråden sin holdning om at dette var unødvendig i forbindelse med kommuneøkonomiproposisjonen for 1999. Da sviktet Arbeiderpartiet. Høyre-byrådet i Oslo sendte brev med 47 ulike regler de mente burde endres for å gi kommunene større handlingsfrihet. Statsråden vendte tommelen ned for alle 47 forslag. Først etter at Høyre fremmet et eget Dokument nr. 8-forslag høsten 1998 om et eget forenklingsutvalg etter modell fra Næringslovutvalget ble det fart på Kommunaldepartementet og en endring. Stortingsflertallet har også etter initiativ fra Høyre vedtatt å igangsette nye «frikommuneforsøk». Det er fint med programmet «Et enklere Norge». Men foreløpig er altså ingenting blitt enklere med sentrumsregjeringen, foreløpig har det vært prosjekter og prat. Det er først når de reelle prioriteringene kommer mellom profesjonsinteresser og interessegrupper, at de vanskelige valgene kommer. Så langt kom aldri sentrumsregjeringen. Jeg ønsker arbeiderpartiregjeringen lykke til på det området.

Sigrun Eng (A): Statsministeren avslutta Regjeringa si tiltredingserklæring med orda: «Norge er mulighetenes samfunn.»

Han kom med ein bodskap om at eit nytt årtusen krev nye løysingar på svært mange område, og at vi alle må vere lagspelarar for å klare det. Vi går med andre ord inn i ein tidsbolke der det må leggest politiske føringar med handling, i langt sterkare grad enn i meldingar og tidsfastsette visjonar.

Statsministeren var i sitt innlegg innom tryggleik både i internasjonal og i nasjonal samanheng. Utanriksministeren gav ei fylldigare utgreiing av den internasjonale dimensjonen. Eg ønskjer å fokusere på tryggleik i Noreg i eit tryggleiks- og miljøperspektiv.

Vi har alle, ikkje minst i dei siste månadene, vorte minna på at tryggleiken på mange område har vorte sett på prøve, og i botnen for alt vi gjer, må dette ligge. På område der det er mangelfullt i dag, må ein ta tak i det.

Arbeidarpartiet vil t.d. innan Kystverket sjå på framkomlegheita og tryggleiken for sjøfarande. Regjeringa Stoltenberg vil som leiar av ein sjøfarts- og fiskerinasjon verkeleg ta tak i dette. Det er der vi vil få vekstnæringar i Distrikts-Noreg, fordi det er der Noreg som nasjon har betre moglegheiter enn dei fleste andre. Slik det er no med mangelfullt kartverk, til dels frå sist på 1800-talet, og manglande merking av grunner og skjer, er det lite tilfredsstillande. Det er eksempel på avvik på over 200 m mellom kart og terreng, og innanfor slike avvik er det både holmar og skjer, og dei er det mange av langs vår lange kyst. Viktige delar av den infrastrukturen som må til for å trygge busetting og sysselsetting, er ikkje gode nok til å bere tyngda av ei fiskeri- og havbruksnæring som tek i bruk potensialet som ligg der.

Det var først da vi fekk dei store katastrofane, at regjeringa Bondevik sat lausare på pengesekken og nye friske pengar vart løyvd. Men det monar så lite langs vår langstrakte kyst å løyve seg ut av problema på berre ei lita strekning.

I regjeringa Jagland si tid vart det utarbeidd ein NOU, 1995:5, om organisering og effektivisering av Kystverket. Den skulle gi bemanningsreduksjonar og personalmessige endringar for å få starta opp dette viktige arbeidet, men den har lege godt forvara i ein skuff fram til i dag. Her må det gjerast noko nå med effektiv og rasjonell bruk av dei midlane etaten allereie rår over.

Den nye fiskeriministeren skal gå laus på desse oppgåvene. Han skal bruke gode krefter i organisasjonane for å få dette til. I Kystverket er det frustrasjon og kompetanseflukt som har prega situasjonen i dei seinare åra. Dette kan ikkje halde fram. Om vi snur dette, vil det på sikt føre til auka tryggleik for sjøfarande, men det vil det også vere for dei som sit att på land.

Ein må ikkje minst også ha med seg miljøaspektet i dei same tankebanane. Det gjeld i våre arktiske farvatn, der rustholkar på slep eller skip som seglar under framandflagg, verkar som tikkande bomber. Og for ikkje å gløyme: Noreg som oljenasjon fører mykje forureinande og farleg gods sjøve.

Det manglar ikkje på uløyste oppgåver, nei, mangelen var handling. Med den mottakinga Regjeringa si tiltredingserklæring har fått her i dag, verkar det som om fleirtalet vil støtte opp under mangt. Difor går vi i Arbeidarpartiet til styringsverket med entusiasme og vilje til handling frå dag ein.

Oddvard Nilsen (H): Tiltredelseserklæringen fra regjeringen Stoltenberg gir dessverre ingen signaler om økt satsing på samferdsel i Norge. Om det ikke er direkte overraskende, er det i hvert fall skuffende at Arbeiderpartiet ikke ser hvor viktig samferdsel er for økonomisk verdiskaping i dette land.

Høyres samferdselspolitiske målsetting er at alle deler av landet skal ha en moderne infrastruktur, dette fordi

moderne infrastruktur og gode kommunikasjoner er avgjørende for fortsatt økonomisk verdiskaping og derved opprettholdelse av sysselsetting og bosetting i distriktene våre.

Transportkostnadene i Norge er høye – for høye – og det svekker konkurransevnen til norsk næringsliv. Det er uheldig i et land som vårt, hvor innovasjon og økt økonomisk verdiskaping i Fastlands-Norge er viktigere enn noensinne når vi vet at oljeinntektene våre på sikt vil synke.

En undersøkelse som er gjort i Europa med sammenlikning mellom de europeiske land, viser at logistikkostnadene i Norge, i norsk industri, ligger mer enn 50 pst. høyere enn i Europa ellers. Transporten er den viktigste komponenten og utgjør 2/3 av logistikkostnadene. I gjennomsnitt utgjør transportkostnadene alene nærmere 8 pst. av omsetningsverdien. Og det er meget høyt.

Dessverre har transportsektoren over flere år slitt med sviktende bevilgninger til infrastruktur og med høye avgifter. Vi opplever at inntektene fra bilrelaterte avgifter går opp, mens veibevilgningene reduseres. Samtidig øker bruken av bompenger. Dette er en utvikling som ikke kan fortsette.

Når samferdselskomiteen er ute og reiser rundt om i landet – og det gjør vi ofte – blir vi overalt presentert for en rekke gode prosjekter som vil føre til økt næringsutvikling og trygge velferd og bosetting. Ivrigte lokalpolitikere, ikke minst fra Arbeiderpartiet, ber om at nettopp deres prosjekt blir realisert for å trygge det samfunn de tilhører.

Derfor var det med et visst håp jeg nå så regjeringen Stoltenberg innta departementene. Bakgrunnen var utsagn fra sentrale politikere i Arbeiderpartiet som gikk på at man ville øke innsatsen på samferdselssektoren. Jeg har faktisk samlet en del resolusjoner fra Arbeiderpartiets fylkesårsmøter og lest med stor interesse hvor opptatt man har vært av samferdsel der. Jeg ser også her i Bergens Tidende den 12. mars at representanten Ranveig Frøiland lover fart i veibyggingen. Det var ikke mye signaler å se igjen av det i den tiltredelseserklæringen som nå er lagt fram.

Derfor var det skuffende og faktisk også bemerkelsesverdige at Stoltenberg i sin regjeringserklæring ikke nevnte transportsektoren med ett eneste ord. Han var innom satsing på bredbåndnett. Det var også representanten Enoksen. Til det er det bare å si at det er et samlet storting enig om. En samlet samferdselskomite har stått bak satsingen på bredbånd i dette landet. La det være sagt.

Nå er ikke mangel på satsing på veisektoren noe nytt fra Arbeiderpartiets side. I løpet av de to siste stortingsperiodene har redusert innsats innen samferdsel vært Arbeiderpartiets politikk, dette til tross for økte transportkostnader, redusert framkommelighet og en stigning i antall trafikkulykker.

I forbindelse med behandlingen av Norsk veg- og vegtrafikkplan for perioden 1998-2007 sikret Høyre sammen med Senterpartiet og Kristelig Folkeparti flertall for en kraftig økning i satsingen på veiinvesteringer i forhold til det regjeringen Jagland la opp til. Etter at sen-

trumspartiene kom seg inn i regjeringskontorene, har de raskt løpt fra lovnadene om økt satsing på vei. Sentrum har videreført det lave bevilgningsnivået til veisektoren som den forrige arbeiderpartiregjeringen la opp til, og som den nye arbeiderpartiregjeringen – dersom vi skal legge regjeringserklæringen til grunn – synes å skulle videreføre. I så måte kan man si at alt er ved det gamle. Men Arbeiderpartiet har lagt stor vekt på – sier de i hvert fall – effektivisering av offentlig sektor. Og det er mitt håp, uansett hva man nå skulle komme til knyttet til bevilgningene, at Arbeiderpartiet holder fast ved at dette med effektivisering også gjelder samferdselssektoren, at man virkelig har mot og kraft til å gå inn og se også på den sektoren, om ikke det er mulig å få langt mer ut av de ressursene vi har der i dag, enn det vi har gjort til nå, om ikke det også er mulig å se på andre måter å finansiere, bygge og prosjektere veiprojekter på i dette land, med større grad av sikkerhet ved kostnadene, med større effektivitet og med større nytte for samfunnet totalt sett.

Britt Hildeng (A): Helt siden fellesprogrammet etter krigen har det vært bred enighet om hovedlinjene i utvikling av velferdssamfunnet. Det forholdet at folketrygdloven ble fremmet av Borten-regjeringen og enstemmig vedtatt av Stortinget, vitner om dette. Det samme gjør enstemmige gjentakelser om at folketrygden fortsatt skal være bærebjelken i vår velferdsbygging. Men folketrygden som andre velferdstjenester utfordres av en ny tid som preges av teknologiske og demografiske endringer, endringer i arbeidsdelingen mellom offentlig og privat, mellom menn og kvinner.

Folketrygden ble bygd som et sikkerhetsnett tilpasset industriarbeideren med forsørgeransvar for hjemmeværende kone og barn. Dette forutsatte en ytelsesstruktur som ikke på samme måte er tilpasset dagens situasjon, der kvinner selv er forsørgere og opparbeider sine egne rettigheter – slike forhold må gjenspeiles når folketrygden videreutvikles. Nye velferdsrettigheter er gitt med bakgrunn i en ny arbeidsdeling mellom menn og kvinner når det gjelder permisjon og økonomisk kompensasjon i forbindelse med omsorgsoppgaver.

Det nye i rettighetsstrukturen er at den preges av fleksibilitet, noe barnefamiliene er avhengige av, dersom de skal kunne finne en god balanse mellom deltakelse i så vel privat som offentlig sfære.

Modernisering av offentlig sektor innebærer bl.a. at vi utvikler slike fleksible ordninger som styrker den enkeltes valgfrihet. Ofte fremstilles det som om individuell valgfrihet står i motstrid til en sterk offentlig sektor. Kvinnefrigjøringen min generasjon opplevde, er beviset på det motsatte. Velferdsstaten og offentlig sektor har vært grunnplanken og forutsetningen for kvinnes frigjøring og våre valgmuligheter.

Den nye teknologien innebærer ikke bare strukturelle endringer og muligheter for næringslivet og privat sektor. Den gir også muligheter for fornyelse og modernisering av offentlig sektor, f.eks. innen offentlig helsevesen.

Høyresiden har søkt etter løsninger i tradisjonell markedsstenking. Dette er ikke nødvendigvis å tenke frem-

tidsrettet. Derimot kan den nye informasjonsteknologien være nøkkelen til den fremtidige modernisering av helsevesenet. Telemedisinen vil kunne demokratisere og desentralisere behandlingstilbud som i dag er sterkt sentralisert. Det vil kunne åpne muligheter for en mer rasjonell bruk av spesialisthelsetjeneste, gi muligheter for en annen arbeidsdeling mellom primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Det vil kunne bedre spesialisttilgjengeligheten for pasientene der de bor, bl.a. ved at diagnose kan gis via telekommunikasjon og behandling kan gis lokalt. Disse store muligheter vil kunne gi oss et helt annet helsevesen dersom vi evner å ta dem i bruk. Men også utviklingen innen bioteknologien gir oss helt nye muligheter til både å behandle sykdommer og å forhindre at de utvikles. Dette er behandlingsmuligheter som har en helt annen teknologi og helt andre krav til ressursbruk enn dagens arbeidsintensive sykehus. Også dette kan komme til å kreve en helt annen type ressursbruk og en helt annen organisering enn det som er tilfellet i dag. Vi må være aktivt med i kunnskapsutviklingen på dette området og ikke stikke hodet i sanden, slik vi har sett tendenser til fra sentrumsregjeringen.

Skal offentlig sektor moderniseres i pakt med framtidens utvikling må vi bruke de muligheter som ligger i den nye teknologien. Slik vil vi kunne sikre en fremtidsrettet utvikling av velferdssamfunnet.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Marit Tingelstad (Sp): «Kunnskap og ideer vil være vår viktigste kapital,» står det i regjeringserklæringen. Ingen er vel uenig i det, men tenker vi over hva slags ord vi bruker? Vår viktigste kapital – kunne vi ikke heller si vår viktigste *verdi* når vi snakker om kunnskap? Personlig synes jeg det er symptomatisk at alt skal uttrykkes i økonomiske termer i våre dager.

Senterpartiet vil understreke at utdanning og kompetanse er avgjørende for å gi livskvalitet, bevare velferden og sikre en langsiktig og forsvarlig ressursforvaltning. Utdanning skal gi livsverdier, holdninger og kunnskaper til å løse utfordringene i det nye årtusen. Dette mener jeg må være de bærende elementer i utdanningspolitikken. Ren fagkunnskap alene løser ikke framtidens utfordringer. Evne til empati og samarbeid er minst like viktig. Det håper jeg Senterpartiet og Arbeiderpartiet kan være enige om, likeså at retten til opplæring og utdanning skal være uavhengig av sosial bakgrunn, bosted, kjønn og økonomisk evne. Gjennom skolen er det et nasjonalt ansvar å hjelpe foreldrene i oppdragelsen av barna og gi tilbud om en tidsmessig og likeverdig opplæring. Ved å satse på den offentlige enhetsskolen skal elevene få et godt og tilpasset opplæringstilbud.

Statsministeren sa i går at Regjeringen vil foreslå å innføre en rett for voksne som ønsker å ta videregående opplæring, og som ikke har fullført en slik opplæring tidligere. Her må jeg gjøre oppmerksom på at Stortinget allerede har vedtatt en slik rett, det ble gjort da sentrumsregjeringen foreslo dette i inneværende års budsjett.

Solid kommuneøkonomi og godt utdannede lærere er en forutsetning for en god skole. Jeg har merket meg at Stoltenberg mens han var statsministerkandidat, uttalte at Arbeiderpartiet ville gå lenger en daværende regjering i å bedre rekrutteringen til læreryrket. Jeg minner i den sammenheng om at Arbeiderpartiet og sentrumspartiene stod sammen om inneværende års budsjett. Jeg venter derfor spent på hvilke grep Regjeringen vil komme med i fortsettelsen.

Vi må ha tillit til den enkelte lærer og skole. Altfor lenge har sentraldirigering av skolen holdt på å ta kvelertak på lokalt initiativ. Opplæringsloven, som sentrumsregjeringen la fram og fikk vedtatt, har en forsøksparagraf som skal stimulere til lokalt utviklingsarbeid. Samtidig skal det stivbente avtaleverket i skolen mykes opp. Jeg er spent på om disse prosessene vil bli videreført av den nye utdanningsministeren. Jeg viser til at stortingsflertallet, alle unntatt Arbeiderpartiet, har sluttet seg til følgende i Innst. S. nr. 120 for 1999-2000:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at den enkelte skole får større frihet til å organisere arbeidet og til å disponere arbeidstiden for blant annet å gi rom for mer lokalt utviklingsarbeid og mer plass til den enkelte lærers kreativitet.»

Arbeiderpartiet sluttet seg ikke til dette, fordi det gikk på faglige rettigheter, ble det sagt.

Jeg må spørre om skolen skal unntas i den bebudede moderniseringen av offentlig sektor. Var det en glipp at Arbeiderpartiet ikke støttet forannevnte vedtak, som faktisk bare er fire uker gammelt? Modernisering av offentlig sektor må vel gjelde mer enn kommune- og fylkesstrukturen. Det håper jeg også Arbeiderpartiet vil være med på.

Presidenten: Den reglementsmessige tid for ettermiddagens møte er omme.

Presidenten vil foreslå at møtet fortsetter inntil dagens kart er ferdigbehandlet – og anser det for å være vedtatt.

Ursula Evje (Frp): Det har vært brukt mange ord her i dag, nesten som en slags verbal maratonøvelse, med sosialistisk visjon. Men akkurat nå er den ikke mer enn en bokført idé. Realitetene og prioriteringene kommer etter hvert.

Representanten Kristin Halvorsen holdt et engasjert innlegg, spesielt da hun snakket om den diagnostifiserte statsskolen. Men man får den skolen man stemmer for når man tilhører et flertall i Stortinget.

Representanten Oppebøen Hansen fortalte om de 300 000 voksne som sterkt ønsket seg en plass i den fylkeskommunale videregående skolen, og at denne saken var det viktig for Arbeiderpartiet å løse. Regjeringen har både i sin visjon og i pressen gått hardt ut med løfte om en rett for alle voksne til å få dagens videregående skole. Denne rett har allerede satt lønnsoppgjøret i fare, med brudd i forhandlingene mellom LO og NHO den 16. mars etter LOs krav om kontroll med styringsretten til etter- og videreutdanningsreformen, en reform som ved hjelp av arbeidsgiver og staten tilgodeser voksne,

arbeidende mennesker med bedre rettigheter enn ungdom. Dette er egoisme satt i et perspektiv uten sidestykke.

Reformen medfører et stort press på den videregående skolen, som i dag fremstår med manglende lærerrekruttering, manglende skolebygg og manglende statlig finansiering. Realitetene vil fort bli en reduksjon av det kvalitetsmessige innhold for å øke volumet, et presumptivt dårligere tilbud til de unge. Ønsker Arbeiderpartiet en koordning hvor kravet om etter- og videreutdanning for voksne i arbeid under LOs fane reduserer de unges mulighet til å komme inn i den videregående skole? Eller skal de unge prioriteres og etter- og videreutdanningsreformen med rettigheter kun bli en papirgaranti, i likhet med ventelistegarantien innen sykehusvesenet, en garanti som ikke er verdt papiret den er skrevet på?

Det er med forundring jeg merker meg at representanten Lilletun omfavner denne nyetableringen. Fremskrittspartiet ønsker ikke å spille svarteper med fremtidens mulighet for å sikre velferdssamfunnet og vil derfor nå, som ved behandlingen av reformen, sikre de unges krav best mulig.

Olav Gunnar Ballo (SV): Statsministeren uttrykte i sin tiltredelseserklæring at Regjeringen vil satse aktivt på utvikling av bioteknologi. Norge skal, ifølge statsministeren, ikke stille seg utenfor den teknologiske revolusjonen. Regjeringen vil vurdere EUs patentdirektiv på den bakgrunn, uttrykte statsministeren.

Det er interessante formuleringer fra statsministerens side, og de har ikke uten grunn fått stor plass i dagens debatt. I innstillingen til St.meld. nr. 8 og St.meld. nr. 36 for 1990-91 om bioteknologi skrev flertallet – som Arbeiderpartiet var en del av – følgende om patent på liv:

«Flertallet viser til at den nåværende patentlov ikke gir anledning til å meddele patent på dyreracer eller plantesorter, noe som i Norge oppfattes og praktiseres som et generelt forbud mot patentering av dyr, planter og differensierende dyre- og planteceller. Flertallet er enig med departementet i at det ikke må skje endringer i denne situasjonen, og at det heller ikke skal være adgang til å ta patent på naturlig forekommende materiale.» Med naturlig forekommende materiale menes her gen av celler og vev.

Videre uttrykte man i innstillingen – Arbeiderpartiet var en del av flertallet – følgende:

«Flertallet har merket seg at Regjeringen stiller seg negativ til den internasjonale utviklingen som går i retning av å tillate patent på naturlig forekommende mikroorganismer og naturlig forekommende materiale, og er enig i Regjeringens vurderinger på dette punkt.» Videre i samme innstilling – Arbeiderpartiet var en del av flertallet:

«Flertallet mener det er viktig at Regjeringen i internasjonal sammenheng arbeider for patentrettslige ordninger i tråd med sitt hovedsyn, og for at det tas tilbørlig hensyn til u-landenes behov og interesser når det gjelder de ordninger som blir etablert.»

Den regjeringen man kommenterer i innstillingen, er Harlem Brundtland-regjeringen. Det Harlem Brundtland-

regjeringen gjorde i St.meld. nr. 36, som var en tilleggs-melding om bioteknologi, var å stramme inn i forhold til Syse-regjeringen nettopp på de punkter der Stoltenberg-regjeringen nå flagger liberalisering. Det man gir klart uttrykk for, er at man skal ta nasjonale hensyn, og at man ikke skal gå i retning av en liberalisering.

Det er interessant å se hvordan Lægeföreningen har møtt denne saken. I det siste Tidsskrift for Den norske lægeförening, nr. 7, uttrykker presidenten at en av forklaringene på hvorfor man i EU i dette tilfellet går i retning av patent på liv, kan være at slike prosesser i EU-byråkratiet er mer utilgjengelige for omverdenen. Så gir man uttrykk for at når Lægeföreningen har tatt kontakt med sine søsterföreninger i Europa, får man dem på sin side, og så oppnår man de samme reaksjonene der. Hvorfor skal ikke den norske regjeringen spille en nøkkelrolle i forhold til å hindre denne utviklingen, hvis man skal være visjonær og framtidsrettet, i stedet for – unnskyld, det er kanskje uparlamentarisk – å dilte etter en utvikling i Europa som en rekke forskere nå advarer mot?

Presidenten: Presidenten antar at det ikke er parlamentarisk ukorrekt å dilte.

Olav Gunnar Ballo (SV): Det var godt å høre.

Nils Amund Röhne (A): Det har til tider vært interessant å følge debatten her i dag, men etter min oppfatning har mange i opposisjonen konsentrert seg for mye om fortiden og i for liten grad rettet oppmerksomheten mot de utfordringer Norge står overfor i det nye århundret. Regjeringserklæringen og bl.a. statsministerens og statsrådenes innlegg har invitert til en debatt om utfordringene som ligger foran oss. Utfordringene springer ut av de sterke endringer vi opplever i dag.

I GAIA – verdens miljøatlas er det beskrevet slik: Den nye verden som blir til i brytningen mellom nye verdier, nye teknologier, nye geopolitiske forhold, nye livsstiler og nye måter å kommunisere på krever helt nye ideer og bilder, inndelinger og begreper. Vi kan ikke tvinge den spirende verden av i morgen inn i gårstdagens trange kott. Derfor er det viktig å legge vekk konservatismens slagord om å forandre for å bevare og holde fram betydningen av å tilpasse politikken til den tiden en lever i. Derfor er det viktig å forandre for å fornye og forbedre, som det heter i tiltredelseserklæringen. Erklæringen varsler en politikk som i stedet for å frakoble Norge fra viktige prosesser foretar de nødvendige tilkoblinger til avgjørende prosesser regionalt og internasjonalt.

I det året vi har bak oss, har vi på grunn av hundreårsskiftet og tusenårsskiftet brukt mye tid på å skue bakover. I Dagsavisen ved årsskiftet formulerte Anders Hege seg om dette slitne gamle tusenåret vi var i ferd med å avslutte:

«Som om vi gjorde en siste krampetrekning for å høre til der. Som om vi sa til fremtiden: Det er oss. Menneskene fra det andre årtusen. Vi som oppfant ringbrynjen, bæreposen og Internett. Vi som bygget ferdig den kinesiske muren, ... Dere husker oss? Oss

med slavetrafikken og boktrykkerkunsten? Den gjengen med telefonene, dampmaskinene, heksebrenningene og atombombene? Vi som reiste Nidarosdomen og rev frisene av Akropolis?»

Det var som om vi krampaktig forsøkte å holde fast ved det gamle århundret, mer enn å bruke anledningen til å forsøke å skue inn i det nye som lå foran oss.

Men vår oppgave er ikke først og fremst å avslutte et århundre, men å begynne på et nytt. Vi skal ikke lukke døra til det gamle, men gjøre som Regjeringen: åpne for det ufødte, det nyfødte og de muligheter som ligger foran oss. Derfor ser jeg fram til at det politiske miljøet – vi i Stortinget – når Regjeringen kommer tilbake med forslag som følger opp tiltredelseserklæringen, kan starte byggingen av mulighetenes Norge. Jeg er klar over at jeg ikke kan oppfattes som 100 pst. objektiv i denne sammenheng, men jeg er sikker på at det er sosialdemokratiet som er best i stand til å aksle oppgaven med å bygge et Norge for det 21. århundre.

Asmund Kristoffersen (A): Jeg finner det nødvendig å kommentere noe av senterpartileders Enoksens innlegg og Jan Petersens replikk til statsministeren.

Enoksen viste i sitt innlegg til at hans regjering hadde fremmet en sak om alternative organisasjonsformer for fylkeskommunale sykehus, der det åpnes for å organisere sykehusene som selvstendige rettssubjekt.

Så sa han:

«Initiativet ble tatt for å hindre at noen fylkeskommuner valgte aksjeselskapsformen som organisasjonsform.»

Og videre:

«Ligger det i Arbeiderpartiets modernisering av helse- og sosialsektoren at partiet vil gå lenger enn sentrumsregjeringen i dette spørsmålet?»

Dette er en underlig forskuttering av hva som måtte være Arbeiderpartiets mening. Mitt partis standpunkt vil bli gitt til kjenne gjennom komitebehandlingen og eventuelt tillegg fra Regjeringen. Jeg må returnere spørsmålsstillingen til Enoksen: Er han uenig med sin egen regjering? I proposisjonen står nemlig bl.a. følgende:

«Hensikten med lovforslaget er å åpne for et videre spekter av tilknytningsformer som fylkeskommunene kan velge mellom.»

Om ikke senterpartilederen er enig i dette, så er iallfall Arbeiderpartiet for dette.

Vi er videre i prinsippet for det departementet foreslår om at fylkeskommunene kan velge andre organisatoriske løsninger enn dagens forvaltningsorganisering. Arbeiderpartiet vil velge de organisasjonsformer som bl.a. understøtter at vi bygger opp under de helsepolitiske mål, at det tas demokratiske og forvaltningsmessige hensyn, at de styringsmessige og ansvarsmessige utfordringer for sykehusene bedre kan løses.

Representanten Petersen refererte et utsagn fra meg der jeg reiste tvil om holdbarheten i Bondevik-regjeringens beregning av sykehusøkonomien. Ja, jeg og Arbeiderpartiet var meget usikre på om Regjeringens forslag var tilpasset det reelle kostnadsnivået i sykehusene. Der-

for sa vi at Bondevik-regjeringen helt utenom tur raskt måtte komme tilbake til Stortinget med en ny sak, og vi forlangte bl.a. langt bedre dokumentasjon på at statens satser innenfor ISF-ordningen var holdbare, langt bedre beslutningsgrunnlag for å fastsette statens refusjonssatser, langt bedre samspill mellom stat og fylkeskommune og langt mer forutsigbarhet. Dette var bl.a. betingelsene for å være med på Regjeringens bevilgningsforslag. Og dette vil den nye regjeringen selvsagt følge opp.

Ansgar Gabrielsen (H): En regjeringserklæring kan ikke inneholde alt. En regjeringserklæring bør imidlertid inneholde det den nye regjeringen mener er de viktigste utfordringene. Det regner jeg med har vært retningsgivende også for denne regjeringen.

Transportsektoren er etter mitt skjønn en meget viktig sektor, og den er ikke nevnt med et eneste ord, så vidt jeg kunne se. Jeg regner med at dette er en forglemmelse, og ikke en bevisst handling.

Bevilgningene til veisektoren har de senere år vært synkende til tross for at behovet åpenbart er økende. Det som har økt, er antall bomstasjoner langs veiene våre, mens statens engasjement i veibygging er historisk lavt. Det gir seg utslag på så mange vis. På stamveien gjennom f.eks. Agder hadde vi i fjor rekordmange dødsulykker. Dette er et trist bevis på at nå må noe gjøres, og det raskt.

Jeg er klar over at det også er mange andre årsaker til disse dødsulykkene, men det faktum at store deler av stamveien gjennom Agder nærmest er uforandret siden den gangen det var rasjonering på biler, gjør selvfølgelig sitt. Når vi samtidig vet at antall biler øker, at antall trailere øker og ikke minst at størrelsen på trailerne har økt, sier det seg selv at dette høye antall ulykker er noe vi må regne med også i fremtiden hvis ikke noe gjøres.

Regjeringen har her et åpenbart ansvar for å prioritere slik at denne uverdige situasjonen kan endres. Jeg forventer at den transportplanen som Regjeringen snart skal fremme for Stortinget, ikke bare inneholder Sørlandets rettmessige del av bevilgningene, men at det foreslås bevilgninger i et omfang som tilsier at vi tar igjen noe av det etterslep som beviselig er til stede.

Det er jo ingen hemmelighet hvilke landsdeler som har fått mer enn sin rettmessige del av samferdselsbevilgningene, det være seg til under- eller oversjøiske tunneler, broer eller veier. Det er i hvert fall ikke Sørlandet. Man trenger ikke være ondssinnet når man antyder at det historisk har vært en sammenheng mellom hvor en samferdselsstatsråd kommer fra, og hvor det blir rikelig med veibevilgninger. Det faktum at ingen statsråder i den nye regjeringen ukentlig er innom stamveien mellom Vestfold og Hordaland, håper jeg ikke skal avspeile hvor i landet det skal satses på veibygging.

Nå har imidlertid den nye regjeringen – arbeiderparti-regjeringen – en enestående sjanse til å rette opp både egne, og for den saks skyld andres, feil fra det siste tiåret, ikke minst overfor landsdelen Sørlandet. Jeg håper at denne sjansen benyttes.

Eirin Faldet (A): Statsminister Jens Stoltenberg startet sin tiltredelseserklæring med å si at «Norge er mulighetenes samfunn». Det bærer bud om optimisme og tro på framtida. Det har jeg sans for. I altfor mange sammenhenger fokuseres det på problemer. Men tenk så heldige vi er som bor i Norge, et fredelig hjørne av verden, med store muligheter for de fleste!

Arbeiderpartiet og Landsorganisasjonen var arkitektene bak den brede politiske alliansen som bygde velferdsstaten. Vår velferdsmodell ble en sosialdemokratisk suksess, en på mange områder vellykket kombinasjon av demokrati og sosial rettferdighet. Sosialdemokratiet får dermed ansvaret også for velferdspolitikkenes feil og mangler. Ansvaret for å gjøre noe med disse manglene er Arbeiderpartiet igjen rede til å ta, og vi går til oppgaven med stor respekt.

Arbeiderpartiet skal ikke for enhver pris forsvare det bestående. Nye måter å leve på gjør at folk har andre og nye behov for hjelp fra velferdsordningene. Også den enkeltes plikter overfor fellesskapet må defineres på nytt.

For å styrke velferden vil Regjeringen videreutvikle og forbedre offentlig sektor. Det er viktig at offentlig sektor beholder hovedansvaret for velferdsordningene. De skal forskjellsbehandle til fordel for dem som trenger det mest. Norsk Kommuneforbund har i flere år pekt på behovet for et samarbeid om modernisering og fornying av offentlig sektor. De ansattes organisasjoner arbeider tett på brukerne og vet hvor skoen trykker. Jeg er glad for at Kommuneforbundet vil være med i dette arbeidet.

Modernisering er ikke det samme som privatisering. Arbeiderpartiet kan ikke akseptere kommersialisering av helsetjenester. Arbeiderpartiet går imot at størrelsen på lommeboka skal være avgjørende for hva slags helsetilbud og omsorg vi kan få. Derfor må vi lage gode felles ordninger, slik at vi kan unngå uønsket privatisering og kommersialisering. Men et nei til privatisering hindrer ikke at vi kan bruke penger mer effektivt, unngå dobbeltarbeid i det offentlige og få mer ut av hver krone. Det har alltid vært Arbeiderpartiets politikk at offentlige midler skal brukes rasjonelt og med respekt.

Konkurransutsetting og privatisering vil få brukernes støtte hvis de føler at eksisterende tjenestetilbud ikke innfrir deres grunnleggende behov, særlig innenfor helse og omsorg. Derfor er vårt viktigste virkemiddel mot en slik samfunnsutvikling at vi klarer å utvikle en effektiv og moderne offentlig sektor som driver rasjonelt og setter brukerne i fokus.

Jeg er glad for at statsministeren i sin tiltredelseserklæring sa følgende:

«Menneskers arbeid, kunnskap og skaperevne er Norges virkelige nasjonalformue. Alle skal ha mulighet til arbeid. Det skal lønne seg å arbeide. ...Vårt mål er å få de som i dag er arbeidsløse, i jobb.»

Dette er en viktig målsetting for oss.

Gerd Johnsen (A): Vi har lagt bak oss et århundre der kvinnelivet kontinuerlig har blitt endret – i alle livets faser.

Aldri før har jenter tatt så mye utdanning som nå. Fleire kvinner velger å arbeide full tid, og utfordringer knyttet til jobben er viktig for mange. Men mange velger tradisjonelle yrker og ser ut til i større grad å ta hensyn til framtidig familie når det gjelder yrkesvalg og karriereplaner.

En tidsundersøkelse fra Statistisk sentralbyrå viser at aldri har barn fått mer omsorg. Mens dagens foreldre «bare» var under tilsyn i hjemmet da de var små, er de selv aktivt engasjert i sine barns dagligliv. Før holdt mor øye med ungene fra kjøkkenvinduet, hun var aldri langt unna når de trengte henne. I dag ligger foreldrene på gulvet og leker med de små.

De små ser ikke vesentlig mindre til foreldrene enn i 1970. Men de tilbringer mer tid enten med mor eller far. Særlig fedrenes alenesamvær har økt. Og samværet er mer preget av aktiv omsorg framfor vanlig tilsyn.

Småbarnsforeldre bruker daglig halvannen time mer på pass, pleie, lek, høytlesning, samtaler og annen omsorg enn det som var vanlig på 1970-tallet. Undersøkelsen viser at foreldrene skjærer ned på rengjøring og på tradisjonelt husarbeid for å være mer sammen med barna.

Arbeiderpartiets politikk har vært og er fortsatt preget av at vi ønsker en utvikling der vi bruker mer, ikke mindre, tid med barna og familien. Svaret er ikke at foreldrene slutter å jobbe. Vi vil ikke ta et skritt tilbake. Samfunnet trenger at foreldrene arbeider. Derfor mener vi det er viktig at samfunnet legger forholdene til rette for at utfordringene knyttet til foreldrerolle og yrkesaktivitet ikke blir uoverkommelige. Det samfunnet kan og må bidra med, er gode permisjonsordninger, gode omsorgstilbud til barna i form av barnehager og et lovverk som gir arbeidstakere rettigheter i forbindelse med graviditet, fødsel og barneomsorg.

Slik kan vi legge til rette for at barna og deres foreldre får en god og trygg hverdag, og slik kan vi make å sikre velferden også i årene som kommer.

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Jeg har med interesse merket meg at flere av talerne i dagens debatt har pekt på betydningen av at det føres en finanspolitikk som bidrar til å holde pris- og kostnadsveksten nede. Det er også Regjeringens mål. Regjeringen vil derfor gjerne invitere til et bredt samarbeid i Stortinget for å oppnå det.

Tillat meg å kommentere to forslag som er satt fram i debatten.

Regjeringen vil legge til rette for å utvikle kunnskapsbasert virksomhet i Norge. Dagens regler for beskatning av opsjoner i arbeidsforhold gir ikke tilfredsstillende rammebetingelser. Regjeringen vil derfor foreslå for Stortinget at dagens ervervsbeskatning av opsjoner i arbeidsforhold skal avvikles. Regjeringen vil foreslå at lovendringen skal få virkning fra og med det inneværende inntektsår. Forslaget vil bli lagt fram for Stortinget før påske. Det representanten Sponheim ber om i sitt forslag, er derfor allerede under forberedelse.

Så til forslaget fra representanten Jensen. Det statlige eierskapet i Den norske Bank og Kreditkassen ble drøftet i Stortinget ved behandlingen av kredittmeldingen. Re-

gjeringen legger merknadene fra flertallet i finanskomiteen til grunn for sitt arbeid. Med det som grunnlag er Statens Bankinvesteringsfond bedt om å vurdere strukturelle løsninger for Den norske Bank og Kreditkassen. Regjeringen vil ta standpunkt når Bankinvesteringsfondets vurdering foreligger. Jeg er opptatt av at en avklaring bør skje rimelig raskt.

Inger Stolt-Nielsen (H): Høyre og Arbeiderpartiet er helt enige om at Norge trenger et sterkt og konkurransedyktig næringsliv. Nye bedrifter må skapes, men tradisjonelle næringer med fremtidsmuligheter må også ivaretas på en slik måte at vi ikke mister nøkkelpersonell, kompetanse eller i verste fall hele næringsgrener.

De maritime næringene er av aller største betydning for Kyst-Norge, men også for landet som helhet. Statsministeren nevnte ikke disse næringene i sin tiltredelseserklæring, men jeg tar faktisk hans utnevning av Grete Knudsen til nærings- og handelsminister som et positivt signal om at det skal føres en konstruktiv og aktiv skipsfartspolitik i tiden som kommer. Det er i hvert fall hva Høyre håper.

Maritime næringer må ha konkurransedyktige rammevilkår for alle deler av virksomhetene, og ikke minst gjelder dette for sjøfolkene. De er den vesentligste faktor for at kystdistriktene og landet som helhet skal kunne nyte godt av de verdier disse næringene betyr i form av sikre arbeidsplasser og gode skatteinntekter. Jeg minner om at det i fjor ble betalt inn 6 milliarder skatte kroner fra de direkte rederiansatte på sjø og land. Det ble kjøpt varer og tjenester i Norge for mer enn 10 milliarder kr, og det ble seilt inn valuta for mer enn 50 milliarder kr. Vi snakker altså om en betydelig verdiskaping.

Norske sjøfolk er nøkkelpersonell i forhold til både den rene skipsfart og i forhold til mange av de tilknyttede landbaserte virksomheter. Refusjonsstøtten skulle sikre at vi også i fremtiden kan ha en grunnstamme norske sjøfolk på norske skip, og den må være stor nok til å tåle at viktige næringer på land kan hente nødvendig kompetanse derfra. Det er verken et mål eller et ønske at hele flåten under norsk flagg skal ha norske sjøfolk, dertil er flåten for stor. Men grunnstammen må sikres gjennom jevn rekruttering, og utdanningen må gi sikkerhet for en trygg arbeidsplass. Refusjonsstøtten på 20 pst. var statens avtalfestede bidrag, og fartøygruppene innenfor ordningen ble bestemt ut fra både konkurranseforhold og fartøytypens mulighet til å ta ansvar for lærlinger om bord.

Gjennom de siste to årene er rammebetingelsene betydelig forverret i Norge, samtidig som konkurrentene i EU har fått forbedret sine rammer. Redusert refusjonsstøtte har ført til at norskbemannede fartøyer taper konkurransen om fraktene, og helt inn i NOR-flåten øker nå utflaggingen. Mer enn 50 kystfartøyer er blitt flagget ut, tvunget ut, det siste året, med mannskapsskifte som resultat. Også når det gjelder bøyelasterne, ser vi nå et skifte fra norsk til utenlandsk mannskap.

Som politikere kan vi ikke være bekjent av at rammevilkårene igjen skaper usikkerhet. Men denne regjeringen har ikke gitt skipsfarten noen løfter, det hadde den

forrige regjeringen. Den forrige regjeringen brøt sine løfter. Nå har jeg et håp, og jeg utfordrer Arbeiderpartiet til å ta ansvar for norske sjøfolk og for våre verdifulle maritim næringer.

Karin Andersen (SV): Regjeringa har vært opptatt av å få fram visjoner og litt langsiktige linjer i sin tiltredelseserklæring, og det er bra. Men det er ett område som jeg syns vi har tatt for lite hensyn til i debatten i dag, og det er et område der jeg mener at visjonene kan oppnås på kort sikt – det håper jeg Regjeringa er enig i – nemlig å utrydde fattigdommen i Norge. Vi har aldri vært så rike som vi er i dag – overskuddene øker, de fleste lønninger øker, staten samler seg opp rikdom og er i ferd med å bli en visjonsløs gjerrigknark som spekulerer i aksjer.

Midt oppe i dette vet vi at det er 45 000 barn som lever under fattigdomsgrensen i Norge. 45 000 barn lever i en situasjon der de er helt frakoplet – for å si det slik – muligheten til å delta i samfunnet på vanlige vilkår. De har ikke penger til kino, de kan ikke ta bussen hvis de skal til et idrettsanlegg, og de er det som Prøysen kalte «gidder ikke-guttene» – jeg gidder ikke spille fotball, eller jeg gidder ikke være med på treninga. Det er de barna som Prøysen sier gjemmer filler, for det er en skam å være fattig. Dette må være en av de viktigste oppgavene som vi tar fatt i, at vi sørger for å utrydde fattigdommen fort.

Og kanskje det aller verste som vi gjør mot flere av disse barna, er at når familien deres kommer i store sosiale vanskeligheter, så sender vi dem på hospits. Jeg vet ikke om mange i denne salen eller om herrene bak i rotunden har besøkt et hospits noen gang. Det burde man gjøre. På hospits er det slike tilstander at hardbarkede kriminelle rømmer derfra fordi de ikke orker å være der. Og dette er altså boliger som vi – verdens rikeste land – sender barn til for å bo, ikke en dag eller en natt, men i uker og måneder. Visstnok er det ikke så mange boliger å ta av i dette landet, men vi har faktisk en institusjon som heter hoteller. Det må være slik at denne regjeringa er enig med SV i at bruken av hospits til barnefamilier må opphøre straks. Jeg er nesten tilbøyelig til å si at det burde medføre straff hvis voksne myndighetspersoner sender barnefamilier og barn for å bo på hospits. Det finnes andre løsninger, og det er en av de virkelig viktige oppgavene som jeg håper at denne regjeringa setter som et av sine første punkter når de skal prøve å angripe det sosiale og det uakseptable problemet med fattigdom også i Norge.

Siv Jensen (Frp): Det var en replikkveksling mellom Carl I. Hagen og statsministeren som fikk meg til å reagere, fordi der var temaet en mulig renteøkning fra Norges Banks side. Statsministeren beskyldte Carl I. Hagen for å være svært selektiv i sin omgang med sentralbanksjefens årstale. Nå har jeg nettopp tatt den frem og lest gjennom den. Det skjønner jeg at statsministeren også har gjort, for maken til mange identiske setninger med hensyn til det som står her, og det som står i regjeringserklæringen, kan man knapt finne. Det er i og for seg bra,

men det påfallende er at statsministeren er like selektiv i sin omgang med det sentralbanksjefen faktisk har sagt. I en tid hvor vi vet at presset i økonomien øker, har sentralbanksjefen klart og tydelig advart mot at vi skal øke skattene og avgiftene, og i en tid hvor vi har et veldig stramt arbeidsmarked, kan det bidra til krav om sterk lønnsvekst fra lønsmottakerne. Det ser vi er der.

Når sentralbanksjefen samtidig sier at finanspolitikken skal brukes til å jevne ut svingningene i den innenlandske etterspørsel, er nettopp det et signal om at finanspolitikken må brukes for å hindre at vi får prisstigning. Og en av de tingene han faktisk sier rett ut, er at vi kan bruke skatte- og avgiftspolitikken innenfor de rammene som er vedtatt. Jeg er enig i det – vi har vedtatt noen rammer, men det er altså fullt mulig å omprioritere innenfor de rammene ved f.eks. å redusere statens utgifter for å kunne redusere skatte- og avgiftstrykket. Og jeg mener det er direkte uansvarlig av oss ikke å gjøre noe med det i en tid hvor vi ser at presset på økonomien øker, når vi har mulighetene, for de er der. Da er det nesten fristende å si at når statsministeren i sitt innlegg nærmest avviser dette som en problemstilling, er han veldig nær ved å stå og prate renten opp. Det synes jeg ikke er veldig tillitvekkende, i en tid hvor dette kan bli et problem. Jeg synes faktisk at vår nye regjering bør ta dette mye mer alvorlig og kanskje vurdere å sette ned skattene og avgiftene innenfor en ansvarlig ramme, nettopp for at finanspolitikken skal levere sitt for at vi ikke får prisstigning og dermed renteøkning, som er varslet fra sentralbankens side. Så jeg synes at skal man bruke sentralbanksjefen som sannhetsvitne, må man gjøre det ordentlig. Det er ikke slik at vi er mer lettvinne i vår omgang med fakta enn andre.

Torny Pedersen (A): Statsminister Jens Stoltenberg sa i regjeringserklæringen i går at kulturpolitikk skal være inkluderende og fremme mangfold i Norge. Kulturen skal utfordre og gjøre våre liv rikere.

Bertolt Brecht har en gang sagt:

«Kunst er en luksus som mennesket trenger.»

Kunst er kultur, og vi trenger kultur enten vi bor i byen eller på landet.

Arbeiderpartiet har som mål å fremme kreativitet og skaperevne i alle aldre og blant alle nasjonaliteter. Ingenting fører menneskene mer sammen enn å jobbe og utøve og bruke kulturen. Kultur er avgjørende for vår livskvalitet og kompetanse. Gjennom kultur skaper vi en viktig del av vår identitet. Kulturtiltak og fritidsaktiviteter bør defineres som forebyggende tiltak der vi kan fange opp barn og ungdom og gi dem tilbud etter deres egne behov. Da er det viktig at kulturen har en bred plass i ethvert budsjett og ikke blir salderingspost, som noen partier bruker flittig.

Vi skal ta vare på gamle og nye uttrykksformer og i større grad ta vare på kulturen hos våre nye landsmenn. Kanskje kan det være et første skritt fra gjengmentaliteten hos de unge, og for våre voksne innflyttere fra ulike nasjoner være et første trinn på stigen til å komme i en varig arbeidssituasjon. Dessverre er arbeidsledigheten

blant innvandrere tre til fire ganger høgre enn i befolkningen i sin helhet.

Våre innvandrere representerer mer enn 170 nasjonaliteter, og det sier seg selv at mangfoldet er betydelig til både kulturelt arbeid og andre viktige arbeidsoppgaver som Norge så sårt trenger å ta seg av. Vi må i framtiden fokusere mer på den mangfoldige kompetansen innvandrerne har istedenfor hele tiden å fokusere på at alle må forbedre sine kvalifikasjoner. Norskopplæring er viktig, men flere typer arbeidsplasser kan besettes av innvandre med den kompetansen de faktisk har, og da vil også det norske språk være lettere å lære.

Norge er og blir en flerkulturell nasjon. Det tilsier at arbeidsgivere i framtiden i større grad må vurdere flerkulturell kompetanse som relevant og verdifull. Som statsministeren sa i går, må vi mobilisere ny arbeidskraft i alle grupper av befolkningen, også blant innvandrere.

Rita Tveiten (A): Det er gledeleg at så mange har vore innom fiskerinæringa sitt verdiskapingspotensial i debatten i dag. Eg merka meg spesielt representanten Enoksen sitt innlegg tidlegare i debatten, der han var inne på fiskeri- og havbruksnæringa, som på 25-30 år har vakse frå å vera ei sterkt subsidiert næring til å verta Noregs nest største eksportnæring, at me har naturgjevne fordelar innan havbruk, og at vekstmoglegheitene er store, ikkje minst når det gjeld oppdrett. Deretter fremja han forslag nr. 2, der det heiter:

«Stortinget ber Regjeringa legge fram et verdiskapningsprogram for havbruksnæringa.»

Det uroar meg at representanten Enoksen meiner at det er behov for å setja fram eit slikt framlegg. Det har seg nemleg slik at sentrumsregjeringa sjølv la fram St.meld. nr. 51 for 1997-98, Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring. Representanten Enoksen var med på heile handsaminga i næringskomiteen og gav saman med resten av Stortinget si tilslutning til følgjande framlegg i Innst. S. nr. 93 for 1998-99:

«Stortinget ber Regjeringa utarbeide langsiktige nasjonale strategiar for norsk oppdrettsnæring, der formålet er å sikra dei næringspolitiske rammevilkåra næringa treng for å kunne utvikle seg i Noreg. Det må særleg leggjast vekt på å betre marknadstilgangen for norsk oppdrettsfisk i dei ulike marknadene.»

Vidare i innstillinga står det:

«Komiteen vil streke under at Stortinget må haldast orientert om havbruksnæringa si konkurransevne og marknadutfordringar i dei årlege budsjettproposisjonane frå departementet.»

Og me fekk ei slik melding i budsjettforslaget til Fiskeridepartementet for inneverande år, og det var faktisk den regjeringa som Enoksen sjølv var medlem av, som fremja forslaget. Då fekk me altså ei fyrste løypemelding, der det heiter:

«Siktemålet er å få frem de strategier som ut fra en samlet vurdering best antas å fremme norsk havbruksnæring.»

Solide forskingsmiljø meiner verdiskapinga frå havbruk kan aukast frå rundt 40 milliardar kr i inneverande

år til 240 milliardar kr årleg i 2030. Skal dette verta eit potensial som kan realiserast, må me bruka kreftene meir konstruktivt enn å leggja fram forslag om å laga verdiskapingsprogram som departementet alt er i gang med, og som altså er ei bestilling som Stortinget, inkludert representanten Enoksen, gjorde i fjor.

Utfordringane står i kø innan norsk fiskerinæring. Ambisjonsnivået er høgt, og det er etter mi meining det einaste som duger, og som yter fiskerinæringa rettferd. Stortinget har slege fast at vår målsetjing er at Noreg skal vera verdas fremste fiskerinasjon, der me ligg fremst i utvikling av ei berekraftig ressursforvaltning, og der me ligg fremst i utvikling av fangstteknologi og industriell utvikling.

Utfordringa vert å få fram framifrå forskning som m.a. kan gje oss svar på kva havet rommar, som i sin tur kan leggja grunnlaget for det potensialet som me kan realisera. Det duger ikkje å gå i ring og leggja inn på eit repetisjonsspor ved å koma med framlegg som er opplest og vedteke alt for eit år sidan. Her må me vidare. No må det verta retning og tempo.

Hill-Marta Solberg (A): Aller først vil jeg si at den debatten som vi har hatt i dag, må kunne oppsummeres med at Regjeringens erklæring er blitt positivt mottatt. Vi er selvfølgelig fullt innforstått med at når sakene etter hvert tar over den politiske dagsordenen etter en slik minigeneraldebatt som vi har hatt i dag, så vil vi også bli møtt med hardere tak enn det som har vært tilfellet i Stortinget i dag. Likevel har debatten om regjeringserklæringen vist at arbeiderpartiregjeringen vil ha mulighet til å finne flertall på sentrale områder i politikken her i Stortinget – det være seg økonomisk politikk, fordelingspolitikk, satsing på kunnskap og forskning, Europa-politikk, for å nevne noen.

Jeg skal bruke resten av mitt innlegg til å komme med synspunkter på de forslag som er fremmet under denne debatten. Først til forslag nr. 1, som er fremmet av representanten Sponheim på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre. Som jeg var innom i et replikkordskifte tidligere i dag, er det Arbeiderpartiets oppfatning at dette forslaget strider mot den inngåtte budsjettavtalen mellom sentrum og Arbeiderpartiet, der et punkt i avtalen helt klart sier at endringer av økonomiske størrelser som omfattes av denne avtalen, dvs. budsjettet for år 2000, inkludert hele skatteopplegget, må drøftes mellom avtalepartene. Det har ikke skjedd med dette forslag, et forslag som helt åpenbart berører årets skatteopplegg. Det er det ene forholdet. Det andre jeg vil anføre, er at jeg vil vise til finansministerens innlegg, hvor han har gjort rede for at Regjeringen vil komme til Stortinget med en sak om dette i nær framtid. Det er i så måte også et overflødig forslag å votere over i Stortinget, så vår anmodning til forslagsstillerne er å sende forslaget over til Regjeringen. Men blir det satt under votering, kommer vi til å stemme imot på et prinsipielt grunnlag ut fra den måten forslaget er satt fram og håndtert på.

Så til forslag nr. 2, som er fra representanten Enoksen på vegne av Kristelig Folkeparti, Venstre og Senterpartiet.

(Hill - Marta Solberg)

Her viser jeg til foregående innlegg, fra representanten Tveiten, som viste til at Stortinget for ett år siden gjorde et vedtak som i prinsippet innebærer det samme som ligger i forslaget fremsatt i dag – altså et vedtak oversendt til den avgåtte regjering, som man kanskje ikke har fått fulgt opp, men det er i alle fall et vedtak som Stortinget har ekspedert til regjering. Det er etter vår oppfatning derfor et overflødig forslag. Det kan selvfølgelig også sendes over. Vi vil stemme imot forslaget på prinsipielt grunnlag hvis det skal settes under votering.

Forslagene nr. 3 og 4 er begge fremsatt av representanten Hagen på vegne av Fremskrittspartiet. Forslag nr. 3, som er et sitat fra Arbeiderpartiets program, er et godt sitat, men våre programforslag følger vi opp i Stortinget etter forutgående saksbehandling. Det vil også være tilfellet på dette saksområdet. Regjeringen vil komme tilbake til det, og da vil vi få håndtert det på normal måte, slik at i dag vil vi ikke stemme for forslaget slik det er satt fram. Til forslag nr. 4: Vi har i regjeringserklæringen gjort rede for at regjeringen Stoltenberg skal komme tilbake med denne saken. Det er et utvalg i arbeid, og det vil bli fulgt opp fra Regjeringens side. Det er også etter vår oppfatning et unødvendig forslag å stemme over, og vi vil stemme imot det i dag.

Til slutt forslag nr. 5, fra representanten Jensen på vegne av Fremskrittspartiet. Bankstrukturen skal først avklares, det vedtok Stortinget da kredittmeldingen var til behandling, det ble også nevnt i finansministerens innlegg. Før det er avklart, er det heller ikke aktuelt å selge statlige aksjer, så dette forslaget stemmer Arbeiderpartiet derfor imot. Det er mitt råd til Arbeiderpartiets gruppe.

Inge Lønning (H): Ved enden av en lang dags ferd mot natt føler jeg trang til bare for ordens skyld å kommentere to gjennomgangstrekk i denne debatt. Det ene er de overraskende nye samarbeidsforhold som åpner seg, og som jeg vurderer som svært positive. Det tyder på at vi i norsk politikk kan gå inn i en fase hvor det er mulig å ha et varmt forhold på tvers av de skarpeste ideologiske skillelinjene i denne sal. Da vil det formodentlig også være mulig å samarbeide der hvor det ikke finnes ideologiske skillelinjer.

La meg bare for ordens skyld anmerke at det er gitt to helt ulike fremstillinger av hva det er som har ført oss frem til en ny regjering. Jeg akter ikke å blande meg inn i diskusjonen eventuelt mellom Fremskrittspartiet og sentrumpartiene om det, bare peke på at de to fremstillingene utelukker hverandre, for den ene fremstillingen sier at regjeringen ble felt på en livsviktig miljøsak som hadde med CO₂-utslipp å gjøre, den andre fremstillingen sier det stikk motsatte. Man må vel kunne anta at minst en av fremstillingene må ha en innebygd misvisning. Det vil kanskje for fremtidens historikere være nyttig om man blir enig seg imellom om hvilken av fremstillingene som er den riktige.

Så til slutt: Jeg leste med stor interesse den avgåtte statsministers sterke advarsel i VG for en uke siden om at man yrer seg om andre partiers ledelse. Det synes jeg er

en veldig nyttig påminnelse. Jeg håper at den også gjelder det som sies fra Stortingets talerstol. Det har vært sagt en del ting i løpet av denne debatten, særlig fra hold som står den avgåtte statsminister svært nær. Det er nyttig at påminnelser som gis offentlig, gjelder for alle. Det står jo skrevet at det er en helt ærlig sak å ta ut rusk av sin nestes øye, på det vilkår at man også er litt opptatt av bjelken i sitt eget.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Dette har blitt en debatt dels om hvorfor det ble et regjeringsskifte, og dels om den nye regjeringens erklæring. Begge deler er naturlig i den første større politiske debatten i Stortinget etter regjeringsskiftet. Regjeringserklæringen var så vidt generell at den ikke var grunnlag for de store politiske konfrontasjoner. Det er dessuten naturlig at en ny regjering får en rimelig sjanse til å komme skikkelig i gang. Det er først når de konkrete forslag fra Regjeringen kommer, at vi ser hvilke gjennomslag den får for sine forslag, hva det kan samarbeides om, og hvilke konfrontasjoner vi får.

Når det gjelder bakgrunnen for regjeringsskiftet, vendte Inge Lønning igjen tilbake til det nå. Jeg tror ikke det er noe grunnlag for å føre den debatten særlig videre annet enn at jeg vil minne om at det også i mitt innlegg i debatten om gasskraftverksaken ble åpnet for en videre behandling gjennom en stortingsmelding, som gjør at de motsetningene i forklaringer som Lønning nå forsøkte å fremstille, slett ikke er så klare som han gav inntrykk av.

Ellers viser denne debatten at sentrum fremtrer som det reelle regjeringalternativet til arbeiderpartiregjeringen. Vi har da også lagt fram hovedlinjene for vår felles politikk i tolv punkter, som vil være retningsgivende for det samarbeidet vi nå vil etablere i Stortinget.

La meg til slutt bare si at når det gjelder de fremsatte forslag, anbefaler jeg Kristelig Folkepartis gruppe å stemme for de to forslag som er fremsatt av henholdsvis representanten Lars Sponheim og representanten Odd Roger Enoksen, og som Kristelig Folkeparti står bak, og mot de øvrige tre forslag som er fremmet av andre, og som ikke fullt ut vil dekke vår politikk på de områder som de angår.

Jan Petersen (H): Det er ikke så mye jeg i denne omgang skal summere opp når det gjelder debatten. Vi kan vel si det slik at Regjeringen faktisk i stor grad har kunnet lene seg litt tilbake og betrakte returoppgjøret – 14 dager etterpå – mellom ikke-sosialistiske partier. Det må i og for seg være godt nytt for Stoltenberg at han har kunnet lene seg tilbake og betrakte det oppgjøret. Det kommer selvfølgelig, som Bondevik var inne på, en annen hverdag når de konkrete forslagene kommer, og jeg tror det er det som bør prege den politiske debatten fremover. Da vil vi møte de reelle veivalgene.

Når det gjelder bakgrunnen, som svært mange har vært opptatt av, altså selve omkampen, er jeg uten videre enig med Inge Lønning. Jeg tror denne debatten meget tydelig har vist at det føres to helt innbyrdes motstridende argumentasjonslinjer, som de som fremfører dem, greier å si at man i hovedsak er enige om. Jeg tror alle

som har lyttet til debatten, vil vite at det er man ikke. Og når Bondevik sier at det var tilbud om videre behandling, har han på en forbilledlig klar måte satt lys på hva det dreide seg om. Det var ikke å akseptere stortingsflertallets oppfatning. Opplegget var å få flere behandlinger, med ny gasskraftomkamp etter 1. juni. Det er greit og åpent og fair, men da får man også si at det er det man gjorde, og ikke at man i hovedsak er enig i en fremstilling som sier det stikk motsatte.

Så til selve forslagene til vedtak – med all mulig respekt for forslagsstillerne: Det er ikke mye som blir annerledes, uansett om man vedtar eller ikke vedtar disse forslagene. Forslagenes status i Stortinget har jo etter hvert vært undergitt en ganske merkelig utvikling. Jeg har for så vidt ikke noen store problemer med noen av disse forslagene, men konstaterer at når det gjelder opsjonsbeskatningen, finner altså Sponheim ut, etter å ha sittet i regjering i to og et halvt år, at han er nødt til å fremme et slikt forslag ca. 14 dager før den nye regjeringen fremmer et tilsvarende forslag. Det må man si er presisjonsstyring, men det er greit nok.

Når det gjelder verdiskapingsprogram for havbruksnæringen, har Stortinget vært gjennom dette allerede. Det er ingenting i veien for at man vedtar det én gang til siden vi ennå ikke har fått det.

De to forslagene fra Hagen er greie. Forslaget fra Siv Jensen er vel av en slik art at når man allerede har fullmakt, er det faktisk et problem hvis man stemmer ned et forslag én gang til. Det kan jo betraktes som å trekke tilbake fullmakten, men det reiser også spørsmål om behovet for selve forslaget.

Carl I. Hagen (Frp): I mitt hovedinnlegg i dag morges gav jeg uttrykk for positive synspunkter på Regjeringens erklæring, og at jeg hadde håp om at oppfølgingen som vil komme senere med konkrete forslag, vil gå i det vi kaller riktig retning når det gjelder klarere ansvarsforhold i statsforvaltningen, større grad av desentralisering av makt og ansvar, større bruk av konkurranseutsetting og omorganisering av statlige enheter.

Innleggene senere, også fra Regjeringens side, har ikke endret eller redusert våre håp om at det vil komme interessante og gode forslag fra Regjeringen senere. Slik jeg tolker debatten, er det en forventning i Stortinget og en oppslutning om hovedtankene som gjelder fornyelse, forbedring og modernisering, men selvsagt med en betydelig understreking, som det heller ikke er noen uenighet om, med hensyntagen selvsagt til alle dem som er ansatt i det offentlige, og deres respektive organisasjoner. Jeg håper derfor at det etter hvert vil komme en del konkrete forslag. Det er da det vil bli avgjørende, det er da det blir interessant å se hvilken politikk på dette området Regjeringen vil legge inn på.

Jeg er derfor fornøyd med debatten, selv om jeg forstår at Arbeiderpartiet fortsatt vil stemme imot forslag som egentlig er ment for å gi en avklaring. Det er vi jo vant til. Vi har fra tid til annen fremmet forslag identiske med synspunkter i Arbeiderpartiets program, men som man har valgt å stemme imot fordi man alltid skal gjøre

tingene selv. Jeg får bare si at det er arbeidsformen til Arbeiderpartiet. Jeg hadde jo håpet at man ville hatt den holdning at man kunne fått avklart noen viktige prinsipper på forhånd i Stortinget, før man kommer til de konkrete tingene. Jeg tenker da på mine egne to forslag, særlig det første som gjelder obligatorisk norskopplæring. Det har Arbeiderpartiet tidligere stemt imot. De har altså ikke vist noen vilje til å følge opp sitt partiprogram. Det synes vi har vært skuffende.

Når det gjelder det andre forslaget, er det av og til viktig å få et prinsipp slått fast før det praktiske arbeidet kommer i gang. Har man et prinsipp slått fast, burde det være enklere. Vi opprettholder derfor selvsagt forslagene.

Når det så gjelder forslagene nr. 1 og 2, vil vi anbefale vår gruppe å stemme for dem. Det kan være, som det har vært i den senere tid, ulike synspunkter om nødvendigheten av et forslag, men vi har den holdning at når vi er enig i ordlyden i et forslag, stemmer vi for. Vi anbefaler selvsagt også vårt forslag nr. 5, på tross av de synspunkter som er fremkommet fra andre.

Kristin Halvorsen (SV): Dette har vel i stor grad for de fleste opposisjonspartier vært en posisjoneringsdebatt, og det er jo når sakene kommer i tur og orden, man virkelig vil se hva slags samarbeidsklima det er i Stortinget i forhold til den nye regjeringen. Jeg syns debatten har blitt skjemt av for mange såre toner mellom Fremskrittspartiet, Høyre og sentrumspartiene, og har bare det råd å gi til dem at jeg tror de neste rundene med den slags toner bør tas på kammerset. Det er litt kjedelig for oss andre å følge med på det.

Ellers syns jeg at debatten har vært en spennende opp-takt til diskusjonen om offentlig sektor og offentlige tjenester. Jeg vet ikke hvor Carl I. Hagen har vært under de rundene som har vært, men at det har kommet noen sterke signaler her om en storstilt privatisering og anbudsutsetting av offentlige tjenester, har ikke jeg hørt. Tvert imot har jeg hørt ganske mange spennende ansatser til noen grenseganger i forhold til måte og hvilke krav man skal stille når det gjelder videre utvikling av offentlig sektor, ikke minst en erkjennelse som begynner å bre seg i flere og flere partier, nemlig at man må desentralisere mer makt og myndighet ut til de enkelte institusjoner og til kommunene, og at vekten er rimelig likt fordelt i dette landet. Jeg tror dette kan bli meget spennende runder i Stortinget. Men det må følges opp med kroner, og det må følges opp med en satsing på offentlig sektor også, slik at dette ikke bare er en måte å skyve ansvaret for ytterligere innstramminger fra seg på.

Mens vi har holdt på her, har det kommet en gladmelding til oss. Det er at Klæbu kommune er blitt kåret til den beste i landet – ikke av hvem som helst, men av NHO.

«Klæbu får utmerkelsen fordi kommunen blir vurdert som en velfungerende institusjon og et attraktivt lokalsamfunn, heter det i vurderingen fra NHO.

Godt utbygd hjemmetjeneste, mange institusjonsplasser og høy andel kvinner i yrkeslivet er konkrete forhold som fører Klæbu til topps i det uoffisielle norske kommunemesterskapet. Kommunen får også plus-

ser i boken for sterk innsats på kulturfronten, høyt utdanningsnivå og stor tilflytting utenfra.

– Ja, dette var gøy, sier ordfører i Klæbu, Ivar Skei fra Sosialistisk Venstreparti ...» – ifølge TV 2

Av dette kan vi trekke følgende konklusjoner:

1. SV har for få ordførere.
2. Hvis SV får sitte i minst to perioder, leverer vi gode resultater, er ydmyke langt inn i den tredje, og heller ikke fornøyd med resultatene så langt. –

Til slutt har jeg bare lyst til å si noen ord om de forslagene som er omdelt. SV har ikke behov for å kommentere andre forslag enn forslag nr. 2, de andre er det opplagt at SV stemmer imot.

Forslag nr. 2 er identisk med det Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 93 for 1998-99. Men hvis det er slik at dette er et vedtak som har ligget på bunnen av skuffen til fiskeriministeren eller næringsministeren, og at de fra sentrumspartiene er redde for at Arbeiderpartiet ikke skal oppdage det, og det derfor er nødvendig å vedta det på nytt, så skal det ikke stå på SV.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering 5 minutter, uttalte

presidenten: Da er vi klare for votering.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Tidligere stortingspresident Jo Benkow velges som medlem til styret for stiftelsen til støtte av jødiske institusjoner eller prosjekter utenfor Norge, for en periode på fire år.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Lars Sponheim på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre
- forslag nr. 2, fra Odd Roger Enoksen på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre
- forslagene nr. 3 og 4, fra Carl I. Hagen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 5, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet.

Med bakgrunn i de stemmeforklaringer som er gitt, antar presidenten at vi kan stemme over forslagene nr. 3, 4 og 5, fra Fremskrittspartiet, under ett.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber den nye Regjeringen arbeide for snarest å gjennomføre eller fremme forslag i henhold

til synspunktet i Arbeiderpartiets partiprogram som lyder: «For å intensivere og sikre integreringsprosessen, vil Arbeiderpartiet at opplæring i norsk skal være obligatorisk for alle flyktninger og innvandrere.»»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen blant annet basere fornyelsen og moderniseringen av offentlig sektor på at det overordnede målet er å dekke etterspørselen og levere gode offentlig betalte tjenester til alle, uavhengig av om det er det offentlige eller private som står for tjenesteproduksjonen.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til snarest å selge aksjer i Kredittkassen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.10.04)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 2, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa legge fram et verdiskapningsprogram for havbruksnæringa.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre bifaltes med 71 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 23.10.33)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 1, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa fremje lovforslag om at ervervsbeskatninga av opsjonar i arbeidsforhold skal avviklast med verknad frå og med inntektsåret 2000.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre bifaltes med 64 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 23.10.56)

Presidenten: Da gjenstår det for presidenten å foreslå at Regjeringens erklæring i Stortingets møte 22. mars 2000 vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

S a k n r . 4

Referat

1. (163) Innberetning fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (S. nr. 130 (1999-2000))

Enst.: Vedlegges protokollen.

2. (164) Forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om gentesting av alle ulvefamilier/-grupper i Norge (Dokument nr. 8:51 (1999-2000))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
3. (165) Vederlagsfri overdragelse av det gamle Statsarkivet i Kristiansand (St.prp. nr. 43 (1999-2000))
4. (166) Forslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Per Roar Bredvold, Ulf Erik Knudsen, Lodve Solholm, Øyvind Korsberg, Inga Kvalbukt, Ivar Kristiansen, Jan Sahl og Steinar Bastesen om rett til reduksjon i lisensavgiften for de som ikke kan ta inn signaler for å se NRK2 (Dokument nr. 8:42 (1999-2000))
5. (167) Forslag fra stortingsrepresentant Siv Jensen om likebehandling ved tildeling av økonomisk støtte til politiske grupperinger (Dokument nr. 8:47 (1999-2000))
Enst.: Nr. 3, 4 og 5 sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.
6. (168) Ombudsmannsnemnda for Forsvarets innberetning om virksomheten i tiden 1. januar – 31. desember 1999 (Dokument nr. 5 (1999-2000))
Enst.: Sendes forsvarskomiteen.
7. (169) Samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 12/2000 av 28. januar 2000 om endring av vedlegg XIX til EØS-avtala (forbrukarvern) (St.prp. nr. 42 (1999-2000))
Enst.: Sendes justiskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
8. (170) Forslag fra stortingsrepresentantene Jan Simonsen, Torbjørn Andersen og Jørn L. Stang om å gjøre det straffbart å rømme fra fengsel eller ikke komme tilbake til en fengselsinstitusjon etter permisjon (Dokument nr. 8:45 (1999-2000))
9. (171) Forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen og Jan Simonsen om sterkere bekjempelse og hindring av kriminalitet begått av asylsøkere (Dokument nr. 8:46 (1999-2000))
10. (172) Forslag fra stortingsrepresentant Carl I. Hagen om å utrede og få fastlagt en politikk for norske bosettinger i andre land (Dokument nr. 8:48 (1999-2000))
Enst.: Nr. 8, 9 og 10 sendes justiskomiteen.
11. (173) Forslag fra stortingsrepresentantene Rolf Reikvam, Karin Andersen og Øystein Djupedal om oppretting av opplæringskontorer for bevaring av gamle håndverks- og industrifag (Dokument nr. 8:44 (1999-2000))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
12. (174) Forslag fra stortingsrepresentant Karin Andersen om å øke statens utgiftsdekning av kommunale utgifter ved bosetting av flyktninger og regelendring som gjør det mulig å bruke arbeidsmarkedsetatens tiltaksmidler til opplæring og arbeidstrening for personer som må vente lenge på å få avgjort sin asylsøknad (Dokument nr. 8:43 (1999-2000))
Enst.: Sendes kommunalkomiteen.
13. (175) Riksrevisjonens antegnelser til statsregnskapet for 1998 – manglende avstemminger og dokumentasjoner i Kystverkets regnskap (Dok. nr. 1, Tillegg nr.1 (1999-2000))
14. (176) Riksrevisjonens undersøkelse vedrørende resultatoppnåelse i Arbeidstilsynet (Dokument nr. 3:9 (1999-2000))
Enst.: Nr. 13 og 14 sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
15. (177) Forslag fra stortingsrepresentantene Annelise Høegh, Sonja Irene Sjøli, Trond Helleland og Kristin Krohn Devold om vurdering av krav om vandelsattest for helsepersonell for å skjerme barn fra kontakt med helsepersonell som er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn (Dokument nr. 8:41 (1999-2000))
16. (178) Forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om at drikke som merkes alkoholfritt skal være 100 pst. alkoholfritt (Dokument nr. 8:50 (1999-2000))
Enst.: Nr. 15 og 16 sendes sosialkomiteen.

Møtet hevet kl. 23.10.
